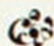
SARAH ORNE JEWETT

Țara brazilor înalți

Editura Univers

clu

Sarah Orne Jewett

ŢARA BRAZILOR ÎNALŢI

În româneşte de Corneliu Rudescu

Editura Univers

Clasicii Literaturii Universale
Bucureşti
1985

THE COUNTRY OF THE POINTED FIRS
By SARAH ORNE JEWETT
Doubleday Anchor Books, N. Y.,
1956

Țara brazilor înalți

1. Reîntoarcerea

Satul de coasta Dunnet avea ceva care-l făcea să-ți pară mai atrăgător decât alte sate de pe litoralul răsăritean al statului Maine. Poate simplul fapt de a-l fi cunoscut ți-l făcea atât de drag şi-ți trezea un interes atât de viu pentru țărmul stâncos cu păduri întunecate şi cele câteva case înfipte ca nişte icuri, printre terasele de lângă debarcader. Cele mai multe dintre ele aveau vederea spre mare, şi belşugul de flori din micile lor grădini le da un aer de voioşie. Ferestrele cu ochiuri mici de geam, cocoțate în vârful frontoanelor cu pante abrupte, scrutau ca nişte ochi iscoditori portul şi până departe orizontul mării; sau priveau spre nord de-a lungul coastei şi al fundalului de molizi şi brazi albi aromitori. Când cunoşteai cu adevărat o astfel de aşezare şi împrejurimile ei, era ca şi cum ai fi cunoscut o singură persoană. Într-un asemenea caz, procesul de îndrăgire la prima vedere era pe cât de iute, pe atât de trainic, dar pentru o adevărată împrietenire era nevoie poate de o viață.

După o primă scurtă vizită cu două, trei veri înainte, în cursul unei croaziere la bordul unui iaht, o îndrăgostită a Dunnetului se întorcea ca să regăsească

neclintitele țărmuri cu falnici brazi, acelaşi pitoresc al satului cu meticuloasele lui obiceiuri; tot acel amestec de izolare şi de copilăroasă încredere că era aşezarea omenească care în visurile ei duioase îi apăruse. Într-o seară de iunie, un singur pasager cobora pe pontonul vaselor cu abur. De față se afla un mic grup de spectatori, dintre care mai tinerii o urmăriră cu discretă curiozitate urcând ulița îngustă a micii aşezări cu aer sărat şi acoperişuri albe de şiță.

2. Doamna Todd

Singura greşeală pe care a făcut-o în alegerea locuinței de vară s-a dovedit mai târziu a fi lipsa unei izolări desăvârşite. La început, micuța casă a doamnei Almira Todd, deşi cu un capăt spre uliță, părea totuşi izolată şi destul de ferită de larma oamenilor, dinapoia peticului de grădină acoperit cu tufe de ierburi, unde singurele flori, două sau trei nalbe viu colorate şi câteva ochii şoricelului creşteau ascunse vederii, lângă peretele cenuşiu de şindrilă. Un străin nu se putea dumeri de ce în această ciudată grădiniță erau atât de puține flori şi atât de multe ierburi; dar curând avea să descopere că doamna Todd era o pasionată iubitoare de ierburi, sălbatice şi cultivate, şi că prin fereastra joasă de la capătul casei brizele mării suflau încărcate nu numai cu mireasmă de măceş şi lăcrămioare ci şi de roiniță, salvie, limba-mielului şi mentă, pelin şi lemnul-domnului. Când se întâmpla să pătrundă în colțul îndepărtat al parcelei cu ierburi, călcătura greoaie a doamnei Todd pe lămâioară dădea în vileag prezența înmiresmată a plantei împreună cu a celorlalte ierburi. Fiind o persoană foarte corpolentă, pulpanele-i largi

ştergeau şi îndoiau aproape fiece lujer gracil din cale, nestrivit de picioarele ei. Puteam să-mi dau seama oricând dacă se afla acolo, chiar dimineața când eram doar pe jumătate trează şi, după o experiență de câteva săptămâni, ştiam fără greş în care colț al grădinii se găsea.

Pe o latură a acestei parcele cu ierburi creşteau alte plante din farmacopeea populară, adevărate comori şi rarități printre ierburile obişnuite. Unele aveau mirosuri înțepătoare care-ți trezeau o nedesluşită percepție olfactivă şi aducerea-aminte a ceva din trecutul îndepărtat. Dintre acestea, unele s-ar putea să fi fost folosite cândva în practicile rituale sacre sau mistice, cu o semnificație ocultă transmisă de-a lungul veacurilor; acum, însă, serveau doar pentru amestecuri profane, fierte în anumite răstimpuri cu melasă, oțet sau spirt, într-un mic cazan de pe soba din bucătăria doamnei Todd şi erau destinate vecinilor suferinzi. Aceştia veneau să le ia noaptea, ca pe furiş, aducând cu ei propriile lor sticluțe, al căror aspect învechit trăda îndelunga lor folosire în acest scop. Unul dintre elixire se numea „leac indian” şi prețul era de numai cinsprezece cenți. La plecare, în timp ce muşteriii treceau pe lângă ferestre, se puteau auzi îndrumările de folosire rostite în şoaptă de doamna Todd. Pentru foarte multe leacuri însă, cumpărătorul era lăsat să plece din bucătărie fără a-i mai da îndrumările respective, deoarece doamna Todd, care-şi drămuia cu grijă timpul, ştia că cel în cauză le cunoştea; dar pentru anumite sticluțe îi da îndrumări amănunțite stând în pragul uşii, iar când era – vorba de dozele ce trebuia să respecte în timpul curei, îl însoțea până la poartă, murmurându-i lungi sfaturi cu un aer foarte important şi de mare taină. Probabil că nu numai cu tămăduirea suferințelor omeneşti obişnuite se ocupa; uneori se părea că şi dragostea, ura şi pizma şi vânturile potrivnice pe mare îşi puteau afla leacurile potrivite printre ciudatele ierburi cu aspect sălbatic din grădina

doamnei Todd.

Medicul satului şi naturalista erau în cei mai buni termeni. Poate că pe respectabilul domn îl preocupau urmările vătămătoare ale unora din poțiunile doamnei Todd, care erau în căderea lui să le preîntâmpine. În orice caz, când şi când se oprea şi-şi dădea bună ziua cu doamna Todd peste gard. După scurte preliminarii, conversația aluneca brusc pe teme profesionale şi, în timp ce răsucea între degete o mlădiță cu aromă plăcută, medicul făcea glume cu subînțeles, poate pe seama tratamentului prea frecvent cu elixir de tătănească, în ale cărui efecte tămăduitoare gazda mea credea atât de neclintit, încât uneori punea în pericol viața şi puterea de muncă a venerabililor vecini.

Sosirea mea, în acest cel mai liniştit dintre satele de coastă, spre sfârşitul lui iunie, când culesul ierburilor tocmai începea, coincidea cu activitatea febrilă a doamnei Todd de preparare a berii din frunze de molid, mult apreciată cândva. După o lungă serie de experiențe reuşise să obțină o excelentă calitate a acestei răcoritoare băuturi. Se bucura de mare faimă în regiune şi cum cantitățile preparate se terminau repede, trebuia să fie fără întrerupere completate. Din variate motive, zilele de izolare pe care le aşteptasem cu nerăbdare se dovedeau a fi foarte rare în acest altminteri încântător colț de lume. Gazda mea încheiase cu mine o învoială iscusită, pe baza unui prânz rece fără pretenții la amiază şi compensarea lui generoasă cu cine calde, pentru pregătirea cărora chiriaşa putea fi văzută din când în când coborând grăbită ulița spre sfârşitul zilei, cu undița pentru seleniuşcă. Curând descoperii că această înțelegere îi îngăduia doamnei Todd o mare libertate de a cutreiera prin păduri şi păşuni culegând ierburi. Muşteriii de bere din frunze de molid nu conteneau să vină în zilele călduroase, şi de asemenea erau foarte mult solicitate siropurile şi elixirele calmante de care aflasem, împinsă de nestăpânita mea curiozitate

încă din primele zile ale şederii în Dunnet. Ştiind că doamna Todd era văduvă şi că, în afară de micul negoţ şi venitul ce-i aducea un chiriaş flămând, nu avea alt mijloc de trai, îmi înăbuşii repede nemulţumirea, când se vădi că gazda trebuia să meargă pe câmp în fiecare zi frumoasă şi chiriaşul era obligat să răspundă la toate ciocăniturile stăruitoare în uşa din spate.

Făcând din când în când câte o mică plimbare de în formare în compania doamnei Todd şi comportându-mă ca partener de negoţ în cursul deselor ei absenţe, constatai că zilele lui iulie treceau repede; până într-o seară, când îi arătai cu mare mândrie şi satisfacţie doi dolari şi douăzeci şi şapte cenţi primiţi în timpul zilei, spunându-i că-mi aminteau de o mică scriere literară, acum din păcate mult întârziată, pe care mă obligasem să o trimit unei reviste. Am fost felicitată cu o uşoară bătaie pe umăr şi cu apelativul *darlin'*, iar eu i-am făcut surpriza unor ciuperci timpurii pentru cină. După toată fala de a fi câştigat doi dolari şi douăzeci şi şapte de cenţi într-o singură zi, renunţarea la asemenea plăcute succese cerea multă tărie de caracter. Profesiunea literară suferă de multe precarităţi, dar când glasul conştiinţei mi-a sunat în urechi mai puternic decât marea pe cea mai apropiată plajă de prundiş, m-am hotărât să-i exprim doamnei Todd regretul de a nu mai participa la negoţul ei. Când i-am declarat fără ocol că nu-mi mai puteam permite plăcerea „de a primi lume", cum o numeam noi, ea îmi vorbi mai afectuos ca oricând, dar, ceea ce de altfel bănuiam, arăta dezamăgită. Simţeam că vitregeam o întreagă colectivitate de oameni ai locului, restrângându-i, în cea mai importantă perioadă, libertatea de a recolta diferitele ierburi sălbatice, de la care aşteptau atât de mult alinarea suferinţelor din timpul iernii.

— Ei, dragă, zise ea mâhnită. Prezenţa dumitale aici mi-a fost de mare folos. N-am mai avut de mulţi ani un sezon ca ăsta, şi niciodată pe cineva în care să am atâta

încredere ca în dumneata. Doar puține calități îți lipsesc, dar cu timpul ți-ai fi însuşit multe cunoştințe şi experiență şi ai fi ajuns foarte pricepută în această treabă. Aş fi stat alături de dumneata şi le-aş fi spus asta tuturora.

Modificarea relațiilor noastre comerciale nu ne-au îndepărtat sau înstrăinat; dimpotrivă, a fost începutul unei mai strânse apropieri. Nu ştiu ce plantă de noapte răspândea uneori o mireasmă pătrunzătoare spre sfârşitul serii, după ce cădea roua şi luna era sus, şi dinspre mare sufla aer răcoros. Doamna Todd simțea atunci nevoia să vorbească cu cineva şi eu eram foarte bucuroasă s-o ascult. Amândouă cădeam sub vraja serii şi atunci, fie că se oprea în fața ferestrei mele fie că venea în camera de zi, îmi povestea veştile banale din timpul zilei sau, cum s-a întâmplat într-o seară cețoasă de vară, mi-a mărturisit tot ce o apăsa pe suflet. În acest fel am ajuns să aflu că iubise pe cineva de o condiție mult superioară ei.

— Nu, dragă, i-am spus că poate să-şi ia gândul de la mine, zise ea. Când eram tineri, împreună, mamă-sa nu vedea asta cu ochi buni, şi făcea tot ce-i sta în putință să ne despartă; oamenii spuneau că ar fi bine să ne căsătorim, dar nu asta era ce-şi dorea cel mai mult fiecare din noi; şi acum suntem iarăşi singuri şi am fi putut să ne iubim la nesfârşit. Era mai mult decât un simplu navigator şi i-a mers mai bine decât multora; se trăgea dintr-o familie bună, iar soarta mea era munca grea de rând. Nu l-am mai văzut de câțiva ani; cred că a uitat sentimentele noastre din tinerețe, dar inima de femeie e altfel; când crezi că s-au stins, sentimentele astea revin, la fel ca primăvara odată cu anul. Am avut însă mereu veşti despre el.

Şedea în picioare în mijlocul unui covoraş rotund împletit, şi cercurile negre şi gri ale acestuia păreau, în lumina slabă, că se roteau în jurul picioarelor ei. În

încăperea scundă, înălțimea şi corpolența îi dădeau înfățișarea unei uriaşe sibile, în timp ce înăuntru începea să se facă simțită ciudata mireasmă a misterioasei plante din micuța grădină.

3. Şcoala

După câteva zile, pe lângă ferestrele mele s-au perindat muşteriii doamnei Todd şi, cum perioada cositului şi uscării fânului era pe terminate, au început să sosească persoane străine din interiorul ținutului; atât de răspândită era faima ei. Am văzut când şi când o tânără palidă ca o anemonă albă, ofilită de arşița miezului de vară, pe a cărei față ftizia îşi aşternuse semnele rău prevestitoare; dar mai des veneau împreună două femei robuste, din cele cu munci grele la ferme, care îi descriau doamnei Todd amănunțit, cu glas tare şi vesel, simptomele lor, îmbinând discuția medicală cu plăcerea de a tăifăsui prieteneşte. Cum în cursul convorbirii foloseau propriul lor bagaj de cunoştințe terapeutice, mi-am dat seama că exista o şcoală la care gazda mea îşi cultivase talentul natural; dar cuvântul ei era de fiecare dată cel hotărâtor, şi când în sfârşit spunea „Ia o mână de isop” (sau indiferent ce altă iarbă), recomandarea ei era acceptată cu respect şi fără comentarii. Într-o după-amiază, când le-am auzit – era cu neputință să nu le aud cu urechile neastupate – am râs şi iar le-am ascultat, oprindu-mă din scris, cu tocul ridicat în mână; când însă conversația a luat un curs foarte animat şi intim, ca să scap de tentația de a continua să le ascult, mi-am luat pălăria şi, cu hârtia sugativă şi cele necesare scrisului sub braț, am trecut pe lângă grădina cu ierburi înmiresmate şi am pornit în

susul uliței prăfuite. Drumul ducea direct pe deal şi, aici, m-am oprit să privesc înapoi.

Fluxul era în plin, imensa radă părea chenăruită de coloritul întunecat al pădurilor, şi micile case de lemn se aflau cum nu se putea mai aproape de țărm. Casa doamnei Todd era ultima pe drumul spre interiorul ținutului. Terasele cenuşii ale țărmului stâncos erau aproape peste tot acoperite cu iarbă şi, ici-colo, creşteau dafini de păşune şi trandafiri sălbatici. Puteam să văd tăpşanele mai înalte din interior şi ferme răzlețe. Pe muchia dealului se înălța clădirea bătută de vânturi şi părăduită de vreme a şcolii, pe care marinarii o foloseau ca punct de reper; din uşa ei aveai cea mai frumoasă privelişte a mării şi a țărmului. Vacanța şcolară de vară era la jumătate şi, constatând că uşa nu era încuiată, am intrat şi după ce am privit îndelung prin una dintre ferestrele dinspre mare şi apoi am reflectat câtva timp într-un loc umbrit între tufe de dafin din apropiere, m-am întors la centrul administrativ al satului şi, spre hazul a doi dintre mai-marii locului, frați şi atotputernici peste Dunnet, am închiriat clădirea şcolii pe restul vacanței, cu cincizeci de cenți pe săptămână. Oricât de egoistă puteam fi socotită, izolarea părea să-mi ofere mari avantaje. Am petrecut acolo multe zile netulburată, cu briza mării suflând prin ferestrele mici înalte şi mişcând încoace şi-ncolo obloanele grele de afară. Îmi atârnam pălăria şi coşul cu micul prânz într-un cui de la intrare ca orice mic şcolar, dar mă aşezam la masa profesorului, ca şi cum eram acest temut personaj, cu sfioasele şiruri de bănci goale în fața mea. Când şi când, câte o oaie apatică se oprea în pragul uşii, privind lung înăuntru. La apusul soarelui, coboram iarăşi în sat, cu un simțământ de datorie împlinită, iar la jumătatea drumului mă întâmpina de obicei aroma, nu a ierburilor din grădină, ci a cinei fierbinți a doamnei Todd. În nopțile când aveau loc reuniuni religioase de seară sau alte practici rituale, care cereau prezența ei, serveam

cina foarte devreme, şi totdeauna eram primită cu bucurie, ca după o lungă absență.

O dată sau de două ori am născocit motive ca să rămân acasă, timp în care doamna Todd a făcut incursiuni îndepărtate şi s-a întors acasă târziu, cu ambele mâini pline. şi şorțul încărcat cu vârf. Asta s-a întâmplat în sezonul hedeomei şi când rara lobelie era în plină înflorire, iar omanul începea să se dezvolte. Într-o bună zi a apărut chiar la şcoală, poate şi din simplă curiozitate ca să vadă cum lucrez; dar apoi mi-a explicat că nu exista în împrejurime calapăr viguros asemeni celui care creştea în jurul şcolii. Faptul că toată primăvara era călcat în picioare îl ajuta să crească şi mai bine, ca unii oameni care au dus-o greu în tinerețe şi caută să profite cât mai mult de viață înainte de a muri.

4. La fereastra şcolii

Într-o zi am ajuns la şcoală foarte târziu. fiind obligată să asist la slujba înmormântării unei cunoştințe şi vecine, ale cărei ultime zile doctorul şi doamna Todd încercaseră în zadar să i le uşureze. Slujba avusese loc la ora unu şi acum, la două şi un sfert, şedeam la fereastra şcolii privind în vale procesiunea, în timp ce trecea de-a lungul uliței din imediata apropiere a țărmului. Cortegiul se deplasa pe jos şi chiar la această distanță puteam să-i recunosc pe cei mai mulți dintre cei care păşeau solemni în urma sicriului. Doamna Begg fusese o persoană foarte respectată şi un numeros grup de prieteni o însoțeau spre mormânt. Trăise la una dintre fermele vecine şi de fiecare dată, în puținele ocazii când o văzusem, mi-a mărturisit marea ei nemulțumire

de a fi nevoită să locuiască în sat. Pentru gustul ei, oamenii trăiau prea aproape unii de alții la Dunnet şi apoi nu se putea obişnui cu zgomotul permanent al mării. Îşi îngropase trei bărbați, toți marinari, şi casa ei era decorată cu ciudățenii din Indiile răsăritene, specimene de scoici şi podoabe splendide din mărgean, pe care soții i le aduseseră acasă din călătoriile lor în corăbii încărcate cu cherestea. Doamna Todd îmi istorisise toată povestea vecinei noastre. Copilăriseră împreună şi, ca să folosesc vorbele ei, „trecuseră prin multe necazuri până au ajuns să deosebească binele de rău”. De la fereastră puteam să văd silueta masivă, copleşită de tristețe, a doamnei Todd. Cum mergea încet şi la urmă, se distanțase de coada procesiunii. Ținea la ochi o batistă şi am avut o strângere de inimă ştiind că mâhnirea ei nu era prefăcută.

Alături de ea, am recunoscut cu multă greutate o persoană străină de întregul grup, un bătrân pe care tot timpul îl socotisem o ființă misterioasă. Purta jachetă cu coadă lungă, ajustată pe talie şi baston, şi avea aceeaşi „înclinare sub vânt” ca arborii încovoiați de vijelii, de pe culmea dealului de deasupra mea.

Era căpitanul Littlepage, pe care îl văzusem înainte doar o dată sau de două ori, un bătrân palid stând în jilț înapoia unei ferestre închise, dar niciodată afară din casă până acum. Când am întrebat-o cine e, doamna Todd a clătinat grav din cap, spunând doar că nu mai e cel ce fusese cândva şi lăsând să se înțeleagă că era una dintre tainele ei. Părea că exista o legătură între el şi o buruiană de leac, care creştea într-un colț al grădinii frecventat de limacşi, a cărei folosință nu mi-a dezvăluit-o în conversațiile cu mine, deşi am văzut-o o dată tăindu-i vârfurile la lumina lunii, ca şi cum era un talisman, nu un leac ca frunzele mari veştede de sclipet.

Acum o vedeam cum se străduia să-şi potrivească paşii după paşii mai sprinteni ai căpitanului, care arăta aidoma unei lăcuste bătrâne de o ciudată asemănare

umană. În spatele acestei perechi venea o persoană firavă, scundă şi aferată, care se îngrijea de gospodăria căpitanului, dar nu cum se cuvenea după socotinţa doamnei Todd şi a altora. De obicei, îi spuneau „Mari Harris aia” în conversaţiile intime dintre ei, dar când o întâlneau faţă-n faţă, o tratau cu deosebită politeţe. Insulele adăpostite în radă şi, dincolo de insule, nesfârşita mare se întindeau până departe, la orizont, spre sud şi spre răsărit. Pe marginea ţărmului stâncos, mica procesiune din primul plan părea imaginea zădărniciei şi a neputinţei umane. Era o zi superbă la început de iulie, cu cer înalt senin; niciun pic de nor, nici cel mai mic zgomot al mării. Păsărelele nu mai conteneau din cânt, ca un imn voios de slăvire a nemuririi şi de sfidare a celor neliniştiţi de gândul morţii. Am urmărit cortegiul funerar până ce s-a strecurat după un cot de stâncă şi a dispărut din măreaţa privelişte, ca înghiţit de o văgăună.

O oră mai târziu îmi reluam lucrul. Când şi când câte o albină se rătăcea înăuntru şi mă lua drept un duşman; dar pe masa profesorului se afla folositoarea nuieluşă, şi cu bătăi repezi în masă chemam albinele la ordine ca pe şcolarii neascultători sau le alungam cu fluturări de mână din jurul călimării; cumpărasem cerneala de la o prăvălie din port şi am descoperit prea târziu că fusese înmiresmată cu aromă de izmă, probabil pentru a stimula strădaniile scribilor presaţi de timp. Un astfel de scrib se simţea foarte puţin inspirat în acea zi. Clinchetul clopoţelului unei oi de prin apropiere o trezi din toropeală. Frazele nu izbuteau totuşi să prindă ritmul minunatelor cadenţe ale verii. Pentru prima oară începeam să doresc prezenţa cuiva alături de mine şi veşti din lumea largă, pe care pe nesimţite le dădusem uitării. În timpul cât urmărisem procesiunea funerară am simţit un regret. M-am întrebat dacă, în loc să fi plecat imediat după slujba religioasă, nu trebuia să fi mers împreună cu ceilalţi. Poate rochia festivă pe care

o îmbrăcasem în acea împrejurare era cauza neplăcutei mele stări sufleteşti, dar m-am liniştit gândindu-mă că prietenii mei şi-au amintit, poate, că de fapt nu eram un băştinaş al Dunnet-ului.

Am oftat uşurată şi m-am reîntors la pagina pe jumătate scrisă.

5. Căpitanul Littlepage

Trecuse multă vreme după asta; o oră se scurgea foarte încet în acest sat de coastă unde nimic nu-ți fura clipele. Eram absorbită adânc în lucru, când auzii paşi afară. Între ulița de jos şi cea de sus era o potecă abruptă, pe care mă suiam ca să-mi scurtez drumul, cum îi văzusem pe copii. Pentru doamna Todd era, cred, inaccesibilă, doar dacă ar fi avut motiv să mă caute în mare grabă. Presată de timp cum eram, am continuat să scriu, deşi paşii se apropiaseră şi clinchetul clopoțelului de la gâtul oii se îndepărtase repede ca şi cum cineva amenințase oaia cu un băț. Mi-am ridicat privirea şi l-am zărit pe căpitanul Littlepage trecând pe lângă cea mai apropiată fereastră; în momentul următor bătu politicos la uşă.

— Intrați, domnule, zisei, ridicându-mă să-l întâmpin.

A intrat plecându-se curtenitor. Am coborât de la catedră şi i-am oferit un scaun lângă fereastră, pe care se aşeză îndată; arăta foarte obosit din cauza urcuşului. M-am întors la scaunul meu de la catedră, ceea ce îl punea în situația de a sta aşezat mai jos, pe un loc de şcolar.

— Se cuvenea să ocupați locul de onoare, căpitane Littlepage, zisei.

— „Un fericit loc la țară, cu încântătoare privelişti”,

cită el, privind afară în lumina soarelui şi de-a lungul ţărmului împădurit; apoi aruncă o privire spre mine şi se uită împrejur, încântat ca un copil. Citatul meu era din „Pardisiul pierdut”, cel mai superb poem, presupun că-l cunoaşteţi? adăugă el şi eu clătinai din cap aprobativ. După părerea mea, nimic nu se compară cu „Pardesiul pierdut”; este atât de sublim, atât de sublim! continuă el. Shakespeare este un mare poet, s-a inspirat din viaţa reală, dar foloseşte prea multă vorbărie vulgară.

Mi-am amintit că într-o zi doamna Todd îmi spusese despre căpitanul Littlepage că şi-a cam sucit mintea cu prea multe lecturi; făcuse de asemenea o vagă aluzie că ar avea „crize” de o natură inexplicabilă. Nu mă puteam dumeri ce anume îl adusese la mine. Înfăţişarea sa avea ceva nespus de fermecător: faţa era slabă, cu trăsături fine, dar oarecum şterse, care-i dădeau o expresie imploratoare, ca şi cum suferise de singurătate şi lipsă de înţelegere. Ţinuta vestimentară meticulos îngrijită arăta că parcă asupra lui vegheau cu afectuoasă atenţie nişte surori mai vârstnice nemăritate; ştiam însă că Mari Harris era o persoană foarte comună, lipsită de eleganţă, străină de preţuirea unei asemenea însuşiri. Era aşadar evident că valetul căpitanului Littlepage era el însuşi. Sta uitându-se la mine întrebător şi nu mă puteam stăpâni să nu gândesc că, cu acest cap bizar şi talia subţire şi înaltă, era făcut să treacă prin viaţă mai degrabă zburând decât la pas. Căpitanul era însă un om foarte sobru şi mi-am impus să păstrez o atitudine cât mai prudentă.

— Sărmana doamnă Begg s-a dus! îndrăznii să spun. Încă mai port rochia de la slujba religioasă în semn de respect pentru ea.

— S-a dus foarte uşor în ultima clipă, mi s-a spus, zise căpitanul. S-a stins ca şi cum era bucuroasă că pleacă.

Mi-am amintit de contesa Carberry şi reflectai că

istoria se repetă.

— Era din viță veche, continuă căpitanul Littlepage pe un ton de sinceră emoție. Era foarte mult stimată în acest sat şi îi vom simți lipsa.

Mă întrebam, privindu-l, dacă nu cumva descindea dintr-un neam de pastori. Avea rafinamentul privirii şi aerul autoritar al vechilor familii de clerici din Noua Anglie. Dar, cum spune Darwin în autobiografia lui, „nu există rege asemeni unui căpitan de corabie pe mare; este mai impunător chiar decât un rege sau un institutor!"

Căpitanul Littlepage îşi mută scaunul din dâra razelor de soare şi se aşeză continuând să privească spre mine. Ardeam de dorința să aflu cu ce gând venise la mine.

— Într-o bună zi se va putea afla, spuse el pe un ton grav. Vom putea şti toți ce se întâmplă după; de pildă unde se află acum doamna Begg. Certitudine, nu supoziție, e ce dorim toți.

— Într-o bună zi vom şti toți, cred, zisei eu.

— O vom şti încă aflându-ne aici jos pe pământ, stărui căpitanul cu o îmbujorare de nerăbdare pe obrajii săi slabi. Nu am căutat adevărul în direcția bună. Ştiu ce vorbesc. Cei care au râs de mine nu-şi dau deloc seama cât de fundate sunt ideile mele.

Arătă cu mâna spre satul din vale.

— În grămăjoara aia de case îşi închipuie că ei înțeleg universul.

Zâmbii şi aşteptai să continue.

— Sunt un om bătrân, după cum vedeți, reluă el, şi am fost căpitan de corabie cea mai mare parte a vieții, patruzeci şi trei de ani în total. Poate nu credeți, dar am peste optzeci de ani.

Nu arăta atât de bătrân şi mă grăbii să-i spun.

— În acest caz, trebuie să fi părăsit marea cu foarte mulți ani în urmă, căpitane Littlepage? zisei eu.

— Ar fi trebuit să mai slujesc în marină cel puțin cinci, şase ani, răspunse el. Cunoaşterea de către mine

a unei anumite… experiența mea, aş putea spune, într-o anumită împrejurare, a dat naştere la îndoieli. Nu mă sfiesc să vă spun că din întâmplare am făcut una dintre cele mai mari descoperiri pe care omul le-a făcut vreodată.

Ne apropiam de un punct critic al conversației, dar îmi veni într-ajutor intuiția bruscă a îngăduinței pe care el trebuia s-o arate unei neştiutoare şi l-am rugat, cu tot respectul pe care sincer i-l purtam, să-mi explice mai amplu. În acest moment o rândunică pătrunse în zbor în sală, ca urmărită de un vultur, se lovi câtva timp de pereți şi ieşi afară; dar căpitanul Littlepage nu-i dădu nicio atenție.

— Aveam un cargobot care transporta tot felul de mărfuri din docurile Londrei la Fort Churchill, un port al vechii companii din golful Hudson, zise grav căpitanul. Întârziasem cu încărcarea şi pe tot drumul spre nord-nord-vest am avut de luptat cu vânturi frontale şi mare cu berbeci[1], care ne schimbau direcția necontenit; apoi ceața ne-a ținut departe de coastă; şi când în sfârşit am intrat în port, era prea târziu ca să mai rămânem în acele ape nordice cu un astfel de vas şi cu echipajul pe care-l aveam. Prea puțin le păsa şi cu lenea lor mă scoteau din sărite; dar secundul meu era un om de treabă şi foarte priceput, la fel de puțin înclinat ca şi mine de a ne lăsa prinşi acolo de gheață până la primăvară; aşa că ne-am grăbit să ieşim cu cea mai mare viteză posibilă din golful Hudson şi să ne îndepărtăm de coastă. Eu eram proprietarul unei optimi a vasului şi el al unei şesimi. Era o corabie cu maximum de velatură, numită „Minerva”, dar era veche şi găurită. Mă gândeam că ar trebui să fie ultima mea călătorie cu o astfel de corabie, şi aşa a fost. La vremea ei fusese o corabie excelentă. Nu pot spune acelaşi lucru despre neisprăviții de la bord.

— Aşadar ați suferit o avarie? îl întrebai în lunga pauză pe care o făcu.

— Nu, n-a fost un abordaj sau vreo altă greşeală de manevră a mea, zise posomorât căpitanul. Am părăsit Fort Churchill şi am ieşit în golf cu o pereche de vele uşoare; dar mă iritase groaznic birocratismul de la agenția companiei şi, stând pe punte ca să grăbesc descărcarea, am răcit şi când ne îndepărtasem bine de uscat şi ne îndreptam spre strâmtorile Hudson m-a prins o afurisită de febră şi a trebuit să stau în cabină. Zilele începeau să se micşoreze, parcursesem o distanță bună; la bord totul mergea bine în afară de mine, şi echipajul muncea cu zel, fiecare la posturile lor, din cauza navigării anevoioase.

Această neaşteptată narațiune începea să mă plictisească. Căpitanul Littlepage îmi descria pe-ndelete cu cele mai mici amănunte activitatea la bord, pentru mine lipsite de savoarea priveliştii coastei cu care mă obişnuisem; dar l-am ascultat cu deferență în timp ce mă lămurea cum vânturile deveniseră potrivnice, continuând monoton să vorbească despre călătoria sa, vremea rea şi neajunsurile navigării pe o corabie uşoară care se răsucea ca o surcea într-o găleată şi nu răspundea la manevrele cârmei sau ale velelor.

— Aşa că navigam în voia vântului, conchise el; dar uitându-se la mine în acest moment şi observând că gândurile mele rătăceau aiurea, se întrerupse.

— Viața pe mare era fără îndoială aspră în acele zile, zisei ca să-i arăt că-l urmăream cu interes.

— Era o viață de câine, zise bietul bătrân gentleman încredințat că-l ascultam. Dar asta a dat oamenii care au venit după aceea. Acum observ o schimbare în rău chiar aici, în satul nostru; plin de trândavi, mărginiți şi nevoiaşi, care altădată ar fi pornit pe mare, până la ultimul. Nu există altă profesie mai potrivită pentru această categorie de oameni care niciodată n-au trecut dincolo de „teugă”[2]. Mai observ că o comunitate decade şi devine groaznic de ignorantă când se limitează numai la treburile ei şi nu o preocupă nimic din lumea largă, în

afară de ce află din anostele ziare lipsite de scrupule. Altădată, o bună parte din cei mai isteţi oameni de aici cunoşteau sute de porturi şi câte ceva, din modul de viaţă al oamenilor de acolo. Cunoşteau lumea cu ochii lor şi prin ei ajungeau s-o cunoască şi nevestele şi copiii lor. Poate nu se pricepeau prea bine să viziteze locurile interesante, dar veneau în contact cu ţări străine şi cu legile lor şi puteau să vadă dincolo de măruntа luptă pentru aleşii satului de aici, din Dunnet. Îşi însuşeau un oarecare simţ al proporţiei. Da, duceau un trai mai demn şi gospodăriile lor erau mai prospere sub toate aspectele. Din punct de vedere social, navigaţia este o dureroasă pierdere pentru această parte a Noii Anglii, stimată doamnă.

— M-am gândit şi eu la asta, îi răspunsei, redevenind foarte atentă. Explică schimbarea în rău în multe privinţe de mare însemnătate – regretabila dispariţie a căpitanilor de marină comercială nu-i aşa?

— Un căpitan de vas comercial era destul de cult ca să nu se lipsească de obiceiul cititului, zise musafirul meu, mai însufleţit şi cu un aer foarte degajat. Unui căpitan nu i se cuvine să se poarte familiar cu echipajul său şi pentru a-şi trece timpul în zilele şi nopţile plicticoase preferă lectura unei cărţi. Foarte mulţi dintre căpitanii de vas de altădată, ajungeau să cunoască aproape totul despre un anumit domeniu: unii îşi luau să citească lucrări cu subiect agricol, alţii erau pasionaţi de medicină… vai de bietele lor echipaje!… sau alţii de istorie şi din când în când câte unul ca mine îşi consacra timpul poeţilor. Am cunoscut bine un căpitan de vas comercial pe care îl pasionau albinele şi albinăritul; şi dacă îl întâlneai în port şi îl însoţeai la bord, era în stare să-ţi povestească la nesfârşit câte ştia despre albine şi banii pe care i-ai putea câştiga din albinărit. Era unul dintre cei mai iscusiţi căpitani ce-au cutreierat vreodată mările, iar corabia „Newcastle”, pe care a comandat-o mulţi ani, era poreclită „ştiubeiul lui

Zumzăilă”. Era apoi bătrânul căpitan Jameson: cunoştea unele lucruri despre Templul lui Solomon şi a construit un mic model al acestuia numai după măsurătorile din Scriptură, aşa cum alţi marinari fac mici corăbii cu noi sisteme de vele şi toate celelalte. Nu, nu există nimic care să înlocuiască navigaţia într-o localitate ca a noastră. Bicicletele astea mă irită groaznic; nu oferă absolut niciun prilej de a-ţi îmbogăţi cu adevărat cunoştinţele, ca o călătorie pe mare. Nu, altădată când oamenii plecau de acasă, o făceau cu un scop şi când se întorceau acasă erau mândri de asta. Acum, nu mai există oameni cu vederi largi, cei mai mărginiţi au ajuns să fie cei mai aleşi şi să-şi spună ultimul cuvânt în toate; ne-am răsturnat cu susul în jos şi an de an dăm înapoi.

— Ah nu, căpitane Littlepage, sper că nu, zisei încercând să-i calmez starea de spirit.

În şcoală se făcu tăcere, dar puteam auzi plescăitul apei pe ţărmul de jos. Suna ca un straniu semnal de avertizare care anunţa sosirea fluxului. Un măcăleandru auriu, întârziat, cânta de zor, voios, într-un tufiş de trandafiri sălbatici din apropiere.

6. Locul de aşteptare

— Cum v-aţi descurcat până la urmă în cursul acelei agitate călătorii pe „Minerva”? îl întrebai.

— Vă voi povesti cu plăcere, zise căpitanul Littlepage, trecând peste motivele sale de nemulţumire. Dacă aş avea o hartă la îndemână, aş putea să vă lămuresc mai bine. Valurile ne împingeau tot timpul încoace şi-ncolo spre ceea ce obişnuit i se zice „Descoperirile lui Parry[3]” şi nu ne mai puteam orienta. O ceaţă groasă ne învăluia

şi până la urmă mi-am pierdut corabia; s-a izbit de o stâncă şi cei câţiva rămaşi în viaţă am reuşit să ajungem la ţărmul unei insule aparent pustii. La prima izbitură, marea era ceva mai calmă ca înainte; cea mai mare parte a echipajului a armat şalupa corăbiei şi, fără să mai dea ascultare ordinelor mele, au pornit imediat în larg şi de atunci n-am mai aflat nimic despre ei. Barca noastră s-a răsturnat, dar marangozul[4] care mă însoţea a reuşit) să mă ţină la suprafaţă şi curentul ne-a adus la mal. După recenta febră, eram secătuit de puteri şi m-am aşezat jos să mor. A doua zi însă, marangozul a descoperit urme de om şi de câine, şi pornind de-a lungul ţărmului a ajuns la unul dintre acele îndepărtate staţii ale misionarilor subvenţionate de credincioşi moravi[5]. Erau foarte săraci şi trăiau în condiţii mizere; staţia lor nu era de prea mare folos; doar un mic număr de eschimoşi mai rămăseseră în acea regiune. Am stat acolo câtva timp şi în cursul şederii mele am aflat unele lucruri stranii.

Căpitanul îşi înălţă capul şi-mi aruncă o privire întrebătoare. Observai că privirea ştearsă din ochii lui dispăruse şi în schimb apăruse o vizibilă încordare care îi făceau să pară întunecaţi şi pătrunzători.

— Aşteptau o corabie de aprovizionare şi pastorul, un virtuos creştin, nu se îndoia că ne va lua. Spera că va veni poruncă să închidă staţia, dar nimic nu era sigur şi câtva timp am dus-o cum puteam. Pescuiam şi îi ajutam în diferite alte moduri; nu aveam altă cale de a ne plăti găzduirea ce ne oferiseră. Până m-am mai înzdrăvenit, am fost ţinut în locuinţa pastorului; dar trăiau înghesuiţi şi, simţind că-i stânjeneam, i-am rugat să nu se supere dacă am să mă mut la un bătrân marinar scoţian, care-şi construise o colibă călduroasă, unde mai putea primi o persoană. Era privit cu respect şi în câteva neînţelegeri cu populaţia fusese alături de pastor. Participase la unul dintre acele grupuri de exploratori englezi care au descoperit un capăt al drumului spre

Polul nord, dar pe celălalt nu l-au putut afla niciodată. Dacă priveai coliba din afară, ai fi zis că trăiam ca nişte câini într-un coteț; dar principalul lucru era să ne țină de cald. Drept aşternut avea grămezi de piei de păsări şi făcuse două priciuri bune, unul pentru el şi altul pentru mine. Aşteptarea acolo a devenit groaznic de plictisitoare; am început să ne gândim că nava cu aburi de aprovizionare a naufragiat, iar sărmana mea corabie se făcuse fărâme, împrăştiată în tot lungul țărmului. Priveam mereu în zare de pe promontorii. Ştiam că populația ducea lipsă de merinde şi avea să flămânzească. „Omul nu poate trăi numai cu peşte”, scrie în Biblie. Nu ştiu dacă-i adevărat, dar nu mâncarea te chinuie cel mai rău! La început, bătrânul Gaffett, cel la care locuiam, părea mut şi nu ştiam cum să-l iau şi, nu neg, nici ol pe mine; dar când ne-am cunoscut mai bine, am aflat că trecuse prin mai multe calamități decât mine şi avusese necazuri din cele care puteau să-i scurteze viața. Conversația cu un om care-l înțelegea îl liniştea, aşa că ne-am luat obiceiul să stăm. de vorbă toată ziua, când ploua sau bătea vântul şi nu puteam ieşi afară. Cât despre mine, mă lovisem rău în spate şi la cap în momentul când am ajuns la țărm şi asta îmi dădea uneori dureri şi, oricum, puterile îmi slăbiseră; n-am mai fost de atunci teafăr.

Căpitanul Littlepage căzu pe gânduri.

— Aveam însă mângâierea lecturilor mele, explică el după scurt timp. Nu aveam niciun fel de cărți. Pastorul vorbea prea puțin engleza şi toate cărțile sale erau în limbi străine; dar am început să recit pe dinafară tot ce-mi puteam aminti. Vechii poeți nu au ştiut câtă mângâiere puteau oferi unui om. Cunoşteam bine operele lui Milton, dar până atunci avusesem impresia că cel mai mare era Shakespeare; foloseşte foarte corect termenii nautici şi unele pasaje splendide erau adevărate sedative pentru spirit. Puteam să le recit pe dinafară până-mi dădeau lacrimile. Pentru mine nimic

nu era minunat în acel loc în afară de stelele de sus şi acele pasaje în versuri. Gaffett era veşnic adâncit în gânduri şi vorbea singur; se temea că nu va pleca niciodată de acolo şi asta îl apăsa îndeosebi. Se gândea că atunci când se va întoarce acasă, putea să atragă atenția oamenilor de ştiință asupra descoperirii sale; dar toți sunt preocupați de propriile lor idei şi unii din ei nici măcar nu şi-au dat osteneala să răspundă la scrisorile trimise de mine, s-a plâns el.

V-am spus că acest nefericit Gaffett fusese trimis într-o călătorie pentru descoperiri de noi pământuri. Acum vă spun că corabia pe care călătorea a naufragiat la întoarcere şi că numai Gaffett şi doi ofițeri au fost salvați în largul coastei Groenlandei. Mai târziu a aflat că cei doi ofițeri n-au mai ajuns în Anglia; bricul care-i transporta s-a scufundat în timpul nopții. Aşa că din cei care cunoşteau cele întâmplate numai el era în viață şi el mi le-a povestit. Există un ținut ciudat în nord, dincolo de gheață şi la fel de ciudați sunt oamenii care trăiesc acolo. Gaffett credea că era lumea de după aceasta.

— Ce vreți să spuneți, căpitane Littlepage? exclamai.

Bătrânul sta aplecat înainte şi vorbea în şoaptă; înainte de a rosti ultima frază, s-a uitat peste umăr.

— Ascultându-l pe Gaffett povestind despre acea lume, te înfiorai, zise el continuându-şi foarte liniştit istorisirea, după ce-i trecuse momentul de surescitare. Povestea lui începea cu câini şi sănii, frig şi vânt şi zăpadă. Apoi au observat că gheața începea să se spargă. Degeraseră şi deodată s-au pomenit că intră într-un curent care curgea spre nord, până departe, dincolo de Canalul Fox[6]. Deoarece corabia lor se sfărâmase, s-au suit în bărci şi acest curent i-a dus în largul mării până ce nu s-a mai văzut gheața şi au ținut direcția tot spre nord, aşa cum plănuiseră. După aceea, au dat de o coastă care nu era marcată pe hartă, dar faleza era foarte abruptă şi nu au putut debarca până

nu au găsit un golf şi au navigat cu pânze până în cealaltă parte unde țărmul părea mai scund; merindele li se împuținaseră şi le lipsea apa de băut. Au zărit însă ceva care părea să fie un mare oraş. Pentru Dumnezeu, Gaffett! i-am zis când mi-a povestit prima oară. Vrei să spui un oraş la două grade mai la nord decât ajunseseră vreodată corăbiile? Pe o hartă veche, completată de el în partea de sus, marcase drumul parcurs de ei. Dar el o ținu una şi bună şi-mi istorisi întâmplarea de nenumărate ori, ca eu s-o pot transmite întocmai celor pe care i-ar putea interesa. Nu mai era nici zăpadă nici gheață, spunea Gaffett, după ce navigaseră câteva zile în acel curent cald, care părea să vină direct de sub gheața pe care o traversaseră înainte cu piciorul săptămâni de-a rândul.

— Dar ce-i cu oraşul? întrebai. Nu au ajuns la oraş?

— Au ajuns, zise căpitanul, şi au găsit locuitori; a fost ceva înspăimântător. După câte a putut să spună Gaffett, părea un loc unde nu existau nici vii nici morți. În timp ce se apropiau pe mare, l-au putut vedea de la distanță destul de mică aidoma oricărui oraş şi plin de locuințe, dar deodată a dispărut complet din vedere şi când au ajuns în imediata vecinătate a țărmului au văzut forme de oameni, dar nu au putut niciun moment să se apropie de ele: toate arătau ca nişte siluete cenuşii de ceață care treceau singure sau din când în când se strângeau în grupuri ca şi cum stăteau şi priveau. La început, oamenii s-au speriat, dar formele nu s-au apropiat niciodată de ei… era ca şi cum ceva le sufla înapoi, şi până la urmă oamenii au prins curaj şi au tras la mal, unde au găsit ouă de păsări, ca în orice loc nordic sălbatic unde nu fuseseră niciodată oameni şi viețuitoarele erau blânde, iar apa era bună de băut. Gaffett spunea că el şi un alt om s-au apropiat de una dintre formele omeneşti de ceață care trecea încet printre stânci părând că avea o boccea în spinare şi au alergat după ea. Dar… ce să vezi!… cu o fâlfâire a

dispărut din vedere ca o frunză sau scamă de păienjeniş luată de vânt. Păreau că stau de vorbă între ele, dar nu se auzea zgomot de voci şi, mi-a spus într-o zi Gaffett încercând să le descrie amănunțit, „se comportau ca şi cum nu ne vedeau, ci doar simțeau că venim spre ele". Într-o zi căpitanul şi medicul au cutreierat, până s-a-nnoptat, platoul pe care părea să se afle oraşul şi s-au întors noaptea frânți de oboseală şi albi ca cenuşa, şi toată ziua următoare au tot scris în caietele lor de însemnări şi au vorbit între ei în şoaptă, iar când oamenii le-au pus întrebări i-au repezit răstit.

— Apoi a venit o zi, spuse căpitanul Littlepage, plecându-se spre mine cu o lumină stranie în ochi şi vorbind repede în şoaptă, când toți oamenii jurară să nu mai rămână acolo. Dimineața, în zori, omul de strajă dădu alarma şi toți se suiră în bărci şi se îndepărtară la o mică distanță de țărm. Făpturile acelea sau ce-or fi fost, se învârteau în jurul lor ca liliecii; se înălțau toate odată ca nişte nesfârşite oşti, părând că voiau să-i alunge cât mai departe în largul mării. Se opreau în rânduri compacte la marginea apei, ca gata de luptă crâncenă, fără gând să vină asupră-le, dar nici să se retragă. Când nemişcate, când înălțându-se şi planând în cercuri, întregul văzduh învolburându-l. Şi după ce bărcile lor s-au îndepărtat în afara pericolului, spunea Gaffett, oamenii s-au uitat înapoi şi oraşul era iarăşi acolo sus, exact cum îl văzuseră prima oară venind spre coastă. Orice ați spune, toți au crezut că „acolo era un loc de aşteptare între lumea asta şi cea viitoare".

Căpitanul sări surescitat în picioare, făcând gesturi agitate, dar încă vorbind în şoaptă răguşit.

— Stați jos, domnule, îi spusei cât mai calm cu putință şi el se aşeză pe scaun, complet epuizat.

— Gaffett credea că, atunci când toți au pierit în naufragiu, ofițerii se grăbeau să ajungă acasă şi să pregătească o nouă expediție. Oamenilor de la bord le porunciseră să nu vorbească despre ce văzuseră, explică

bătrânul pe un ton mai firesc.

— Nu cumva erau înfometaţi şi totul a fost un miraj sau ceva de felul ăsta? îndrăznii să-l întreb.

Căpitanul mă privi însă absent.

— Gaffett era atât de convins de ce văzuse, încât nu s-a mai gândit la altceva, continuă el. Chirurgul corăbiei i-a spus într-o zi căpitanului că s-ar putea să fi fost un efect de lumină şi de curenţi magnetici care le-au permis să vadă acele făpturi. Oricum, nu era o parte obişnuită a lumii. Busola nu mai funcţiona şi totul părea să meargă alandala. Gaffett ajunsese în mintea lui la concluzia că erau duhuri obişnuite, dar condiţiile erau ca nicicând favorabile vizibilităţii lor. Vorbea mereu de Societatea de Geografie, dar acum îmi dau seama că n-a făcut niciodată demersurile necesare şi a rămas acolo la misionari. Era cam beteag şi se gândea că-l vor interna şi ţine sub lacăt într-un spital. Zicea că aştepta să găsească oameni de încredere ca să le spună, cineva cu destinaţie spre nord. Unii se opreau câteodată acolo, ca să lase scrisori sau altceva. Avea ideile lui fixe şi două sau trei expediţii de explorare le lăsase să treacă fără să le spună, pentru că nu-i plăceau privirile oamenilor de la bord, dar în timpul când mă aflam acolo devenise neliniştit, temându-se că s-ar putea să fie luat de acolo sau aşa ceva. Aşternuse clar în scris toate indicaţiile, ca să le dea unor oameni de încredere. I-am cerut să mi le încredinţeze mie ca să pot arăta ceva celor eventual interesaţi, dar n-a vrut. Cred că acum e mort. I-am scris şi am făcut tot ce mi-a stat în putinţă... Poate într-o bună zi cineva va săvârşi un act de mare curaj...

Am aprobat într-o doară, atenţia fiindu-mi chiar atunci atrasă mai mult de privirea-i alertă, dârză, de călător gata să pornească pe mare; dar în. momentul următor expresia feţei i se schimbă brusc şi reapăru vechea privire patetică de îndrăgostit al cărţilor. În spatele meu atârna o hartă a Americii de Nord şi observai, întorcându-mă puţin, că ochii săi erau fixaţi,

cu o expresie de nedumerire, pe regiunile cele mai nordice şi contururile lor recente.

7. Insula din larg

Gaffett cu priciul lui grozav şi pieile de păsări, istorisirea naufragiului „Minervei”, făpturile de ceață şi păienjeniş cu formă omenească, sublimele cuvinte ale lui Milton cu care căpitanul descria năvala lor asupra echipajului, toată această emoționantă povestire părea atât de veridică, incit am renunțat să-l mai contrazic pe căpitanul Littlepage. Bătrânul îşi întoarse privirea de la hartă, ca şi cum îi stârnise o nedesluşită nelinişte, şi se uită la mine stingherit.

— Vorbeam despre… zise el şi se opri.

Îmi dădui seama că pierduse firul povestirii.

— A fost multă lume la înmormântare, mă grăbii să spun.

— O, da, răspunse căpitanul cu satisfacție. Toți şi-au arătat în felul lor respectul ce-i purtau. Mi-a scăpat o clipă din minte trista împrejurare. Da, lipsa doamnei Begg va fi mult simțită. A fost o desăvârşită gospodină pentru soțul ei, când era plecat pe mare. O, da, navigația este o foarte mare pierdere, zise el şi oftă trist. Aproape nu era om, de orice condiție socială, pe care să nu-l fi interesat în vreun fel navigația. Asta a contribuit dintotdeauna la bunul nume al unei aşezări de coastă. Eu numesc situația de acum în Dunnet „baliză de apă mică”[7].

Se ridică grav să-şi ia rămas-bun şi mă rugă să mă opresc în una dintre zile la locuința sa, când mi-ar arăta câteva lucruri exotice aduse de el de pe mare. Cunoşteam bine subiectul scăderii interesului pentru

navigație, cu consecințele ei în toate domeniile, deoarece mai şezusem câtva timp în Dunnet, aşa că nu aveam niciun motiv să-l mai rețin. Afară de asta, eram sigură că starea de spirit a căpitanului Littlepage revenise acum la normal.

La coborârea dealului spre sat, drumurile noastre se separau şi, observând că bătrânul căpitan pornise clar pe mica porțiune netedă de trotuar care îl ducea la locuința sa, ne-am despărțit cei mai buni prieteni.

— Treci pe la mine într-o după-amiază, îmi zise el afabil, ca unui coleg căpitan de vas, naufragiat ca şi, el pe „țărmul sub vânt”{8} al vârstei.

Mă îndreptai spre casă şi la scurt timp o întâlnii pe doamna Todd, care venea spre mine cu un aer îngrijorat.

— Văd că coborâți dealul cot la cot cu bătrânul gentleman, insinuă ea.

— Da, am petrecut o foarte interesantă după-amiază cu el, îi răspunsei şi fața ei se lumină.

— O, atunci s-a purtat bine. M-am temut să nu fi avut una dintre crizele lui de sminteală şi Mari Harris n-ar vrea…

— Da, zisei eu zâmbind, mi-a povestit nişte întâmplări vechi, dar am vorbit şi despre doamna Begg şi înmormântarea ei şi despre „Paradisul pierdut”.

— Cred că a povestit din întâmplările lui extraordinare, răspunse ca privindu-mă pătrunzător. Înmormântările îl fac totdeauna s-o ia razna. Unele din povestirile lui sunt destul de coerente, adăugă ea privindu-mă şi mai pătrunzător ca înainte. A citit multe cărți în timpul călătoriilor pe mare. Unii cred că a citit prea multe şi şi-a smintit mintea, dar la anii lui e uimitor când e în vervă. O, a fost un bărbat frumos!

De unde ne oprisem se deschidea o privelişte superbă a portului şi până departe, de-a lungul țărmului acoperit cu maiestuoasa oaste a brazilor falnici, înveşmântați în mantiile lor întunecate, aliniați ca

aşteptând să se îmbarce. Cum priveam departe spre mare şi insulele din larg, brazii păreau că înaintau în marş susţinut de dincolo de culmi şi în jos spre marginea apei.

Cerul începuse să se învineţească şi să se acopere cu nori, ca în prima seară de toamnă, şi peste ţărm se aşternuse umbră întunecându-l. În timp ce priveam, deodată o licărire aurie de soare se furişă printre nori şi lumină insulele din radă, iar una dintre ele străluci mai clar, dezvăluindu-se în toată splendoarea vederii noastre. Doamna Todd privea în depărtare peste radă, cu o expresie atentă, plină de duioşie. Apariţia bruscă a soarelui pe această cea mai îndepărtată insulă o făcea să semene cu surprinzătoarea revelaţie a lumii de dincolo, pe care unii o cred atât de aproape.

— Acolo trăieşte mama, zise doamna Todd. Nu-i aşa că se vede clar? Am fost crescută acolo pe Green Island. Cunosc fiece stâncă şi tufiş de pe insulă.

— Mama dumneavoastră! exclamai foarte mirată.

— Da, dragă, fireşte. Încă o mai am, chiar dacă sunt atât de bătrână. E o femeie din alea micuţe, sprintene şi vrednice; şi totdeauna veselă, răspunse doamna Todd cu satisfacţie. A văzut tot felul de nenorociri ale oamenilor, ca să nu mai pomenesc ultima ei boală; şi pentru toţi a avut o vorbă de îmbărbătare. Viaţa n-a schimbat-o defel. Are optzeci şi şase şi eu şaizeci şi şapte de ani, şi am cunoscut o bună parte din timpurile de altădată. „Doamne sfinte!” zice ea, ultima oară când m-am dus s-o văd. „Cum te mai bălăbăneşti când păşeşti în barcă!” Am râs atâta, că eram cât p-aci să vin bâldâbâc în apă. Şi am pornit în larg, lăsând-o râzând cu poftă pe ţărm.

În timp ce priveam, lumina zilei pălise. Doamna Todd se urcase pe o stâncă şi, cum stătea acolo monumentală ca o statuie, părea o cariatidă. Peste puţin a coborât şi ne-am continuat drumul spre casă.

— Dumneata şi cu mine o să luăm într-o zi o barcă şi-o să mergem s-o vedem pe mama, îmi făgădui ea. O să

se bucure nespus, şi acolo pe insulă cresc câteva ierburi rare mai bine ca în orice altă parte. Ca alea n-am văzut nicăieri aici, pe continent.

— Acum mă duc jos s-aduc câte o cană de fiecare din berea mea, mă înştiinţă ea când am intrat în casă. Şi cred că am să-i pun un pic de românită. Cu mersul ăsta la înmormântare şi ce-a mai fost, am avut o după-amiază foarte obositoare.

O auzii coborând în mica pivniţă răcoroasă, după care a trecut un timp apreciabil. Când s-a întors cu cana de bere în mână, observai mirosul de romaniţă, dar se simţea şi aroma unei alte ierbi pe care nu o cunoşteam, şi doamna Todd a rămas în picioare lângă mine până am băut-o toată şi i-am spus că mi-a plăcut.

— Nu dau oricui din asta, zise doamna Todd, ca să-şi arate amabilitatea.

O clipă m-am gândit că acest amestec ar putea să facă parte dintr-o vrajă sau un descântec şi că vrăjitoarea mea o să-nceapă să arate ca formele de păienjeniş din oraşul arctic. Nu s-a întâmplat însă nimic; decât că am petrecut o seară liniştită şi ne-am făcut planuri încântătoare în legătură cu mersul la Green Island, şi dimineaţa când m-am trezit era o zi însorită cu cer albastru senin.

8. Green Island

Într-o dimineaţă, foarte devreme, am auzit-o pe doamna Todd în grădina din faţa ferestrei mele. După neobişnuita tărie sonoră a cuvintelor schimbate cu un trecător şi melodia unui imn religios cunoscut, pe care îl cânta când lucra printre ierburile ei, acum părând dinadins adresat urechilor mele încă somnolente la acea

oră, înțelesei că dorea să mă trezesc şi să stau de vorbă cu ea.

După câteva minute răspunse vocii mele somnoroase de dinapoia obloanelor.

— Bănuiesc că o să petreci ziua asta frumoasă la şcoala dumitale; da, bănuiesc că o să fii groaznic de ocupată, zise ea exasperată.

— Poate că nu, zisei eu. De ce? Ce ai de gând, doamnă Todd?

Îmi închipuiam că vremea frumoasă o tenta să plece în una dintre preferatele ei incursiuni prin păşunile de pe coastă ca să culeagă ierburi aromatice şi de leac şi dorea să stau acasă.

— Nu, nu vreau să mă duc nicăieri pe uscat, zise ea vesel. Nu, nu pe uscat, dar nu ştiu dacă n-ar fi bine să petrecem ziua asta frumoasă, ce-a mai rămas din vară, mergând la Green Island, s-o vedem pe mama. M-am trezit în zori cu gândul la ea. Vântul suflă uşor spre nord-est... o să ne ducă direct în larg şi în această perioadă a anului de obicei se schimbă spre sud-vest, aşa că la sfârşitul după-amiezii o să ne ducă frumuşel acasă. Da, o să petrecem o zi frumoasă.

— Trimite vorbă căpitanului şi micului Bowden, dacă vezi pe cineva trecând spre debarcader, zisei eu. O să luăm şalupa.

— O, Doamne sfinte! Las' că ştiu eu mai bine cum să rânduiesc treaba asta, zise cu dispreț doamna Todd. Nu, dragă, n-o să luăm şalupa. O să luăm o luntre uşor de mânuit şi ca echipaj numai eu şi Johnny Bowden. N-am nevoie de o ambarcație mai mare decât o luntre bună, care cu o briză uşoară să iasă în larg; iar Johnny e fiul vărului meu... mamei o să-i facă plăcere că vine; şi aşa, o să stea tot timpul jos, la zăgazurile de scrumbii. N-avem nevoie să luăm lume cu care trebuie să fim în fiece clipă politicoşi şi să ne ocupe tot timpul. Nu, lasă-mă să fac cum ştiu eu. O să plecăm s-o vizităm pe mama numai noi două. Şi acum bănuiesc ce fel de gustare de

dimineață doreşti degrabă.

O cunoscusem bine pe doamna Todd ca gazdă, culegătoare de ierburi şi ca filosof popular; călătorisem o dată sau de două ori împreună ca pasageri modeşti pe o ambarcație cu pânze, în susul coastei până la un sat mai mare ca Dunnet, pentru cumpărături; dar acum aveam s-o cunosc ca marinar. O oră mai târziu porneam de la debarcader cu luntrea dorită. Fluxul tocmai începea să se retragă; câțiva prieteni şi cunoscuți şedeau rezemați de parapetul pontonului dărăpănat şi ne încurajau prin vorbe şi interesul cu care ne urmăreau. Johny Bowden şi cu mine vâsleam de zor ca să ieşim în larg, unde puteam prinde briza şi să înălțăm pânza înfăşurată neglijent, culcată de-a lungul copăstiei{9}. Doamna Todd şedea solemnă la pupa, şi dădea comenzi.

— Mai bine lăsați-o în derivă. O să ieşim repede de aici. Refluxul o s-o scoată îndată de sub acareturile astea vechi. În larg e destul vânt.

— Luntrea dumitale nu-i bine cumpănită, doamnă Todd! strigă o voce de pe țărm. Cum e încărcată, luntrea n-o să tragă. N-ai s-o poți conduce cu vânt din pupa, doamnă. Aşază-te la mijlocul luntrii, doamnă Todd şi lasă-l pe băiat să țină echea{10}, după ce întinde pânză; aşa n-o să ajungeți niciodată la Green Island. E greşit încărcată… cum e acum, luntrea dumitale e prea grea în spate!

Doamna Todd se întoarse cu oarecare dificultate şi se uită la grijuliul sfătuitor; vâsla mea din dreapta ieşi din apă şi era cât p-aci să ne răsturnăm.

— Tu eşti, Asa? Bună dimineața, zise ea politicos. Totdeauna mi-a plăcut să stau pe locul de la pupa. Când te-ai întors de la țară?

Această aluzie la originea Asei nu a scăpat celorlalți din grupul de pe ponton. Ne aflam la mică distanță de țărm, dar am putut auzi un hohot de râs şi Asa, o persoană prea repede gata să critice şi să dea sfaturi în

orice domenii, se întoarse şi se îndepărtă indignată.

Îndată ce am prins vânt în velă, am luat direcția spre larg şi ne-am oprit numai pentru a arunca un năvod. Doamna Todd privea atent flotoarele năvodului, explicându-ne că mama s-ar putea să nu fie pregătită pentru trei persoane în plus la prânz. Era năvodul fratelui său şi dorea să prindă un eglefin[11] de mărime potrivită. Mă aplecai peste bord foarte curioasă să urmăresc dibăcia cu care mânuia lungul şir de undițe şi le examina făcând aprecieri disprețuitoare asupra făpturilor fără valoare ale mării, care-i mâncau degeaba momeala; pe acestea le lăsa pe năvod sau le scutura în valuri. Ajunse în fine la ceea ce ea declară că era un eglefin bun şi, după ce-l aduse în luntre, îi curmă prompt viața şi ne continuarăm drumul.

În timp ce navigam, am ascultat încântătoarele ei explicații referitoare la insule, unele simple stânci aride sau cel mult cu răzlețe păşuni pentru oi la începutul verii. Pe una dintre aceste insule o mică turmă de oi alergau însetate spre marginea apei şi behăiau atât de duios la noi, încât mai că aş fi dorit să mă opresc, dar doamna Todd manevră cârma departe de stânci, dojenindu-l pe pricăjitul proprietar al oilor, o cunoştință a ei, că nu le da răbdătoarelor creaturi puțină sare şi încă mai puțina îngrijire de care aveau nevoie. Soarele fierbinte al miezului de vară făcea adevărate închisori din aceste insule, care la începutul lui iulie sunt un paradis cu izvoarele lor reci şi iarba scurtă deasă. Pe o insulă mai mare, situată mai departe în largul mării, simpatica mea tovarăşă de drum îmi arătă amuzată căsuțele a doi fermieri care şi-au împărțit între ei insula şi despre care se spunea că de trei generații oamenii lor nu-şi vorbiseră nici chiar în momentele de boală, moarte sau naştere.

— Când a venit vestea că războiul a luat sfârşit, zise ea, unul dintre ei a aflat-o cu o săptămână mai devreme, dar nu a trecut niciodată dincolo de împrejmuirea sa ca

să i-o spună şi celuilalt. Asta le face plăcere; au reuşit să găsească ceva care să-i preocupe într-un astfel de loc. E mult mai greu să ai legături cu oameni care nu-ți plac, decât să fii singur. Fiecare dintre ei povesteşte vecinilor ce-a făcut rău celălalt; multora le place să le asculte bârfelile şi să le transmită celuilalt; vâră discordie între ei şi în felul ăsta nu mai contenesc cu ura. Mie, trebuie să-ți spun, îmi place variația; unii îşi spală rufele luni şi le calcă marți şi aşa tot timpul anului, chiar dacă trece circul pe la ei.

Cu multă vreme înainte de a debarca la Green Island, am putut zări căsuța albă în care s-a născut doamna Todd şi unde trăia mama sa; se înălța deasupra mării ca un far, pe un povârniş verde, iar mai sus începeau păduri întunecate de molizi. Pe câmp se aflau culturi, pe care curând le-am putut distinge unele de celelalte. Doamna Todd le examina încă de când eram departe, pe mare.

— Ultimii cartofi ai mamei arată întârziați; n-au avut până acum destulă ploaie, îşi dădu ea cu părerea. Arată mai îmburuienați decât ceea ce se numeşte „o stradă principală din vestul îndepărtat”. Cred că fratele meu William e atât de ocupat cu zăgazurile lui de scrumbii şi cu procurarea de momeli goeletelor, încât nu se mai gândeşte că pământul are nevoie de îngrijire.

— Ce înseamnă steagul de acolo, deasupra molizilor din spatele casei? întrebai eu curioasă.

— O, ăsta-i semnalul pentru scrumbii, explică ea amabil, în timp ce Johnny Bowden mă privea fudul, surprins de ignoranța mea. Când au prins în punga zăgazului destule momeli pentru goelete, înalță steagul ăla, iar când au prins prea puțin arborează un mic semnal jos, lângă țărm, şi atunci vin doar ambarcațiile mici şi primesc cât au nevoie pentru năvoadele lor. Ia te uită! Acolo-i. Mama ne vede, flutură ceva în fața uşii. Când vom sosi, o să fie la locul de debarcare.

Mă uitai şi zării o mică fluturare în cadrul uşii, dar un

semnal mai iute îşi croise drum de la inima de pe țărm la inima de pe mare.

— După ce semnal crezi că m-a recunoscut? zise doamna Tod cu un zâmbet tandru pe fața-i lată. Ei, niciodată nu uiți că eşti copil câtă vreme ai o mamă la care să te duci. Uită-te la horn. S-a dus imediat în casă şi a reaprins focul. Ce bucuroasă sunt că mama-i bine. Are să-ți facă mare plăcere s-o vezi.

Doamna Todd se aplecă înapoi în poziția corectă şi orientă iarăşi vela. Prinse mai ferm echea, aruncă o privire nerăbdătoare la vergă{12} şi la marginea de cădere{13} a micii vele şi răsuci brusc echea ca şi cum îmboldea vântul ca pe un cal. Imediat am simțit o rafală de vânt rece şi am avut impresia că ne-am dublat viteza. Curând ne-am apropiat destul ca să vedem o persoană micuță cu basma pe cap coborând peste câmp şi oprindu-se în aşteptarea noastră la adăpostul dintre două stânci, deasupra unei curbe a plajei de prundiş.

Îndată luntrea hârâi pe prundiş şi Johnny Bowden, care rămăsese inactiv în cursul călătoriei, sări afară şi cu opintiri bărbăteşti reuşi să ne tragă pe mal odată cu următorul val, pentru ca doamna Todd să poată coborî pe pământ uscat.

— Bună treabă ai făcut, zise ea ridicându-se în picioare şi coborând pe țărm cam țeapăn, dar demn, refuzând mâinile noastre întinse şi întorcându-se să ia un săculeț care stătuse la picioarele ei.

— Ei bine, mamă, iată-mă! zise ea calm.

Mama şi fiica se priviră radioase.

— Arată destul de bine pentru o doamnă în vârstă, nu-i aşa? zise mama doamnei Todd întorcându-se spre mine.

Ea însăşi era o micuță persoană încântătoare cu ochi luminoşi şi aer tandru de copil în aşteptarea unei zile de sărbătoare. Simțeai că doamna Blackett ți-era un vechi şi drag prieten înainte de a-ți întinde cordial mâna. Am pornit toți împreună sus pe deal.

— Acum nu te grăbi prea tare, mamă, zise doamna Todd prevenitor. E o distanță bună de urcat până la uşa din față şi acolo n-o să stai să mai răsufli şi-o să-ncepi să trebăluieşti. Nu umbla mai iute decât mergem noi cu traista şi coşul ăsta. Johnny o să aducă sus eglefinul. M-am oprit doar o dată cât s-arunc năvodul lui William şi să prind peştele ăsta, gândindu-mă că ai dori să faci o budincă bună de peşte de-a ta. Am adus şi o ceapă care sta degeaba pe pervazul ferestrei de-acasă.

— Tocmai ce-mi lipsea, zise amfitrioana. Am oftat când mi-ai vorbit de budinca de peşte ştiind că nu mai am ceapă. William a uitat să se aprovizioneze ultima oară când a fost la Dunnet. Până ajungem sus, nu te grăbi aşa nici tu, Almira. Ai şi început să şuieri.

Această mică răzbunare păru să le amuze mult pe amândouă. Râseră un pic şi se uitară una la alta afectuos, apoi la mine. Doamna Todd făcu o pauză şi se întoarse ca să admire vasta privelişte a mării. Eram bucuroasă să mă opresc, căci gâfâiam mai mult decât oricare din însoțitoarele mele, şi prelungii popasul întrebând cum se numeau insulele vecine. Sufla o briză plăcută, pe care o simțeam mai puternică acolo la înălțime decât când ne aflam în luntre.

— Asta nu-i pisicuța pe oare am văzut-o când am venit ultima oară, cea despre care spuneam că nu-mi părea frumoasă? exclamă doamna Todd.

— Asta-i, Almira, zise mama. Pentru mine a fost totdeauna frumoasă şi îşi face bine treaba. Nicicând n-am văzut o prinzătoare de şoareci atât de harnică la vârsta ei. Dacă n-ar fi fost William, pe leneşa cealaltă n-aş fi ținut-o o clipă; lui însă îi plăcea pentru că avea coadă scurtă. Nu cred că merită să ții pisici numai pentru că au cozi scurte. Sunt ca orice alte curiozități, bune pentru cei care doresc să le vadă o dată sau de două ori. Pisicuța asta prinde şoareci pentru amândouă şi de un an îmi dă un simțământ de respectabilitate cum n-am mai simțit înainte. E o adevărată slujnicuță

ascultătoare. Am ales-o dintre cinci pe care domnişoara Augusta Pennell le avea la Burnt Island, zise bătrâna târându-şi picioarele, cu pisicuţa lângă poalele rochiei. Augusta îmi zice: „Păi, doamnă Blackett, ai ales-o pe cea mai puţin frumoasă”. Şi eu îi zic: „Am ales-o pe cea mai deşteaptă şi sunt mulţumită”.

— Numai în alegerea dumitale m-aş încrede când mi-aş lua o pisicuţă, zise afectuos fiica şi ne continuarăm liniştit drumul.

Casa se afla acum în faţa noastră, aşezată pe un covor neted de verdeaţă, arătând ca şi cum o mână uriaşă o scosese la suprafaţă din lunga pajişte pe care o urcasem. La o mică distanţă mai sus, pădurile întunecate de molizi începeau să urce până în piscul dealului, acoperind povârnişurile dinspre mare ale insulei. Nu era loc decât pentru mica fermă şi încolo pădure. Ne-am uitat în jos la cherhana şi la şoproanele ei primitive, şi la zăgazurile care se întindeau departe în apă. Când ne-am uitat în sus vârfurile brazilor păreau nişte colţi ţintiţi spre înaltul cerului albastru. La răsărit, în jurul pragului stâncos al insulei, se vedea o mare întindere de păşune naturală presărată cu dese roci cenuşii şi cu numeroase spinări albe de oi care umblau din loc în loc fără contenire păscând iarba dulce subţire, care mărginea terasele ca un chenar de catifea reiată. Ici şi colo, printre roci, se puteau zări bogate tufe verzi de dafini. Aerul era plăcut. Ţi-ai fi dorit să te numeri printre băştinaşii unui astfel de minuscul continent, patrie a pescarilor.

Casa era mare şi curată, cu un acoperiş greoi pe pereţii scunzi care-l susţineau. O casă din acelea care par adânc implantate în pământ, ca şi cam ar avea două treimi sub partea de la suprafaţă, ca aisbergurile. Uşa din faţă sta ospitalier deschisă în aşteptarea grupului şi de fiecare parte creştea viţă, cu grijă rânduită. Cărarea noastră ducea însă la uşa bucătăriei de la capătul casei, unde creşteau mulţime de flori viu colorate şi verdeaţă,

parcă strânse acolo de o harnică mătură de grădină într-o grămadă încâlcită. În tot lungul treptei de jos şi răspândite departe în iarbă creşteau portulace, şi mănunchiuri de nalbe se furişau nu prea aproape, rit îndrăzneau, ca nişte rude sărace. Am văzut ochii strălucitori şi căpşoarele micuțe a doi pui de găină stând ghemuiți printre nalbe, ca şi cum nu o dată fuseseră izgoniți de la uşă şi se aşteptau să fie iarăşi alungați.

Luând-o pe drumul ăsta, s-ar zice o sosire oficială, nu se stăpâni să remarce doamna Todd, când trecând pe lângă flori am ajuns la treapta uşii din față; dar îşi aminti de regulile protocolare şi intră înaintea noastră în salonaşul din stânga.

— Cum, mamă, doar nu te-ai apucat să-ntorci covorul! exclamă ea cu ceva în glas care trăda şi teamă şi admirație. Când ai făcut asta? Presupun că a venit şi te-a ajutat domnişoara Addicks de la White Island?

— Nu, n-a venit, răspunse bătrâna, stând mândră în picioare şi folosindu-se de acest moment pentru a se grozăvi. Am făcut-o eu însămi cu ajutorul lui William. A avut o zi liberă şi ne-am apucat amândoi. A fost bine bătut pe iarbă şi întors, şi aşternut la loc înainte de a ne culca. Nu numai atât, am şi cârpit două mari porțiuni. Şi de doi ani n-am mai dormit atât de bine.

— Ei, ce spui că am o astfel de mamă la optzeci şi şase de ani? zise doamna Todd stând în fața noastră ca o statuie, cam mătăhăloasă, a Victoriei.

Cât priveşte mama, un aer de tinerețe îi lumina fața; ai fi zis că vedea deschizându-i-se în față încă mulți ani de viață frumoasă şi că începea, nu sfârşea, verile ei cu plăcutele lor trude.

— De necrezut! exclamă doamna Todd. Eu una, trebuie să recunosc, n-aş fi fost în stare de aşa ceva.

— Am fost foarte mulțumită că am scăpat de o grijă, zise cu modestie doamna Blackett, chiar dacă la începutul săptămânii următoare nu m-am simțit prea bine. Bănuiesc însă că schimbarea vremii a fost de vină.

Doamna Todd nu se putu stăpâni să-mi arunce o privire semnificativă dar, cu fermecătoare înțelegere, se abținu să mai stăruie în dojana sa sau să facă vreo legătură între indispoziția mamei şi adevărata cauză. Statura ei părea acum mai mare ca niciodată în micul salonaş de modă veche, cu cele câteva mobile bune şi tablouri cu subiecte patriotice. Storurile de hârtie verde erau imprimate cu peisaje din țări străine – castele pe stânci inaccesibile şi încântătoare lacuri cu țărmuri abrupte împădurite. Suprafața pardoselii de sub prețiosul covor era acoperită cu scoarțe de casă. Pe polița îngustă de deasupra căminului erau sfeşnice decorative, buchete de iarbă anrobate în cuburi de cristal şi câteva cochilii de scoici frumoase.

— În camera asta m-am cununat, zise deodată doamna Todd, şi o auzii oftând după aceea, ca şi cum nu-şi putea stăpâni regretul ce-i trezea de fiecare dată amintirea zilelor ei de fericire.

— Stăteam acolo între ferestre, adăugă ea, şi pastorul sta aici. William n-a vrut să apară. Dintotdeauna a fost ciudat când era vorba să vadă oameni străini. De mic copil, eu mă grăbeam să-i întâmpin, pentru că William se ascundea.

— A fost spre binele meu, zise veselă bătrâna mamă. William mi-a fost şi fiu şi fiică de când te-ai măritat şi ai plecat din insulă. El a fost foarte mulțumit să stea acasă lângă bătrâna sa mamă, de aceea totdeauna spun că asta a fost spre binele meu.

Ne-am îndreptat toți spre bucătărie, ca împinşi de acelaşi simțământ. Salonul evoca prea mult ocazii solemne, iar storurile erau toate trase jos ca să nu pătrundă lumina şi aerul de vară. Era, desigur, un prinos adus „societății” faptul de a avea o cameră separată pentru obligațiile pe care le implica traiul într-o comunitate, chiar aici pe o insulă atât de izolată şi aparent fără vecini. Vizitele de după-amiază şi petrecerile de seară trebuie că erau puține într-o regiune

atât de pustie, în anumite perioade ale anului; dar doamna Blackett era din acele ființe care nu trăiau numai pentru sine şi care de multă vreme trecuse peste linia despărțitoare dintre ce o interesa exclusiv şi participarea la tot ce „societatea” îi putea da sau lua. Unii dintre vecinii ei nu-şi dăduseră niciodată osteneala să-şi mobileze o astfel de cameră, dar doamna Blackett cunoştea folosința unui salonaş.

— Da, să mergem direct în vechea bucătărie, doar n-am să vă socotesc nişte străini, ne pofti ea amabil, după cuvenita primire în camera destinată pentru anumite ocazii. Bănuiesc că, îndată ce va găsi o scuză bună, Almira o să plece să colinde prin păşune după ierburi. Acum e foarte cald. Dumneata ai face mai bine să te odihneşti puțin, iar mai târziu după prânz, când începe să sufle briza mării, poți să faci o plimbare şi să te urci să admiri priveliştea de pe stânca mare. Almira va fi bucuroasă să vă arate tot ce-i p-aici. Apoi, înainte să porniți spre casă, o să vă servesc o ceaşcă de ceai. Zilele sunt acum lungi.

Cât timp am stat de vorbă în salonaş, peştele fusese adus în taină de pe țărm şi acum sta complet curățat într-o oală de lut de pe masă.

— Cred că William putea să stea puțin de vorbă cu noi, zise doamna Todd îmbufnată când văzu peştele. E destul de prietenos când vine pe coastă şi ultima oară a fost foarte sociabil, pentru firea lui.

— Nu-i prea sociabil cu domnişoarele, explică mama lui William, aruncându-mi o delicioasă privire, ca şi cum făcea apel la prietenia şi îngăduința mea. E foarte mofturos, şi azi s-a îmbrăcat în hainele lui vechi de pescuit. După ce-o să plecați, o să-mi ceară să-i povestesc tot ce-ați spus şi ați făcut. William e foarte tandru. O să dorească să te vadă, Almira. Da, cred că o să vină curând.

— Peste puțin am să-l caut eu, dacă nu vine, declară doamna Todd cu un aer foarte hotărât. Îi ştiu toate

ascunzişurile de pe țărm. Am să-l prind de mână când nici nu i-o trece prin minte. Oricum, am puțină treabă cu William. I-am adus patruzeci şi doi de cenți ce i se datorau pentru homarii aduşi ultima oară.

— Poți să mi-i laşi mie, propuse bătrâna măicuță, care acum se învârtea printre oalele şi tigăile din cămară, pregătindu-se să prepare budinca de peşte.

Mă cuprinse o neobişnuită curiozitate să-l văd pe William. Simțeam că jumătate din plăcerea vizitei mele s-ar fi irosit dacă n-aş putea să-l cunosc.

9. William

Doamna Todd luă ceapa din coşul ei şi o puse pe masa din bucătărie.

— A venit cu noi şi Johnny Bowden, ştii, îi aminti ea mamei. O să fie flămând şi trebuie să mănânce pe săturate.

— Am cumpărat de curând gogoşi, dragă, zise bătrânica. Rareori îl prinzi pe William fără provizii. Puteai să alegi un peşte mai mare, dar am să mă descurc. O să mai am nevoie de câțiva cartofi, dar acolo afară e un ogor plin şi sapa-i rezemată de fântână printre lujerii de fasole urcătoare.

Zâmbi şi-i făcu fiicei un semn imperativ din cap.

— La naiba! Să-l chemăm pe William cu goarna, stărui puțin enervată doamna Todd. N-o să se nelinişteească doar pentru că-l chemăm în casă. O să-şi dea seama că ai nevoie de el pentru ceva special şi în timp ce urcă pe cărare o să-i strigăm de ce l-am chemat. Nu-i cer cine ştie ce.

Pentru prima oară pe fața bătrână a doamnei Blackett se aşternu o umbră de nelinişte şi eu socotii necesar să

atenuez proasta dispoziție a Almirei. Eram bucuroasă să rămân în casă într-o companie atât de plăcută; afară de asta, îl puteam întâlni pe William. M-am strecurat imediat afară, am găsit sapa lângă fântână şi un coş vechi cu mâner la uşa magaziei de lemne şi nu mi-a fost greu să descopăr drumul în jos spre câmp, unde se afla o mare parcelă pătrată cu cartofi neîngrijiți, năpădiți de buruieni. Un colț era deja dezgropat şi am ales un muşuroi mai mare cu vârfurile frunzelor veştejite. Am trăit bucuria căutătorului de aur norocos, constatând că mi-erau împlinite speranțele puse în bogăția muşuroiului de cartofi. Doream fierbinte să sap mai departe, dar mi s-a părut lipsit de noimă din moment ce coşul meu era plin. Am prins sapa de mijloc şi am ridicat coşul, grăbită să-l duc sus în deal. Eram sigură că doamna Blackett aştepta nerăbdătoare să taie cartofii felii şi să le aşeze strat după strat cu peşte, în budincă.

— Lasă-mă să iau eu coşul, ma'am, zise o voce plăcută din spatele meu.

M-am întors, tresărind speriată în tăcerea vastului câmp, şi am văzut un bărbat în vârstă, încovoiat din umeri cum adesea sunt pescarii, cu păr cărunt, proaspăt bărbierit, şi cu aer timid. Era William. Semăna leit cu mama sa, şi mi-l imaginasem că era corpolent şi robust ca sora sa, Almira Todd, şi, oricât ar părea de ciudat, că avea nu mult peste treizeci de ani şi o înfățişare oarecum bădărănoasă. Constatai însă că William era un bărbat căruia se cuvenea să-i arăt respect datorită vârstei.

Am luat imediat act de realitate şi ne-am spus bună dimineața ca nişte vechi prieteni. Cum coşul era destul de greu, am trecut sapa pe sub mâner şi i-am oferit celălalt capăt; apoi am pornit încet spre casă, vorbind despre vremea frumoasă şi despre scrumbii, care mişunau în tot lungul radei. William ieşise încă de la ora trei în larg şi prinsese o mare cantitate de peşte. În timp ce ne apropiam de casă, am observat că ochii doamnei

Todd erau aţintiţi asupra noastră şi, cu toate că rămăsesem în urmă pe cărarea îngustă, lăsându-l pe William să ducă singur coşul la o mică distanţă înaintea mea, pe bucata de drum ce mai rămăsese, am auzit clar cuvintele cu care-l întâmpină.

— Ai făcut un ocol venind încoace, nu-i aşa? îl întrebă ea. Isteaţă treabă! Nu ştiai, William, că trebuia să te văd azi şi să mă socotesc cu tine?

M-am simţit întrucâtva jenată şi vinovată de situaţie, dar când am ajuns lângă ei, erau în cei mai buni termeni. Era clar că, în relaţiile sociale, pentru William primul pas era greu, dar odată antrenat în astfel de relaţii putea să le continue cu mai multă sau mai puţină plăcere. Avea în jur de şaizeci de ani şi la această vârstă nu mai arăta tânăr, totuşi păstrase timiditatea adolescentului, aşa că tot timpul m-am simţit obligată să-i uşurez situaţia ca unui tânăr fără experienţa relaţiilor sociale. M-a întrebat politicos dacă n-aş vrea să urcăm pe stânca mare a insulei până va fi gata prânzul. Am primit foarte bucuroasă şi William şi cu mine am pornit, sub privire plăcut surprinsă a celor două amfitrioane, amândoi cu senzaţia că eram mult mai tineri decât arătam. Totul s-a petrecut atât de inocent şi firesc, încât când am auzit-o pe doamna Todd râzând în urma noastră în bucătărie, am râs şi eu; dar William nici măcar nu roşi. Cred că era puţin surd şi îşi continuă drumul înaintea mea, foarte aferat şi absorbit de sarcina ce-şi luase.

De la marginea de sus a câmpului din spatele casei, am apucat pe o cărare netedă, negricioasă, printre molizi întunecaţi. Soarele fierbinte accentua mireasma scoarţei negre ca smoala a copacilor, şi umbra lor plăcută ne-a însoţit până ne-am urcat pe culme. O dată sau de două ori, William s-a oprit ca să-mi arate un roi mare de viespi din apropiere sau cuiburi de vulturi-pescari într-o mică mlaştină. Când am ieşit într-o păşune deschisă din vârful insulei, a cules câteva

mlădițe de *linnaea*[14] târzie şi mi le-a oferit fără să spună nimic, dar şi el şi eu ştiam că mare lucru nu se putea spune despre *linnaea.* Păşunea era traversată de o stâncă uriaşă, asemănătoare cu coloana vertebrală a unei făpturi uriaşe. La capătul de lângă pădure am putut să ne urcăm şi să mergem de-a lungul ei, până la cel mai înalt punct. Acolo, deasupra centurii de brazi falnici, am putut să ne uităm în jos peste întreaga insulă şi să cuprindem cu ochiul oceanul care o încercuia şi sute de alte mici insule, țărmul continental şi până departe orizontul în toate direcțiile. Deoarece nimic nu-ți limita vederea, spectacolul îți dădea o nebănuită senzație a spațiului, acea senzație a neatârnării de spațiu şi de timp care totdeauna deschide căi spre cele mai îndrăznețe năzuințe.

— Cred că nu există nicăieri în lume o asemenea vedere, zise William cu mândrie, la care mă grăbii să adaug prinosul meu de sinceră admirație.

Era cu neputință să nu simți că vorbise ca un adolescent neumblat în lume, care îşi mărturisea în acest fel prețuirea fără egal a locurilor sale natale.

10. Unde creştea hedeoma

Am ajuns cu puțină întârziere la prânz, dar doamna Blackett şi doamna Todd nu ne-au dojenit şi ne-am aşezat cu toții la masă; nu însă înainte ca William să-şi fi spălat mâinile la fântână ca un evlavios brahman şi să-şi fi îmbrăcat un veston albastru, simplu şi de bun gust, agățat într-un cui din spatele uşii de la bucătărie. Apoi, se rugă pentru binecuvântarea prânzului în cuvinte pe care nu le-am putut auzi, am mâncat budinca de peşte şi am mulțumit. Pisicuța mergea de jur

împrejurul mesei, ridicată pe lăbuțele din spate şi, ținându-se agățată cu fioroasele ei gheare tinere, se oprea lângă cotul fiecărui comesean mieunând înduioşător, sau se repezea glonț spre uşa deschisă, când o pasăre cântătoare neprevăzătoare poposea prea aproape în iarbă. William a vorbit puțin în schimb, sora sa, doamna Todd, ne-a întreținut tot timpul cu ultimele noutăți din Dunnet şi de pe coastă, în vreme ce bătrâna mamă o asculta încântată. Ospitalitatea ei era desăvârşită. Avea darul, care le lipseşte multor femei, de a-şi pune în întregime persoana şi casa la dispoziția oaspetelui, acel încântător abandon de sine şi a tot ce le aparține, încât clipele petrecute în preajma lor devin amintiri de neuitat. Tact înseamnă în definitiv un fel de citire a gândurilor, şi amfitrioana mea avea acest minunat dar. Simpatia ține de minte ca şi de inimă, iar lumea interioară a doamnei Blackett şi a mea au fost una din clipa în care ne-am cunoscut. Afară de asta, avea acel unic, acel sublim har divin, o totală nepăsare de sine. Privind din când în când chipu-i bătrân cu aer blajin prevenitor, mă întrebam ce anume o făcuse să se aşeze pe această insulă singuratică a coastei de nord. Probabil ca să țină dreaptă cumpăna sorții, împlinind lipsurile vecinilor nevoiaşi, care trăiau izolați pe insula ei sau alte insule din apropiere.

După ce am sfârşit de strâns farfuriile albastre vechi, şi pisicuța şi-a primit porția ei de eglefin proaspăt, în timp ce aşezam scaunele la locurile lor din bucătărie, doamna Todd mi-a spus că acum trebuia să se ducă sus pe păşune să-şi culeagă mult râvnitele ierburi.

— Poți rămâne aici să te odihneşti sau să mă însoțeşti, îmi zise ea. Mama trebuie să tragă un pui de somn şi, la întoarcere, ea şi William ne vor cânta. Este o mare amatoare de muzică, zise doamna Todd întorcându-se spre bătrână.

Doamna Blackett încercă să spună că n-ar putea să cânte ca de obicei şi poate nici William. Arăta obosită

biata bătrânică şi mi-ar fi plăcut să stau în căsuţa liniştită cât timp dormea; cunoscusem deja plăcutele plimbări prin păşuni în compania fiicei. Am socotit totuşi mai cuvenit să o însoţesc pe doamna Todd şi am plecat.

Doamna Todd luă cu ea sacul din pânză cadrilată adus de acasă, pe care o mică greutate de la fund îl făcea să atârne drept şi subţire din mâna ei. Drumul era abrupt şi curând începu să sufle greu, aşa că ne aşezarăm să ne odihnim o clipă pe o piatră mare printre dafini.

— Uite, doream să vezi asta... e poza mamei, zise doamna Todd. Şi-a făcut-o pe vremuri, când se afla la Portland, curând după ce s-a măritat. Asta-s eu, adăugă ea deschizând altă cutie veche şi-mi arătă faţa bucălată a unui copil vesel, cu care semăna şi acum, la peste şaizeci de ani. Iar aici e William împreună cu tata. Eu îl moştenesc pe tata, înaltă şi mătăhăloasă, iar William seamănă cu rudele mamei, mărunt şi firav. Trebuia să-şi îi făcut şi el un rost în viaţă, e bărbat şi seamănă atât de mult cu mama; dar, deşi nu s-a dat în lături să muncească, îngrijindu-se tot timpul de fermă şi pescuind, niciodată n-a avut vioiciunea mamei şi capacitatea de a lua lucrurile aşa cum sunt, reflectă sora lui William, dar ezită să spună pe nume ceea ce socotea ea, desigur, nereuşita lui în viaţă.

— Cred că-i bine când cineva se simte fericit folosindu-şi cât mai bine viaţa aşa cum îi cade, zise ea începând să pună la loc dagherotipiile.

Eu însă întinsei mâna să mai văd o dată pe a mamei, faţa ca o floare a unei graţioase femei tinere într-o elegantă rochie de modă veche. În ochii ei era o privire în care se citeau aşteptări fericite, o privire în depărtare care scruta orizontul, cum deseori se vede în familiile marinarilor, moştenite de fete ca şi de băieţi de la cei care şi-au petrecut viaţa pe mare, obişnuiţi să urmărească apariţia în zare a corăbiilor sau a

pământului. Pe mare nu-i nimic de văzut aproape, şi asta lasă urme în firea marinarului, manifestate prin generozitate, bravură şi răbdare, acea afabilitate atrăgătoare ce-ți place atât de mult la un marinar.

După ce pozele familiei au fost iarăşi înfăşurate într-o basma mare, am pornit mai departe pe o cărare îngustă, spre un loc singuratic orientat spre nord, cu mai multă păşune şi mai puține tufişuri şi am coborât până la marginea cu iarbă măruntă deasupra unei faleze stâncoase abrupte; la poalele ei marea adâncă se spărgea cu mare zgomot, deşi vântul era domol şi apa părea liniştită puțin mai departe de țărm. Prin iarbă creştea un soi de hedeomă, cum nu se mai găseşte nicăieri în lume. În timp ce o culegeam crenguță cu crenguță, păşind cu grijă, în aer plutea o mireasmă sublimă. Doamna Todd presa buchețelele ei între mâini şi mi le întindea mereu să le miros.

— N-are seamăn, zise doamna Todd, oh, nu, nu există hedeomă ca asta în statul Maine. E adevăratul soi de hedeomă şi toate celelalte pe care le-am mai văzut sunt doar corcituri. Nu simți?

Îi răspunsei, arătându-mă încântată de mireasma plantei.

— Ei, dragă, afară de mama, nimănui nu i-am arătat locul ăsta. Pentru mine e un loc sfânt. Lui Nathan, soțul meu, şi mie ne plăcea să venim aici când eram în vorbă şi…

Ezită o clipă, apoi zise încet:

— …când a murit, se afla departe de țărm încercând să se strecoare prin canalul scurt de colo, dintre insulele Squaw, drept în fața promontoriului ăstuia unde şezusem şi ne făcusem planuri toată vara.

Nu o mai auzisem niciodată vorbindu-mi despre soțul ei, dar am simțit că aducându-mă în acest loc eram de acum prietene.

— A fost doar un vis, continuă doamna Todd. Am ştiut încă de când a plecat, zise ea în şoaptă ca o

spovedanie… Am ştiut înainte de a fi plecat pe mare. Inima mea îi aparținea înainte să-l fi văzut vreodată. Dar şi Nathan m-a iubit mult şi m-a făcut cu adevărat fericită. A murit însă înainte să afle ce avea să afle, dacă am fi trăit mult timp împreună. Ciudată-i dragostea! Nu, Nathan n-a aflat niciodată, dar inima-mi bătea nebuneşte când l-am cunoscut prima oară. Femeile sortite să fie iubite sunt mai multe decât cele care iubesc. Am petrecut, aici chiar, ore fericite. Dintotdeauna l-am iubit pe Nathan şi el niciodată n-a ştiut. Iar această hedeomă mereu mi-a amintit cum şedeam aici şi o culegeam şi-l aud vorbind… mereu o să-mi amintească… de el.

Îşi întoarse privirea de la mine şi imediat se ridică, pornind singură mai departe. În atitudinea ei maiestuoasă şi dârză era o notă de singurătate şi de însingurare. Ai fi zis Antigona singură pe câmpia tebană. Într-o lume gălăgioasă nu deseori dai peste locuri atât de triste şi tăcute. O străveche şi nemărginită tristețe apăsa pe sufletul acestei sătence. Cu amărăciunile şi singuratica ei viață de toate zilele, ocupată cu superstiții rustice şi miresme de ierburi sălbatice, părea acum reîntruparea unui personaj istoric.

Eram destul de pricepută la culesul ierburilor şi după ce am mai stat destul de mult cufundată în alte gânduri şi am recitit cu plăcere o filă nouă de amintiri, am cules câteva mănunchiuri de hedeomă cum se cuvenea şi până la urmă ne-am reîntâlnit mai sus de țărm, în lumea obişnuită de fiecare zi, pe care o lăsasem în urmă când am coborât spre bucata de pământ cu hedeomă. În timp ce mergeam alături, de-a lungul marginii înalte a câmpului, am zărit sute de ambarcații cu pânze în jurul radei şi mai departe în larg. Era pe la jumătatea după-amiezii sau ceva mai târziu şi ziua trecea spre asfințit.

— Da, se îndreaptă toate spre țărm… luntrile şi pescadoarele de homari, toate, zise însoțitoarea mea. Acum trebuie să stăm puțin cu mama, doar cât servim

ceaiul, şi apoi pornim spre casă.

— Nu-i nimic dacă pierdem vântul de la apusul soarelui. Pot vâsli împreună cu Johnny, zisei.

Doamna Todd clătină din cap liniştitor şi îşi continuă mersul greoi, fără să-şi iuțească pasul chiar când îl zăririm pe William apărând după colțul casei, ca. şi cum ne căuta; flutură din mână şi dispăru.

— Ei, William „e pe covertă”{15}. Nu credeam că-l mai vedem! exclamă doamna Todd. Acum mama va pune ceainicul pe foc. A înteţit focul.

Am văzut şi eu fumul albastru îngroşându-se, după care am mers ceva mai iute, în timp ce doamna Todd scotocea în sacul ei cu ierburi ca să găsească dagherotipiile şi să le pună, îndată ce sosim, la locurile lor.

11. Bătrânii rapsozi

William şedea în pragul uşii laterale, iar bătrâna mamă se ocupa cu prepararea ceaiului; îmi dădu în mână o cutie veche de sticlă pentru păstrat ceai, împodobită cu înflorituri.

— William s-a gândit, în timp ce aranja masa, că ți-ar plăcea s-o vezi. Tatăl meu i-a adus-o mamei din insula Tabago. Şi aici am o pereche de ceşti frumoase primite odată cu asta, zise ea deschizând uşa de sticlă a micului bufet de lângă cămin. Astea sunt cele mai bune lucruri ale mele, dragă. Ai să râzi când am să-ți spun cum ne petrecem noi serile de duminică în timpul iernii. Ne strângem ca acum la o ceaşcă de ceai, pregătesc ceva bun, aduc dulceață de-a mea, stăm de vorbă şi ne amuzăm.

Doamna Todd râse îngăduitor şi se uită spre mine să

vadă ce gândeam despre vorbele copilăroase ale mamei.

— Mi-ar plăcea să fiu şi eu aici într-o seară de duminică, zisei.

— William şi cu mine vom sta de vorbă despre dumneata, amintindu-ne de această plăcută zi, zise tandru doamna Blackett, aruncând o privire furişă spre William şi apoi ridicând brav ochii şi dând din cap aprobator.

Începeam să-mi dau seama că el şi sora sa nu-şi puteau exprima sentimentele mai intime când se aflau față-n față.

— Acum vreau ca tu şi mama să cântați, zise brusc doamna Todd cu un aer poruncitor, şi înțelesei vădita stânjeneală a lui William.

— După ce servim o ceaşcă de ceai, dragă, răspunse bucuroasă bătrâna amfitrioană.

Aşa că ne-am aşezat şi buna dispoziție n-a încetat o clipă, cât ne-am băut ceaiul. N-aş mai fi plecat din Green Island şi nu mă putui stăpâni s-o spun.

— Noi ne simțim foarte fericiți aici, şi iarna şi vara, zise bătrâna doamnă Blackett. William şi cu mine nu ne-am dorit niciodată alt cămin, nu-i aşa William? Mă bucur că vă place. Te rog să vii şi să stai aici oricând doreşti, dragă. Dar uite-o pe Almira. Mereu mă gândesc cât de binevoitoare a fost providența că soțul ei i-a lăsat o casă bună de care se simte atât de legată. Nu şi-ar fi aflat o clipă astâmpăr dacă ar fi trebuit să rămână aici pe Green Island. Tu, Almira, aveai nevoie de mai multă libertate de acțiune şi să trăieşti într-un loc mai mare unde se petrec mai multe lucruri; nu-i aşa? Oamenii se întreabă uneori de ce nu trăim împreună. O să vină, poate, şi ziua aia, zise ea şi o umbră de melancolie şi temere îi întunecă o clipă fața. Boala şi neputința nu ocolesc pe nimeni. Dar Almira are o iarbă bună la toate.

Zâmbi şi fața i se lumină iarăşi.

— Există o iarbă bună pentru toți, afară de cei care se cred bolnavi când nu sunt, declară doamna Todd cu un

aer profesional care nu admitea contrazicere. Hai, William, să auzim „Drag cămin” şi după asta mama ne va cânta „Cupidon şi albina”.

A urmat o nespus de încântătoare surpriză. William îşi stăpâni timiditatea şi începu să cânte. Vocea lui era puțin voalată şi nesigură, ca dagherotipiile de familie, dar era o voce de tenor, absolut corectă şi plăcută. N-am auzit niciodată „Cămin, drag cămin” cântat atât de înduioşător şi grav, cum l-a cântat el. Părea că-l cânta în cu totul alt fel; şi când se opri un moment la sfârşitul primului vers şi începu pe următorul, bătrâna mamă i se alătură şi cântară împreună, ea sărind doar peste notele mai înalte, pe care le cânta numai el, după care continuau amândoi. Era adevăratul şi singurul mod de exprimare al acestui om taciturn. L-ai fi ascultat la nesfârşit şi l-am rugat să cânte alte şi alte cântece vechi scoțiene sau moştenite de la englezi şi cele mai frumoase din baladele de război care au mai dăinuit. Doamna Todd ținea cadența cu piciorul ei mare, vizibil şi câteodată audibil. Am văzut când şi când lacrimi în ochii ei, când lacrimile din ochii mei nu-mi încețoşau vederea. Dar până la urmă cântecele au luat sfârşit şi a venit vremea să ne spunem rămas-bun; sfârşeau clipe de neuitat.

Draga doamnă Blackett, distinsa bătrânică, deschise uşa de la camera ei de culcare, în timp ce doamna Todd îşi lega sacul cu ierburi; William coborâse să pregătească luntrea şi să-l cheme cu goarna pe Johnny Bowden, care se alăturase unui grup de pescari, plecați în larg să pescuiască homari.

M-am dus la uşa camerei de culcare şi am reflectat cât de plăcut arăta, cu cuvertura din bucăți de pânză roz şi albe şi cu lambriurile cafenii nevopsite ale pereților.

— Intră, dragă, zise ea. Te rog să te aşezi în bătrânul meu fotoliu-balansoar capitonat, de lângă fereastră. Ai să spui că-i cea mai frumoasă vedere din casă. Stau

mult acolo ca să mă odihnesc şi când vreau să citesc.

Pe piedestalul pentru lampă se aflau ochelarii groşi cu rame de argint ai doamnei Blackett şi o biblie roşie uzată. Pe pervazul îngust al ferestrei sta degetarul ei, iar pe masă o cămaşă groasă de bumbac, vărgată, împăturită cu grijă, pe care o lucra pentru fiul ei. Acele bătrâne degete scumpe şi drăgăstoasele lor împunsături, acea inimă care pusese atâta râvnă în tot ce se cerea făcut din dragoste! Aici era adevăratul cămin, inima bătrânei case de pe Green Island. M-am aşezat în balansoar şi am simțit că micuța cameră de culcare cafenie, cu liniştitoarea vedere spre câmp, mare şi cer, era un cuib al tihnei.

Mi-am ridicat privirea spre ea şi ne-am înțeles fără să vorbim.

— Mă voi gândi cu plăcere că ai stat aşezată aici astăzi, zise doamna Blackett. Doresc să revii. A fost atât de plăcut pentru William.

Vântul ne-a fost favorabil tot drumul spre casă şi n-a încetinit o clipă, ținând vela umflată până am ajuns lângă țărm. În barcă aveam o generoasă încărcătură de homari şi cartofi noi aduşi la bord de William şi ceea ce doamna Todd numea o „kaka”{16} plină cu scrumbii sărate de prima calitate; şi când am debarcat a trebuit să tocmim un om să ni le transporte cu roaba acasă.

N-am să uit niciodată ziua de la Green Island. Când am ajuns la mal, Dunnet mi-a părut mare, zgomotos şi apăsător. Era doar o chestiune de contrast, pentru că satul era atât de liniştit, încât în acea noapte am putut auzi cântând sfioasa rândunică-de-noapte. Stam trează în pat în camera mea de culcare de la parter şi mireasma grădinii de ierburi a doamnei Todd de sub fereastră, se răspândea înăuntru cu fiecare briză uşoară dinspre mare.

12. Un oaspete ciudat

În afară de câțiva oaspeți întâmplători, sosiți din insule sau din interiorul continentului, cărora doamna Todd le oferea ospitalitatea unui singur prânz, toată vara am fost numai noi două; dar spre sfârşitul lui iulie, când ne aşteptam la înmulțirea oaspeților şi a mai apărut şi doamna Fosdick, ca o ciudată corabie la orizontul îndepărtat, m-am îngrijorat. Trăisem în originala căsuță tihnite şi separate, ca într-o locuință mai mare sau o cochilie dublă în ale cărei spire doamna Todd şi eu ne aciuisem, până când, ca un crab-ermit rătăcitor, o vizitatoare şi-a ales camera mică de rezervă drept locuință. Uneori şi un naufragiat pe o insulă pustie se îngrozeşte la gândul să fie salvat, fără voie, din izolarea sa. Despre doamna Fosdick am luat cunoştință la început cu un simțământ egoist de opunere; dar, în definitiv, eram încă chiriaşa şcolii pe durata vacanței, unde puteam oricând să mă izolez, aşa că era imposibil să nu o înțeleg pe doamna Todd care, deşi în primul moment oarecum bombănise, era de fapt încântată de perspectiva de a sta de vorbă cu o veche prietenă.

Timp de aproape o lună am primit din când în când veşti despre doamna Fosdick, care se părea că făcea un fel de turneu regal din casă-n casă, în regiunea vecină din interiorul continentului, după exemplul reginei Elisabeta. Duminică după duminică trecea, dezamăgind speranța doamnei Todd de a-şi vedea oaspetele la biserică şi de a stabili ziua pentru începerea marii vizite; dar doamnei Fosdick nu-i plăcea să-şi anunțe vizitele la date fixe. Asigurarea că va veni „cândva săptămâna asta”. nu era destul de precisă pentru o gospodină în continuă deplasare, şi doamna Todd se văzu nevoită să-şi lase baltă toate planurile pentru culegerea ierburilor, trecând prin diferitele stadii ale aşteptării, până la iritare

şi desperare. Doamna Fosdick îşi uitase probabil făgăduiala şi se întorsese la locuința ei, care se ştia doar vag că s-ar afla undeva pe drumul spre Thomaston[17]. Dar într-o seară, imediat după ce masa pentru cină fusese strânsă şi „rearanjată”, şi doamna Todd îşi pusese pe cap şortul ei mare şi ieşise să facă o mică plimbare de seară în grădină, neprevăzutul se petrecu. Auzise zgomot de roti şi a strigat agitată către mine, care şedeam lângă fereastră, că doamna Fosdick urca ulița.

— Nu te-ar preveni ea niciodată, dar e o companie grozav de plăcută, zise doamna Todd întorcându-se câțiva paşi de la poartă. Nu, nu te previne, dar a mai rămas un mic homar de la cina dumitale. Mare noroc că mai avem un homar. Susan Fosdick putea să aibă amabilitatea să vină acum o oră.

— Poate că şi-a luat cina, mă încumetai să spun, împărtăşind neliniştea gazdei şi oarecum ruşinată de nesocotită mea poftă de mâncare la cină după o lungă plimbare de-a lungul golfului.

Erau atât de puține evenimente neprevăzute la Dunnet, încât acesta părea extraordinar.

— Nu, a trecut pe la Nahum Brayton şi nu s-a oprit. Cred că erau toți ocupați cu muncile de la fermă şi nu au putut să se lipsească de cal în plin sezon. Furişează-te afară şi pune iarăşi ceainicul pe sobă, dragă, şi aruncă o mână de aşchii; focul încă arde. Eu am s-o ajut să-şi aranjeze lucrurile şi o să fie ocupată cu explicațiile şi cu desfacerea cârlionților, aşa că o să ai destul de mult timp. E una care nu mi-ar plăcea să mă găsească nepregătită.

Doamna Fosdick era deja la poartă şi doamna Todd se întoarse să-i ureze bun sosit, cu un aer de nespusă surprindere şi încântare.

— Asta-i bună! o auzii exclamând cât o ținea gura, de parcă striga pe câmp. Mai să cred că nu mai vii! Am bănuit că ai renunțat la vizita mea în favoarea altcuiva. Presupun că ai cinat?

— Sfinte Hristoase, nu, n-am cinat, Almira Todd, zise râzând doamna Fosdick, când se întoarse, încărcată cu sacoşe şi traiste, după ce şi-a luat rămas-bun de la vizitiu. N-am cinat nimic, dragă. Tot drumul am luat câte o ceaşcă din ceaiul ăla grozav al tău… Oolong[18], pe care-l ții în cufărul mic. Nu vreau niciun fel de ceai din ierburile tale binefăcătoare.

— Ceaiul ăsta îl țin pentru familia pastorului, răspunse veselă doamna Todd. Intră în casă, Susan Fosdick. Văd că eşti aceeaşi veche prietenă!

În timp ce veneau alături, râzând ca nişte fetițe, m-am furişat în grabă, cu multă grijă, în bucătărie ca să ațâț focul şi să mă încredințez că homarul, singura nădejde a unei cine târzii, nu-l mâncase pisica. Constatai că aveam provizii de zmeură sălbatică de prima calitate şi pâine şi unt, aşa că m-am liniştit şi aşteptai cu nerăbdare să particip şi eu la această ilustră vizită. Din clipa în care oaspetele nostru ceruse atât de franc ceai „oolong”, ambianța serii a luat un aspect de mare sărbătoare.

Marele moment sosi. Am fost prezentată protocolar la piciorul scării şi cele două prietene au trecut spre bucătărie, unde curând am auzit un ospitalier ciocnet de porțelanuri şi de amestecat cu lingurița într-o ceaşcă de ceai. M-am aşezat în fotoliul-balansoar cu spătar înalt de lângă fereastra din camera mea de la stradă, cu un nejustificat simțământ de lăsare pe dinafară, ca fetița care sta la poartă în povestirea lui Hans Andersen. La prima vedere, doamna Fosdick nu arăta a fi o persoană cu mari calități mondene. Era o bătrână mărunțică cu privire severă, care clătina tot timpul din cap ca păsărelele. Mi se spusese deseori că era „cea mai pricepută în arta de a face o vizită”, ca şi cum asta era cea mai aleasă vocație; că toți doreau să-i viziteze, dar puțini se puteau bucura de această favoare; şi am observat că doamna Todd considera o distincție faptul de a fi onorată cu vizita acestei remarcabile persoane,

atât de pricepută în „arta de a face o vizită". Adevărul e că doamna Fosdick ne-a făcut să simțim, atât eu cât şi amfitrioana, o senzație de încântare şi onorabilitate, ca şi cum avea puterea de a insufla mondenitate tuturora din anturajul ei.

Cele două prietene n-au mai apărut cel puțin o oră. Am putut să le aud vorbind fără întrerupere, când tare când încet, după cum treceau de la subiecte generale la subiecte confidențiale. În cele din urmă, doamna Todd a avut amabilitatea să-şi aducă aminte de mine şi a revenit, ciocănind ceremonios la uşa mea înainte de a intra, însoțită de mica vizitatoare în urma ei. S-a întors, a luat-o de mână pe doamna Fosdick ca pe o fetiță ruşinoasă şi a tras-o uşor înainte.

— Iată-vă, nu ştiu dacă o să vă acomodați sau nu una cu cealaltă. Nimeni nu poate şti dacă o să vă potriviți, dar sper că veți avea ce vă spune câtva timp, fiindcă amândouă ați umblat prin lume, zise amabila noastră amfitrioană. Dumneata, zise adresându-mi-se, poți să-i povesteşti doamnei Fosdick despre cei pe care i-ai întâlnit deunăzi la Green Island. A cunoscut-o bine pe mama. Şi acum o să mă scuzați dacă plec să aranjez cele de trebuință pentru cină şi să pun pâinea la dospit. Când terminați de vorbit puteți veni, fiecare sau amândouă, să-mi țineți companie.

Şi trupeşa şi amabila doamnă Todd dispăru şi ne lăsă singure.

Având nu numai un subiect de conversație, dar şi posibilitatea; de a ne duce în bucătărie în caz de nepotrivire, ne-am aşezat, pregătite să ne acomodăm cât mai bine una cu cealaltă.

Curând am descoperit că doamna Fosdick, ca multe femei mai în vârstă de pe acea coastă, îşi petrecuse o parte a vieții pe mare şi din acea bună curiozitate a călătorului cunoscuse foarte multe lucruri interesante. Până când am socotit potrivit să ne alăturăm amfitrioanei noastre, devenisem deja prietene.

Despre începutul unei vizite n-ai ce spune mai mult decât despre începutul unei maree, dar când doamna Todd m-a întrebat în şoaptă, mi-a fost cu neputinţă să nu-i spun că eram încântată de felul cum a început această vizită. Acum însă conversaţia a luat un avânt nou, alert, despre ideile mondene, mai puţin despre coastele vizitate şi îndeosebi amintiri. Doamna Fosdick fusese mama unei numeroase familii de fii şi fiice, marinari şi soţii de marinari, dar cei mai mulţi muriseră înaintea ei. Curând am luat, mai mult sau mai puţin, cunoştinţă de istoria tuturor noroacelor şi nenoroacelor lor; şi auzul nu mi-a fost cruţat nici de subiecte cu caracter intim, de parcă eram o scoică de pe poliţa căminului. Doamna Fosdick nu era lipsită de o anumită prestanţă şi eleganţă; era distinsă în rochia ei, care, deşi neobişnuit de bine păstrată, era de un stil provincial la modă cu câţiva ani înainte. Într-un sens mai larg puteai să spui că era o femeie de lume, cu surprinzătoarele ei frânturi de cunoştinţe moderne, dar învăţătura doamnei Todd îşi avea sursa în realitate, în viaţa de toate zilele. Era valabilă în toate epocile, ca o „idilă" a lui Teocrit[19]; însă, în vreme ce doamna Todd o înţelegea tot timpul pe doamna Fosdick, acest interesant pelerin nu putea totdeauna s-o înţeleagă pe doamna Todd.

Chiar în această primă seară, prietenele mele îşi depănară nenumărate amintiri şi noutăţi personale. Doamna Fosdick se oprise la o familie care poseda ferma unde s-a născut, şi vizitase fiecare colnic însorit şi ungher de câmp umbrit; dar când a spus că s-ar putea să fie pentru ultima oară, am simţit în tonul său că aştepta să fie contrazisă, ceea ce doamna Todd făcu numaidecât.

— Almira, zise doamna Fosdick cu mâhnire, poţi spune ce vrei, dar eu sunt una din cei nouă fraţi şi surori crescuţi pe vechea vatră şi, afară de mine, toţi au murit.

— Sora ta, Dailey, nu s-a prăpădit, aşa-i? O, nu, Luiza n-a murit! exclamă doamna Todd surprinsă. Păi, n-am auzit niciodată să fi murit!

— Da, doamnă. S-a prăpădit în octombrie trecut, la Lynn. Se instalase departe, în satul Vermont, dar era atunci în vizită la fiica ei cea mai mică. Luiza a fost singura din familia mea la a cărei înmormântare n-am putut să asist, dar a fost o simplă întâmplare. Toţi ceilalţi ai noştri se stabiliseră aproape de ea. Am socotit o indolenţă din partea celor din Lynn că n-au adus-o la vechiul loc; dar, când am ajuns să aflu, mi s-a spus că de curând înălţaseră un foarte frumos monument funerar. Surorii mele, Dailey, i-a plăcut totdeauna fastul. Cu o săptămână înainte de a cădea la pat, ieşise să vadă monumentul şi l-a admirat atât de mult, încât au fost siguri că dorinţa ei era să fie înmormântată acolo.

— Aşadar, într-adevăr s-a prăpădit şi înmormântarea a avut loc acolo, la Lynn! repetă doamna Todd, ca pentru a-şi întipări în minte acest trist eveniment. Era cu câţiva ani mai tânără decât noi. Îmi amintesc prima zi când mama m-a trimis pe coastă ca să stau la rudele mătuşii Topham şi să învăţ carte. Într-o luni dimineaţă ai adus-o pe micuţa Luiza la şcoală, într-o rochie roz şi cu păr lung buclat şi s-a aşezat între mine şi tine. După un timp a început să plângă şi profesorul ne-a trimis cu ea acasă pentru câteva zile.

— S-a speriat văzând atât de mulţi copii în jurul ei. Numai ea cu mine şi fratele John eram atunci acasă. Băieţii mai în vârstă plecaseră pe mare cu tata, iar ceilalţi nu se născuseră, explică doamna Fosdick. În toamna următoare, am plecat toţi împreună pe mare. Mama n-a fost sigură, ca să zic aşa, până în ultimul minut. Corabia aştepta ordine, dar pruncul, care a sosit atunci, s-a născut exact când trebuia şi, cum mult timp vremea a fost foarte rea, mama a putut să iasă din casă înainte de plecarea corăbiei, astfel că am pornit cu toţii.

Îmi amintesc că toată îmbrăcămintea mea a rămas pe uscat în camera de la răsărit, scoasă de mama din scrin şi pusă într-un coş, ca să fie gata de dus la bord. N-avea la bord nicio rochie de-a ei, pe care s-ar fi îndurat s-o scurteze pentru mine, aşa că atunci când rochia mea s-a zdrenţuit m-a îmbrăcat cu un costum de rezervă al lui John, jachetă şi pantaloni. Aveam doar opt ani şi el cel mult şapte, dar era mare pentru vârsta lui. Îndată ce am ajuns într-un port, mama a coborât pe ţărm şi mi-a cumpărat o rochie drăguţă; căci corabia avea destinaţia Indiile Răsăritene şi multă vreme nu putuse să acosteze în vreun port. Aşa că m-am bucurat câtva timp de libertate. Deoarece creşteam, mama mi-a făcut mai târziu o fustă lungă nouă şi după aceea m-am învârtit numai în jurul punţii, foarte dezamăgită, simţind tot timpul tivul fustei pe călcâie şi ca şi cum nu mai eram copil. Îmi plăceau mai mult pantalonii, cu care mă puteam căţăra pe frânghiile pânzelor spre groaza mamei, care s-a jurat că n-o să mă mai ia niciodată pe mare.

După zâmbetul politicos distrat, de pe faţa doamnei Todd, mi-am dat seama că-i mai povestise întâmplările astea.

— Micuţa Luiza era un copil frumos. Da, totdeauna am spus că Luiza era foarte drăguţă, zise doamna Todd. Pe vremea aceea era o fetiţă tare scumpă. Semăna cu mamă-sa. Ceilalţi aduceaţi cu familia tatălui.

— Aşa-i, într-adevăr, consimţi doamna Fosdick, legănându-se necontenit în fotoliul-balansoar. Ei, cât de plăcut e să stai de vorbă cu o prietenă care ştie ce ştii şi tu. Văd atât de mulţi oameni noi de azi, care par să n-aibă nici trecut nici viitor. Conversaţia trebuie să aibă unele rădăcini în trecut, altfel eşti nevoit să explici orice remarcă pe care o faci şi asta-i obositor.

Doamna Todd scoase un mic chicot ghiduş.

— Aşa-i, prietenii vechi sunt totdeauna cei mai buni, numai dacă nu poţi să nimereşti unul nou din care merită să-ţi faci un vechi prieten, zise ea şi ne

aruncarăm una alteia o privire afectuoasă, pe care doamna Fosdick, ca ultima venită în casă, nu avea cum s-o înțeleagă.

13. Sărmana Joanna

Într-o seară urechile mele au surprins o misterioasă aluzie la Shell-heap Island[20], pe care o făcu doamna Todd. Era o noapte răcoroasă, cu ploaie rece din nord-est. Aprindeam prima oară focul în soba Franklin[21] din camera mea şi le-am rugat pe cele două colocatare ale mele să vină la mine să-mi țină companie. Vremea o convinsese pe doamna Todd că era momentul să prepare un stoc de bomboane contra tusei şi scosese din locuri tainice întunecoase şi uscate nişte ierburi al căror polen şi miros înțepător se transformaseră acum într-o puternică aromă de izmă lanceolată[22], care venea de la un cazan cu melasă, lăsat la foc mic pe soba din bucătărie. Ea considera aroma asta un semn că fiertura era gata şi o lăsase înadins să se răcească, începând să croşeteze aşa cum făcea şi doamna Fosdick. Amândouă femeile, cea mărunțică şi cea înaltă, şedeau aşezate în cele două fotolii-balansor, dar nu mi-a fost greu să observ că gândurile doamnei Todd erau la bomboanele contra tusei. Timpul culegerii de ierburi aproape trecuse, dar începuse cel al pregătirii siropurilor şi al tonicelor.

Căldura focului din gura sobei ne produsese puțină somnolență, dar felul în care doamna Todd pomenise de Shell-heap Island îmi trezi interesul. Am aşteptat să văd dacă mai spune ceva, după care am revenit pe ocolite la subiect spunând ce mi-a venit întâi în minte; că doream să fie acolo să-şi petreacă seara cu noi şi familia din

Green Island, mama doamnei Todd şi fratele ei William.

Doamna Todd zâmbi şi ciocăni în braţul fotoliului-balansoar.

— S-ar putea ca William să se simtă grozav de stânjenit, mă preveni ea.

Doamna Fosdick îşi manifestă intenţia să se ducă să stea două, trei zile la Green Island, dacă vântul n-ar agita prea tare marea.

— Unde-i Shell-heap Island? îndrăznii să întreb, profitând de prilej.

— E undeva la nord-est, cam trei mile de la Green Island şi departe de coastă, aş spune, cam opt mile, zise doamna Todd. N-ai fost niciodată acolo, dragă. E dincolo de rutele de navigaţie obişnuite şi foarte greu de acostat, chiar pe mare bună.

— Şi încă cum, aprobă doamna Fosdick, netezindu-şi şorţul negru de mătase. Dacă ajungi vreodată acolo, e un loc pe care merită să-l vizitezi. Unii bătrâni se cam temeau de locul ăsta. Pe vremea vechilor indieni era socotit un centru faimos. Poţi culege unelte de piatră de-ale lor mai de fiecare dată când colinzi pe-acolo. Are şi un izvor de apă bună de băut. Da, îmi amintesc când se povesteau întâmplări ciudate despre Shell-heap Island. Unii spuneau că pentru indieni era un loc ritual vestit şi că acolo locuia cândva o căpetenie bătrână care stăpânea vânturile; iar alţii auziseră cum că odată au venit indieni de pe uscat şi au lăsat acolo un captiv fără luntre şi, deoarece insula era prea departe ca să înoate până la aşa-numita Black Island, a rămas acolo până a pierit.

— Am auzit spunându-se că după asta colinda pe insulă şi oamenii cu vedere ageră l-au putut vedea, dar îndată dispărea ca unul dintre acei locuitori despre care căpitanul Littlepage aflase la polul nord, adăugă sumbru doamna Todd. În orice caz, au trăit acolo indieni… se poate vedea grămada de scoici care a dat numele insulei şi am auzit eu însămi că era unul dintre locurile lor

unde mâncau oameni, dar eu niciodată n-am crezut. Niciodată n-au existat canibali pe coasta Maine. Toți indienii din aceste regiuni sunt oameni cu înfățișare blândă.

— La naiba, ba da! Să-i fi văzut pe sălbatecii ăia cu fețe vopsite pe care i-am văzut eu, când eram tânără. colo în insulele mărilor din Sud! Erau timpuri când lumea călătorea mult, în vremurile de odinioară când se vânau balene!

— Vânătoarea de balene trebuie să fi fost plictisitoare pentru o doamnă, să nu te opreşti aproape niciodată într-un port vesel şi să nu iei niciun fel de alte încărcături, zise doamna Todd. Eu, una, n-am dorit niciodată să merg la o vânătoare de balene.

— E adevărat că la întoarcere mă simțeam de obicei tare vlăguită şi pe altă lume, explică doamna Fosdick, dar era captivant şi totdeauna prada era excepțională, şi când ajungeam pe uscat ne simțeam bogați. Mi-a plăcut variația. Ei, cum s-au schimbat vremurile, cât de puține familii de marinari au mai rămas! Şi cât de mulți oameni originali erau aici când eram tinere, Almira. Acum fiecare este aidoma celuilalt; nimeni nu râde şi nimeni nu se agită.

Eu aveam impresia că erau persoane originale în regiunea Dunnet, dar am preferat să nu o întrerup.

— Da, zise doamna Todd după un moment de reflecție. Erau desigur foarte mulți oameni cu firi aparte în aceste locuri, cu ani în urmă. Era mai multă vitalitate atunci, şi la unii vitalitatea se manifesta în forme originale. Azi, tinerii sunt toți nişte maimuțoi, grozav de temători să nu fie toți aidoma unul cu altul. Cât priveşte bătrânii, mulțumesc lui Dumnezeu, sunt întrucâtva diferiți.

— N-am auzit de „maimuțoi” de foarte mulți ani, zise doamna Fosdick râzând. Era un termen favorit al bunicii mele. Nu, nu mă gândeam la asta, ci la acele creaturi ciudate rătăcitoare care obişnuiau să cutreiere

țara. Nu-i mai vezi acum, saula aceia care se închideau în casele lor din cauza vreunei idei bizare.

Iarăşi m-am gândit la căpitanul Littlepage, dar companioanele mele nu i-au amintit numele; şi mai era William, fratele de la Green Island, pe care toate trei îl cunoşteam.

— Vorbeam deunăzi despre sărmana Joanna. Nu mă mai gândisem la ea de multă vreme, zise pe neaşteptate doamna Fosdick. Doamna Brayton şi cu mine ne-am amintit de ea în timp ce stam şi coseam împreună. Era una dintre persoanele tale ciudate, nu-i aşa? Fiindcă veni vorba despre astfel de persoane, zise ea întorcându-se spre mine să-mi explice, Joanna era un fel de călugăriță sau schimnică, care a trăit absolut singură acolo pe Shell-heap Island. Domnişoara Joanna Todd, aşa se numea, era vara răposatului soț al Almirei.

M-am arătat curioasă să o ascult, dar când mi-am aruncat privirea spre doamna Todd am observat că manifesta o nebănuită stare de emoție şi o vădită dorință de reținere.

— Nu doresc să aud vorbindu-se în râs despre Joanna, zise ea tulburată.

— Nici eu, o asigură doamna Fosdick. A fost dezamăgită în dragoste, ăsta a fost tot începutul. Dar, privind înapoi, îmi dau seama că Joanna a fost dintotdeauna predispusă la melancolie. S-a retras din lume pentru toată viața, deşi era o femeie înstărită. Tot ce-a dorit a fost să fugă de oameni. A socotit că nu era potrivită să trăiască laolaltă cu altcineva şi a dorit să fie liberă. Shell-heap Island a moştenit-o de la tatăl ei şi primul lucru pe care oamenii l-au aflat când a plecat să trăiască acolo, a fost vorba lăsată de ea că nu dorea compania nimănui. Era un loc la care cu greu se putea ajunge, doar dacă vântul şi fluxul erau foarte favorabile; era foarte greu să acostezi.

— În ce perioadă a anului s-a întâmplat asta? întrebai.

— Spre sfârşitul verii, zise doamna Fosdick. Nu, niciodată n-am putut să rid de Joanna, cum au făcut unii. Stabilise totul cu viitorul soț şi urmau să se căsătorească în aproximativ o lună, dar între timp el s-a îndrăgostit de o fată din partea de sus a golfului şi a şters-o la Massachusetts. N-a avut gânduri bune. Unii au socotit că banii Joannei îl atrăseseră; dar ea îi dăruise întreaga-i inimă şi nu mai era aşa de tânără. Toate speranțele şi le pusese în măritiş, să aibă un cămin adevărat şi pe cineva pe care să-l îngrijească. Aşa că a făcut întocmai ca pasărea când i s-a stricat cuibul. În ziua când a aflat vestea a fost groaznic de îndurerată, dar în ziua următoare şi-a revenit şi foarte liniştită a luat calul şi căruța, a mânat paisprezece mile până la avocat şi a semnat un act prin care îi dăruia fratelui jumătatea ei din fermă. Nu se avuseseră prea bine niciodată, dar el n-a vrut să semneze actul şi s-a înduplecat numai când şi-a dat seama cât era de nenorocită. Soția lui Edward Todd era o femeie bună, care s-a simțit sincer foarte stânjenită şi a făcut tot ce-a putut s-o determine pe Joanna să renunțe la hotărârea ei; dar Joanna a luat o luntre veche care aparținuse tatălui său, a pus înăuntru câteva lucruri şi a plecat singură în larg ajutată de o briză favorabilă dinspre uscat. Edward Todd a coborât în fugă spre plajă şi a rămas acolo plângând ca un copil, când a văzut că plecase, dar era prea departe ca să-l mai poată auzi. Joanna nu a mai pus piciorul pe continent cât a trăit.

— Cât de mare este insula? Cum s-a descurcat pe vreme de iarnă? întrebai.

— Poate treizeci de acri[23], cu stânci cu tot, răspunse doamna Todd, reluând grav povestirea. Cam atât poate fi, pentru că stropii valurilor nu trec de cealaltă parte în timpul furtunilor. E un loc îngrozitor de mic ca să-ți faci din el o lume. Se deosebeşte, ca aspect de toate celelalte insule. Pe partea sudică se află un golfuleț adăpostit, cu apă mică şi funduri de nămol la un capăt, unde se

găsesc excelente scoici-pieptene[24]. Tot acolo se afla o casă mică, pe care grămada de scoici o ferea întrucâtva de vânt şi pe care tatăl ei îşi dăduse osteneala s-o clădească în tinerețe. Se spunea că înainte de asta exista acolo o casă veche construită din buşteni, cu un fel de pivniță naturală în stânca de dedesubt. Obişnuia să stea acolo zile de-a rândul, cu o mică goeletă ancorată, până o umplea cu scoici-pieptene, pe care le ducea la Portland. Se zicea că scoicile lui erau vestite şi negustorii îi ofereau prețuri mai mari decât cele obişnuite. Joanna se ducea deseori să stea cu el. Au fost totdeauna foarte strâns legați şi ştia bine ce era acolo. Pe insulă păşteau câteva oi, care aparțineau ei şi fratelui ei, dar ea i-a trimis vorbă să vină să le ia când vremea va începe să se răcească. Da, ea a dorit să vină să ia oile; şi soția lui s-a gândit că Joanna are poate de gând să se întoarcă deşi el a zis că nu crede. Aşa că a încărcat în luntre haine călduroase şi ce-a socotit că i-ar mai face trebuință în timpul iernii. Fratele s-a întors acasă cu oile, iar celelalte lucruri le-a lăsat lângă casa Joannei; dar ea n-a ieşit, doar s-a uitat pe fereastră. A făcut asta ca un fel de penitență. Probabil că în acel moment a dorit să-l vadă pe Edward.

Doamna Fosdick nu-şi mai găsea astâmpăr în fotoliu de nerăbdare să vorbească.

— Unii se gândeau că prima răcire bruscă a vremii o vor aduce pe uscat, dar ea a continuat să rămână acolo, conchise sobru doamna Todd.

— Să mai spui că bărbații nu sunt curioşi! exclamă cu dispreț doamna Fosdick. Păi, în cursul toamnei aceleia, apele din jurul insulei Shell-heap erau albe de mulțimea velelor. Niciodată înainte de asta nu se anunțase prezența vreunui banc mare de peşte în zonă. Mulți şi-au justificat coborârea pe insulă prin dorința de a lua apă de la izvor; în cele din urmă însă, ea s-a adresat foarte demn şi calm pasagerilor dintr-o ambarcație, spunându-le că ar prefera să-şi facă

obiceiul de a se aproviziona cu apă pe Black Island sau altundeva şi s-o lase în pace, afară doar dacă vreunul suferă un accident sau e bolnav. A fost totuşi un bărbat care de când era băietan ținea mult la Joanna şi s-ar fi căsătoria cu ea, dacă celălalt n-ar fi apărut, zădărnicindu-i intenția. Când ieşea la pescuit, se apropia de insulă înainte de a se lumina de ziuă şi-i arunca o desăguță pe povârnişul verde din fața casei. Sora lui mi-a povestit că prima oară a văzut întâmplător ce lucruri folositoare alesese, de care o femeie cu greu s-ar fi lipsit. A stat în larg pescuind şi a putut să le vadă toată ziua în iarbă, deşi din când în când ea a ieşit din casă şi a trecut pe lângă ele. Mai erau în apropiere alte bărci, care pescuiau macrouri. În dimineața următoare însă, darurile lui dispăruseră. Nu a mers cu bănuiala prea departe, dar odată i-a dus o mulțime de lucruri drăguțe cumpărate tocmai de la Portland, iar când a venit primăvara i-a lăsat pe mal o găină şi puişori într-o mică cuşcă frumoasă. Foarte mulți vechi prieteni se gândeau la Joanna.

— Da, zise doamna Todd, renunțând la îndurerata-i reținere şi participând tot mai activ la aceste reminiscențe. Cum obişnuiau toți să urmărească dacă ieşea fum din hornul ei! Oamenii de pe Black Island puteau s-o vadă cu ocheanul şi dacă vreodată nu observau un semn de viață dădeau de veste rudelor ei. Dar după un an, doi, grija zilnică de Joanna a fost tot mai mult dată uitării. Oamenii trăiau foarte simplu în acele zile, ştii, continuă ea, observând că doamna Fosdick era acum atentă mai mult la croşetat. Cred că totdeauna s-au găsit acolo foarte multe lemne aruncate de valuri pe țărm, iar toată partea de nord a insulei era acoperită de o pădurice de molizi pricăjiți, aşa că a avut mereu ceva de ars. Îi plăcea foarte mult să lucreze în grădina de pe țărm, şi în acea primăvară a început să sape micul câmp de acolo şi a cultivat o frumoasă parcelă de cartofi. Putea, fireşte, să pescuiască şi apoi

mai erau scoicile-pieptene şi homarii. Într-un loc sălbatic de lângă mare poţi totdeauna să trăieşti bine, în timp ce la ţară în astfel de locuri ai muri de foame, exceptând sezonul plantelor sămânţoase. Joanna avea acolo asemenea plante, cel puţin coacăze negre, precum şi câteva plante medicinale în caz că ar fi avut nevoie. Mi-amintesc că am văzut foarte multă lumânărică[25] şi o tufă de pelin când m-am oprit odată acolo, înainte de fuga ei la Shell-heap. Da, mi-aduc aminte îndeosebi de pelin, care este o plantă sădită, aşa că trebuie să mai fi fost oameni acolo înainte de stabilirea lui Todd-tatăl. O tufă mare e cea mai bună piatră de mormânt. Cred că pelinul a însemnat totdeauna monumentul funerar al cuiva. Iarba mâţei[26] este de asemenea o plantă care durează foarte multă vreme în jurul unei locuinţe vechi.

— Vreau totuşi să ştiu ce a făcut pentru a-şi procura alte lucruri? o întrerupse doamna Fosdick. Ce-a făcut, Almira, pentru înlocuirea îmbrăcămintei uzate sau pentru dospitul pâinii sau sacul de lucru, de care nicio femeie nu se poate lipsi multă vreme?

— Sau o companie, adăugă doamna Todd. Joanna îşi iubea prietenii. Trebuie să fi fost groaznice serile lungi de iarnă din acel prim an.

— Avea găinile ei, sugeră doamna Fosdick, după ce reconsideră trista situaţie a Joannei. N-a mai dorit oile după acel prim an. Nu mai era păşune bună pentru oi după ce trecea iarba din iunie şi când s-a convins de asta n-a mai putut îndura să le vadă suferind; dar găinilor le mergea bine. Mi-amintesc că într-o după-amiază de primăvară, trecând cu luntrea prin apropiere, am văzut coteţele afară la soare în faţa casei. Cât de mult a trecut până te-ai dus cu pastorul? Ai fost cea dintâi care ai vizitat-o pe Joanna.

Între timp meditasem asupra stadiului unei societăţi care admitea o asemenea libertate personală ca alegerea de bunăvoie a schimniciei. Era ceva medieval în comportarea sărmanei Joanna Todd din cauza unei

dezamăgiri în dragoste. Cele două femei, se trăseseră mai aproape, ignorând cu desăvârşire că le mai asculta o persoană.

— Sărmana Joanna! zise iarăşi doamna Todd şi clătină trist din cap, ca şi cum îi venea greu să vorbească despre asemenea lucruri.

— S-a purtat ca o proastă, declară fără ocol doamna Fosdick. Dar am compătimit-o atunci şi o compătimesc şi mai mult acum. Un alt pastor i-ar fi fost de mare folos, unul dintre aceia care propovăduiau uitarea de sine şi lecuirea propriilor noastre suferințe ajutând dezinteresat pe alții. Pastorul Dimmick era însă o persoană fără har, bine intenționat dar lipsit de puterea de înțelegere a trăirilor sufleteşti. Nu cred că în momentul acela de tulburare Joanna s-a putut gândi la alt mod de a-şi vindeca suferința, decât să fugă şi să se ascundă.

— Mama spunea adesea că nu vedea cum trăia Joanna fără să aibă pe nimeni pe care să-l îngrijească, prânzind singură şi nevoită să-şi vadă numai de sine zi de zi, zise doamna Todd mâhnită.

— Avea nişte găini, repetă doamna Fosdick consolator. Cred că a ajuns curând să le considere făpturi omeneşti. Nu, n-am mers niciodată până la a o învinovăți pe Joanna, cum au făcut unii. Era foarte sensibilă şi dezamăgirea a rănit-o mai mult decât putea să îndure. În tinerețe nu puteam să înțeleg toate astea, dar acum le înțeleg.

— Cred că în vremurile de demult aveau mânăstiri zăvorite, pentru astfel de oameni, zise doamna Todd, ca şi cum cândva ea şi prietena ei avuseseră păreri diferite în privința Joannei şi acum constata mulțumită că erau de acord.

Părea dispusă să vorbească cu mai multă franchețe şi mai puțină reținere.

— O, da, continuă doamna Todd, am fost foarte încântată când reverendul Dimmick m-a invitat să-l

însoțesc la ea. Nu era de mult timp pastor la noi, când Joanna şi-a părăsit căminul şi prietenii. Era într-o zi din vara următoare plecării ei, iar eu mă căsătorisem la începutul primăverii. A socotit că trebuia să se ducă s-o viziteze. Joanna era enoriaşa parohiei sale şi s-a gândit că poate dorea să-i împărtăşească starea ei sufletească. Nu eram prea sigură de asta; dar totdeauna mi-a plăcut Joanna şi prin căsătorie ajunsesem să-i fiu vară. Nathan şi cu mine vorbisem să mergem să-i facem o vizită, dar s-a întâmplat să plece pe mare mai curând decât se aştepta. Totdeauna i-a fost dragă şi ultima oară când a venit acasă, neştiind nimic despre nefericita ei întâmplare, i-a adus un splendid ac de păr de mărgean dintr-un port în care acostase, undeva în Mediterana. Aşa că acum am împachetat cutiuța într-o bucată de hârtie, i-am cules un mănunchi de roiniță şi am plecat.

Doamna Fosdick râse.

— Mi-amintesc c-am auzit de peripețiile voastre în cursul călătoriei, zise ea.

— Da, da, continuă doamna Todd pe acelaşi ton hazliu. I-am cules roinița şi am plecat. Da, da, Susan, pastorul era cât pe-aci să mă coste viața în ziua aia. A dat să lege scota[27], deşi eu m-am împotrivit. Spunea că frânghia era aspră şi-i rănea mâna. Sufla o briză plăcută şi el tot vorbea pompos, dar îl ascultam cu oarecare interes. Deodată a venit o rafală şi el a dat un țipăt, s-a ridicat în picioare şi a strigat după ajutor acolo, departe, în largul mării. L-am trântit în fundul luntrii, am prins strâns scota şi am dezlegat-o. Era un bărbat mărunt. După ce rafala a trecut, l-am ajutat să se ridice şi mi-am cerut frumos scuze; dar părea cam ofensat.

— Cred că n-ar trebui să pună oameni trăiți numai pe uscat în parohii unde sunt obligați să călătorească şi pe apă, stărui doamna Fosdick. Gândeşte-te la familiile din parohia noastră, răspândite de jur împrejurul golfului, şi la mulțimea ambarcațiilor care se îndreptau spre coastă, pe vremea domnului Dimmick, într-o plăcută dimineață

de duminică, pline cu oameni care veneau la biserică, toți siguri că vor avea nevoie de el într-o zi sau alta! N-ai să găseşti un doctor care să se ridice în picioare şi să țipe în luntre, când e lovită de o rafală de vânt.

— Bătrânul doctor Bennet avea o frumoasă barcă cu pânze, nu-i aşa? răspunse doamna Todd. Şi cât de brav înfrunta orice vreme! Mama spunea mereu că în caz de boală acea pânză albă înaltă părea o aripă de înger, venind pe apă spre cei în suferință. Ei bine, e o chestiune de vocație. Domnul Dimmick nu era totuşi lipsit de strălucire.

— Era strălucirea rece a lunii, zise sec doamna Fosdick. Vorbea foarte pompos, dar n-am putut reține niciodată o vorbă din ce spunea. Hai, continuă, doamnă Todd. Nu-mi mai amintesc bine ce s-a petrecut în ziua aceia când v-ați dus s-o vizitați pe Joanna.

— Am simțit că ne-a văzut venind şi ne-a recunoscut încă de când eram foarte departe. Da, aşa îmi spunea inima, zise prietena mea întrerupându-se din croşetat. Nu m-am mişcat de pe locul meu şi am condus barca la țărm fără să scot o vorbă. Exista un canal scurt, pe care eram sigură că domnul Dimmick nu-l cunoştea şi fluxul era foarte scăzut. Joanna n-a ieşit să ne spună să plecăm sau altceva şi după ce, profitând de un val, am tras barca pe uscat, şi respectabilul domn Dimmick a coborât, mi-am zis că faptul că am ajuns teferi pe mal era un pas înainte. Cu firicelul de fum care ieşea din horn şi cu zorelele sălbatice urcate pe sfori, casa Joannei avea un aspect intim primitor. Sub fereastra din față era o brazdă cu flori, portulace şi altele. Cred că pe vremuri, când rămânea acolo cu tatăl ei, făcuse o grădiniță şi semințele rămase răsăriseră. Se părea că locatara plecase în cealaltă parte a insulei. În jurul casei totul era îngrijit şi plăcut, în acea încântătoare zi de iulie. Am urcat amândoi de la plajă, foarte calmi, şi m-am pipăit să vad dacă micul ac de păr de la bietul Nathan era în buzunarul rochiei. Deodată Joanna apăru

la uşa din faţă şi rămase acolo în picioare, fără să scoată o vorbă.

14. *Schitul de pe insulă*

Eram, câteşitrele, atât de absorbite de subiectul conversaţiei, încât nu simţeam niciuna că cineva deschisese poarta, dar în acest moment, peste zgomotul ploii, am auzit un ciocănit puternic în uşă. Cum şedeam lângă foc, toate am tresărit, iar doamna Todd s-a ridicat repede şi s-a dus să deschidă uşa, lăsând în urmă balansoarul legănându-se violent. Doamna Fosdick şi cu mine am auzit o voce îngrijorată care vorbea la uşă despre un copil, bolnav şi vocea blândă, maternă a doamnei Todd care-l invita înăuntru pe mesager. Apoi am aşteptat în tăcere. De afară venea zgomotul picăturilor grele de ploaie din streşini şi mugetul când mai îndepărtat, când mai apropiat al mării. Gândurile mi-au zburat înapoi, la femeia însingurată de pe insula din larg. Câtă groază şi tristeţe trebuie să fi simţit în izolarea ei de oameni, chiar pe o furtună de vară ca aceasta!

— Dacă într-o jumătate de oră nu e mai bine, trimiteţi imediat după doctor, zise doamna Todd îngrijoratului ei client când se despărţiră, şi am avut un plăcut sentiment de siguranţă, gândindu-mă la mijloacele de întrajutorare de care oamenii dispun chiar într-o mică aşezare ca aceasta; dar sărmana schimnică Joanna nu avea pe nimeni la ajutorul căruia să apeleze într-o noapte de iarnă.

— Cum arăta? întrebă doamna Fosdick fără introducere, când trupeşa noastră amfitrioană se

întoarse în mica încăpere, într-un nimb de ceață, după lunga şedere în aerul umed din cadrul uşii; din cauza curentului brusc produs de venirea ei, fumul şi vâlvătăile răbufniră din soba Franklin.

— Cum arăta? repetă doamna Fosdick.

— Era aceeaşi dintotdeauna, doar că părea mai mică, răspunse doamna Todd după ce rămase un moment pe gânduri, poate pentru că nu încetase să se gândească la pacientul ei. Da, Joanna era într-adevăr aceeaşi şi arăta foarte drăguță. Mă măritasem când a plecat ea de-acasă. aşa că mă considera o rudă a ei. Mă aşteptam să arate schimbată, cu părul cărunțit peste noapte sau cam aşa ceva, dar purta o rochie drăguță cadrilată de în, pe care o văzusem deseori purtând-o înainte să plece. Trebuie să fi păstrat-o bine, doar ca rochie de după-amiază. Totdeauna a avut o purtare frumoasă, liniştită. Mi-amintesc că a aşteptat până am ajuns lângă ea şi atunci m-a îmbrățişat cu sinceră afecțiune şi m-a întrebat de Nathan înainte să dea mâna cu pastorul, după care ne-a poftit pe amândoi înăuntru. Era aceeaşi căsuță construită de tatăl ei pe când era burlac, cu o cameră de zi şi un mic iatac unde dormea ea, dar curată ca o cabină de corabie. Avea câteva fotolii vechi şi o bancă confecționată dintr-o ladă lungă, în care trebuie să fi fost păstrate la loc sigur uneltele şi alte lucruri în perioada de pescuit a tatălui şi o sobă destul de bună pentru pregătirea mâncării şi pentru încălzit pe vreme rece. Odată, când eram fete, am plecat de acasă şi am stat aproape o săptămână cu Joanna şi acum mi-au revenit în minte acele fericite zile din tinerețe. Tatăl ei era ocupat toată ziua cu pescuitul şi cu prinderea de scoici-pieptene. Era unui din cei mai veseli bărbați din lume, dar mama Joannei avea o fire acră şi niciodată n-a cunoscut mulțumirea de a te simți fericit. În prima clipă, când privirea mi-a căzut pe fața Joannei în acea zi, am. observat cât de mult ajunsese să semene cu doamna Todd. Era leită mamă-sa!

— Ah, Doamne! zise doamna Fosdick.

— Joanna făcuse un lucru foarte isteț. Pe insulă se afla o mică mlaştină, unde creştea multă papură de bună calitate, şi ea o culesese şi împletise câteva rogojini splendide pentru podea şi o pernă groasă pentru banca lungă. Dovedise multă ingeniozitate. Avea acolo posibilitatea să-şi procure bucăți de lemn şi scânduri aruncate de mare la țărm şi ea le folosise cu multă pricepere. Nu avea orologiu, dar avea câteva farfurii pe un raft şi flori aranjate în scoici fixate pe pereți, aşa că arăta oarecum a cămin, deşi nespus de pustiu şi jalnic. Nu mi-am putut stăpâni lacrimile, atât de mult m-a îndurerat. Trebuia neapărat să vină mama s-o vadă pe Joanna, mi-am zis. Dragostea unei inimi de mamă ar încălzi-o şi ar putea s-o facă receptivă la povață.

— Ah, nu, Joanna era groaznic de încăpățânată, zise doamna Fosdick.

— Stăteam toți foarte cuviincios aşezați, dar Joanna trăgea tot timpul cu ochiul la mine, ca şi cum se bucura că am venit. A vorbit foarte puțin. A fost foarte politicoasă şi amabilă, totuşi atitudinea ei trăda ostilitate. Pastorul şi-a dat seama că situația era apăsătoare şi nu ştia ce să facă. Când însă, amintindu-şi de chemarea lui duhovnicească, o întrebă dacă în situația ei de acum găseşte o mângâiere în evlavie, ea îl rugă s-o scuze dacă nu-i răspundea la această întrebare. Am crezut că intru în pământ de ruşine. În definitiv, Joanna putea să fie mai îngăduitoare cu el. Era pastor şi-şi dăduse osteneala să vină până acolo, deşi, felul cum îi pusese întrebarea a fost cam rece şi aspru. Mă gândeam că nu-i era greu să vadă mica Biblie veche de pe polița de lângă el şi mă aşteptam s-o ia şi, în loc s-o iscodească cu întrebarea aia, să-i citească ceva cu duhul blândeții, ca un părinte, după care să-i dea sărmanei Joanna binecuvântarea sa şi speranța că-şi va putea afla liniştea sufletească. De fapt, s-a oferit să rostească o rugăciune, dar totul era s-o facă s-audă

glasul mângâitor al Domnului. Şi, în timp ce el se ruga, mă gândeam că o ființă care petrecuse lungile ierni friguroase cu desăvârşire singură pe Shell-heap, cunoştea acele lucruri mult mai bine ca el. Atât de rău m-am supărat că am făcut ochii mari şi l-am privit fix.

Ea nu dădu nici cea mai mică atenție la rugăciunea lui, păstră o atitudine respectuoasă față de el şi la o pauză îl întrebă dacă-l interesau vestigiile de la vechii indieni şi a luat de pe una dintre polițe câteva dălți şi ciocane ciudate şi i le-a arătat ca unui copil. El a spus că ar dori să meargă să vadă grămada de scoici şi ea se duse imediat la uşă şi-i arătă drumul. Am observat atunci că-şi făcuse un fel de sandale din papură fină, pe care le purta acum, păşind sprinten şi grațios.

Doamna Fosdick se lăsă pe spate în fotoliul ei şi oftă adânc.

— La început, nu m-am mişcat şi aş fi rămas aşa cât mai mult, zise doamna Todd cu glas puțin tremurat. Când Joanna s-a întors de la uşă şi am văzut spatele țeapăn al omului ăla anost depărtându-se printre tufele de trandafiri sălbatici, m-am repezit spre ea şi am prins-o în brațe. Nu eram atât de trupeşe ca acum, iar ea era mai în vârstă ca mine, şi am strâns-o la piept ca pe un copil.. Ah, Joanna dragă, îi spun, nu vrei să vii pe coastă şi să stai la mine, la Dunnet, sau să mergi la Green Island la mama, când vine iarna? Nimeni nu te va tulbura, şi mamei îi vine atât de greu singură. Nu pot îndura să te las aici – şi am izbucnit în plâns. Trecusem şi eu prin momentele mele grele, aşa tânără cum eram, şi Joanna ştia asta. Ah, cât am mai stăruit! Da, cât de mult am rugat-o pe Joanna.

— Şi ea ce-a spus atunci? întrebă doamna Fosdick, foarte impresionată.

— A privit tot timpul trist şi absent, zise doamna Todd îndurerată. M-a luat de mână şi ne-am aşezat aproape una de alta, ca şi cum era rândul ei să mă considere un copil. Nu mai am dreptul să trăiesc laolaltă cu oamenii,

a zis ea. Să nu-mi mai ceri asta, Almira. Am făcut singurul lucru pe care-l puteam face şi de bunăvoie. Amabilitatea ta este o mare mângâiere pentru mine, dar nu o merit. Am săvârşit păcatul de neiertat, nu înțelegi, zice smerită. Am fost foarte mâniată şi nefericită şi m-am gândit cu atâta răutate la Dumnezeu, încât nu mă pot aştepta să fiu vreodată iertată. Am ajuns să ştiu ce înseamnă îndurarea, dar mi-am pierdut speranța. Celor care întreabă de mine să le spui cum o duc, a zis ea, şi sa le spui că doresc să fiu singură. N-am mai putut scoate o vorbă. Nu, nu mai aveam ce să-i spun. Părea atât de străină de viața obişnuită! Eram atunci mult mai tânără ca acum şi am scos din buzunar micul ac de păr din mărgean şi i l-am pus în mână. Când l-a văzut şi i-am spus de unde venea, fața i s-a luminat o clipă, părând că se bucura şi-i plăcea. Nathan şi cu mine, zice ea, am fost totdeauna prieteni buni. Mă bucur că nu mă judecă cu asprime. Doresc să-l ții tu, Almira, şi să-l porți în semn de dragoste pentru amândoi. Şi mi l-a dat înapoi. Transmite-i lui Nathan salutările mele afectuoase. Este un om tare bun, a zis ea. Şi mamei tale spune-i că, deşi sunt scârbită de lume, să nu se aştepte că ar putea să-mi treacă, dar e singura care doresc să vină. Apoi păru că a spus tot ce avea de spus, ca şi cum terminase cu lumea, şi am mai stat câteva minute aşezate una lângă alta. Locul era într-adevăr plăcut şi foarte liniştit, exceptând mulțimea păsărilor cântătoare şi rostogolitul mării pe prundişul țărmului. Dar până la urmă se ridică şi m-am ridicat şi eu, m-a sărutat şi mi-a ținut un moment mâna în mâna ei, ca pentru rămas-bun. Apoi, a ieşit pe uşă şi a dispărut.

Pastorul s-a întors destul de curând. I-am spus că eram gata de plecare şi am coborât la barcă. Strânsese câteva pietre rotunde şi diferite altele, pe care le căra în batistă. S-a aşezat la mijlocul bărcii, fără să mă întrebe nimic, m-a lăsat să iau cârma şi să conduc barca, şi câtva timp n-a făcut nicio remarcă, până când, ca

pentru a uşura situaţia, am început să vorbim despre vreme şi alte subiecte ce s-au ivit în timp ce treceam pe lângă Black Island, unde trăiau două sau trei familii care ţineau de parohia lui. La slujba din duminica următoare a predicat, ca de obicei pompos, ceva despre creaţia lumii, şi nu m-am putut opri să reflectez că mai mult nu putea să facă. Părea că nu cunoştea niciun remediu sufletesc, dar avea o mare uşurinţă a vorbelor.

Doamna Fosdick oftă iarăşi.

— Auzindu-te povestind despre Joanna, îmi revine în minte acea vreme, de parcă ieri s-a petrecut, zise ea. Da, Joanna era una dintre acele sărmane fiinţe care puteau vorbi despre păcatul cel mare. Azi, nu mai auzi vorbindu-se despre păcatul de neiertat, dar atunci nu era ceva neobişnuit.

— Dacă asta s-ar petrece în vremea de azi, cred că unei astfel de persoane nu i-ar da pace o clipă puzderia de pierde-vară, continuă doamna Todd după o lungă pauză. Atunci însă nimeni nu i-a încălcat singurătatea. Toţi oamenii din jurul radei i-au respectat starea sufletească; dar cu trecerea timpului, după ce ai plecat tu, unul după altul, dacă aveau drum pe acolo, profitau de ocazie ca să-i pună câte ceva pe ţărm. Ştiu că mama obişnuia să se ducă s-o vadă din când în când, iar uneori îl trimitea pe William cu ceva proaspăt şi bun din grădina lor. Pe partea adăpostită a insulei este un loc unde poţi să tragi barca la mal şi să descarci tot ce vrei în siguranţă pe iarbă departe de apă. Erau vreo doi bătrâni, pe care accepta să-i vadă, şi uneori când treceau cu barca pe acolo îi striga ca să-i roage câte ceva; iar mama a obţinut de la ea făgăduiala că, de va avea nevoie de ajutor, le va da de veste oamenilor din Black Island. După ziua aceea, n-am mai vizitat-o niciodată ca să stau de vorbă cu ea.

— În ziua de azi, dacă aşa ceva s-ar întâmpla, cred că ar fi plecat în Vest la familia unchiului său din Massachusetts, făcea o variaţie şi venea acasă lecuită.

Lumea e azi mai mare şi mai îngăduitoare ca altădată, interveni doamna Fosdick.

— Nu, zise prietena ei. Mintea unei astfel de ființe e ca vederea proastă: dacă ochii nu-ți văd bine, există poate un remediu, dar nu există niciun fel de ochelari ca să-ți dregi mintea. Nu, Joanna era Joanna şi zace acolo pe insula ei unde a trăit şi a ispăşit. În ziua când era pe moarte, i-a spus mamei că totdeauna a dorit să fie dusă pe coastă când se va sfârşi; dar că s-a răzgândit şi dorea să fie îngropată pe insulă, dacă se socotea cuvenit. Aşa că înmormântarea a avut loc acolo, într-o sâmbătă după-amiază de septembrie. Era o zi frumoasă, şi n-a fost ambarcație pe douăzeci de mile ale coastei care să nu pornească spre Shell-heap, plină până la refuz cu oameni, toți din sincer respect față de ea, ca şi cum tot timpul stătuse pe coastă şi îşi păstrase legăturile cu prietenii. Unii s-au dus din simplă curiozitate. Nu mă îndoiesc că la orice înmormântare participă şi astfel de oameni; dar cei mai mulți îi nutriseră sentimente curate, sincere şi au venit din dorința de a şi le exprima. Trăind acolo atâta vreme printre păsări cântătoare sălbatice, cele mai multe se îmblânziseră şi un cintezoi a zburat direct înăuntru, s-a lăsat pe sicriu şi a început să cânte în timp ce domnul Dimmick vorbea. Asta l-a scos din fire şi nu ştia dacă să se oprească sau să continue. Poate că eram eu pornită, dar n-am fost singura care am socotit că dintre cei doi comportarea sărmanei păsărele fusese cea mai potrivită.

— Ai aflat cumva ce s-a mai întâmplat cu bărbatul care s-a purtat atât de urât cu ea? întrebă doamna Fosdick. Ştiu că a locuit un timp în Massachusetts. Cineva care venea din acelaşi loc mi-a spus că făcea negoț acolo şi-i mergea foarte bine, dar asta a fost cu mulți ani în urmă.

— N-am aflat niciodată mai mult; doar că a plecat la război în unul dintre primele regimente. Nu, n-am aflat niciodată mai mult despre el, răspunse doamna Todd.

Cu Joanna nu s-ar fi potrivit şi poate a judecat bine preferind să se căsătorească cu alta, dacă de aceasta se legase sincer şi cinstit. Era un soi de om viclean şi linguşitor, care ştia să obțină ce dorea de la oameni şi dădea numai când avea nevoie să cumpere, îşi făcea uşor prieteni şi-i pierdea la fel de repede. Joanna s-ar fi trudit mult ca să-l facă să se poarte după ideile ei corecte, dar ar fi avut prea dese dezamăgiri ca să nu cadă în melancolie. În lumea asta, unii sunt ursiți să fie Joanne şi asta a fost şi nefericita ei ursită.

15. Pe insula Shell-heap

Câtva timp după ce vizita doamnei Fosdick a luat sfârşit şi revenisem la viața liniştită dinainte, navigam cu căpitanul Bowden în barca lui cea mare. O luasem pe întortocheatul canal din nord-est şi eram destul de departe de țărm, iar după-amiaza abia începea. Curând m-am pomenit printre nişte insule necunoscute şi deodată mi-am amintit de povestea sărmanei Joanna. În faptul retragerii în pustnicie există ceva care îți stimulează imaginația. Pustnicii sunt un soi de ființe triste, dar nicidecum oameni obişnuiți. Bine zisese doamna Todd că Joanna era asemeni sfinților din pustiu. Mâhnirea trăită de ei în singurătate ne va aminti veşnic trista lor trecere prin viață.

— Unde-i insula Shell-heap? mă grăbii să întreb.

— Shell-heap se vede acum acolo departe, dincolo de Black Island, răspunse căpitanul, arătând cu brațul întins, stând în picioare şi cu genunchiul ținând cârma.

— Mi-ar plăcea mult să merg acolo, zisei, şi căpitanul, fără multă vorbă schimbă cursul puțin mai spre est şi dădu drumul terțarolei[28] de la vela mare.

— Nu ştiu dacă debarcarea va fi uşoară pentru dumneata, remarcă el cu un aer de îndoială. S-ar putea să-ţi uzi picioarele. E un loc greu de debarcat. Trebuia să fi luat la remorcă o luntre, dar se agaţă de apă şi mie îmi place să navighez în voie. O barcă mare ca asta este mult stânjenită dacă remorchează ceva. Peste pragurile mici trece destul de bine. Cred că o pot duce la Shell-heap.

— Cât de mult timp a trecut de când a murit domnişoara Joanna Todd? întrebai oarecum ca explicaţie a rugăminţii mele.

— În septembrie se împlinesc douăzeci şi doi de ani, răspunse căpitanul după lin moment de gândire. A murit în acelaşi an în care s-a născut fiul meu cel mare şi a ars primăria din Portland. Am crezut că voiaţi doar să căutaţi câteva relicve indiene, dar înţeleg că doriţi mult să vedeţi unde a trăit Ioana… Nicio teamă, barca asta trece uşor peste praguri stâncoase. O să căutăm să evităm în vreun fel locurile cu apă mică. Există un drum de ocol şi fluxul este în creştere, încheie el încrezător.

Am continuat să navigăm, căpitanul tăcut şi atent la cursul anevoios, până ce mica insulă cu promontoriul ei scund albicios ne apăru în faţă sub soarele strălucitor al după-amiezii.

Era luna august şi văzusem culoarea insulelor trecând de la verdele proaspăt din iunie la brunul ruginiu, care le dădea un aspect de piatră, afară de acolo unde verdele întunecat al molizilor şi al brazilor albi aromitori îşi păstra nuanţa, pe care furtunile de iarnă puteau s-o întunece şi mai mult, dar nu să o estompeze. Puţinii copaci înclinaţi de vânt de pe insula Shell-heap arătau în cea mai mare parte uscaţi şi sumbri, dar se vedeau câteva tufe scunde şi o fâşie verde deschis de-a lungul şi imediat deasupra ţărmului, care ştiam că sunt zorele sălbatice. Când ne-am apropiat am putut să văd zidurile înalte de piatră ale unui mic ogor pătrat, deşi nu mai rămăseseră oi de care

să-l ferească; iar mai jos un mic golf, asemănător unui loc de refugiu al ambarcațiilor, unde căpitanul Bowden conduse îndrăzneț barca mare în căutarea unui loc de debarcare. Exista un canal cotit cu apă adâncă, care ducea până în imediata apropiere a țărmului.

— Ține-te strâns de verga trincii de colo şi aşteaptă să se înalțe barca pe val. Dacă eşti iute, ai să cobori uşor pe mal, direct de pe partea dinspre babord! strigă agitat căpitanul, iar eu, stând gata, dornică să mă dovedesc la înălțime, am prins momentul şi am sărit pe iarba de pe mal.

— Mare minune dacă nu m-am pus pe uscat! se tângui căpitanul deznădăjduit.

Am putut însă să mă înalț până la bompres{29}, iar el a împins cu cangea în timp ce vântul îşi schimbă puțin direcția, parcă înadins ca să ne ajute suflând în pânză spre larg, aşa că imediat barca s-a liberat şi s-a îndepărtat de la țărm.

— Acestui punct obişnuiau să-i spună debarcaderul Joannei, dar de atunci cu vremea s-a degradat. M-am gândit că una sau două izbituri n-ar fi fost mare lucru… şi aşa barca trebuia revopsită… dar nu m-am aşteptat că ar putea să se împotmolească. Am bănuit că în preajma acestui loc trebuia să fiu cu mare băgare de seamă, se scuză el. Este o barcă prea mare ca să fie manevrată uşor aici. Totuşi pe vremea Joannei, obişnuiam să mă strecor cu grijă şi să-i arunc pe mal câte ceva… câteva mere sau pere, când aveam… pe iarba de pe mal de colo, unde eram sigur că putea să le vadă.

Am stat urmărind iscusința cu care căpitanul Bowden îşi croia drum înapoi la apă mai adâncă.

— Nu-i nevoie să te grăbeşti, îmi strigă el. Mă țin destul de aproape ca să te aud când mă chemi. Mormântul Joannei este sus, în colțul îndepărtat al câmpului. Există o cărare care ducea acolo. Am cunoscut-o bine pe Joanna. Am fost şi la înmormântare.

Am găsit cărarea. Cât de interesant era să constați că acest loc singuratic n-a fost lipsit de pelerini. Generațiile mai târzii vor şti din ce în ce mai puțin ce s-a întâmplat cu Joanna, dar există pretutindeni în lume cărări bătute spre locaşurile de singurătate; lumea nu le poate uita, oricât de anevoioase ar fi. Picioarele tinerilor le descoperă din curiozitate şi cu un simțământ sumbru, dar inimile bătrânilor sunt pline de pioase amintiri. Această sinceră anahoretă fusese una dintre acelea pe care mâhnirea o însingurase prea profund ca să braveze privirile oamenilor şi o făcuse prea sfioasă ca să dea față cu lumea obişnuită pe care o cunoştea; fusese totuşi destul de curajoasă ca să trăiască singură cu nevoile sărmanei sale naturi umane şi cu tăcerile şi mâniile mării şi ale cerului.

De jur împrejurul câmpului zburau păsări. În timp ce păşeam, fâlfâiau din iarba de la picioarele mele. Erau atât de blânde, încât mi-a plăcut să cred că păstraseră de la vară la vară o fericită tradiție a siguranței cuiburilor şi a prieteniei oamenilor. Casa sărmanei Joanna dispăruse, doar pietrele temeliei mai rămăseseră şi prea puține urme ale grădinii ei de flori, afară de un lăstar ofilit al rezistentului măceş, pe care se împrieteniseră o viespe şi un fluture galben. Am băut de la izvor şi m-am gândit că după mine vor mal veni când şi când unii dintre harnicii, trudiții şi modeştii locuitori de pe coastă, care se întrezărea nedesluşit, ca în vis, prin ceața uşoară de august şi către care Joanna trebuie să-şi fi îndreptat de multe ori privirea. Acolo era lume şi aici era ea, de multă vreme intrată în eternitate. În viața fiecăruia din noi, mi-am spus, există un loc izolat unde ne retragem să meditâm asupra unui necontenit regret sau a unei tainice fericiri. Fiecare din noi e un ermit pentru o oră sau o zi. Îi înțelegem pe semenii noştri schimnici, indiferent de perioada istorică în care au trăit.

Cum stăteam singură pe insulă, în briza de mare,

deodată se auzi zgomot de voci îndepărtat; voci vesele şi râsete de pe o ambarcație pentru excursii, plină cu băieți şi fete, care se îndrepta spre larg. Ştiam, de parcă Joanna îmi povestise, că şi ea auzise desigur asemenea glasuri vesele în multe după-amiezi de vară şi fără îndoială nu-i displăcuse voioşia lor, în pofida deznădejdii şi a vitregiilor iernii, şi a nemângâiatei sale amărăciuni şi dezamăgiri, pe care le cunoscuse în compania oamenilor.

16. Marea expediție

Doamna Todd nu-şi anunța niciodată de cu seara marile ei planuri şi escapade pe mare sau pe uscat. Mai întâi ajungea la o înțelegere cu forțele primordiale ale naturii. În ruptul capului nu se încredea în vreun semn premergător de vreme bună, ci examina ea însăşi ziua încă din primele ore. Apoi, dacă strălucirea stelelor îi părea favorabilă şi vântul sufla dintr-o direcție bună, de unde nu se puteau aştepta tornade sau zăpuşeală, auzeam de obicei, cu mult înainte de a mă trezi bine din somn, foşnituri şi bocănituri ca de şobolan în pereți, şi călcături zorite pe scara dreaptă care urca la principala magazie a doamnei Todd. Se ducea şi venea ca şi cum pornise deja în grabă mare în expediția plănuită şi se întorcea pentru ceva ce uitase. Când apăream la gustarea de dimineață, era distrată şi scumpă la vorbă, de parcă o supărasem cu ceva şi acum se abținea voit de la discuție şi sfadă.

Cu timpul mă obişnuisem cu aceste crize de umoare; dar într-o dimineață de august, când i-am spus fără introducere, că tocmai văzusem trecând caleaşca cea bună a lui Begg şi că ar trebui să cumpărăm de-ale

băcăniei, doamna Todd, fără să observe că-i ghicisem gândul, deveni imediat atentă.

— Ia te uită! Aş fi putut şti! exclamă ea. E 15 august, când se duce să-şi ia banii. A moştenit o rentă de la un unchi din partea mamei. Am înțeles că unchiul a spus că niciunul din familia soției lui Sam Begg nu trebuie să beneficieze de rentă, aşa că după ce Sam moare plata ei încetează. D-asta Sam o ține tot în petreceri dacă se poate spune aşa. Da, aş fi putut şti. E 15 august şi de obicei, în drum spre casă, se opreşte să prânzească la văduva unui văr. Februarie şi august sunt termenele de plată. Dusul şi venitul îi iau toată ziua.

Am ascultat cu interes această explicație. La sfârşit însă, în tonul glasului doamnei Todd am observat o notă de regret.

— Caleaşca e mai bună pentru cumpărături de-ale băcăniei, mă grăbii să spun, referindu-mă la căruța lungă şi înaltă cu baldachin, ca un pat mai mic cu patru stâlpi pe roate, în care mai călătorisem amândouă de câteva ori. În caleaşcă putem mult mai bine să punem în spate diferite lucruri – rădăcinoase, flori, zmeură şi altele ce-am avea de luat.

Doamna Todd părea contrariată şi nemulțumită.

— Contam pe caleaşcă, zise ea, întorcându-mi spatele şi împingând înapoi iritată paşnicele pahare de pe raftul bufetului, ca şi cum fuseseră necuviincioase. Da, de data asta doream caleaşca. Anul ăsta nu mă mai duc după zmeură şi nici să aduc acasă legume veştede. Sezonul e pe sfârşite, cu excepția câtorva legume târzii, adăugă ea pe un ton ceva mai potolit. Mă duc departe la țară. N-am de gând să mă duc după zmeură. Am plănuit asta de acum două săptămâni şi am sperat să avem o zi frumoasă.

— V-ar plăcea să merg şi eu? întrebai fără ocol, dar nu fără teamă că m-aş fi putut înşela asupra scopului acestui din urmă plan.

— O, desigur, dragă! răspunse afectuos prietena mea.

O, nu, niciun moment nu m-am gândit la altcineva să mă însoţească, dacă nu te reţine ceva, mai ales că biata mama n-a venit. Pentru mine, nu-i mijloc de transport mai uşor de mânuit, la fel ca o barcă bună. Asta vine de la felul cum am fost crescută de mică copilă. Cred că va trebui să luăm căruţa aia mare şi înaltă. Şinele roţilor cam joacă şi toate încheieturile sunt atât de slabe, că-i poţi auzi zdrăngăniturile de pe celălalt deal. O să punem coşul în faţă. N-o să-l salte şi să-l răsucească tot drumul. Păi, am pregătit să ducem nişte prăjituri – inimioare şi rondele.

Astea erau semne de mare festivitate şi am devenit tot mai atentă.

— Îndată ce termin gustarea de dimineaţă mă duc la familia Begg să ne dea calul, zisei. Apoi, putem pomi de îndată ce eşti gata.

Doamna Todd păru iarăşi nemulţumită.

— Nu ştiu dacă ai face o impresie prea bună mergând astfel îmbrăcată, zise ea cu un aer de îndoială. Nu, n-ai vrea desigur să porţi rochia aia bleu frumoasă departe, la ţară. Acum nu este praf, dar poate o să fie la întoarcere acasă. Nu, cred că ai prefera să n-o porţi p-aia şi pălăria cealaltă.

— O, ba da. Nu mă gândesc să merg îmbrăcată ca acum, zisei desluşindu-mă numaidecât. Păi, dacă mergem departe la ţară şi o să vizităm probabil prieteni de-ai dumitale, am să-mi îmbrac rochia bleu şi dumneata trebuie să porţi ceasul. Prefer să nu merg dacă crezi că am să port pălăria cea mare.

— Aşa mai zic şi eu, eşti drăguţă, zise doamna Todd cu o scuturare veselă a capului şi un zâmbet luminos, ieşind din cameră şi întorcându-se cu o farfurie plină cu zmeură sălbatică, rămasă de la masa de seară. Am fost tare descumpănită când te-am văzut venind la gustarea de dimineaţă. Nu mi-a venit să cred că rochia asta ţi-ai ales s-o porţi la reuniunea familială, unde o să-i întâlnim pe toţi.

— La ce reuniune vă referiți? întrebai, nu fără mirare. Doar nu a familiei Bowden? Ştiam că urma să aibă loc în septembrie.

— Azi e ziua. Au trimis vorbă pe la mijlocul săptămânii. Am crezut că ai aflat. Da, au schimbat ziua. Am crezut că am vorbit despre asta, dar niciodată nu poți spune dinainte când o să fie şi nu merită să-ți pierzi vremea până nu ştii precis.

Doamnei Todd nu-i plăcea să anticipeze, dar acum vorbi ca un adevărat oracol.

— Doream să meargă cu noi şi mama, continuă ea mâhnită. Am aşteptat-o aseară şi n-am putut să-mi stăpânesc lacrimile când s-a întunecat de tot şi mama nu era aici să se bucure de o ocazie atât de rară. Dacă William avea un pic de energie şi râvnă, ar fi luat el inițiativa de astă dată. Mamei îi place variația şi aici, în jur, sunt puține ocazii plăcute, şi are s-o piardă dacă nu izbuteşte să vină pe coastă la mine. Nu mă împac cu gândul să merg la reuniune fără mama şi e o zi atât de frumoasă. Toți o să întrebe de ce n-a venit. Oricum, altădată ar fi fost aici. Biata mama începe să resimtă vârsta.

— Păi, uite-o pe mama! exclamai veselă; eram atât de bucuroasă s-o revăd pe draga mea bătrânică. Îi aud vocea la poartă!

Doamna Todd ieşi însă pe uşă înaintea mea.

Era, fără umbră de îndoială, doamna Blackett, care trebuie să fi plecat de la Green Island înainte să se fi luminat de ziuă. Suise atât de repede ulița cu pantă iute de la țărm, încât gâfâia şi sta lângă gardul grădinii să se odihnească. Ținea în mână un coşuleț împletit cu capac cafeniu, de modă veche, de parcă în fiecare zi se ducea în vizită, şi privea în sus la noi încântată ca un copil care trecuse cu succes o probă de curaj.

— O, ce săracă grădină! Nicio floare, afară de tufa de roiniță! zise ea. O ții totuşi în ordine, Almira. Vă simțiți bine amândouă şi mergeți cu mine acolo la țară?

Veni un pas, doi mai aproape să ne întâmpine, cu o politețe puțin exagerată, dar fermecătoare, ca şi cum era la ea acasă. În fața doamnei Todd făcu repede o mică reverență.

— Ei, ajunge, mamă, te porți ca o fetiță! Sunt atât de fericită! Tocmai te plângeam, zise fiica cu neobişnuită emoție. Adineauri te plângeam, eram atât de dezamăgită şi am stat trează o bună parte din noapte, tot dojenindu-l pe bietul William. Ieri am aşteptat să zăresc barca până era gata să-mi dea lacrimile, şi când a început să se-ntunece, mereu m-am dus la poartă şi am coborât ulița să văd dacă nu cumva te afli în vreo regiune fără vânt, undeva, în josul radei.

— Vântul bătea din față, cum ştii, zise doamna Blackett, dându-mi coşulețul cu capac şi ținându-mi afectuos mâna cât timp am însoțit-o la pas până la uşă, pe cărarea cu grijă măturată. Eram aproape gata să pornim, dar dragul de William mi-a spus că o să mă obosesc prea mult şi aş putea răci, trebuind să navigăm tot timpul contra vântului. Aşa că am renunțat, ne-am aşezat, şi am petrecut seara împreună. Afară sufla un vânt cam tăios şi cred că am judecat bine. Ne-am culcat foarte devreme şi am pornit la revărsatul zorilor. Pe apă am avut o dimineață superbă. William a socotit că-i mai bine să traversăm dincolo de Bird Rocks, vâslind o bună parte din drum; apoi, de acolo am navigat direct spre Dunnet, manevrând o singură dată vela. William o să revină mâine să mă ia, aşa că mă pot întoarce aici şi să mă odihnesc peste noapte, iar mâine o să merg la casa de rugăciuni şi apoi o să fac o vizită plăcută.

— Dânsa tocmai lua gustarea de dimineață, zise doamna Todd, care îi sorbise lunga explicație fără o vorbă de dezaprobare, în timp ce fața îi strălucea tot mai mult de bucurie. Dumneata, mamă, aşază-te şi serveşte o ceaşcă de ceai, şi odihneşte-te până ce noi facem preparativele de plecare. Ah, sunt atât de fericită că ai venit! Da, dânsa tocmai îşi lua gustarea de dimineață şi

vorbeam de dumneata. Unde-i William?

— A plecat imediat înapoi. A spus că aştepta în jurul prânzului nişte goelete pentru momeală, dar o să vină să prânzească cu noi mâine, dacă nu plouă, sau a doua zi. I-am lăsat cele mai bune haine afară, gata pregătite, explică doamna Blackett, puţin îngrijorată. Vântul ăsta o să-l ajute mult tot drumul până acasă. Da, dragă, ani să iau o ceaşcă de ceai… o ceaşcă de ceai e totdeauna binevenită. Şi după asta, am să mă odihnesc puţin şi-am să fiu gata de plecare.

— Mă simt vinovată că am gândit atât de aspru despre William, mărturisi făţiş doamna Todd.

Sta în faţa noastră în picioare, trupeşă şi gravă, şi amândouă am pufnit în râs socotind în sinea noastră că nu puteam osândi un vinovat care se căina cu atâta patos.

— Mâine o să aibă un prânz bun, dacă vom putea să ne procurăm cele necesare, şi voi fi bucuroasă să-l văd pe William, îşi încheie graţios spovedania doamna Todd, iar doamna Blackett o aprobă zâmbind şi se grăbi să-i laude ceaiul.

Apoi, am plecat grăbită să mă asigur de căruţă. Oricât de atrăgătoare putea fi reuniunea, urma să am încântătoarea ocazie să stau o zi în compania doamnei Blackett, ca să nu mai vorbesc de a doamnei Todd.

Briza de dis-de-dimineaţă încă sufla, iar văzduhul, cu strălucirea generoasă a soarelui şi prospeţimea răcoroasă ca după o ninsoare de curând căzută, avea ceva din transparenţa cerului nordic. În aer se simţea aroma răşinii de brad şi mirosul discret al algelor de pe stâncile din micul port, dezgolite şi bătute de vânt acum la reflux. Era atâta linişte la această oră matinală când satul era doar pe jumătate treaz, încât nu se auzeau voci, numai cântecele păsărilor mici şi mari, necontenitul ciripit al vrăbiilor, cârâitul grangurilor din pădure şi conversaţia îndepărtată a niscaiva ciori sfătoase. Am zărit barca lui William Blackett deja

departe de țărm şi, în trecere, pe căpitanul Littlepage stând dinapoia ferestrei închise, în aşteptarea cuiva care n-avea să vină niciodată. Am încercat să-i vorbesc, dar nu m-a văzut. Pe fața bătrânului se citea resemnare, ca şi cum lumea era o imensă sminteală şi nu avea cu cine să stea de vorbă pe limba sa.

17. Drumul la țară

Cu toate că m-am întrebat cu îndoială şi grijă dacă o persoană de vârsta şi talia mică a doamnei Blackett putea să se suie în căruța înaltă a lui Begg, până la urmă totul s-a rezolvat în mod fericit cu ajutorul unui scaun şi a firii ei curajoase. Doamna Todd dădu o deosebită atenție repartizării noastre pe locuri, de parcă era vorba de o călătorie cu barca, dar până la urmă declară că aşezarea noastră era perfect echilibrată. Abia începusem să urcăm dealul, când îşi aduse aminte că lăsase uşa casei larg deschisă, deşi voluminoasa cheie se afla în buzunarul ei. Mă oferii să dau o fugă înapoi, dar oferta mea a fost respinsă cu vădit dispreț şi nu ne-am mai gândit la această chestiune până când, două, trei mile mai departe, întâlnindu-l pe doctor, doamna Todd l-a rugat să se oprească la vecina ei şi s-o roage să treacă şi să închidă uşa dacă după-amiază ar sufla vânt cu praf.

— O să fie în bucătărie şi o să vă audă la prima chemare. N-o să vă întârzie deloc, zise doamna Todd către doctor. Da, doamna Dennett se află neapărat acolo cu toate ferestrele deschise. Oricum, uşa mea din față nu dă direct spre uliță.

La această dovadă de sânge rece, doamna Blackett îmi zâmbi cu subînțeles.

Doctorul părea încântat s-o revadă pe amfitrioana noastră. Erau desigur foarte buni prieteni şi în ochii lor am observat o expresie de afectuoasă încredere. Amabilul domn şi-a părăsit trăsura ca să stea de vorbă cu noi, dar când a apucat mâna doamnei Blackett a ținut-o un moment şi, prin forța obiceiului, i-a luat pulsul în timp ce vorbea. Apoi, spre bucuria mea, i-a mângâiat mulțumit încheietura mâinii.

— Vă țineți bine. La ritmul ăsta, e bun pentru încă zece ani, o asigură el vesel şi ea îi zâmbi. Îmi place să port o deosebită grijă vechilor mei oameni de încredere, zise el şi se întoarse spre mine. Nu o lăsați pe doamna Todd să se ostenească prea mult astăzi... vârstnicii ca ea sunt capabili de nesăbuințe.

Am râs toți şi, despărțindu-ne, ne-am continuat veseli drumul.

— Cred că se împacă cu concurența ta la fel ca totdeauna? întrebă doamna Blackett. Văd, Almira, că sunteți în aceleaşi bune relații ca totdeauna, adăugă ea şi Almira aprobă doctoral din cap.

— Acum are prea multe drumuri lungi de făcut, zise ea, ca să se oprească să le dea îngrijiri tuturor pacienților lui, la ei acasă, mai ales la cei cu care îi place să stea la taifas. Doctorul şi cu mine am ajuns un fel de confrați. Se duce în toate părțile. Arăta obosit, nu-i aşa? Trebuie să stau de vorbă cu el şi să-l conving să plece undeva să se odihnească. Poate să ia barca mare de la Rockland până la Boston, să ia contact cu ceilalți doctori, o dată la doi, trei ani, şi să se întoarcă acasă în putere ca un fecior. Cred că acolo este foarte mult apreciat.

Doamna Todd scutură frâurile şi se întinse gata să apuce biciul, doar ca să-şi amenințe calul. Dar puținа vlagă şi bunăvoință ce mai avea bălanul ca să-şi adune forțele, curând i le secătuiră dealurile râpoase şi lunga cale ce-şi dădea seama că-i stă în față. Înaintam anevoie şi încet. Doamna Blackett şi cu mine stam alături, iar

doamna Todd sta maiestuoasă în faţă cu coşul mare de merinde. O parte din drum, am trecut printre păduri dese umbroase, dar şi pe lângă ferme, una după alta, aşezate pe culmi înalte, pe care le-am privit toate trei cu deosebit interes, examinând minuţios casa, hambarele, fâşiile de grădini, orătăniile, toate. Era un drum mare cu totul necunoscut pentru mine. De fapt, cele mai multe călătorii cu doamna Todd le făcusem pe jos, în păşuni neîngrădite dintre drumuri. Prietenele mele s-au oprit de câteva ori pentru scurte vizite în pragul casei şi au făcut atât de multe făgăduieli să se oprească iarăşi în drum spre casă, încât am început să mă întreb cât va dura expediţia asta. Observasem în dese rânduri cordialitatea cu care era întâmpinată doamna Todd de prietenii ei, dar nu se putea compara cu simţămintele calde manifestate acum faţă de doamna Blackett. O expresie de încântare se aşternea pe feţele celor care o recunoşteau pe draga bătrânică de lângă mine; se vădeau astfel neîntreruptele interese şi relaţii care legaseră îndepărtata insulă şi aceste ferme răzleţe prin lanţul trainic al dragostei şi al întrajutorării.

— Acum, dacă se poate, ar trebui să nu ne mai oprim, stărui la sfârşit doamna Todd. Ai să te oboseşti, mamă, aşa că gândeşte-te mai puţin la întâlniri. Putem să facem în orice zi vizite pe aici. Uite, şi în casa asta de colo prăjesc gogoşi! Sunt, ştii, oameni de curând veniţi de la St. George. Au luat ferma asta a bătrânului Talcot anul trecut. E cea mai bună apă de pe drum şi strupul{30} a slăbit… da, mai bine să ne oprim puţin şi să adăpăm calul.

Ne-am oprit şi stăpâna casei, o persoană uscăţivă simpatică, văzând un grup de excursionişti în veşminte de sărbătoare, a ieşit repede din casă, dornică să audă ce veşti îi puteam da. Cea dintâi a zărit-o doamna Blackett în uşa întredeschisă şi a întrebat-o cu un aer prietenos atât de natural dacă nu cumva săvârşeam un abuz intrând fără încuviinţare pe pământul ei, încât

după câteva cuvinte s-a întors în bucătărie şi a reapărut cu o farfurie plină cu gogoşi.

— Ospitalitate şi pentru cal şi pentru oameni, zise doamna Todd drept mulțumire. Păi, am observat tot drumul că prăjeau gogoşi, dar sunteți prima care ne-ați tratat.

Noua noastră cunoştință se îmbujoră de bucurie, dar nu zise nimic.

— Sunt foarte bune. Le-ați reuşit grozav, declară doamna Todd. Da, am observat tot drumul că prăjeau gogoşi. Dacă o casă prăjeşte, toate prăjesc. Aşa se întâmplă cu foarte multe lucruri.

— Nu cumva vă duceți la reuniunea de la Bowden? întrebă gazda când calul şi-a ridicat capul şi noi ne luam rămas-bun.

— Da, am răspuns în cor, doamna Blackett, doamna Todd şi eu.

— Mă înrudesc cu familia. Sper să fiu acolo în după-amiaza asta. Am aşteptat-o cu nerăbdare, ne spuse ea în grabă.

— O să vă revedem acolo. Vino şi stai lângă noi, zise drăguța doamnă Blackett şi am plecat.

— Mă întreb cine era înainte de a se mărita? zise doamna Todd care era în general atotştiutoare în materie de genealogie. Trebuie să fie din acea spiță îndepărtată care trăia dincolo de Thomston. Putem să aflăm în după-amiaza asta. Sper că familiile vor merge în grupuri sau se vor aşeza laolaltă în vreun fel. Vreau să am relații cu cineva care se pricepe atât de bine să prepare gogoşi.

— Mi s-a părut că are trăsăturile familiei, zise doamna Blackett. Trebuie s-o întrebăm cum se numeşte. Nu-i din partea locului şi doresc s-o ajut să se simtă bine aici.

— Seamănă la frunte cu verişoara Paulina Bowden, zise doamna Todd.

Tocmai trecusem de o mică porțiune împădurită, cu

umbră, a drumului şi ajunsesem la o câmpie deschisă cu țarini, când doamna Todd struni brusc calul ca şi cum cineva de la marginea drumului îi făcuse semn să oprească. Ba chiar dădu scurt din cap cum obişnuia ca răspuns la un salut, dar descoperii că se uita atent la un frasin înalt care creştea chiar în îngrădirea țarinii.

— Mă gândeam că a început să-i meargă bine, zise cu satisfacție când pornirăm iarăşi. Ultima oară când am trecut pe acest drum, copacul ăsta se cam aplecase şi părea că nu-şi mai revine. Copacii maturi fac aşa uneori, la fel ca oamenii. Apoi fac o sforțare, îşi întind rădăcinile în pământ nou şi încep iarăşi să se dezvolte. Frasinii au puține şanse de viață lungă. Nu au rezistența altor copaci.

Am ascultat-o sperând să mai spună ceva. Acest gen de maxime, îndeosebi, făceau farmecul plăcutei companii a doamnei Todd.

— Vezi uneori, continuă ea, pe povârnişul unui colnic de stâncă golaş, de pe care nu poți strânge o roabă ie pământ, un copac viguros crescând dintr-o crăpătură de piatră, care abia îi ține rădăcinile; dar copacul ăla îşi va păstra vârful verde şi în cea mai secetoasă vară. Dacă pui urechea pe pământ, ai să auzi curgând un firicel de apă. Fiecare asemenea copac şi-a găsit propriu-i izvor ie viață. Sunt oameni care le seamănă.

Nu m-am putut opri să-mi întorc privirea spre doamna Blackett, care sta alături de mine. Mâinile, în mănuşi negre subțiri de lână, şi le ținea calm împreunate şi în timp ce înaintam încet, privea cu un zâmbet plăcut încrezător la marginea înflorită a drumului. Cred că nu auzise o vorbă din ce spusese fiica ei despre copaci.

— Adineauri am văzut, acolo înapoi, o tufă frumoasă de iarbă-mare[31], îi spuse după scurt timp fiicei.

— Azi nu mi-e gândul la ierburi, răspunse sec doamna Todd. Sunt dornică să văd lume, zise ea şi scutură iarăşi hățurile.

Eu una nu doream deloc să ne grăbim. Era aşa de plăcut pe drumurile astea umbrite! Pe dreapta, străjuiau păduri până la marginea drumului. Pe stânga, se întindeau ţarini înguste şi păşuni cu mulţi molizi şi pini şi la fel de mulţi dafini, ienuperi şi merişori, şi pe alocurea petice de iarbă. Când credeam că ne aflam în inima regiunii, departe de mare, am ajuns în vârful unui deal şi deodată, în faţa noastră s-a deschis o vastă privelişte superbă, cu ţarini bine îngrijite care coborau până la marginea unui golf lat. Dincolo de golf se vedeau ţărmuri îndepărtate ca dintr-o altă ţară. Aburul de amiază al câmpiei ascundea pe jumătate dealurile dinapoia lor şi mult mai departe, la miazănoapte, se întrezăreau munţi albaştri spălăciţi. O goeletă cu toate pânzele întinse se îndrepta în josul golfului venind de la un sat cu case albe risipite pe ţărm, şi numeroase ambarcaţii cu pânze se mişcau încoace şi-ncolo. Peisajul era impresionant şi ochii mei, până acum deprinşi să cerceteze de aproape marginea drumului, cu greu puteau să cuprindă întregul tablou cu privirea.

— Păi, e golful de sus, zise doamna Todd. Poţi să vezi acolo, departe, satul Fessenden. Fermele acelea sunt din Fessertden. Mama a avut o soră care locuia pe ţărmul acela. Dacă plecai devreme într-o dimineaţă de vară, până la sfârşitul după-amiezii puteai să ajungi de la Green Island la locuinţa ei, chiar cu o briză slabă prielnică, dar trebuia să calculezi astfel timpul ca să ajungi odată cu fluxul şi să debarci înainte de reflux. Era o treabă grea şi nu ne-am vizitat una pe alta atât de des cât dorea mama. La plecarea de acolo trebuia să mergi în jos de-a lungul coastei până la Cold Spring Light{32} şi să ocoleşti promontoriul acela lung, numit aici Black Shore{33}.

— Nu, am trăit mai tot timpul despărţite, scumpa mea soră şi cu mine, după primul an de la căsătoria ei, zise doamna Blackett. Aveam micile noastre familii şi o droaie de griji. Aşteptam cu nerăbdare clipa când

puteam să ne vedem. Uneori venea pe insulă pentru câteva zile, timp în care soțul ei mergea la pescuit; şi odată au venit cu ea şi cei doi copii şi sora mea i-a făcut soțului chiar acolo câteva lese şi i-a uscat tot peştele pentru iarnă. Am petrecut plăcut împreună, sora mea şi cu mine. Îşi amintea deseori de acel timp, cât a trăit.

— Mă uit cu drag acolo unde şi-a dus viața, continuă doamna Blackett când am început să coborâm dealul. Parcă-i tot acolo, deşi demult s-a prăpădit. Îi era dragă ferma lor… nu înțelegea cum m-am obişnuit să trăiesc pe insula noastră; nu ştiu de ce, dar aici m-am simțit tot timpul fericită din primul moment.

— Da, pentru mine ar fi tare plictisitor să trăiesc printre fermele alea fără viață, declară doamna Todd. Zăpada îi necăjeşte rău iarna. Sunt, cum se zice, pur şi simplu asediați de iarnă. Pe țărm e mult mai bine decât prin locurile astea. Nu m-am gândit niciodată dacă mi-ar plăcea să trăiesc la țară.

— Ia uită-te la căruțele de pe culmea aia din față! exclamă doamna Blackett. O să fie multă lume, nu crezi, Almira? Până acum am avut impresia că numai noi ne duceam. Şi e o zi atât de frumoasă! Pe răcoarea plăcută de ieri toți şi-au gătat lucrul şi nu m-aş mira să fie acolo, chiar şi ăi lăsători ca Phebe Ann Brock.

Ochii doamnei Blackett străluceau de emoție şi chiar doamna Todd părea vizibil entuziasmată. Zori calul şi-i ajunse din urmă pe vilegiaturiştii din față.

— Toată familia Deppford merge, şase-s în căruță, zise ea veselă. Şi rudele domnişoarei Alva Tilley urcă acum dealul în noul lor brec.

Doamna Blackett îşi dezlegă cocheta fundă a şnururilor bonetei negre şi le reînnodă cu multă grijă.

— Cred că boneta îți stă puțin strâmbă, dragă, îi atrase ea atenția doamnei Todd ca unui copil.

Doamna Todd era însă prea ocupată ca să ia seama la ce-i spuse mama. Când ne-am alăturat micului alai, am început să simțim cu voioşie sporită semnificația

participării la marele eveniment.

18. Reuniunea Bowden

În viața de la țară, unde zilele de sărbătoare şi de odihnă sunt puține, rareori un eveniment de interes general se dovedeşte altfel decât măreț. Focul mocnit al înflăcărării, tăinuit în firea locuitorilor din Noua Anglie, odată dezlănțuit, răspândeşte fără oprire lumină şi căldură, aproape asemeni unui vulcan. În micile comunități liniştite o astfel de forță interioară nu se iroseşte pe acele mărunte emoții de zi de zi, caracteristice oraşelor mari, dar când, la lungi răstimpuri în gospodăriile noastre de la țară se înalță altare patriotismului, prieteniei sau legăturilor de rudenie, atunci focul mocnit se învâlvorează şi văpăi se înalță ca din inima veşnic arzândă a pământului. Înflăcărările originare răzbat prin țărâna de granit în care sălăşluiesc sufletele noastre. Fiecare inimă se înfierbântă şi pe fiecare față se aşterne lumina arhaicei străluciri. O astfel de zi are puteri de transfigurare şi face uşor prieteni din cei cu inimă de piatră, celor taciturni le dezleagă limba şi celui mai şters chip îi dă o anumită frumusețe.

— O, sper să întâlnesc azi prieteni pe care demult nu i-am văzut, zise doamna Blackett cu profundă satisfacție. Asta o să scoată din casă foarte mulți vechi prieteni, e o zi atât de superbă! Mă bucur că nu le-am înşelat aşteptările.

— Bănuiesc c-or să fie acolo cei mai buni dintre ei, răspunse doamna Todd cu o uşoară notă de umor, trăgând cu ochiul la mine. Un lucru e sigur: nimic nu atrage în acest întreg ținut mai mult decât orice se leagă

de familia Bowden. Da, cred că dacă strigi numele Bowden, te poţi aştepta să răspundă la chemare cele mai multe familii dintre debarcaderul Dunnet şi capătul îndepărtat al golfuleţului Back. Cele care nu sunt rude de sânge sunt rude prin căsătorie.

— Circula o veche snoavă din vremea când eram copilă, zise doamna Blackett foarte amuzată. Erau atunci mult mai mulţi Bowdeni ca acum şi toţi oamenii şedeau aşezaţi pe scaune în locaşul de închinăciune într-o după-amiază de duminică groaznic de călduroasă. O fetiţă zăpăcită a venit în fugă gâfâind la uşa casei de rugăciuni, de undeva din vecinătate. „Doamnă Bowden, doamnă Bowden!” zice ea. „Copilaşul dumneavoastră are o criză!”{34} Se spune că într-o clipă întreaga congregaţie s-a ridicat în picioare şi a ieşit în naos. Toate doamnele Bowden au pornit glonţ acasă. Pastorul a rămas în picioare în amvon, silindu-se să se ţină serios, dar deodată a izbucnit în râs. Era un om foarte amabil, se zicea, şi a spus că-i mai bine să le dea binecuvântarea, iar predica o pot asculta în duminica următoare, aşa că i-a iertat. Mama era acolo şi a fost sigură că eram eu acel copilaş.

— Nimeni din familia noastră n-a suferit vreodată de crize, o întrerupse aspru doamna Todd. Nu, niciodată n-am avut crize nimeni dintre noi şi, din fericire, nu ne-am îndepărtat de casa de pe Green Island. Uite-i pe cei din faţă: Doamne, câte mănunchiuri de cătuşnică{35} şi coada şoricelului{36} am uscat pentru bătrâna doamnă Evins! Puteţi vedea efectul lor pe feţele tuturor din neamul Evins. Ia te uită, mamă, la răspântia drumului! exclamă ea pe neaşteptate. Priveşte toate atelajele alea dinaintea noastră. Şi, o, uită-te jos în golf! Vezi mulţimea aia de bărci, toate se îndreaptă spre golfuleţul casei Bowden!

— Ah, ce splendoare! zise doamna Blackett încântată ca o fetiţă.

S-a ridicat în picioare în căruţa înaltă ca să le vadă pe

toate şi când s-a aşezat iarăşi mi-a prins strâns mâna.

— N-ar fi mai bine să zoreşti puţin calul, Almira? Până acum a mers în voie şi când ajungem acolo se poate odihni. Ceilalţi ne-au luat-o puţin înainte şi nu vreau să pierd un minut.

Am urmărit bărcile coborându-şi pânzele una după alta în golfuleţ, în timp ce mânam de-a lungul platoului. Străvechea casă Bowden, cu parter scund şi acoperiş imens, se înălţa din pajiştile verzi ca o cloşcă brună, care îşi aştepta cârdul răzleţit de pui venind spre ea din toate direcţiile. Primul colonist Bowden îşi făcuse căminul acolo şi acum era tot ferma Bowden. Cinci generaţii de marinari, fermieri şi ostaşi fuseseră copiii ei. Şi curând doamna Blackett îmi arătă locul de îngropăciune împrejmuit cu ziduri de piatră, aşezat pe o colină, ca o fortăreaţă care supraveghea golful, dar, cum spunea ea, mai erau mulţi Bowdeni care nu fuseseră îngropaţi acolo, unii dispăruţi pe mare, câţiva plecaţi departe în Vest şi alţii morţii în război. Cele mai multe morminte de acolo erau ale femeilor.

Puteam să vedem acum diferite poteci care urcau de la ţărm sau veneau dinspre uscat. Pe toate înaintau la pas procesiuni răzleţe, într-un singur şir, ca în vechile ilustraţii din „Calea pelerinului”[37]. În jurul casei, mulţime de oameni roiau ca nişte albine uriaşe printre tufele de liliac. Dincolo de ţarini şi de golfuleţ, o limbă de pământ mai înaltă, acoperită de păduri, înainta în golf şi iarna trebuie că reducea mult tăria vântului din nord-vest. Acum avea aspectul unui loc ferit şi la umbră, foarte plăcut pentru marea reuniune familială.

Simţind că eram în mare întârziere, ne-am zorit ritmul de mers şi în sfârşit am cotit cu mare satisfacţie din şoseaua de piatră într-o alee verde umbrită de meri bătrâni. Doamna Todd a îmboldit tot mai tare calul, până când, în timp ce făceam un mic ocol pe gazonul moale ca să tragem în faţa casei, bietul animal s-a ridicat înviorat în două picioare. S-a auzit imediat un

strigăt de bucurie şi câteva persoane, din grupul celor strânşi acolo, au alergat spre noi.

— Uite-o pe doamna Blackett... a sosit doamna Blackett! i-am auzit spunând, ca şi cum simplul fapt de a o vedea era o mare bucurie pentru acea zi.

Doamna Todd s-a întors spre mine cu o încântătoare privire de nestăpânită jubilare. Un bărbat în vârstă, cu înfăţişare de căpitan de marină prosper, îşi ridică ambele braţe şi o luă pe doamna Blackett ca pe un copil, o coborî din căruţa înaltă şi o sărută cu cordială afecţiune.

— Mi-a fost teamă că n-o să poată veni aici, zise el, uitându-se la doamna Todd cu o expresie de şcolar ars de soare, fericit.

— Mama e totdeauna regina, zise doamna Todd. Da, toţi o vor înconjura cu deosebit respect. Va petrece o zi minunată. N-aş fi vrut să scape această ocazie şi nu va regreta nimic, afară doar că nu era şi William de faţă.

După ce doamna Blackett a fost condusă cum se cuvenea în casă, doamnă Todd şi-a primit întreaga ei parte de cinstire şi câţiva bărbaţi, cu o firească amabilitate cavalerească, şi-au oferit serviciile luându-ne coşurile şi trăgând calul ceva mai departe. Cunoşteam deja câţiva prieteni şi rude ale doamnei Todd şi în acest fericit moment m-am simţit ca un Bowden adoptat. Pentru asta era de ajuns să fii sosit odată cu doamna Blackett, care acum avea anturajul ei în casă, în timp ce trupeşa, ospitaliera şi remarcabila doamnă Todd era înconjurată de tot mai mulţi dintre cei de lângă tufele de liliac. Mici grupuri nu conteneau să urce lunga pantă verde dinspre apă şi aproape toate bărcile sosiseră la mal. Câteva zăboveau din cauza brizei prea slabe, dar nu după mult timp toţi Bowdenii, mari şi mici, păreau că se strânseseră şi am pornit să urcăm peste câmp spre crâng.

În mulţimea sporovăitoare de copii gălăgioşi, de femei cu corsaje voluminoase, ale căror rochii negre de

sărbătoare cădeau drept la pământ în falduri bogate şi de bărbaţi arşi de soare, cu expresii grave ca într-o zi de adunare a obştei, deodată se făcu linişte şi ordine. Am văzut silueta scundă a unui bărbat cu ţinută soldăţească ţeapănă, care semăna vag cu doamna Blackett şi părea foarte priceput să ne aranjeze într-o anumită ordine. Se purta destul de autoritar, dar cu un gen de curtoazie militară preţioasă şi un aer grav plin de importanţă. Am fost grupaţi pe categorii după un plan precis al său şi am stat pe loc tăcuţi ca o trupă în aşteptarea ordinelor. Chiar şi copiii au fost rânduiţi într-un grup drăgălaş, gata să mărşăluiască împreună, şi în ultimul moment doamna Blackett şi câţiva distinşi însoţitori, pastorii şi cei foarte bătrâni, au ieşit laolaltă din casă şi şi-au luat locurile cuvenite. Deşi am fost aranjaţi câte patru în rând, chiar aşa formam o lungă procesiune.

De-a curmezişul câmpului fusese cosită o cărare lată pentru noi şi, în timp ce mergeam, păsările zburau din a doua cultură deasă de trifoi, iar albinele zumzăiau ca în iunie. Pescăruşi albi treceau repede peste apa unde flota de bărci tanga la ancoră pe valurile mici din golfuleţ, legănându-şi catargele ca şi cum ţineau măsura paşilor noştri. Plescăitul apei se putea auzi slab, totuşi se auzea. Ai fi zis că eram un grup de greci antici mergând să celebreze o victorie, sau să se închine zeului recoltelor în crângul de sus. Era ciudat de emoţionant să priveşti şi să participi la această procesiune. Din cele mai îndepărtate vremuri, cerul şi marea au fost martorii practicilor rituale ale sărmanei omeniri. Nu eram însă decât o familie din noua Anglie care îşi sărbătoarea propria existenţă şi fireştile ei etape de dezvoltare. Purtam mărturiile şi moştenirea tuturor familiilor din care se trăsese şi eram doar cea din urmă din linia noastră. Păstram instinctele unei copilării îndepărtate, uitate. M-am surprins reflectând că s-ar fi cuvenit să ducem cu noi ramuri verzi şi să cântăm în timp ce

mergeam. Dar am ajuns tot tăcuți la crângul des cu umbră şi am fost aşezați la locurile noastre lângă copacii falnici care se clătinau în acelaşi ritm, lăsând lumina soarelui să pătrundă ici şi colo ca o răzleață petală aurie pâlpâind o clipă şi dispărând în umbra răcoroasă.

Crângul era atât de întins, încât marea familie arăta mult mai mică decât păruse în câmp deschis. Era o plantație deasă de pini şi brazi întunecați cu sporadici arțari şi stejari, care creau reflexe de nuanțe diferite ca o lucarnă bătută de soare de pe un acoperiş înalt. Pe trei laturi ale crângului puteam să vedem marea, lucind dincolo de trunchiurile copacilor, şi să simțim briza sărată răcoroasă, care începea să ajungă sus odată cu fluxul, în momentul în care ziua atingea cel mai înalt grad de căldură. Puteam să vedem câmpul verde luminat de soare, pe care-l traversasem, ca şi cum îl priveam dintr-o cameră întunecată, şi de asemenea bătrâna casă, tufele de liliac stând liniştite în soare şi imensul şopron cu împrejmuirea de căruțe, de unde câțiva îngrijitori care zăboviseră veneau împreună peste câmp. Doamna Todd îşi scoase mănuşile călduroase şi privea mulțumită decorul.

— Iată-ne! exclamă! ea. Mereu am dorit să vezi acest loc, dar nu m-am aşteptat să am un prilej atât de splendid, la care şi vremea şi ocazia au contribuit. Da, sunt mulțumită. Nu cer mai mult. Aş vrea să ştiu dacă ai văzut-o pe mama mergând în frunte! Mi s-a tăiat respirația văzând pe mama mergând în frunte cu pastorii.

Şi doamna Todd se întoarse ca să-şi ascundă emoția pe care nu şi-o mai putea stăpâni.

— Cine era maestrul de ceremonie? mă grăbii s-o întreb. Era un bătrân ostaş?

— N-a procedat bine? răspunse doamna Todd cu satisfacție.

— Nu are deseori norocul să se fudulească cu talentele lui, zise doamna Caplin, o prietenă de la

Dunnet, care se apropiase de noi. E Sant Bowden. Totdeauna ia conducerea în zile din astea. În restul timpului nu e bun de nimic altceva. Partea rea e că…

M-am întors spre ea curioasă să aflu partea rea. Tonul doamnei Caplin era şi aspru şi compătimitor.

— *Stimulează*[38], explică ea dispreţuitor.

— Nu, Santin n-a fost niciodată la război, zise doamna Todd cu un aer neutru superior. Asta l-a amărât nespus. N-a încetat să ceară înrolarea şi unde nu s-a dus, ba chiar a luat o barcă şi a mers la Boston, ca să se înroleze voluntar. Nu e însă robust şi nu l-au primit. Se zice că cunoaşte toate tacticile şi poate povesti în cele mai mici amănunte bătălia de la Waterloo, ca şi cea de la Bunker Hill[39]. I-am spus odată că ţara a pierdut un mare general-şi sunt convinsă.

— Cred că ai cumva dreptate, zise doamna Caplin împăciuitor, puţin pleoştită.

— Am, am dreptate, stărui pe un ton amabil doamna Todd. N-a fost deloc plăcut să se mulţumească cu paşnica lui meserie, deşi e cel mai bun pantofar când îşi dă silinţa şi totdeauna spune că e o meserie care-i îngăduie să se gândească la manevrele lui militare. La Port îl invită de fiecare dată la Ziua Eroilor să defileze în rând cu ceilalţi şi are un aer într-adevăr distins. Se trage dintr-un neam de ostaşi.

Observasem cu mult interes că în această comunitate rustică predomina tipul fizionomie francez. Îmi spusesem înainte că doamna Blacket era clar de origine franceză, atât ca înfăţişare cât şi ca farmec, dar asta nu era surprinzător când am învăţat că o covârşitoare parte a primilor colonişti de pe coasta de nord a Noii Anglii erau de origine hughenotă şi că englezul normand, nu saxonul, se aventurează într-o lume nouă.

— Pe vremuri se spunea, zise modest doamna Todd, că familia noastră se trăgea din oameni de rang înalt din Franţa şi că unul dintre ei a fost mare general în nu ştiu ce războaie de altădată. Uneori mă gândesc că înclinaţia

militară a lui Santin de acolo vine. Nu-i ceva dobândit, ci înnăscut. Nu ştiu ca el să fi văzut vreodată o paradă militară frumoasă sau să fi cunoscut vreunii din cei care au studiat asemenea lucruri. Şi-a imaginat totul singur şi şi-a procurat cărţi, aşa că ştie cum să ţintească cu tunul direct la şapte mile în cabana de pescuit a lui William de pe Green Island sau sus, pe Burnt Island, unde-i semnalul. Mi-a spus toate astea într-o zi şi m-am străduit din greu să par că mă interesează. La asta i-a fost gândul toată viaţa, dar când şi când are perioade de deprimare şi atunci trebuie să bea.

Doamna Caplin oftă adânc.

— Există foarte mulţi oameni nelalocul lor de acest fel, ca şi plantele, zise doamna Todd, care în orice vedea un aspect botanic. Ştiu un lăstar de dafin care creşte pe-aici, mai încolo, într-un loc sălbatic şi n-am aflat să mai fie vreunul pe coasta asta. Am adus odată o legătură mare din Massachusetts, aşa că ştiu. Acest lăstar creşte într-un loc deschis unde nu cred că-i mergea bine şi arăta pricăjit. L-am mai vizitat după aceea doar ca să observ cât de sărăcăcioase îi erau florile. Asta-i un adevărat Sant Bowden nelalocul lui.

Doamna Caplin părea stânjenită şi îngândurată.

— Ei bine, tot ce ştiu e că anul trecut a născocit un plan aşa-zicând pentru defilarea conferinţei comitatului[40] pe grupe, şi i-a scos pe toţi din fire încercând să le explice ideile lui despre un careu de instrucţie, răbufni ea. Şi aşa erau destul de instruiţi după ce călăriseră de sus de pe dealuri până la mare şi ascultaseră o predică despre credinţă şi fapte bune de la începutul începuturilor, care nu mai ştiau când avea să sfârşească. Nu era atunci vreme de tactici... şi habar n-aveau de o oaste a bisericii. Sant n-a mai putut să facă nimic cu ei. Când vede o mulţime, nu se gândeşte decât cum să-i rânduiască şi să-i conducă. E foarte bine când nu întrece măsura. Niciodată nu s-a purtat ca toţi oamenii.

— N-am spus adineauri că nu-i ca alții? zise apăsat doamna Todd. Oamenii ciudați au purtări ciudate, după câte ştiu.

— Cineva spunea cândva că, dacă te uiți în jur la cei din parohia ta, descoperi asemănări cu tot felul de străini, zise doamna Caplin, fața luminându-i-se ca de o bruscă dumerire. Atunci n-am înțeles prea clar ce voia să spună. Mereu am avut impresia că Mari Harris semăna cu o chinezoaică.

— Mi-amintesc că Mari Harris era un copil drăgălaş, zise cu glas plăcut doamna Blackett care, după ce fusese salutată afectuos de aproape toți cei prezenți, venise să ni se alăture... ca să vadă, cum sublinie ea, dacă nu făceam cumva o greşeală.

— Da, Mari era un mieluşel drăgălaş pe lângă care oile bătrâne par groaznic de urâte, răspunse tăios doamna Todd. Căpitanul Littlepage n-ar arăta atât de nenorocit dacă ea ar fi persoana potrivită să-i creeze o ambianță plăcută. Putea să-l distreze. Da, putea să-l distreze pe bătrânul gentleman şi să-l lase să gândească cum credea el, în loc să-l sâcâie tot timpul cu contrazicerile. Nu i-ar fi stricat să se aşeze pe scaun şi să-i asculte din când în când extraordinarele lui povestiri.

— Povestirile lui sunt foarte interesante, riscai să spun.

— Da, de fiecare dată îți vine să-ți spui: dacă cumva toate erau adevărate, şi i se cuvenea asta, răspunse doamna Todd. Deşi trăieşte pe altă lume, este o companie mai plăcută decât creatura aia scârnavă de Mari Harris.

— Trăieşte şi lasă-i şi pe alții să trăiască, zise blând scumpa doamnă Blackett. Nu l-am mai văzut de multă vreme pe căpitan, de când nu mai fac prea des vizite, adăugă dusă pe gânduri. Ne cunoaştem bine.

— Păi, dacă mâine e zi frumoasă, am să-l rog pe William să-i facă o vizită şi să-l invite pe căpitan la cină.

William are să vină dis-de-dimineață, aşa că o să poată urca ulița fără să întâlnească pe cineva, zise ea.

— Uite, se strigă că-i timpul să întindă mesele, zise doamna Caplin foarte agitată.

— Iat-o pe verişoara Sarah Jane Blackett! Îmi face plăcere desigur! exclamă doamna Todd nu prea încântată.

Între timp rudele se întâlneau şi se despărțeau cu făgăduiala să stea de vorbă în voie mai pe urmă. După asta, nu mai era timp pentru conversație până ne aşezam în ordine la mesele lungi.

— Mie una mi-e totdeauna groază să văd într-un moment ca ăsta, oameni care nu-mi plac, mă preveni în taină doamna Todd, după un moment de gândire, în timp ce aşteptam să înceapă praznicul. Să nu crezi că din cauza unei asemenea grozave creaturi am să mă simt tot timpul pe ghimpi. Îmi amintesc ziua în care i-am făgăduit lui Nathan să-i fiu soție, adică tocmai când mă simțeam fericită, cum mi-a venit în gând că, de va trebui să am tot restul vieții ca rudă apropiată pe propria lui vară, am să mor. Sărmanul Nathan a văzut că eram indispusă… era un om foarte sensibil… şi când m-a întrebat ce s-a întâmplat, i-am spus. Niciodată n-am putut s-o sufăr nici eu, a zis el. Nu te necăji, dragă! Şi asta m-a ataşat şi mai mult de Nathan, pentru că nu avea obiceiul să fie tot timpul de altă părere, ca unii bărbați. Da, i-am zis eu, dar gândeşte-te la Ziua Recunoştinței[41] şi la înmormântări. E ruda noastră şi trebuie s-o tratăm ca atare. Tinerii nu se gândesc azi la asemenea lucruri. Uite-o că vine acum, las-o rogu-te să treacă de noi! zise doamna Todd alarmată trecând de la păreri generale la animozități personale. O detest cum am detestat-o toată viața, dar are o rochie foarte frumoasă. Trebuie să nu uit că-i vara lui Nathan. Ah, mulțumescu-Ți Ție Doamne, în sfârşit a trecut pe lângă noi şi nu m-a văzut. Mă aşteptam să vină să stea amabil de vorbă, doar ca să se fudulească şi să spună după

aceea că avea cunoştinţe.

Asta contrasta atât de mult cu obişnuita generozitate a doamnei Todd, încât un moment m-am simţit stânjenită. Dar norul a trecut repede peste buna ei dispoziţie, dispărând odată cu subiectul resentimentelor.

N-a mai fost pe coastă praznic în aer liber mai îmbelşugat ca acela oferit în această zi de familia Bowden. Dacă l-am numi un picnic, ar însemna să-l socotim ceva obişnuit. Lungile mese erau împodobite pe margini cu frunze frumoase de stejar, pe care băieţii şi fetele le aranjaseră. Noi am adus flori din tufişurile care împrejmuiau întinsul câmp. Din răvăşeala de flori şi merinde deodată a apărut un plan al praznicului la fel de bine rânduit ca şi cel întocmit de maestrul de ceremonie pentru procesiune. Am început să respect familia Bowden pentru cultul moştenit al bunului gust şi al iscusinţei şi o anumită plăcută vocaţie pentru ceremonial. Ceva îi îndemna să facă toate aceste lucruri într-un mod mai distins decât le-ar fi făcut cei mai mulţi oameni de la ţară. Când am privit de-a lungul meselor am observat o bună dispoziţie, o sobrietate gravă care radia încântare, o ţinută demnă, smerită. Erau câţiva lipsiţi de aceste bune maniere, care ar fi trebuit să stea la coada mesei; dar nu erau mulţi. Aşadar mi-am zis că poate strămoşii lor trebuie să fi stat în marele hol de la intrare al vreunei vechi case franţuzeşti din evul mediu, când bătăliile, asediile, procesiunile şi praznicele erau lucruri obişnuite. Pastorii şi doamna Blackett, cu câţiva de rangul şi vârsta lor, erau aşezaţi la locuri de cinste şi când am mai privit o dată, m-am uitat atent la faţa senină şi conştientă de poziţia de cinste şi răspundere, a doamnei Blackett, de stăpână a casei în această zi mare, cum firesc i se cuvenea.

Doamna Todd privi în sus la acoperământul de copaci verzi şi apoi examină atent asistenţa.

— Îi văd mai bine acum că stau toţi aşezaţi, zise ea cu

satisfacţie. Uite-l pe bătrânul domn Gilbraith şi pe sora lui. Aş fi dorit să stea lângă noi. Nu sunt aşezaţi între oameni cu care să poată sta de vorbă şi privesc stânjeniţi.

Pe măsură ce praznicul continua, buna dispoziţie a amicei mele creştea. Emoţia unei neaşteptat de mărețe ocazii era un subtil stimulent pentru firea ei. În trecut, am observat că uneori, când doamna Todd îmi păruse sastisită şi fără poftă de lucru, apatia ei se datorase doar lipsei unei ambianțe plăcute. Acum nu era prea. mult plecată spre amintiri cât în aşteptarea a ce va veni, şi vioaie şi bucuroasă ca o fetiță. Eram şi noi, cei de lângă ea, foarte bine dispuşi, dar buna noastră dispoziţie era doar lumina reflectată de faţa ei radioasă. Nu era prima oară când mă minunam de irosirea resurselor sufleteşti ale omului în această lume, aşa cum botanistul se minunează de risipa din natură, de iniile de seminţe ce pier, de rezervele de orice fel nefolosite. În companie, resursele sufleteşti latente prind tot mai surprinzător aripi. Feţele multor Bowdeni arătau că doar prilejul şi imboldul le lipsise ca acestea să-şi dea frâu liber din strânsoarea în care le ţinuse captive un cerc îngust de preocupări mărunte. Într-o reuniune de la ţară întâlneşti aceleaşi tipuri diferite de oameni ca în cea mai strălucită societate de la oraş. Dacă însufleţirea vorbelor tale o la unison cu a celor de lângă tine, vei fi sigur înţeles şi ascultat.

19. Sfârşitul praznicului

Cum am mai spus, praznicul a fost impresionant. Ingenioasa eleganţă dovedită în forma plăcintelor, îţi incinta ochiul. Din moment ce se ştia că plăcinta

americană era mult mai gustoasă decât umilul ei strămoş, tarta engleză, era îmbucurător să constaţi că această prăjitură nu a lipsit nici de la reuniunea Bowden. În afară de delicioasa varietate de ingrediente din care era preparată, garnisirile depăşeau toate cele cunoscute de mine înainte. Pe părţile superioare erau scrise date şi nume din rulouri de cocă şi glazură. Erau şi scriituri mai complicate pe o excelentă plăcintă din mere timpurii, pe care am început s-o împărţim şi s-o mâncăm zicere cu zicere. Doamna Todd m-a ajutat generos la întregul cuvânt *Bowden* şi a mâncat singură cuvântul *reuniunea,* cu excepţia unui fragment indescifrabil. Cea mai grozavă operă de artă culinară de pe masă era însă o reproducere din turtă dulce a bătrânei case Bowden, cu toate ferestrele şi uşile exact la locurile lor şi cu mlădiţe de liliac adevărat înfipte în faţă. Trebuie să fi fost coaptă pe secţiuni, în unul dintre ultimele cuptoare mari de cărămidă care mai existau, şi fixate împreună în dimineaţa acelei zile. Un suspin general s-a auzit când la sfârşitul praznicului aceasta s-a năruit în fragmente şi a fost împărţită de o mare parte a adunării, nu fără gravitate, ca pe o chezăşie şi mărturie de credinţă. Am cunoscut pe autoarea casei din turtă dulce, care ne trezise amintiri vesele dintr-o povestire pentru copii. Ochii îi sclipeau radioşi şi expresia lor reflecta veleităţi şi mai mari.

— Aş fi putut la fel de bine s-o fac în întregime din pesmet glasat, zise ea; dar n-ar fi avut adevărata culoare. Dacă observaţi, bătrâna casă n-a fost niciodată vopsită şi m-am gândit că turta dulce obişnuită are culoarea cea mai potrivită. Nu e chiar ce-am dorit să fie, zise ea cu modestie, aşa cum mulţi artişti spuseseră înaintea ei despre operele lor.

Pastorii au ţinut cuvântări şi printre Bowdeni şi s-a dovedit a fi un cronicar care a povestit câteva fapte strălucite din istoria familiei Bowden. Şi după aceea a apărut o poetă, pe care doamna Todd a privit-o cu un

vag aer de compătimire şi indulgenţă, dar când prea lunga înşiruire de versuri anoste a ajuns la un final mişcător s-a întors spre mine cu cuvinte de laudă.

— A declamat drăguţ, zise generoasa ascultătoare. Da, cred că a declamat foarte bine. Am mers împreună la şcoală, dar Mary Anna a dus-o foarte greu. Necazul era că mama ei era convinsă că dăduse naştere unui geniu şi Mary Anna a ajuns s-o creadă şi ea. Nu ştiu ce-am fi făcut fără ea acum. De aici şi până la Rockland nu mai e nimeni care să poată scrie poezii. Când vorbeşte despre cei care s-au dus, o spune cu multă simţire, ca de altfel toţi ceilalţi, dar o lungeşte prea mult. În locul lui Mary Anna, aş fi lăsat jumătate pentru data viitoare. Uite, vine mamă-sa să-i vorbească, şi sora batonului domn Gilbraith. Acum o să prindă curaj. Mama îi va spune ce trebuie.

Despărţirile dintre aceşti vechi prieteni au fost la fel de călduroase cum fuseseră întâlnirile. Erau destul de mulţi tineri la reuniune, dar bătrânii sunt cei care preţuiesc cu adevărat asemenea ocazii. Tinerii obişnuiesc să se întâlnească în fiecare zi cu camarazii lor; pentru ei timpul despărţirilor nu venise. Când vedeai bucuria cu care aceste rude şi cunoştinţe mai vârstnice se priviseră în faţă şi zăbavnicele lor strângeri de mâini; când vedeai aceste afectuoase întâlniri şi apoi şovăielnicele despărţiri, îţi dădeai seama de izolarea în care trăiau în această regiune, de fapt slab colonizată. Nu se aşteptau să se revadă foarte curând; munca grea, fără răgaz, de la ferme, dificultatea deplasării dintr-un loc în altul, îndeosebi iarna când bărcile erau puse pe uscat pentru reparaţii, măreau valoarea oricărei ocazii care putea aduce laolaltă un mare număr de familii. În acest ţinut al brazilor falnici, chiar înmormântările nu erau lipsite de unele avantaje şi satisfacţii sociale. Am auzit de multe ori repetate cuvintele „la vara viitoare”, deşi era încă vară şi toate frunzele verzi.

Bărcile au început să se desprindă de ţărm şi căruţele

să se împrăştie. Când ne-am întors din crâng, doamna Blackett m-a poftit în bătrâna casă. Era locul de naştere a! tatălui ei şi primul ei cămin; şi acolo îşi petrecuse o bună parte din copilărie împreună cu bunica. Vorbea despre acele zile ca şi cum nu de mult trecuseră. De fapt, nu era greu să-mi închipui că pentru ea casa arăta aproape exact la fel. Când m-am uitat în susul scării abrupte, am putut să văd grinzile cafenii ale acoperişului nepodit, deşi camera de primire, cu lambriurile şi ornamentele cornişei, nu era mai puțin distinsă decât orice salon vechi de la oraş din vremea ei.

Câțiva oaspeți care veneau de departe stăteau încă aşezați pe scaune în această cameră, când am intrat să ne luăm rămas-bun de la stăpânul şi stăpâna casei. Le-am spus în cuvinte însuflețite cât de încântătoare zi avusesem şi cât de repede trecuse timpul. Poate marile aniversări naționale pe care țara noastră le sărbătorise în ultima vreme şi întâlnirile camarazilor de arme, care aveau loc pretutindeni, au făcut o modă din reuniunile de orice fel. Aceasta, cel puțin, fusese foarte interesantă. Se trecuse probabil cu vederea peste vechile vrajbe, şi vechea zicală că sângele apă nu se face se dovedise iarăşi adevărată, deşi din variația de nume rezulta o anumită corcire a trăsăturilor fizionomice şi spirituale ale Bowden-ilor. Spiritul de clan este o manifestare sentimentală. Este mai mult decât un drept câştigat prin naştere, o tradiție, şi în revendicarea acestei tradiții comune drepturile mai mici au fost uitate.

Am fost printre ultimii care ne-am întors la grijile personale şi locuințele noastre. Mă simțeam aproape un adevărat Bowden, şi de unii noi prieteni m-am despărțit ca de nişte vechi prieteni. Duceam cu noi şi unii şi alții comoara unor noi amintiri.

În sfârşit, ne aflam iarăşi în căruța înaltă; bătrânul bălan fusese hrănit bine în grajdul Bowden. Am plecat şi curând am început să suim lungul deal dinspre coama împădurită. Drumul era nou pentru mine, ca toate

drumurile la întoarcere. Cei mai mulți participanți la reuniune duseseră grija celor de acasă, a vacilor sau a copiilor mici expuşi la tot felul de primejdii, dar noi nu aveam niciun motiv de grabă şi am mânat încet, vorbind şi odihnindu-ne în drum. Doamna Todd a spus la un moment dat că spera să fi fost închisă uşa din față ca praful să nu intre în casă, dar a adăugat că nimic nu o preocupa, doar să nu uite să întoarcă cele câteva frunze târzii de lumânărică puse la uscat pe un ziar în micul pod. Doamna Blackett şi cu mine ne-am dat cuvântul de onoare că-i vom aminti de această grea răspundere. Aveam atâtea de vorbit în legătură cu impresiile de la reuniune, încât drumul ne-a părut scurt. Am suit pe dealuri, de unde se putea vedea vasta radă cu insulele ei şi apoi am coborât în văi umbrite unde aerul începea să se simtă ca seara, răcoros şi umed, cu aromă de ferigi jilave. Doamna Todd a coborât de vreo două ori, refuzând orice ajutor în culegerea câtorva crengi dintr-un arbust rar pe care-l aprecia pentru coaja lui, deşi s-a arătat tăcută în privința calităților curative. Am trecut pe lângă casa unde fusesem atât de amabil tratați cu gogoşi, mai devreme în cursul zilei, dar am găsit-o închisă şi fără nimeni acasă, ceea ce ne-a cam dezamăgit.

— Trebuie să se fi oprit undeva la ceai, socotind că nu mai aveau altceva de făcut pe ziua de azi, zise doamna Todd. Cei care au petrecut-o plăcut au preferat să ajungă direct acasă ca să-şi depene impresiile.

— Până la urmă n-am văzut-o pe femeie acolo, tu ai văzut-o? întrebă doamna Blackett când calul se opri să bea la jgheab.

— O, da, am vorbit cu ea, răspunse doamna Todd, pe un ton indiferent. Nu face parte din familia noastră.

— Spuneai că seamănă la frunte cu verişoara Paulina Bowden, îi aminti doamna Blackett.

— Ei bine, nu seamănă, răspunse doamna Todd agasată. De obicei nu mă înşel asupra asemănărilor

familiale şi cum nu părea să-şi fi găsit prieteni m-am dus direct la ea. Bănuiesc că eşti un Bowden după înfăţişare. Da, sunt sigură că eşti unul dintre Bowdeni, i-am zis eu. Da de unde! zice ea. Numele meu de fată e Dennett, dar primul meu soţ a fost un Bowden. M-am gândit să vin doar să văd cum o mai duc!

Doamna Blackett râse cu poftă.

— Să nu uit să-i povestesc asta şi lui William, zise ea. Ei, Almira, singurul lucru care m-a necăjit toată ziua a fost gândul cât de plăcut ar fi petrecut William la reuniunea asta! Mult aş fi dorit să fi fost şi William acolo.

— Şi eu aş fi dorit, recunoscu doamna Todd fără ocol.

— Oricum, n-au fost mulţi oameni bătrâni, zise doamna Blackett, cu o nuanţă de tristeţe în glas. Îmi dau seama că nu mai sunt mulţi din cei care obişnuiau să vină, totuşi mă aşteptam să văd mai mulţi.

— Când te gândeşti, reuniunea a ieşit foarte bine. Păi, toţi spuneau aşa şi se simţeau mulţumiţi, răspunse repede doamna Todd cu un aer sincer încântat.

Am văzut-o apoi roşindu-i-se obrajii şi imediat se scuză întorcându-se şi aruncând pe furiş o privire îngrijorată spre mamă. Doamna Blackett zâmbea şi se gândea la această zi fericită pentru ea, deşi începea să arate puţin obosită. Niciuna dintre companioanele mele nu era neliniştită de povara anilor. În sinea mea mi-am exprimat speranţa să pot arăta ca ele când am să ajung la vârsta lor, dar apoi am zâmbit, gândindu-mă că nici eu nu mai eram prea tânără. Să ne ţinem deci inimile mereu tinere, chiar dacă înfăţişarea noastră exterioară se deteriorează şi trădează semnele trecerii timpului.

— A fost frumos când au cântat imnul, nu-i aşa? întrebă doamna Blackett cu sinceră admiraţie, mai târziu la vremea cinei. Erau atât de multe voci bărbăteşti. De unde şedeam se auzea splendid. Am stat să-i ascult până au ajuns la ultimul vers.

Observai că umerii laţi ai doamnei Todd începeau să

se cutremure, ca anticipând ceva hazliu.

— Erau cântăreți buni acolo. Da, excelenți cântăreți, aprobă ea din toată inima, punându-şi jos ceaşca de ceai. Dar s-a nimerit să mă aflu lângă doamna Peter Bowden din Great Bay şi nu m-am putut opri să mă gândesc că de-ar locui atât de departe pe cât nu era în ton n-ar mai ajunge acasă nici peste o zi.

20. De-a lungul țărmului

Într-o zi, mergând de-a lungul țărmului, dincolo de vechiul ponton şi de construcția mai nouă cu platformă înaltă a debarcaderului pentru ambarcații cu aburi, am văzut că toate luntrile erau trase la mal şi marea se afla în perioada dintre flux şi reflux de la începutul după-amiezii. Nicio activitate, nici chiar cea mai tihnită îndeletnicire, ca punerea de momeli în traule sau cârpirea plaselor, sau repararea hârdaielor pentru homari; chiar luntrile păreau că trag un pui de somn de după-amiază la soare. Când am privit spre mare n-am putut zări nicio corabie în depărtare, afară de un pescador de homari rablagit, părând o jucărie luată de uşoarele adieri care suflau peste radă. Plutea în derivă şi se răsucea atât de bizar în largul insulei Burnt Island, încât am bănuit că nu era nimeni la timonă sau, poate, i se rupsese lanțul ruginit al ancorei în timp ce întregul echipaj dormea.

Am urmărit-o un minut, două. Era bătrâna „Miranda", proprietatea unora din Caplin-i şi o cunoşteam după peticul de formă ciudată din pânză de doc nouă, cârpăcit în vârful velei mari murdare. Ciudata ei comportare era un subiect interesant de conversație, aşa că m-am bucurat când am auzit o voce răguşită în

spatele meu. În acea clipă, înainte să am timp să răspund, am văzut ceva mare, fără formă, azvârlit de pe puntea Mirandei, care a împroşcat apa până sus pe bordul ei negru, iar cel din spatele meu dădu un chicot de satisfacție. În acelaşi moment vela bătrânului pescador prinse iarăşi briza şi se depărta în josul radei. M-am întors şi am dat ochii cu bătrânul Elijah Tilley, care ieşise pe nesimțite din cabana lui pescărească, ca dintr-o vizuină.

— Băiatul a adormit la timonă şi Monroe l-a aruncat peste bord. Acum o să se trezească repede, explică domnul Tilley şi amândoi am făcut haz.

În ceea ce mă priveşte, eram încântată că vicisitudinile şi primejdiile Mirandei într-un canal stâncos îmi ofereau prilejul de a face cunoştință cu un bătrân pescar, cu care nu vorbisem niciodată. Înainte de asta, îmi făcuse impresia unui ins reținut şi sfios, din aceia care sunt atât de suspicioşi, încât mai că te fac să te simți tu însuți suspect. Domnul Elijah Tilley părea că priveşte persoanele necunoscute cu un aer de indiferență disprețuitoare. Puteai să-l vezi stând pe plaja de prundiş sau în pragul unei cabane pescăreşti, dar îndată ce te apropiai de el pleca. Făcea parte dintr-un mic grup de pescari între două vârste, vlăjgani şi deşirați, pe care îmi plăcea să-i privesc trăgând de un capăt, ca pe un cal, e barcă încărcată vârf, de la marginea apei până la panta abruptă a plajei de prundiş. La Dunnet erau patru asemenea bătrâni vânjoşi, supraviețuitori ai unei generații mai timpurii şi mai viguroase. Între ei exista o legătură atât de strânsă şi o armonie atât de perfectă, încât ai fi zis că se înțelegeau fără vorbe. Îşi petreceau o bună parte a timpului urmărindu-şi reciproc bărcile ieşind în larg şi întorcându-se; îşi dădeau unul altuia ajutor în supravegherea, pe vreme rea, a capcanelor pentru homari; se ajutau la curățirea peştelui sau la tăierea în felii a sparoşilor[42] pentru traule, ca şi cum ar fi fost

asociați; iar când o barcă venea de la pescuit în larg, se aflau totdeauna prin apropiere şi se grăbeau să ajute doi câte doi la ducerea ei pe țărm, împroşcând apa din calea lor, sau ținând-o țeapăn de un capăt, ca pe un pui de focă îndărătnic. De fapt, sub conducerea şi însoțirea lor în grup, nicio barcă n-avea încotro decât să se țină stabilă şi cuminte pe direcția impusă de ei. Barca lui Abel şi barca lui Jonathan Bowden aveau fiecare personalitatea ei, la fel de distinctă şi încercată ca oamenii lor, şi la fel de inexpresivă. În conversația acestor vechi prieteni nu existau discuții şi opinii. Mai degrabă te-ai fi aşteptat să auzi o mică conversație într-un grup de elefanți decât să-i auzi pe bătrânul domn Bowden sau pe Elijah Tilley şi pe cei doi camarazi ai lor irosindu-şi gura pe vreo banală flecăreală. Doar din când în când îşi făceau unul altuia scurte comunicări. Pe măsură ce ajungeai să-i cunoşti, te întrebai tot mai mult dacă aveau câtuşi de puțin nevoie să vorbească. Vorbirea părea să fie pentru ei ceva elegant şi de prisos, iar când constatai cu surprindere că totuşi nu erau străini de arta ei, îți apăreau într-o lumină nouă. Aveai impresia aproape ca şi cum pe neaşteptate un brad, semn de hotar, te-ar fi încunoştințat despre starea vremii, sau, stând liniştit sub cortul circului lângă o bătrână cămilă cu aer semeț, ai fi auzit-o făcând o remarcă.

Adesea m-am întrebat care erau gândurile şi viața interioară a acestor bătrâni pescari, ursuzi; mințile lor păreau concentrate mai degrabă asupra naturii şi stihiilor decât asupra născocirilor omului, ca politica sau teologia. Prietenul meu, căpitanul Bowden, care era nepotul celui mai în vârstă din acest grup, îi privea cu respect, dar nu făcea parte din acest grup retras, deşi nici el nu era tânăr şi nici vorbăreț.

— Au fost împreună de când erau băieți şi cunosc aproape orice în legătură cu marea, mi-a spus el odată. De când îi ştiu, totdeauna au fost aşa cum îi vezi acum.

Aceşti bătrâni marinari aveau case şi țarine nu diferite pe din afară de celelalte locuințe din Dunnet, şi doi dintre ei îşi întemeiaseră familii, dar adevăratele lor locuințe erau marea, plaja stâncoasă care mărginea familiarul ei țărm, şi cabanele pescăreşti unde saramura din putinicile cu scrumbii pătrunsese în lemnăria lor, pietrificând-o şi imprimându-i o culoare brună indelebilă. De asemenea, înăsprise într-atât firea bătrânilor pescari, încât ai fi zis că Moartea, când îi va chema, nu va putea s-o facă cu obişnuita-i coasă subțire, ci numai cu ajutorul zdravănului harpon înfățişat într-o xilogravură din secolul al şaptesprezecelea.

Elijah Tilley era una dintre aceste persoane ursuze, cu înfățişare de om descurajat, mers gârbov şi capul plecat, de nu puteai niciodată să-l priveşti în față, aşa că chiar după prietenoasa exclamație în legătură cu Monroe Pennell, căpitanul pescadorului, şi băiatul somnoros, n-am îndrăznit să-i vorbesc imediat. Domnul Tilley purta într-o mână un mic eglefin şi imediat l-a trecut în cealaltă mână ca să nu-mi atingă fusta. Mi-am dat seama că accepta compania mea şi am făcut câțiva paşi împreună.

— Cred că o să aveți o cină bună, îndrăznii să-i spun, ca un semn de afabilitate.

— O să am eglefinul ăsta şi câțiva cartofi copți buni din ai mei. Trebuie să mănânci ca să trăieşti, răspunse însoțitorul meu, prietenos şi fără şovăire.

Am simțit ca şi cum pe neaşteptate trecusem de un țărm inaccesibil şi intram într-un mic port liniştit al prieteniei.

— N-ați fost niciodată sus la locuința mea, zise bătrânul. Oamenii nu mai vin acum, aşa cum obişnuiau. Iubita mea soție, sărmana, era o ființă minunată care atrăgea lumea tânără.

Mi-am amintit că doamna Todd îmi spusese odată că acest bătrân pescar fusese profund îndurerat şi

neconsolat de moartea soției sale.

— Mi-ar plăcea foarte mult să vin, zisei. Poate mai târziu o să fiți acasă?

Domnul Tilley aprobă cu o sobră înclinare a capului şi îşi continuă drumul alături de mine, cu mers legănat şi umerii încovoiați. Umărul vestei ponosite purta un petic nou, care semăna cu cel de pe vela mare a „Mirandei" din radă, şi m-am întrebat dacă nu cumva degetele lui butucănoase, din prea mult pescuit în larg, îl cususe acolo.

— A mers bine azi pescuitul? îl întrebai oprindu-mă un moment. Nu am nimerit să fiu pe țărm când s-au întors bărcile.

— Nu prea. Toate s-au întors destul de uşoare, răspunse domnul Tilley. Lui Addicks şi Bowden le-a mers cel. măi bine. Abel şi eu mine am prins puțin. Am ieşit devreme, dar nu atât de devreme ca alte dăți. Timpul părea urât de dimineață. Am prins nouă eglefini, toți mici, şi alți şapte feluriți peşti. Ceilalți au prins mai puțini eglefini şi mai mulți alți peşti. Ei bine, nu mă aştept să „muşte" în fiecare zi. Am învățat că trebuie să-i cocolim un pic şi-i mai lăsăm în voia lor. Îi cam necăjeşte afurisitul câine-de-mare{43}.

Domnul Tilley pronunță ultima frază cu multă compasiune, ca şi cum se considera un prieten sincer al eglefinului şi al codului, care trăiau în bancurile de peşti; şi cu asta ne-am despărțit.

Mai târziu după-amiază, am mers iarăşi de-a lungul plajei până am ajuns la poalele proprietății domnului Tilley şi am găsit poteca accidentată care ducea peste pietre şi stânci la hotarul țarinii sale, unde se afla o bucată mare de lemn vechi de la vreo epavă, un fel de bârnă de corabie, împănată cu cuie de lemn. De aici, o cărare, îngustă cât să treacă un singur om, ducea peste mica țarină verde care constituia întreaga proprietate a domnului Tilley, iar mai încolo o păşune răzleață care se

întindea până sus la coasta abruptă a dealului de dincolo de casă şi drum. Auzeam talanga unui clopot de vacă undeva printre molizii pe lângă care trecea păşunea, mărginită de pădure pe toate laturile. Era probabil o parcelă de pădure tăiată cu mult timp înainte. Terenul era însă desțelenit. Nu se vedea nicăieri vreun tufiş sau rug în interiorul împrejmuirii de arbori, şi abia zăreai ici-colo câte o pietricică rătăcită. Era cât se poate de surprinzător în acest ținut cu stânci dure şi pietroaie împrăştiate, care abia începuseră să fie strânse şi folosite la tot felul de ziduri imaginate de hărnicia omului. În fâşia îngustă de țarină am observat câțiva stâlpi zdraveni, aparent înfipți la întâmplare în iarbă şi printre muşuroaiele de cartofi, dar cu grijă vopsiți în galben şi alb ca să se asorteze cu casa, o mică locuință cochetă cu acoperiş ascuțit, care arăta ciudat de modernă când ştiai cine era proprietarul ei. Aş fi crezut mai degrabă că ocupantul ei era tânărul negustor angrosist de ouă din Dunnet şi nu domnul Tilley, deoarece casa unui om este de fapt înfățişarea lui în mai mare şi-i exprimă oarecum firea şi personalitatea.

Am urcat de-a lungul țarinii, urmând mica potecă netedă care ducea la uşa laterală; ca să folosesc uşa din față era prea protocolar. Lângă treapta înaltă de piatră creştea iarbă mare[44] şi deasupra treptei sta aplecată o tufă de pomuşoară pe vârful căreia apăsa o viță de zorele, oare reuşise să facă, cum ar zice pescarul, un nod pescăresc în jurul mânerului uşii. Elijah Tilley veni la uşă să mă primească. Croşeta, fără să se uite, un ciorap din fir de lină albastru şi era îmbrăcat prea călduros pentru anotimp, într-o cămaşă albastră groasă de flanel, cu nasturi albi de porțelan, o vestă decolorată şi pantaloni cu petice mari la genunchi. Nu erau hainele lui de pescuit. Mi-a dat o senzație nespus de plăcută strângerea sa de mână caldă şi curată, ca şi cum niciodată nu atinsese decât firul moale de lână şi nu apă rece de mare şi peşti mâzgoşi.

— Pentru ce sunt stâlpii vopsiți de acolo jos din țarină? mă grăbii să-l întreb şi el ieşi doi paşi afară pe potecă şi se uită la stâlpi de parcă întâia oară îi atrăgeau atenția.

— Oamenii au râs de mine când am cumpărat acest loc ca să vin să locuiesc aici, explică el. Spuneau că pământul nu era bun de nimic; că nu era un loc să cultivi ceva, era tot plin de pietre. Îmi dădeam seama că pământul era bun şi am muncit nu glumă… printre picături când nu aveam altceva de făcut… până când am curățat complet pietrele împrăştiate. Ați văzut vreodată loc mai frumuşel cum e ăsta acum? Cât despre bornele vopsite, astea sunt balizele mele. Am dat peste nişte pietre grele care nu foloseau la nimic, dar plugul risca să se lovească de ele, aşa că le-am luat şi le-am balizat aşa cum vedeți. Pe mine nu mă supără mai mult decât dacă n-ar fi acolo.

— Nu degeaba ați fost pe mare, zisei râzând.

— O meserie ajută pe alta, zise Elijah cu un zâmbet plăcut. Intrați şi luați loc. Intrați şi odihniți-vă, mă îndemnă el şi o luă înainte spre confortabila sa bucătărie. Lumina soarelui pătrundea înăuntru prin două ferestre şi pe masa dintre ele o pisică încolăcită dormea adânc. Pe podea era aşternută o muşama de culoare deschisă, cu aspect nou şi desen în formă de olane, iar pe soba lucioasă sta un ceainic de porțelan, prea mare pentru gospodăria unei singure persoane. Îndrăznii să spun că cineva trebuie să fie un foarte bun gospodar.

— Adică eu, recunoscu candid bătrânul pescar. Nu mai e nimeni aici, doar eu. Mă străduiesc ca lucrurile să arate exact la fel cum le-a lăsat sărăcuța de ea. Aşezați-vă în fotoliul ăsta, de unde puteți să priviți până departe marea. Nimeni nu credea că am să mă pot descurca de unul singur, dar eu n-aveam de gând să întorc casa pe dos şi să schimb totul în jurul meu. Nu, n-am vrut să le fac pe plac. Eram singurul care ştiam cum îi plăcea să

meargă lucrurile, sărmanei mele dragi, şi mi-am zis că am să mă descurc şi m-am descurcat. Mi-a fost destul de greu singur, zise el şi oftă adânc, părând că oftatul era singura sa alinare obişnuită.

Am tăcut amândoi un moment. Bătrânul privea dincolo de fereastră, ca şi cum uitase că eram acolo.

— Trebuie că vă lipseşte foarte mult? zisei până la urmă.

— Îmi lipseşte într-adevăr nespus de mult, răspunse el şi iarăşi oftă. Oamenii îmi spun mereu că timpul îmi va aduce alinare, dar eu nu observ. Nu. Îmi lipseşte la fel de mult în fiecare zi.

— Cât de mult e de când a murit? întrebai.

— Opt ani la întâi octombrie. Aproape n-ai zice că a trecut aşa de mult. Am o soră care vine şi stă câteva zile la mine, primăvara şi toamna şi din când în când, dacă trimit după ea. Mă pricep aproape la fel de bine să cos şi să croşetez, dar ea e foarte pricepută să pună toate în ordine. E femeie măritată şi are familia ei. Fiul ei cu ai lui locuiesc la ea şi nu pot să-i pretind prea mult timp pentru mine. Dar se simte oarecum ruşinată când îi trimit un mic ajutor; nu e prea înstărită. Sărmanei mele soţii i-a fost totdeauna dragă şi ne împăcăm bine împreună. Nu mi-e prea greu să stau singur. Mă aşez aici şi mă cufund în gânduri, mă gândesc mult când vremea e prea rea ca să ies pe mare. Sunt zile când mi se năzare că sărmana mea soţie ar putea să intre iarăşi în bucătăria asta. Mă uit ţintă la uşi, de parcă din clipă-n clipă ar putea să intre pe vreuna. Da, doamnă, stau şi mă uit şi sar ochiurile împletite. Chiar aşa mi se pare. Nu mă pot deloc obişnui cu pierderea ei şi cum de-am pierdut-o. Da, doamnă, chiar aşa mi se pare.

N-am spus nimic şi el nu şi-a ridicat ochii.

— Aşa mi se năzare uneori şi atunci las totul baltă şi ies pe uşă afară. A fost o fiinţă încântătoare cât a trăit, adăugă trist bătrânul. Acel mic scaun-balansoar de colo era al ei. Mă aşez, mă uit la el şi mă gândesc cât de

ciudat e ca o ființă ca ea să moară şi scaunul să fie aici exact în vechiul lui loc.

— Aş fi dorit s-o cunosc. Doamna Todd mi-a vorbit într-o zi de soția dumitale, zisei.

— V-ar fi făcut plăcere să veniți s-o vizitați. Tuturora le plăcea s-o viziteze, zise sărmanul Elijah. Era atât de bucuroasă să afle de toate şi să cunoască pe cineva nou-venit care dorea s-o vadă! Avea un adevărat har de a se face plăcută oamenilor. Bănuiesc că Almira Todd v-a spus probabil că era o femeie frumoasă, mai ales în tinerețe. Şi în ultimii ani şi-a păstrat farmecul şi arăta nespus de plăcută la înfățişare. În sfârşit, ce mai contează. Nu peste mult mă voi duce şi eu. Nu, n-am să mai necăjesc multă vreme peştii.

Bătrânul văduv sta cu capul plecat peste firul împletiturii sale, ca şi cum se gândea cum să scurteze mai grabnic firul timpului. Minutele treceau încet. S-a oprit din lucru şi şi-a prins strâns degetele mâinilor. Mi-am dat seama că uitase de musafir şi am stat tăcută lângă el tot „cartul de după-amiază”{45}. În cele din urmă şi-a ridicat privirea, de parcă doar o clipă trecuse de când s-a cufundat în gândurile amare ale singurătății sale.

— Da, doamnă, sunt unul dintre cei ce-au cunoscut ce înseamnă suferința, zise el şi începu iarăşi să croşeteze.

Văditul prinos adus soției sale prin îngrijirea meticuloasă a casei, şi camera luminoasă curată în care ea trăise şi care acum îi păstra amintirea, m-au înduioşat nespus. Gândul îi era numai la ea şi la acest loc. Am început să mi-o închipui în căminul ei, o femeie măruntă, fragilă şi ştearsă, încrezătoare în vânjoşenia şi dragostea lui caldă, care nicio clipă nu-i pierdea din ochi barca chiar de la această fereastră şi totdeauna îi deschidea uşa şi-l întâmpina când el se întorcea acasă.

— Obişnuiam să fac haz de ea, sărăcuța, zise Elijah de parcă-mi ghicise gândul. Obişnuiam să nu-i iau în

serios temerile. Totdeauna era înfricoşată când mă aflam în larg sau vremea rea mă împiedica să ajung la țărm. Mereu spunea că timpul îi părea lung, dar de toate astea mi-am dat seama abia acum. Eram tare neprevăzător în tinerețe şi peştele „muşca” bine. În unele zile întârziam mult în larg şi cred că ea nu contenea o clipă să vegheze şi inima să-i bată aşteptându-mă. Dumnezeule! Ce mai cină îmi pregătea şi cât de grăbită era să iasă în pragul uşii, cu ceva pe cap dacă era frig, cu urechile ciulite ca să audă cel mai mic zgomot când suiam peste țarină. Doamne, cum îmi vin în minte toate lucrurile astea mărunte!

— Asta era ce numea ea cea mai bună cameră, aşa o numea, zise el numaidecât, lăsând împletitura pe masă şi îndreptându-se spre intrarea principală şi descuind o uşă, pe care o lăsă larg deschisă cu un aer de mândrie.

Cea mai bună cameră mi-a părut un loc mult mai trist şi mai pustiu decât bucătăria. Convenționalismelor ei le lipsea perfecțiunea simplă a camerei mai modeste şi trăda ambiția omului sărac. Micul salon îți trezea interes numai când te gândeai la răbdătoarele economii şi marea grijă pentru relațiile sociale. În general, pe care le ceruse mobilarea lui. Mi-am imaginat marile zile de cumpărături, uluitoarele magazine din proximul oraş mare, neastâmpărul femei râvnind la lucruri arătoase, bărbatul butucănos, cu fața tăbăcită de mare, în hainele lui cele mai bune, dornic să-i fie pe plac, şi în largul lui numai când se aflau iarăşi în barcă navigând în josul radei spre casă cu prețioasa lor încărcătură, toți banii strânşi cheltuiți şi cu gândul doar la cârmă şi la velă. M-am uitat la covorul neuzat, vazele de sticlă de pe poliția căminului cu modeste buchete de iarba bălții pălită şi frunze de rozmarin pline de praf, şi am putut citi istoria celei mai bune camere a doamnei Tilley de la începutul începutului.

— Vezi şi dumneata ce carpete frumoase se pricepea să facă. Am să vă arăt acum cel mai bun serviciu de ceai

al ei, la care ținea atât de mult, zise stăpânul casei deschizând uşa unui bufet scund. Astea-s de porțelan adevărat, toate de pe cele două rafturi, îmi spuse el cu mândrie. Le-am cumpărat eu însumi, la începutul căsătoriei, în portul Bordeaux. Nu s-a spart nici măcar o bucată până... Ei, aşa obişnuiam eu să spun cât a trăit, că nu s-a spart nicio bucată, dar cu mult înainte de a se sfârşi, am observat că arăta cam abătută şi m-am gândit că era din pricina acestei lăudăroşenii a mele. În ziua înmormântării, când oamenii erau aici la cină, am fost întrebat dacă trebuia să le folosească şi ştiind că ea ar fi dorit ca totul să arate frumos, am zis „desigur". În timp ce scoteau serviciul de porțelan, câteva femei au venit în grabă la mine şi m-au chemat acolo să-mi arate că una dintre ceşti era spartă şi că cioburile erau înfăşurate în hârtie şi împinse într-un colț al raftului. Nu voiau să cred că ele au spart-o. Sărmana! Când am văzut cioburile, le-am azvârlit îndată afară. Mi-am dat într-o clipă seama cum s-a petrecut. Ne obişnuisem atât de mult să spunem că toate erau acolo aşa cum le-am adus acasă, încât când ea, nu ştiu cum, a spart acea ceaşcă, i-a fost cu neputință să vină să-mi spună. Nu s-a putut gândi că m-ar necăji, ci s-a simțit rănită în propria mândrie. Nu cred că vreo altă taină să fi existat între noi.

Ceşti franțuzeşti ornamentate cu crenguțe vesele, roz şi albăstrui, pahare de cea mai bună calitate, o strachină veche înflorată, o cutie pentru ceai şi una sau două tăvi negre japoneze lăcuite împodobeau rafturile. Acestea, împreună cu un teanc de dagherotipii de formă pătrată, se aflau într-un mic dulap separat şi mi-a făcut multă plăcere privindu-le. Un astfel de dulap se vede azi în multe case, unde folosința lui poate fi mai complexă, dar limitată la acelaşi scop.

— Acelea erau cele mai bune lucruri ale ei, sărăcuța, zise Elijah închizând uşa. În vara dinainte de a se prăpădi, mi-a spus că nu mai dorea nimic, că în casă nu

mai lipsea nimic şi că toate camerele ei erau drăguț mobilate. Mergeam adesea la Port[46] cu diferite treburi. De fiecare dată o întrebam ce dorea, indiferent cât costa… era o femeie foarte chibzuită şi era locul unde-şi făcuse toate cumpărăturile speciale. Mă trecea un fior rece când îmi spunea că nu mai dorea nimic.

— Nu ieşiți la pescuit după Crăciun? îl întrebai când ne-am întors în bucătărie.

— Nu, mă ocup numai cu croşetatul până după ianuarie, zise bătrânul marinar. Nu merită, peştele o şterge în apele mai adânci şi nu poți îndura condițiile aspre de acolo numai pentru cât prinzi. Las câteva capcane în sânuri de mare adăpostite şi în zilele frumoase prind câțiva homari. Colegii tineri bravează primejdiile din larg… unii dintre ei. Eu îmi petrec iarna cu ghemul meu de împletit. Mă aşez aici, unde-i cald şi croşetez în tihnă. Mama m-a învățat când eram flăcău. Era ea însăşi o foarte bună tricoteză. Zăceam la pat cu un genunchi bolnav şi mi-a spus că asta mă va ajuta să-mi trec timpul şi s-o ajut. Eram o familie numeroasă. La magazinul Addicks se cumpărau toate tricotajele lucrate de oamenii de aici. Se spune că ciorapii noştri din Dunnet sunt faimoşi până la Boston., calitatea bună a lânii şi chiar felul cum sunt tricotați sau mai ştiu eu ce. Totdeauna am fost considerat foarte iscusit în împletitul plaselor, dar împletirea năvoadelor e, cum se spune, o muncă disprețuită din moment ce toți marinarii o fac. Spre primăvară trec la împletit plase, îmi dreg traulele şi undițele şi-mi pun în ordine sculele de pescuit. Hârdaiele pentru homari cer multă atenție, dar le repar primăvara când e cald în şopron. Nu, eu nu sunt omul să-mi placă să stau fără să fac nimic.

Vedeți carpetele, sărăcuța de ea le-a făcut. Nu prea-i plăcea să croşeteze, continuă bătrânul Elijah, după ce numără ochiurile. Carpetele noastre încep să arate roase, dar eu nu mă pricep la niciuna dintre chichițele astea femeieşti. Sora mea le cârpeşte. Ultima oară când

a fost aici mi-a spus că vor dura cât mai trăiesc eu.

— Cele vechi sunt totdeauna cele mai frumoase, zisei.

— Vă referiți la cele împletite? răspunse domnul Tilley. Uitați-vă, ale noastre sunt, cea mai mare parte, împletite şi toate arată frumoase la început. Sărăcuța de ea, obişnuia să spună că fac podeaua mai plăcută. Eu merg în casă târşâind picioarele ca în barcă şi mereu mă poticneam de colțurile lor îndoite. Glumeam între noi ca un băiat cu o fată. Străinii nu ne-au văzut niciodată şi nu ştiau nimic de glumele noastre. Se purta serios cu toți, dar când se afla numai cu mine era nespus de hazlie. În serile de iarnă, când şedeam singuri aici, imita vorbirea obişnuită a oricui, de-ai fi crezut că acela vorbea. Ei, dar să lăsăm astea!

Am observat că sărise iarăşi un ochi şi încurcase firul albastru din jurul degetelor lui butucănoase. L-a desfăcut şi l-a aruncat la depărtare de un braț, ca pe o undiță, şi s-a încruntat agasat. Pe obraz i-am văzut lucind o lacrimă.

Se făcuse târziu şi i-am spus că trebuie să plec, dar l-am întrebat dacă mai puteam să vin şi dacă într-o zi mă poate lua cu el la pescuit, în larg.

— Da, veniți oricând doriți, zise el. Nu-i atât de plăcut ca atunci când era sărăcuța de ea aici. Ah, nu voiam s-o pierd şi ea nu voia să plece, dar aşa a fost să fie. Astfel de lucruri nu atârnă de noi. Nu există da sau nu. Almira Todd e o femeie foarte amabilă, nu-i aşa? zise domnul Tilley la despărțire.

Stătea în pragul uşii şi eu pornisem să cobor îngusta țarină verde.

— Nu, continuă el, nu există femeie cu suflet mai bun în Statul Maine. O cunosc de când era o copilă. Are cea mai minunată mamă. Spuneți-i că s-ar putea să-i aduc mâine dimineață două, trei scrumbii frumoase. Nu uitați. Sărmana mea soție totdeauna se gândea la Almira şi mereu îmi amintea că nu avea pe nimeni să pescuiască pentru ea. Dar nu-mi amintesc de asta

destul de des cum s-ar cuveni. Vă văd când şi când dând cu undiţa cu multă îndemânare.

Am râs amândoi ca nişte buni prieteni şi i-am vorbit iarăşi de mersul la pescuit în larg, dar i-am mărturisit că nu-mi plăceau deloc briza de la sud şi hula.

— Nici mie, zise bătrânul pescar. De altfel, nimănui nu-i plac. Sărăcuţa de ea, o nelinişte a simpla vedere a unei bărci. Almira are cea mai minunată mamă, cred că o cunoaşteţi, doamna Blackett din Green Island, şi când venea vara, mereu plănuiam s-o vizităm, dar n-am putut nimeri nicio zi cu vreme potrivită pentru ea. De aceea, nu ne-am dus niciodată, ca să n-o supăr. N-avea niciun rost. Avea o fire atât de blajină, încât era cu neputinţă să ne sfădim. Niciodată n-a fost între noi „dragă şi scumpule” de faţă cu lumea şi „du-te dracului” în dosul uşii!

Când m-am uitat înapoi de la capătul de jos al ţarinii, l-am văzut stând tot acolo, un ins singuratic în pragul uşii. „Sărăcuţa de ea”, mi-am repetat în surdină. Mă întreb unde se află şi ce ştie ea despre mica lume pe care a părăsit-o. Mă întreb ce-a făcut în aceşti opt ani!

I-am transmis doamnei Todd mesajul despre scrumbii.

— L-ai vizitat pe Lijah? mă întrebă ea curioasă. Cred că te-ai cam plictisit. Nu e un om prea vorbăreţ. Trăind atâta vreme în preajma peştilor, pare că şi-a pierdut darul vorbirii.

Când însă i-am spus că domnul Tilley fusese vorbăreţ cu mine în acea zi, m-a întrerupt repede.

— Atunci ţi-a vorbit numai de soţia lui, şi nimic prea plăcut n-a putut spune. Era sfioasă cu persoanele străine, dar niciuna dintre prietenele ei n-a putut să-i împlinească pierderea ei. În ce mă priveşte, nu doresc să mă mai duc acolo. Sunt oameni pe care îi regreţi şi oameni pe care nu-i regreţi, când se prăpădesc, dar nu e zi să nu mă gândesc la draga Sarah Tilley. Stătea tot timpul acasă. Da, ştiai precis unde s-o găseşti, ca o

floare pe câmp. Lijah e un om cumsecade. Îl stimez pe Lijah, dar e un om ursuz.

21. Ciobăniță din Dunnet

I. La Dunnet, într-o dimineață foarte devreme, când părea că afară era încă noapte, am tresărit din somn trezită de o conversație însuflețită sub fereastra mea. Nu era obişnuitul monolog matinal al doamnei Todd, în care se adresa plantelor şi florilor cu vorbe de laudă sau de dojană. Vocea ei era declamatorie, deşi foarte veselă, pe când a doua voce, a unui bărbat, era de o tonalitate mai scăzută şi oarecum rugătoare.

Soarele abia răsărea din mare şi bătea direct în camera mea printr-o crăpătură din oblon. Era o oră ciudată pentru sosirea unui oaspete şi prea devreme ca să înceapă forfota ocupațiilor de tot felul, chiar în acest mic port răsăritean unde pescuitul din revărsatul zorilor şi primele maree sunt de cele mai multe ori singurele preocupări în primele ore ale zilei.

Deodată urechile mele somnoroase recunoscură vocea bărbatului. Era a lui William Blackett.

— Păi, soră Almira, protesta el încet, n-am nevoie de niciun leac de-al tău!

— Culege-mi o mică mână, îi porunci ea. Nu, nu, o *mică* mână am zis… din crenguțele alea mari de hedeomă! Îmi dau o groază de trudă să le îngrijesc doar ca să le am la îndemână pentru astfel de împrejurări, dar anul trecut, îți aminteşti, nu te-ai oprit aici în ziua când te-ai dus la țară şi până la urmă a venit gerul şi le-a înnegrit. N-am văzut iarbă atât de pretențioasă în pământ de grădină. Am să încerc mai bine să cultiv păducel{47} în curtea comună din față. Acum, hai, poți intra în casă şi, cât te-o lăsa inima să stai, aşază-te şi ia o gustare. Am găsit tot ce-mi trebuie, o să le terciuesc bine şi-ndată-i gata să ți-o pun.

Invitația fusese rostită cu un accent atât de stăruitor în timp ce vorbitorii dădeau colțul casei, şi-mi stârnise într-atât curiozitatea, încât m-am îmbrăcat în grabă şi puțin mai târziu mă aflam lângă prietenii mei, invocând două pretexte, frumusețea dimineții şi barca cu prima poştă, care însă au trecut neobservate. William respinsese gustarea; băuse ceaşca de ceai şi restul doar îi împinsese înapoi pe masa din bucătărie. Acum şedea neputincios pe scaun lângă fereastra laterală, cu unul dintre şorțurile purpurii de stambă ale surorii sale, fixat cu ace în jurul gâtului. Bietul William, resemnat, se lăsă uns pe față cu o loțiune cu miros foarte usturător şi aspect neplăcut, de hedeomă şi alte ierburi verzi, zdrobite şi amestecate în grabă cu smântână într-un mic mojar alb de piatră.

A trebuit să mă uit de câteva ori atent la William ca să mă conving că arăta cu adevărat fericit şi nerăbdător să plece, în ciuda condițiilor jalnice în care se afla şi pe care le îndura cu mult stoicism. Fratele şi sora păreau să fie de astă dată în termeni excelenți, şi în matinala lor conversație era ceva care anunța un eveniment plăcut. Mi-am amintit de Medeea[48], ungându-l pe Iason înaintea episodului cu taurii de fier care vărsau foc pe nări, dar de fapt William mergând azi la țară n-avea cum să vadă pentru prima oară calea ferată cu „taurii ei de fier”. Ştiam că era unul dintre marile lui planuri, dar aşa mâzgălit pe față nu putea să apară în public, adică să înfrunte o lume de privitori străini. Când am apărut eu, a dat să se ridice, dar doamna Todd l-a împins înapoi pe scaun.

— Stai pe loc până se usucă, stărui ea. Pentru Dumnezeu, ai crede că odată şi-odată, cu trecerea anilor, n-o să mai fie copil. Şi te-ai aştepta că s-a săturat de cât peşte a văzut şi ca măcar o dată pe an când scapă din lanț ca acum, să se ducă şi el să vadă meleagurile Bowden-ilor… da de-unde… se duce să pescuiască păstrăvi!

Tonul ei de dispreț hazliu era atât de provocator, incit William își schimbă culoarea feței în ciuda dungilor verzi de pe obraji.

— Doresc puțină schimbare, zise el uitându-se la mine şi nu la ea. E cel mai încântător pârâiaş cu umbră, din câte-ai văzut vreodată.

— Barem de-ar aduce acasă vreo câțiva boişteni[49], ar merita osteneala, conchise doamna Todd punând o ultimă bucățică din misterioasa compoziție aşa de aproape de gura fratelui său, că William iarăşi se înroşi şi nu mai scoase o vorbă.

Ceva mai târziu am fost martoră la fuga sa, când doamna Todd săvârşi nesăbuita imprudență de a coborî în beci. Dincolo de gardul grădinii era o căruță cu un cal şi numaidecât am ieşit amândouă în drum doar ca să-l vedem gonind la deal nebuneşte. Doamna Todd nu zise nimic, dar îl urmări duios până nu-l mai zări.

— Ajută să alunge țânțarii, zise ea şi abia după o clipă de nedumerire mi-am dat seama că vorbea despre loțiunea de hedeomă. Nu ştiu, dar uneori William e cam poetic, continuă ea cu cel mai liniştit glas. Ai crede că nimic nu-l poate lecui de asta. Ține, poate, de meseria pescarului..

Era doar ora şase şi douăzeci de minute şi o dimineață de vară, dar ne-am aşezat amândouă în scaunele-balansoar să ne odihnim, ca şi cum treburile zilei luaseră sfârşit. Doamna Todd se legănă în scaun câtva timp, părând cufundată în gânduri, deşi nu rele ca Macbeth[50]. În cele din urmă, se trezi la realitate.

— Acum trebuie să pun homarii la foc, o să avem o cină bună, anunță ea. După asta pot să las focul stins toată ziua şi s-o socotim zi liberă, la fel ca William. Poți să serveşti acum unul mic, frumos şi fierbinte, dacă mai doreşti ceva în afară de ce-ai primit la micul dejun. Da, am să pun homarii la foc. William *este* drăguț. Dacă ar avea doar un pic de ambiție, puțini i-ar putea fi potrivă.

Această neobişnuită favoare i-o oferea unei auditoare

pline de înțelegere, în timp ce cotrobăia în fundul dulapului din bucătărie. Doamna Todd scotea vechea oală de fier pentru homari şi începea să vorbească despre treburi obişnuite. Speram să aflu ceva mai multe despre fratele săli şi viața lui din insulă şi m-am aşezat tăcută lângă fereastra bucătăriei să privesc la zorelele care o umbreau, crezând că vreo rafală de vânt ar putea să-i aducă gândurile doamnei Todd pe făgaşul lor dinainte. Apoi, mi-a venit în minte că vorbise despre cină şi nu despre prânzul nostru şi am bănuit că poate avea vreun plan important pentru acea zi.

După ce am zăbovit câtva timp fără ca ea să mai pomenească ceva în legătură cu William şi până la urmă observând că nu-mi mai dădea nici «atenție, am plecat. Am fost oarecum dezamăgită constatând că nu avea de gând să mă abată în vreun fel de la obişnuita mea ocupații din timpul dimineții, de a mă duce la mica şcoală albă goală de pe deal, unde îmi îndeplineam sarcina de a scrie. Eram aproape sigură de o zi liberă, descoperind că şi doamna Todd îşi luase probabil o zi liberă; nu mai fusesem cu ea de mult departe, pe câmp, la cules de ierburi şi pentru amuzament, dar puțin mai târziu dispărea fără să spună nimic. Mi-am găsit prânzul gata pregătit pe masa din micul antreu, înfăşurat într-un vechi şervet splendid țesut în casă şi, în chip de consolare specială, un ulcior de piatră plin cu cea mai bună bere din frunze de molid a doamnei Todd, cu un fir lung de undiță răsucit în jur, de care putea fi atârnat şi coborât pentru răcire în puțul adânc al şcolii.

Am plecat cu aceste merinde şi cu o anostă provizie de hârtie pentru scris, simțindu-mă ca un copil trimis cu de-a sila la şcoală, care spera la fiecare pas să fie chemat înapoi. Nu s-a auzit însă niciun glas înduioşat şi când am ajuns la şcoală am constatat că lăsasem cu o zi înainte e fereastră deschisă şi un oblon nefixat, iar vântul dinspre mare care suflase spre seară împrăştiase de jur împrejurul camerei bietul meu teanc de hârtii

scrise.

Aşadar, ziua nu pornea prea bine şi am început să-mi dau seama că era una dintre zilele când nimic nu se putea face fără compania cuiva. Adevărul era că dorisem să merg la pescuit de păstrăvi cu William, dar ar fi însemnat să fiu prea egoistă ca măcar prin gând să-mi treacă să-i stric ziua. Dacă există cale de a te contopi intim în natură, astfel încât să te simţi doar o părticică din ea, lăsându-te în voia unui străvechi instinct de totală uitare de sine şi de orice, conştient doar de. vraja feerică a eliberării de orice griji, acea cale e să porneşti pe firul unui pârâiaş cu păstrăvi, tăinuit în umbră. Întunecoasele bulboane şi însoritele praguri de nisip te cheamă; fâşia de cer dintre copacii de pe un mal şi celălalt, susurul apei care te însoţeşte părând că-ţi vorbeşte, nebănuita însemnătate ce capătă fiecare pas ce-l faci, permanentul simţământ de plinătate a vieţii şi a frumuseţii, dau un ciudat farmec scurgerii repezi a orelor. Toate acestea şi altele asemenea mi-au apărut deodată în minte. Nu mă puteam elibera de dorinţa de a pomi la pescuit.

În acest moment, am auzit un neobişnuit huruit de roţi şi, uitându-mă pe lângă tufişul înalt de trandafiri sălbatici şi oţetarul răzleţ[51], am zărit botul alb şi silueta costelivă a calului lui Caplin; apoi l-am văzut pe William stând pe capră în căruţa descoperită, cu un mic zâmbet îmbietor pe faţă.

— Am căpătat două undiţe, zise el. Am fost la o aruncătură de băţ mai sus. M-am gândit că poate aţi vrea să mergeţi..

Era un eveniment să-l auzi pe William rostind trai fraze ia rând. Mi s-a părut de prisos să mai spun ceva în acest minunat moment. M-am retras de la fereastra şcolii, palpitând de emoţie. Ulciorul cu bere din frunze de molid nu era încă în puţ, şi cu ulciorul şi prânzul meu, şi cu încântătoarele aşteptări în faţă, am pornit spre lumea fericită. Briza sufla dinspre uscat şi, în timp

ce părăseam şcoala şi lăsam în plata Domnului munca din acea dimineață, am văzut una dintre foile mele de hârtie fâlfâind dincolo de fereastră, ca o fluturare de batistă.

II. Când rareori, cedând unui impuls nemilos, îl priveam cu un ochi critic pe încercatul marinar William, îmi făcea impresia unui tânăr imatur; cred însă că şi el gândea cam la fel despre mine. Acum nu purta îmbrăcămintea de pescuit, care ținea de viața lui pe mare, ci un costum de croială veche ciudată, din pânză de in de culoarea ceaiului, adus poate cu ani în urmă din Canton sau Bombay. William avea un anumit mod de a-şi manifesta prin tăcere aprobarea, când i se vorbea, dar şi de a răspunde la gândurile tale nerostite, ca şi când ajungeau la el mai uşor decât vorbele.

— Le găsesc foarte comode, zise el referindu-se la haine. Le avea tata în vechiul lui cufăr pentru călătoriile pe mare.

Fasonul demodat, o ciudată notă de eleganță străină şi chiar fantezia croielii erau foarte plăcute. Dacă domnul William Blackett semănase vreodată cu un fante bătrân, era în acea zi. Acum avea aerul că toate fuseseră lămurite între noi, că nu mai era nevoie de vreo altă explicație, şi o bună bucată de drum a mânat fără să mai socotească de cuviință să vorbească. În cele din urmă, când trebuie să fi fost ceva peste ora nouă, a oprit calul alături de o mică fermă şi când am întrebat dacă trebuia să cobor şi eu din căruță, a dat din cap aprobator.

— Puteți s-o luați aproximativ spre nord-est, direct peste păşune, zise el privind de sub borurile pălăriei cu un zâmbet îmbietor. Întotdeauna las aici căruța.

L-am ajutat să desfacă hamurile şi William s-a dus cu calul spre şopron. Era un sălaş mic, cu aspect sărăcăcios o femeie, care părea singură, s-a uitat pe fereastră înainte să apară la uşă. I-am spus că domnul

Blackett şi cu mine veneam de la Dunnet ca să mergem la pescuit:

— Vine şi el, nu-i aşa? întrebă ea cu un mic râset ciudat, la care n-am ştiut ce să-i răspund.

Când William s-a apropiat de noi, am observat că nu a luat în vreun fel seama la prezența ei, doar că aducea un braț de peşte sărat uscat, scos dintr-o grămadă legată cu sfoară în spatele căruței, care fusese cu grijă acoperită cu o bucată de velă veche. Tot drumul lăsasem în urma noastră o boare puternic mirositoare de peşte. M-am întrebat ce-o să facă cu ceilalți peşti şi câțiva homari proaspeți, pe care îi zărisem când a dat deoparte acoperitoarea, dar şi-a aşezat darul din brațe pe treapta de la uşă fără să scoată o vorbă, şi câteva minute mai târziu în timp ce traversam păşunea, uitându-mă înapoi am văzut că peştele era cărat în casă.

N-am putut să constat existența vreunui pârâu cu păstrăvi până nu ne-am apropiat de nişte tufărişuri şi nu am pătruns imediat într-o pădurişte de molizi şi brazi răzleți amestecați ici-colo cu arțari de baltă şi anini, ce se întindea pe ambele maluri în susul şi în josul apei. Am găsit pe păşune un loc deschis, unde câțiva copaci mai înalți păreau să fi fost mai degrabă scăpați din vedere decât cruțați de la tăiere. Soarele strălucea şi dogorea puternic, aşa că m-am aşezat jos la umbră cât timp William, a scos undițele şi le-a potrivit la fiecare câte o nuia subțire. M-am întrebat unde-şi petrecea dimineața doamna Todd şi dacă mai târziu nu se va gândi că debarcaseră niscaiva pirați şi mă răpiseră de la şcoală.

III. Pârâul, ca orice pârâu cu păstrăvi, părea că te chema tot timpul la el, ca o adevărată ființă omenească; curgea în şuvoi repede, nestăvilit, chiar aici unde străbătea o bucată de pământ aparent plană. În timp ce ne potriveam solemn cârligele şi plumburile undițelor, două mrene neispititoare se goneau una pe alta din mal

în mal în susul apei. Simțeam că expresia privirilor scurte aruncate spre mine de William trecea de la temere la uşurare pe măsură ce-şi da seama că eram deprinsă cu o astfel de unealtă; se simțea poate obligat să stăm alături în caz că nu mă pricepeam să pun momeala în undița mea, dar spre mulțumirea ambilor ne-am separat ca doi pescari de nădejde.

William îmi indicase un loc în susul pârâului, dar am preferat să mă duc în aval, deoarece aşa se cuvenea fiind ziua aleasă de el, chiar dacă pentru mine păstrăvii nu mă atrăgeau în mod deosebit şi deci mi-era la fel de plăcut să merg de-a lungul pârâului, fie să văd unde se ducea fie să descopăr locurile de unde venea, şipotele şi cursul lui superior. De fapt, singura grijă a lui William era că s-ar putea să sufăr din cauza țânțarilor. Fața îi era încă ciudat schimonosită de unsoarea protectoare, dar deşi continuam să nu fiu convinsă de puterea leacului, uitându-mă pe jos am văzut că sub picioare zdrobeam frunze verzi de hedeomă, atât de straşnică se dovedea unsoarea doamnei Todd. După ce ne-am separat, întorcându-mă să văd dacă a început să pescuiască, l-am zărit făcându-mi de departe un semn curtenitor cu mâna şi mi-am dat seama că prietenia noastră făcuse un mare pas.

Îndată ce am început să pescuiesc, am avut senzația că era o trudă zadarnică. Când momeala mea a atins prima oară apa şi a fost luată uşor de curentul repede, am ştiut că degeaba aşteptam să prind ceva. Aveam certitudinea celui care ciocăneşte la uşa unei case pustii ştiind că nu are să primească un răspuns sau vreun alt semn; cu totul altceva e dacă se află o ființă înăuntru. Pârâul era însă fermecător şi am pornit pe firul lui până departe, prin locuri împădurite şi pajişti cu adieri; răcoroase, unde am dat peste o casă părăsită şi o fermă năpădită de buruieni înalte. Am trăit clipe minunate şi am strâns o comoară de încântătoare amintiri. La sfârşitul dimineții m-am întors la locul de întâlnire,

înfometată şi fără peşte. William mă aştepta şi niciunul dintre noi nu a pomenit de păstrăvi. Ne-am mâncat prânzurile cu multă poftă şi William a adus cele două ulcioare cu bere de molid de la locul adânc din pârâu, unde le lăsase să se răcorească. Apoi am stat câtva timp în tihnă, tăcuți, pe malul verde al apei.

Cât despre William, arăta mai imatur ca oricând şi a păstrat o tăcere şi mai timidă şi reținută. M-am întrebat datorită căror condiții ciudate de viață ajunsese atât de zbârcit, apatic şi nătântoc încât să trădeze izbitor efectele timpului. Nu aştepta ca altcineva să-i facă o cât de mică conversație, aşa că am rămas tăcută cu şi el. Am aruncat când şi când o privire spre el, da' tot timpul am urmărit frunzele clătinându-se pe fondul albastru al cerului şi vitele roşcovane mişcându-se pe păşune.

— Nu ştiu dacă ar trebui să pornim spre casă. E încă devreme, zise el într-un târziu şi am tresărit de parcă unul dintre brazii cenuşii vorbise. Cred că s-ar cuveni să mă duc să văd ce fac rudele de la Thankful Hight, continuă el. Mama ar dori să afle veşti de la ei.

Eu clătinai din cap în semn că eram cu plăcere de acord.

IV. William a luat-o înainte peste păşune şi eu l-am urmat cu presimțământul unor clipe plăcute. Nu cred că companionul meu se aşteptase să fac vreo obiecție, dar îmi dădeam seama că era mulțumit de uşurința cu care îi erau secundate planurile din acea zi. A aruncat o privire spre cer ca să vadă dacă era vreun semn de vreme rea, dar cerul era senin fără pic de nor; chiar şi ceața uşoară de dimineață dispăruse.

Am pornit spre nord pe un drum argilos accidentat, peste un ținut pârjolit şi pustiu, cu multe pante lungi obositoare, unde soarele strălucea şi dogorea puternic şi n-am putut să nu observ aspectul părăsit al fermelor. Era multă păşune, dar arăta pârlogită, şi iarăşi m-am întrebat de ce oamenii nu creşteau mai multe oi, când

ăsta părea singurul mod posibil de folosire a pământului lor. I-am spus aşa şi domnului Blackett, care îmi aruncă o privire plăcut surprinsă.

— Asta spune şi ea mereu, zise el repede. Are foarte multă dreptate. Ai să vezi!

Eram bucuroasă să mă văd aprobată, dar nu aveam cea mai mică idee la cine se referea şi am aşteptat până când se va îndura să mai vorbească.

Câteva minute mai târziu coboram un deal râpos şi intram într-o întinsă zonă cu păduri întunecoase de molizi. Era nespus de plăcut la adăpost de soarele după-amiezii şi, spre marea mea bucurie, după o bucată de drum la umbră, William a întors capul calului către nişte bariere, pe care le-a dat jos. M-a lăsat să mân cu calul şi am pornit pe un drum secundar îngust, liniştit şi plăcut mirositor, care semăna mai mult cu o potecă decât cu un drum propriu-zis. Adesea trebuia să dăm deoparte crăcile plecate prea mult, care barau drumul şi o dată, când o ramură ascuţită l-a lovit în faţă, William a declarat atât de înciudat că cineva ar trebui să treacă pe acolo cu o secure, încât m-am simţit eu vinovată de acest neaşteptat incident. După câte îmi amintesc acum, aceasta a fost singura remarcă a lui William în tot cursul drumului prin pădure spre rudele de la Thankful Hight; totuşi din timp în timp arăta sau clătina din cap către ceva ce-ar fi putut să-mi scape: o mică bufniţă somnoroasă cuibărită în îndoitura unei crăci sau un lujer înalt de lobelie[52] înflorit, la marginea unei mici bălţi, unde razele soarelui reuşeau să coboare. Fiind deprinsă cu compania doamnei Todd şi a altor prieteni, care aveau obişnuinţa să vorbească, am fost de multe ori pe punctul de a face o remarcă, dar mai de fiecare dată, din fericire, m-am stăpânit. A fi împreună cu el, chiar numai pentru scurt timp, însemna să trăieşti la un nivel diferit, la care gândurile erau cel mai bun mijloc de comunicare, pentru că erau gânduri împărtăşite în comun şi anume primele impresii

produse asupra noastră de lucruri simple sau frumuseți naturale pe care le vedeam amândoi. O dată, zărind o grațioasă ciocănitoare veselă care ne privea curioasă de pe o cracă uscată, m-am întors spre William, el a făcut un îngăduitor semn din cap că a observat-o şi asta m-a redus la tăcere tot restul călătoriei. Drumul prin pădure nu este un loc pentru conversație zgomotoasă obişnuită; ar tulbura păsările şi toate micile dobitoace paşnice de acolo. Constatam însă cu umilință cât de înrădăcinată era în noi deprinderea de a vorbi inutil. Nu totdeauna ai nevoie să spui ceva în această lume gălăgioasă. Începeam să-mi dau seama de deosebirea dintre modul obişnuit de viață al lui William şi al meu. El trăia zile lungi de tăcere în barcă pe mare şi nu mă îndoiesc că el şi mama sa vorbeau de obicei foarte puțin, pentru că se înțelegeau perfect fără grai. Muțenia era ceva specific tihnitei lor insule, trainic fixată pe tăcutele temelii ale lumii, şi de ale cărei țărmuri stâncoase valurile mării se sparg şi strigătele se sting fără răspuns.

Mergeam de o bună jumătate de oră prin pădure; copitele calului nu făceau niciun zgomot pe poteca negricioasă, moale, de sub copacii pereni umbroşi. Mă gândeam că până la urmă ar trebui să ieşim în teren deschis de păşune, dar la capătul potecii nu era nici măcar o fâşie de pământ parțial împădurită; pădurea se oprea înaltă şi deasă în fața unei împrejmuiri vechi de piatră şi a unui teren deschis însorit, şi am ieşit brusc în plină lumină de zi care ne-a făcut să tresărim; a tresărit şi calul, care probabil ațipise în timp ce mergea, ca un vechi ostaş obişnuit cu marşurile. Terenul urca în pantă către o casă scundă din bârne, orientată spre răsărit. În spatele casei se vedeau lungi terase de stâncă, încărunțite de geruri, care formau o măgură, cu fâşii de gazon şi tufişuri verzi printre ele. Acolo sus era cel mai sălbatic, cel mai gigantic ținut de păşune; părea un fel de temeritate să-i pui înainte o firavă casă de lemn, totuşi firesc ca în față casa să aibă obişnuita

țarină şi credincioasa pădure. Când priveai în sus la culmile de stâncă, ai fi zis că sunt opera stihiilor sau poate chiar a unor vulcani. Deodată am observat că o parte a regiunii, pe care o luasem drept stânci cenuşii, se mişca încet, ca şi cum din cauza soarelui imaginea îmi juca dinaintea ochilor.

— Alea-s oi! exclamă William, arătând repede într-acolo. Vezi oile?

Era, fără îndoială, o imensă masă de spinări lânoase care, prin nu ştiu ce fenomen de mimetism, luase o înfățişare asemănătoare cu terasele. Puține şanse de păşunat puteam descoperi pe acea creastă înaltă arsă de soare, dar oile se mişcau necontenit părând mulțumite în timp ce păşteau de-a lungul coastelor şi a râpelor.

— N-am văzut toată vara atât de multe oi ca astea! exclamai cu admirație.

— Nu sunt atât de multe, zise molcom William. Le prieşte însă grozav. Le merge aşa de bine pentru că sunt păstorite, dar n-ai cum să-i faci să priceapă pe unii oameni.

— Vrei să spui că cineva stă şi le păzeşte? întrebai.

— Ea a aflat cu ani în urmă, citind, că pretutindeni, afară de Statul Maine, oamenii îşi scoteau oile la păşunat doar sub protecția câinilor, răspunse William. Primul lucru care i-a băgat asta în cap a fost o veche cărțulie pe care o avea mama. A citit-o odată, cu prilejul unei vizite la noi pe insulă. Se numea „Păstorul din câmpia Salisbury”. Nu ăsta era subiectul principal al cărții, dar când a citit-o, a spus: „Uite, doamnă Blackett! Asta-i ce nimeni n-a înțeles. Bibliile noastre ar fi trebuit să ne învețe că ce le lipseşte oilor e un păstor”. Vezi, aici în jur, cei mai mulți oameni au lăsat cu ani în urmă creşterea oilor pe seama câinilor. Aşa că ea a renunțat să mai fie învățătoare şi s-a dus să-şi păzească singură turma şi de atunci a păstorit-o fără întrerupere şi bine a făcut.

Pentru William, aceste lămuriri aduceau cu o cuvântare. A vorbit cu înflăcărare şi i-am împărtăşit entuziasmul de moment.

— Uite-o! exclamă el pe un ton diferit, când silueta unei femei înalte s-a ivit în urma turmei şi a rămas nemişcată pe creastă, privind spre noi ca şi cum ochilor ei nu le scăpase apariția unui obiect străin în spațiul obişnuit al țarinei.

William se ridică în picioare în căruță şi am crezut că vrea s-o cheme sau să-i facă un semn cu mâna; dar s-a aşezat iarăşi jos, mai stângaci decât dacă s-ar fi aflat într-o barcă legănată de valuri, şi a minat spre casa de sus.

Era cel mai singuratic loc de viețuit, un loc unde puteai sta o viață ascuns. Între fermă şi drumul principal erau păduri dese şi cât cuprindeai cu ochiul nu zăreai altă casă.

— Cartofii arată bine, zise William. Bătrânii spuneau că nu-i pământ mai bun decât țarina Hight.

M-am trezit stăpânită de un surprinzător interes pentru ciobănița care sta în picioare departe, în păşunea de pe măgură, cu imensa-i turmă, ca un personaj al lui Millet[53] pe fondul de cer.

V. Totul în jurul casei era curat şi în ordine, de parcă ograda verde fusese nu numai măturată dar şi ştearsă de praf. În depărtare se vedea un cârd de curcani păşind tacticos, dar primprejur nu era obişnuitul neastâmpărat ciopor de găini care răscoleşte totul şi dă un aspect de neorânduială. William m-a ajutat cu grijă să cobor din căruță, ca şi cum aş fi fost mama sa, şi mi-a făcut semn din cap spre uşa deschisă, îndemnându-mă din privire să intru; dar am aşteptat până şi-a legat calul şi a putut s-o ia înainte. Imediat ce am intrat şi-a scos pălăria şi s-a oprit un moment ca să-şi netezească cu mâna părul rar cărunt, gest din care am dedus că vizita noastră avea un caracter oarecum ceremonios. Am intrat într-o

bucătărie rustică de modă veche, podeaua era curățată cu peria până şi în rosturile duşumelei, iar uşile se simțeau bine lustruite la pipăit. Într-un fotoliu spațios, orientat spre fereastră, stătea o bătrână cu aer autoritar, ale cărei trăsături faciale aduceau cu ale unui împărat roman marțial, accentuate de o scufie neagră, gen bonetă, cu o bandă verde. Sceptrul era un evantai din frunză de palmier.

William traversă camera spre ea şi îşi apropie capul de urechea ei.

— Vă simțiți bine azi, doamnă Hight? o întrebă el, cu toată vlaga vocală pe care i-o îngăduia pieptul lui îngust.

— Nu, nu mă simt mai bine. Trebuie să stau țintuită aici, răspunse ea rece, dar aruncă peste umăr o privire întrebătoare spre mine.

— Dânsa e tânăra doamnă care stă vara asta la Almira, îi explică el, şi mă apropiai în chip de confirmare a spuselor lui.

Mi-a oferit mâna stângă cu deosebită prestanță, dar fără să-şi schimbe o clipă expresia. Un moment mai târziu zise că îi făcea plăcere să mă cunoască şi am simțit că partea cea mai stânjenitoare trecuse. William trebuie să fi avut unele temeri în timp ce traversasem țarina, dar eu nu ştiam nimic. Atitudinea amfitrioanei noastre era mai mult decât rezervată, era respingătoare; dar n-am întârziat să bănuiesc că probabil se resimțea de fireasca amărăciune de a-şi fi văzut o robustă vitalitate degradată de boală şi de a fi condamnată la inactivitate.

— Mama se simte bine ca de obicei, de anul trecut când ai fost aici? întrebă ea, şi William îi răspunse clătinând vesel din cap.

Menționarea dragei doamne Blackett ajuta la înfiriparea unei conversații.

— Am pescuit mereu la mal, începu el cu glas oarecum îmbietor. M-am gândit că v-ar plăcea câțiva peşti pentru iarnă.

Asta explica generoasa încărcătură pe care o adusesem în spatele căruței. Am observat că darul nu era o surpriză şi că pe doamna Hight o interesa.

— Sper că sunt la fel de buni ca anul trecut, zise ea, dar fără să schițeze un zâmbet.

Nu mă slăbea nicio clipă din ochi.

— Fii amabil cu doamna, îl dojeni ea pe William, care se grăbi să aşeze aproape de ea unul dintre scaunele cu spătar drept de lângă peretele bucătăriei.

Apoi, zăbovi un moment ca un copil timid. Îmi dădeam seama că voia să întreprindă ceva, dar nu îndrăznea să-i ceară permisiunea, pe care era evident că o aştepta.

— Poți să te duci s-o cauți pe Esther, zise ea după o lungă pauză, care devenise neliniştitoare pentru amândoi oaspeții. Estherei îi va face plăcere s-o cunoască.

Şi William, în nanchinii{54} de culoarea căprioarei, dispăru cu pas iute.

VI. — Să nu vorbeşti prea tare, îmi huruie capul, mă îndrumă de la început doamna Hight. Clar şi desluşit aud foarte bine. Ce noutăți la Dunnet?

Din fericire cunoşteam unele întâmplări de acolo: amănuntele unei morți subite şi logodna dintre un văduv din neamul Caplin, plecat pe mare şi întors acasă din călătorie, cu una dintre fetele Harris mai tânără. Doamna Hight zâmbi acum cu adevărat şi se înfundă în fotoliu. Am povestit cu lux de amănunte fiecare subiect pe rând. Unul dintre curcanii întorşi acasă şi-a luat permisiunea, desigur interzisă, să se urce pe treapta din pragul uşii, să intre şi să se plimbe în jurul bucătăriei, dar severa stăpână nu-l luă în seamă; apoi, polonicul de tablă cositorită s-a desprins din cuiul dinapoia noastră cu un zgomot neaşteptat, destul de strident ca să ajungă la urechea internă a doamnei Hight, ceea ce a făcut-o să-şi întoarcă capul şi să se uite; dar am

continuat să stăm de vorbă fără a-i da atenție. Până la urmă conversația noastră a luat un curs atât de prietenos, încât a renunțat la ținuta ei bățoasă, s-a destins şi a început să mi se plângă, ca orice biată bătrână, de vitregiile bolii ei. Se gândise deja la inevitabilul trist sfârşit şi cât va mai avea de trăit, după ce a suferit şocul care a lăsat-o complet neputincioasă, cu excepția unei mâini stângi neîndemânatice cu care acum îşi făcea vânt, gesticula şi mereu îşi potrivea cutele rochiei, dar nu putea să facă nicio muncă cu care să-şi treacă plăcut timpul.

— Da doamnă, poți fi sigură că de bine de rău o folosesc, zise ea sever. A trecut mult timp înainte s-o pot lăsa pe Esther să plece dimineața până nu mă ajuta să mă ridic din pat şi să mă îmbrac, dar acum lasă lucrurile pregătite de cu seară şi când doresc le folosesc cu ajutorul cleştilor uşori de la sobă şi pot să fac asta singură, ca altădată. Când Esther se întoarce, nu-i mai rămâne de făcut decât să mă împingă aici, în bucătărie. În unele perioade ale anului, Esther nu vine acasă toată noaptea, în nopțile cu lună când câinii pot s-o ajute la supravegherea oilor, dar nu mai munceşte atât de greu ca înainte. Ar putea foarte bine să angajeze pe cineva, da, poate într-adevăr, dar, uite, în ziua de azi nu găseşti un om cu plată care să primească să se scoale înainte de ora cinci; nu mai sunt ca pe vremea mea. Uneori mai şi adorm, şi în nopțile cu lună, Esther e atât de neliniştită, încât nu poate dormi şi pleacă. Sus pe deal e un mie loc adăpostit, un fel de stână cum îi zice ea, şi doarme acolo într-o mică şură… şi-a construit-o singură pentru perioada de fătare a mieilor şi în caz că vreuna dintre aceste biete creaturi neroade se răneşte sau mai pățeşte cine ştie ce. Nu l-am văzut niciodată, dar ea zice că-i un loc încântător şi totdeauna plăcut pe orice vreme. Îl poți vedea pe cealaltă parte a crestei, spre sud, unde sunt case. Mă gândeam să mă urc cândva să-l văd şi toate locurile unde îşi duce ea viața, dar acum nu mai

pot. Încep să dau înapoi şi nu-i de mirare. M-am săturat să mă mai amăgesc, încheie sărmana de ea cu un oftat adânc.

VII. Timpul trecea pe nesimţite. Nu numai că i-am povestit amănunţit întâmplări cunoscute de mine, petrecute în gospodăriile din vecinătatea doamnei Todd,. dar şi doamna Hight a devenit tot mai comunicativă. A început, la rându-i, să-mi vorbească tacticos de genealogia şi viaţa personală a numeroase cunoştinţe, până am făcut aproape tot ocolul globului şi am ajuns iarăşi la Dunnet din direcţie opusă. Se făcuse târziu şi nu mă săturam ascultând-o. Minuţia şi pitorescul descrierilor ei aveau o nespusă savoare. Era poate doar o închipuire a mea, dar în pronunţia şi tonalitatea multor cuvinte, cu vocale lungite şi inflexiuni duble, se simţea o vagă persistenţă pe coasta Maine a pronunţiei engleze din vremea lui Chaucer.

În cele din urmă, doamna Hight aruncă o privire bănuitoare pe fereastră.

— Unde crezi că s-au dus? mă întrebă ea. Esther trebuie să fi fost departe, la cealaltă margine. Nu cred că William n-a fost în stare s-o găsească. Nu putea să audă tălăngile oilor? Are auzul bun?

William auzise în dimineaţa aia nişte stârci care zburau în înaltul cerului, pe care i-am spus că urechile mele nu-i putea auzi şi aproape nu se vedeau. Din fericire, fără să-mi dau seama de ce, m-am ferit să-i spun că o văzusem destul de aproape pe ciobăniţă în timp ce traversam ţarina. Chiar dacă fugea mai repede decât Atalanta[55], William tot putea s-o ajungă în câteva minute. Acum descopeream pe neaşteptate, cu nespus amuzament şi mare încântare, că mă aflam în faţa unui episod romantic. Bătrâna s-a uitat bănuitor la mine şi m-am grăbit s-o distrag cu o nouă informaţie; dar ea mă ascultă cu vădită indiferenţă şi curând mă întrerupse din înflăcărată mea istorisire.

— William a plecat cam de prea mult timp, nu-i aşa? întrebă ea. Timpul a trecut într-adevăr foarte repede, zise ea apoi pe un ton mai potolit. Mă bucur că am companie. Stau aici singură, privind zile de-a rândul. Oile sunt groaznic de proaste. Cred că au auzit paşi străini şi au dat buzna prin tufişuri şi rugi, în ciuda strădaniilor ei de a le potoli. Dar William putea să aibă cap să se întoarcă, în loc să dea roată peste tot căutând-o. Doresc să-l întreb despre mamă-sa. Ce începuseşi să-mi spui? Sper să ai timp să-mi istoriseşti.

Subiectele cu care o puteam distrage se cam epuizaseră, dar mi-am dat toată silința, şi am mai continuat fără oprire încă cel puțin o jumătate de oră, dar William tot nu apărea. Doamna Hight începea să arată obosită.

— Ceva s-a întâmplat şi s-a oprit s-o ajute, mormăi ea în mijlocul a ce mai găsisem să-i istorisesc în legătură cu zvonul de nemulțumire provocată de pastorul unui orăşel, al cărui nume îl aflasem din periodicul săptămânal la care era abonată doamna Todd.

— Du-te, dragă, la uşă şi uită-te dacă nu cumva îi vezi.

Am plecat imediat şi, odată afară din casă, m-am uitat îngrijorată în direcția în care o luase William.

Spre marea mea surprindere am văzut toate oile atât de aproape, încât m-am întrebat cum de nu le auzisem din casă behăitul şi clopotele. Şi, ce să vezi? La o aruncătură de piatră, pe prima terasă cenuşie care se vedea deasupra ienuperilor, William şi ciobănița erau angajați într-o plăcută conversație. La început am fost indignată, apoi amuzată, şi în inimă am simțit un fior de caldă simpatie. Mă zăriseră şi se ridicaseră ca treziți dintr-o vrajă. Aveam senzația că eram mesagerul Ursitei. Aproape că le puteai auzi suspinele de regret când am apărut; pesemne petrecuseră o încântătoare după-amiază. M-am grăbit să intru în casă cu liniştitoarea veste că nu numai se zăreau, dar erau în afară de orice

primejdie, împreună cu toate oile.

VIII. Doamna Hight, ca şi mine de altfel, se săturase de conversaţie şi încetase chiar singura-i activitate de a-şi face vânt cu evantaiul. M-a rugat să-i aduc un pahar cu apă şi odată cu apa i-am adus şi câteva fructe de care din fericire mi-am amintit că-mi rămăseseră de la prânz. Vigoarea i-a revenit şi mi-a povestit vitrega ei istorie din ultimii ani, de când în plină putere fusese lovită de paralizie; bărbatul ei murise înainte, lăsând-o singură cu Esther şi o ipotecă pe fermă. Posedau doar o mică bucată de pământ cultivabil, dar o foarte mare întindere de păşune pentru oi şi un petic de pădure. Toţi râdeau de Esther pentru încrederea ei în creşterea oilor în vreme ce vecinii lor, unul după altul, îşi vindeau turmele; şi când situaţia ajunsese disperată, ea ridicase toţi banii de la bancă şi cumpărase toate oile de vânzare, susţinând că mieii din Maine erau la fel de buni ca oricare, şi că exista o potecă pe lângă mare care ducea direct la târgul Boston. Şi, îngrijindu-şi singură turma, reuşise să ducă totul la capăt cu bine; câştigase destui bani ca să plătească cu cinci ani în urmă ipoteca şi, acum, ce nu cheltuia îi depunea la loc sigur, în bancă.

— A fost o muncă îndârjită, zi şi noapte, vară şi iarnă, dar acum începe să înainteze în vârstă, zise bătrâna cu tristeţe. M-a îngrijit şi pe mine odată cu oile şi a fost tot timpul o fată bună, dar ar fi trebuit să fie învăţătoare, încheie doamna Hight cu un oftat adânc şi începu iarăşi să-şi facă vânt cu evantaiul.

Am auzit voci şi William şi Esther au intrat; nu şi-au dat seama că era atât de târziu. William arăta destul de sigur de sine şi în mod ciudat mai degrabă ca un tânăr fericit decât ca un flăcău bătrân. Cât despre Esther, putea întruchipa o Jeanne d'Arc întoarsă la oile ei, marcată de vârstă şi încărunţită de cenuşile unor mărețe aduceri-aminte. Avea o înfăţişare modestă de sfântă şi de neprefăcută smerenie. M-au impresionau

profund fața ei suavă, deschisă, bătută de vânt şi privirea blajină, silueta ci subțire şi rochia strânsă pe corp, şi mâna puternică cu care ținea toiagul de cioban. Nu putea decât să sporească respectul meu pentru William, pentru acest tăcut pescar-fermier care cunoştea, şi numai el, inima nobilă şi răbdătoare care bătea în pieptul ei. Nu sunt sigură dacă măcar în sinea lor îşi dăduseră seama că dintotdeauna s-au iubit; nu erau poate în măsură să recunoască ceva atât de categoric, atât de hotărâtor, dar s-ar fi simțit fericiți alături în lume. Pe Esther nu o marcaseră frământările şi mâniile vieții, trăise în soare şi ploaie printre netoatele ei oi şi se cizelase în loc să se înăsprească; iar admirabila ei răbdare cu o mamă arțăgoasă, chinuită de neputință şi regretul energiei pierdute, îi dăduse în schimb o splendidă stăpânire de sine şi blândețea firii. O văzusem îndeajuns pe bătrâna doamnă Hight ca să-mi dau seama că orice-ar fi făcut o oaie nu putea irita o ființă obişnuită cu imprevizibilele răbufniri şi asprimi ale tovarăşei sale de viață.

IX. Doamna Hight i-a spus imediat fiicei sale că avusese o foarte plăcută vizită şi că a aflat o mulțime de lucruri noi la care să se gândească. A spus-o de față cu mine şi cu atâta franchețe, încât am fost convinsă că-i prilejuisem o mare bucurie, ceea ce se vedea şi în privirea de recunoştință din ochii Estherei. N-am stat mult de vorbă împreună, dar ne-am înțeles. Sărmana bătrână nu citea, nu putea să coasă sau să croşeteze cu mâna ei neputincioasă şi se aflau departe de vecini, deşi mintea îi era la fel de ageră ca în tinerețe şi aştepta mai mult decât era cu putință din partea unei lumi dezamăgitoare. Trăise să vadă ipoteca plătită şi bani la bancă şi succesul Estherei în tot ce întreprinsese, şi prea puține bucurii îi mai rămăseseră în viață. William îşi avea pe mama lui şi Esther pe a ei şi nu se mai văzuseră de un an, deşi doamna Hight spusese că într-

un an William nu se schimbase deloc, chiar la vârsta lui. Bătrâna trebuie că avea mult peste optzeci de ani, dar cu un admirabil curaj şi dârzenia de a mai dăinui în lume, continua să conducă autoritar din fotoliul-balansoar cu spătar drept.

William şi-a descărcat darul de peşti uscați, fiecare ales cu deosebită grijă, iar Esther a stat în picioare lângă el privindu-l; apoi a traversat țarina împreună cu noi, până lângă căruță. Aveam credința că eram singura care cunoşteam fericita lor taină şi s-a îmbujorat puțin când ne-am luat rămas-bun.

— Sper că n-o să fiți prea obosită, mama e atât de surdă. Nu, sper că n-o să vă simțiți obosită, zise ea amabil, ca şi cum ştia ce era oboseala.

În următorul moment de tăcere, auzirăm behăitul oilor rămase fără păstor pe deal. Apoi mi-a zâmbit, un zâmbet care exprima o nobilă răbdare şi sacrificiu neprecupețit, şi pe care nu-l pot în veci uita. În privirea ei se putea citi amintirea speranțelor zădărnicite, vitregiile iernii, neînțeleasa ei viață însingurată fără cel iubit alături, dar eu am înțeles-o şi mi-aduc cu drag aminte de fața ei istovită şi ochii albaştri tineri.

— La revedere, Wiliam, zise ea cu o notă duioasă în glas.

William i-a spus şi el la revedere, aruncându-i repede o privire, dar nu s-a uitat înapoi, deşi eu m-am întors şi i-am făcut semn fluturând mâna în timp ce ea punea la loc barierele în urma noastră. William n-a mai scos o vorbă cât am străbătut pădurea întunecoasă traversată la venire şi am intrat pe drumul mare care ne ducea spre casă. Ceremonioasa lui vizită anuală, îndelung aşteptată, era acum doar o fericită amintire.

— Din vârful păşunii ei de pe deal se poate vedea marea, zise în cele din urmă Wiliam.

— Se poate? întrebai eu surprinsă.

— Da, e un loc foarte înalt. Terasele de acolo de sus se văd foarte clar, pe vreme senină, din vârful insulei

noastre şi acolo se află un arbore înalt, drept, pe care-l folosesc ca reper când merg la pescuit, zise William cu un suspin fericit.

Când am ajuns aproape de Dunnet, companionul meu se uită spre spatele căruței ca să vadă dacă pânza de velă car? acoperise peştele era în siguranță.

— Tare aş fi dorit să pescuiesc câțiva păstrăvi, zise el cu o privire plină de regret. Almirei îi fac totdeauna plăcere şi spune că merită osteneala să mă duc.

Am tras cu ochiul la William Blackett. Nu văzusem nici măcar un țânțar singuratic. Pe fața lui calmă era doar o dungă de culoare mai închisă, poate o veche cicatrice căpătată cu mult timp în urmă în vreo încăierare.

22. Geamăna reginei

Coasta Maine era, cu mulți ani înainte, atât de aproape de țărmuri străine, prin harnica ei flotilă de corăbii, încât printre bărbații şi femeile mai în vârstă găseai şi acum un surprinzător procent de oameni călătoriți. Fiecare promontoriu avansat în mare, cu case cocoțate pe creastă, fiecare insulă cu o singură fermă, îşi trimiseseră iscoadele lor să vadă cât mai multe „țări Eschol”[56]. Puteai să zăreşti la ferestre fețe de oameni simpli mulțumiți, ai căror ochi văzuseră porturi îndepărtate, şi cunoscuseră splendorile lumii orientale. Călătorul comod din Atlanticul de Nord şi Mediterană s-ar fi ruşinat alături de ei; ocoliseră Capul Bunei Speranțe şi înfruntaseră mâniile mării de la Capul Horn, în mici corăbii de lemn; îşi crescuseră curajoşii lor băieți şi fete pe punți înguste; fuseseră printre ultimii copii ai vikingilor care se aventuraseră spre țărmuri

necunoscute. Cei mai mulți din aceştia nu se mulțumiseră cu cunoştințele oferite de un stat tânăr. Căpitanii de corăbii din Maine şi văduvele lor cunoşteau câte ceva din lumea largă şi niciodată nu socotiseră parohiile lor de baştină drept întreaga lume, ci doar o parte a ei. Cunoşteau nu numai Thomaston{57} şi Castine{58} şi Portland, dar şi Londra, Bristol şi Bordeaux, şi porturile din Marea Chinei cu obiceiurile lor ciudate.

Într-o zi de septembrie, când eram aproape la sfârşitul verii mele la Dunnet, doamna Todd s-a întors acasă dintr-o lungă peregrinare solitară prin păşuni sălbatice, cu o privire nerăbdătoare de parcă atunci chiar pornea într-o expediție promițătoare, nu că se întorcea. Aducea un coşuleț cu mere cât pentru cină şi îl ținea spre mine ca să pot vedea că deasupra erau presărate câteva surprinzătoare boabe de zmeură târzie, dar n-a făcut niciun comentariu despre peregrinarea ei. Puteam fi sigură că avea ceva important să-mi spună.

— N-ai adus acasă nici măcar o frunză de ceva, am îndrăznit să-i spun acestei experimentate culegătoare de ierburi. Ieri ziceai că alunul s-ar putea să fie înflorit.

— Nu neg, dragă, răspunse ea semeț. N-am să spun că nu era. Nu m-a interesat prea mult alunul. Adevărul e că am fost în vizită departe. Există o veche potecă indiană care duce spre Black Shore, prin marea mlaştină a stârcilor peste care nu se poate călători toată vara. Trebuie să-ți faci vreme într-o zi, acum cât pământul de dedesubt este uscat de vară ca azi, şi înainte să înceapă ploile de toamnă. Nu m-am gândit niciun moment să fac vizita asta până am ajuns departe de casă, şi deodată-mi zic: azi e ziua, sigur! Şi am pornit înainte cât de iute puteam. Până să observ, am nimerit într-un loc pe care l-am simțit jilav sub picioare. Aşteaptă să-mi pun o pereche de ciorapi de lână uscați să nu răcesc, şi vin să-ți spun.

Doamna Todd dispăru. Îmi dădeam seama că era

vorba de ceva care o interesase nespus. Parcă se întâlnise pe neaşteptate cu monstrul marin{59} sau cu triburile rătăcite ale lui Israil{60}, atât de misterios şi satisfăcut era aerul ei. Plecase spre amiază, pentru că în timp ce-o aşteptam să vină acasă, la fereastră, am văzut ultimele străluciri roşii ale soarelui de toamnă pălălăind de-a lungul stâncilor cenuşii ale țărmului, lăsându-le apoi iarăşi în umbră, şi luminând doar pânzele îndepărtate ale câtorva goelete care se îndreptau spre coastă, drepte ca nişte case de aur pe mare.

Mă lăsă să mă întreb nerăbdătoare ce avea să-mi spună, cam prea multă vreme. Între timp, Doamna Todd aprinse focul de seară şi pregăti cele necesare pentru cină. Abia după aceea se întoarse arătând vioaie şi bine dispusă după lunga-i plimbare.

— De pe un deal, unde am fost, se deschide o privelişte minunată, începu ea să istorisească. Da, o vedere minunată a uscatului şi a mării. De departe nu observi dealul, dar ce contează e poziția lui încântătoare. Am stat acolo multă vreme şi doresc să mergi şi dumneata. Când am plecat azi-dimineață habar n-aveam de acest loc, zise ea ca şi cum i-aş fi reproşat. Mi-a venit aşa deodată chef de drumeție şi mi-am luat coşulețul. Nu ştiam dacă am să mă întorc la vremea prânzului. De aceea, m-am gândit să-ți pregătesc o gustare pentru cazul că nu mă întorc. Sper că ai avut tot ce doreai. Da, sper că ai avut îndeajuns.

— O, da, desigur, zisei.

Gazda mea era totdeauna deosebit de generoasă în componența prânzurilor când mă lăsa să mănânc singură, ca un fel de dar de împăciuire sau de afectuoasă scuză.

— Cunoşti acel deal cu o casă veche drept în vârf, dincolo de mlaştina stârcilor? Mă scuzi că-ți explic, începu doamna Todd, dar n-ai putea să-l nimereşti din interiorul regiunii cum ai putea mergând de-a lungul țărmului. Cunoşti acel deal. Există o cărare care duce

direct acolo, pe care azi trebuie să fii cu ochii-n patru ca s-o găseşti. O foloseau Indienii din interiorul ținutului când aveau de făcut un transport la debarcaderul de aici ca să-l ducă în insulele din larg. Am auzit oamenii bătrâni spunând că acolo aveau un loc al lor pe o terasă spre care au croit cu mocasinii lor o potecă adâncă, dar eu n-am putut s-o descopăr niciodată. E atât de năpădită de vegetație în unele locuri, încât poteca se pierde în tufişuri şi cu greu îi mai iei urma; dar, ținând seama de poziția terenului, poteca merge destul de drept, iar eu mă conduc după soare şi muşchiul care creşte pe latura trunchiurilor de copaci. Un pârâu s-a înfundat acolo şi mlaştina este acum mai mare ca înainte. Da. Într-un loc am intrat cam adânc!

M-am arătat îngrijorată de sănătatea ei. Doamna Todd nu mai era tânără şi, în pofida conformației robuste şi a agerimii ei, ştiam că o amenințau unele beteşuguri! care vor sfârşi într-o bună zi prin a o lăsa schiloadă şi bolnavă.

— Nu-ți face griji cu mine, stărui ea. Doar dacă aş sta liniştită ar putea Necuratul să mă înşface. Când mă mişc mult, mă simt de douăzeci de ani, şi vara şi iarna. Nu ştiu de ce, dar nu ți-am pomenit niciodată de cea pe care m-am dus s-o văd. Nu ştiu de ce, nu ți-am vorbit niciodată de Abby Martin, pentru că deseori m-am gândit la ea, dar locul unde trăieşte e tare peste mână, şi n-am mai văzut-o de trei sau patru ani. E o femeie foarte amabilă şi interesantă, şi ne cunoaştem bine. E mai aproape de vârsta mamei decât de a mea, dar se simte foarte tânără. Mi-a oferit o ceaşcă de ceai bun şi poate aş fi rămas peste noapte dacă aveam cum să-ți trimit vorbă să nu te nelinişteşti.

Apoi, după un moment de tăcere gravă, doamna Todd continuă cu un aer de încunoştințare oficială.

— E geamăna reginei, zise ea şi mă privi atent ca să vadă ce efect are asupra mea neaşteptata comunicare.

— Geamăna reginei? repetai.

— Da, a ajuns să o preocupe nespus de mult regina şi e uşor de înțeles. S-au născut în aceeaşi zi şi te-ai minuna văzând cât de multe lucruri se potrivesc. Mi-a vorbit azi de câteva întâmplări, şi ai zice că toată vremea n-a făcut decât să citească istorie. Mi-am dat seama mai mult ca niciodată, cât de serios vorbea. Am auzit-o deseori făcând aluzie la anumite întâmplări, dar acum a îmbătrânit şi se grăbeşte să afle tot. A ajuns să trăiască mai tot timpul cu gândurile, ca adesea unii oameni, şi-ți spun că pentru ea e o încântare să vadă pe cineva. Dacă vrei să afli ceva despre regina Victoria, păi doamna Abby Martin îți poate spune orice, de-a fir-a-păr. Iar priveliştea de pe dealul despre care ți-am vorbit e cea mai încântătoare din lume. Numai pentru asta merită s-o vizitezi.

— Când poți să mergi iarăşi? întrebai repede.

— Aş zice mâine, răspunse doamna Todd. Da, aş zice mâine; dar cred că ar fi mai bine să mă odihnesc o zi înainte. Mi-am pus întrebarea asta în drum spre casă, dar eram aşa de grăbită că n-am avut prea mult timp să mă gândesc. E un drum foarte lung ca să mergi cu calul. Ai de mers aproape la fel de departe ca la locuința bătrânilor Bowden, s-o iei la stânga pe un drum rău, lung, şi apoi, îndată ce ajungi acolo, trebuie să te întorci imediat, dacă vrei să ajungi acasă înainte de ora nouă seara. Dar luând-o de aici de-a curmezişul ținutului, ai destul timp să ajungi, să poți sta una sau două ore bune în vizită şi să te întorci acasă pe lumină. Sunt doar câteva mile şi drumul este nespus de frumos pe tot parcursul. Cândva mai erau acolo câteva familii cumsecade, dar unii au murit, alții s-au împrăştiat, aşa că acum nu mai are vecini în apropiere. A plâns cu adevărat de bucurie văzând că venea cineva la ea. O să te amuze auzind-o vorbind despre regină, dar cred că de cele două, trei dăți când am stat acolo eram singurul musafir pe care-l primise.

— Am putea să mergem poimâine? întrebai zorită.

— Mi-ar conveni de minune, zise doamna Todd.

II. În noua Anglie nu poți fi sigur de vreme bună decât în zilele când o îndelungă furtună din răsărit împrăştie cețele calde de la sfârşitul verii. Atunci aerul se răceşte aşa de mult, că oricât de puternic ar străluci lumina soarelui în timpul zilei, nopțile sunt tot mai friguroase.

Era o dimineață rece când doamna Todd şi cu mine am zăvorit uşa casei înapoia noastră. Am luat-o drept peste ogoare, aşa cum porneşti pe mare. Când am ajuns în vârful coamei de dincolo de sat, ne-am simțit de parcă trecusem cu grijă de bancul de nisip din fața portului şi ne aflam în sfârşit liniştiți în largul mării.

— Acum, gata! anunță doamna Todd respirând lung. Acum mă simt în voia mea. E o vreme numai bună să-ți treci ziua cu cineva. De cum m-am trezit azi-de-dimineață, am avut senzația că doamna Caplin, bătrâna, din North Point, era prin apropiere, şi nu doream să fiu stânjenită în planurile noastre. Are pasiunea vizitelor. De acum până la Ziua Recunoştinței îşi va petrece ziua la cineva, dar sunt destule locuri la Dunnet unde obişnuieşte să se ducă şi dacă nu mă găseşte se va duce la altul. M-am gândit de asemenea că s-ar putea să vină mama, ar fi aşa de plăcut; dar azi-dimineață, înainte să te trezeşti, am dat o fugă în susul drumului ca să mă uit în zare şi n-am văzut niciun semn de barcă. Dacă nu porniseră până atunci, n-ar mai putea să plece cu mareea de acum. Afară de asta, văd îndreptându-se spre Green Island un grup de pescari de scrumbii care-l vor reține pe William. Nu, acum putem pleca fără grijă, şi dacă mama vine mâine îi vom putea povesti toate astea. Ea şi doamna Abby Martin sunt vechi prietene.

Coboram pantele lungi cu păşuni spre pădurile întunecoase şi crângurile de pe terenurile de mai jos. Se întindeau departe, spre nord, ca o neîntrerupă pustietate. Cețele de dimineață erau încă dense şi

făceau ca regiunea muntoasă de cealaltă parte să apară ca un ținut foarte îndepărtat.

— Nu-i atât de departe cât pare de aici, mă linişti însoțitoarea mea. Dar nici n-avem timp de pierdut, zise ea şi zori pasul luând-o înainte cu mersul voios şi alert. Curând am dat peste vechea potecă indiană, care se putea vedea clar de-a curmezişul păşunilor de multă vreme nerăscolite de plug şi am urmat-o printre molizi tineri, deşi. Călcam pe un pământ neted, negricios, şi deasupra capetelor noastre copacii cu trunchiuri subțiri formau un acoperiş de frunziş umbros. Am mers cale lungă fără să vorbim. Uneori trebuia să împingem deoparte crăcile şi alteori am trecut printr-un culoar larg, unde copacii erau mai mari. Era o pădure sumbră, fără păsări, fără animale; n-am văzut nici măcar un iepure sau sus, în aer, o cioară care să rupă tăcerea.

— Nu cred că regina a văzut vreodată o potecă atât de neumblată ca asta, zise doamna Todd, ca şi cum îmi Urmărea gândurile.

Vizita noastră la doamna Abby Martin părea în mod ciudat să fie în legătură cu importante probleme ale regalității. Cu puțin înainte mă gândisem la peisajele engleze şi la maiestuoasele dealuri ale Scoției cu casele lor de țară izolate, stâne împrejmuite cu ziduri de piatră şi turme vagabondând pe păşuni înalte înnourate. Adesea mă izbise viul interes pentru anumiți membri ai casei regale şi frecventele iluzii la aceştia, întâlnite în sate îndepărtate din Noua Anglie. Era imposibil de spus dacă vechi simțăminte de loialitate supraviețuiseră tuturor schimbărilor şi vicisitudinilor naționale intervenite în decursul timpului sau dacă personalitatea şi firea reginei îi câştigaseră prietenii atât de departe. Dar ca să auzi o soră geamănă era cea mai surprinzătoare dovadă a unor relații intime şi trebuie să mărturisesc că în plimbarea mea matinală asta îți captiva imaginația. Gândul de a fi prezentată cândva la Curte, în modul uzual, era acum pentru mine o

eventualitate cu totul banală.

III. În timp ce mergea, doamna Todd îşi hâţâna coşul încoace şi-ncolo ca o şcolăriţă; la un moment dat îi alunecă din mână şi se rostogoli pe pământ încet, ca şi cum nu conţinea nimic. L-am ridicat şi i l-am dat, după care ea deschise capacul şi se uită înăuntru îngrijorată.

— Sunt doar câteva mici lucruri, dar nu vreau să le pierd, îmi explică ea. A fost bine c-ai luat şi celălalt coş, în caz că ăsta se ducea de-a dura în vale. Doamna Abby Martin s-a plâns că-i lipsea puţină mătase roz frumoasă ca să termine una dintre micile ei rame şi cum m-am gândit să-i duc ceva, aveam un scul de fir de aur care sta de douăzeci de ani într-o cutie. Nu mi-a plăcut niciodată să fac lucruri de mână din astea, dar toate ne luăm după modă. Şi-apoi mai e un mic pachet cu ierburi foarte rare pe care le-am îngrijit cu multă atenţie. Au s-o înviorează şi să-i dea mare poftă de mâncare la primăvară. Îmi spunea că primăvara se simţea foarte obosită şi slăbită şi de pe acum începea să se teamă. Mama se simte tot aşa. Dacă aş putea s-o înduplec pe mama să ia câteva din leacurile astea la timpul potrivit, starea ei ar fi cu totul alta; dar ea le aruncă pe toate înainte să-mi pot da seama de efectul lor. Şi atunci numai că vine William şi-mi spune, oftând şi tânguindu-se, cât de slăbită e mama. Păi, ai uitat ierburile alea bune de care n-am lăsat-o niciodată să ducă lipsă? îi spun… aşa mă enervează; şi după asta pleacă îmbufnat la barca lui. Nu trece mult şi mama vine să meargă la reuniune, dornică să vorbească cu fiecare şi simţindu-se ca o fetiţă. Cazul doamnei Martin e foarte asemănător, dar ea n-are pe nimeni să-i poarte de grijă. William e cam lălâu, dar când ajungi la vârstă doamnei Martin unul ca William tot e mai bun decât niciunul.

— N-a avut copii? întrebai.

— Foarte mulţi, răspunse doamna Todd pompos. Dar

unii s-au prăpădit şi ceilalți s-au căsătorit şi s-au stabilit la casele lor. Niciodată! nu i-a plăcut prea mult să facă vizite primprejur. Nu ştiu, dar doamna Martin s-ar putea zice că-i cam ciudată. Chiar neamurile ei trebuie s-o viziteze. Nu iese niciodată din ale ei şi cu toți ceilalți se poartă la fel, chiar în casele copiilor ei. Am auzit pe una dintre soțiile fiilor ei spunând că Abby ar prefera să-şi treacă ziua cu regina dacă ar putea alege, dar n-am crezut niciodată că putea fi atât de năzuroasă. Mie mi-ar plăcea să vină la mine. Poate e cam simandicoasă, dar foarte plăcută şi veselă dacă ştii cum s-o iei. Mereu îmi spun că a aflat cum trăiesc oamenii mari şi s-ar simți mai bine cu ei şi cu manierele lor. Soția fiului ei, care conduce o mare fermă, pregăteşte masa pentru un mare număr de oameni în vremea cositului şi se simte bine cu manierele lor. Nu zic că nu-i o femeie de treabă şi isteață, dar cam necioplită. Oricine cu comportarea aristocratică şi pedantă a doamnei Martin ar fi întrucâtva distant. La țară sunt tot felul de oameni, ca şi la oraş, conchise grav doamna Todd şi eu consimții la fel de grav.

Pădurile dese erau acum înapoia noastră, soarele strălucea puternic deasupra capului, pâcla de dimineață se împrăştiase şi doar un voal subțire de ceață albăstruie estompa depărtarea. În timp ce urcam dealul de unde aveam să admirăm priveliştea, totul părea ca într-o zi de vară. Pe culme se afla o casă veche, cu fața spre sud, o simplă carcasă părăsită a unei vechi case, cu ferestre sparte ca nişte ochi orbi. Iarba muşcată de ger crescuse împrejurul ei ca o blană brună, şi o singură ramură strâmbă de liliac lângă uşă îşi mai păstrase frunzele verzi.

— Acum o să ne servim cu o felie bună de pline cu unt, zise căpetenia expediției. Apoi, o să atârnăm coşul de un cui din casă, ferit din calea oilor, şi la întoarcere o să stăm de vorbă pe-ndelete. Când vom ajunge la ea, doamna Martin îşi va fi terminat modestul prânz; dar va

dori să ne pregătească puțin ceai, iar noi trebuie să ne sfârşim vizita şi să pornim înapoi curând după ora două. Nu vreau să traversăm iarăşi tot ținutul ăsta de jos după ce se lasă răcoarea. Şi-mi pare că spre sfârşitul după-amiezii s-ar putea să-nceapă să se-adune norii.

În fața noastră se deschidea splendida privelişte a mării şi a țărmului. Peisajul începea să îmbrace culorile toamnei. Ici-colo, la marginea unei fâşii sumbre de brazi semeți se țineau drepți un şir de arțari de baltă, luminoşi ca nişte flori stacojii. Nici cea mai uşoară adiere nu învălura marea albastră şi marile intrânduri ale fluxului în uscat.

— Sărac pământ e ăsta! zise oftând doamna Todd când ne-am aşezat să ne odihnim pe ponosita treaptă din pragul uşii. Am cunoscut trei familii de ispravă harnice care au venit aici pline de încredere şi speranțe, şi au încercat să facă ceva din ferma asta, dar s-au înşelat. O mică bucată de pământ e foarte bună pentru cartofi, dacă-n fiecare an laşi jumătate din ea să se odihnească; dar pământul e sărac. Acum, ia te uită colo la molizii ăia pitici cu vârfuri firave şi la brazii ăia aromitori care urcă din vale la deal, toți verzi şi viguroşi. S-au descurcat în felul lor! Uneori ai zice că Naturii sălbatice i-a căşunat pe câte un loc şi a dorit să facă acolo după placul ei. Uite aici. Ea îl ară şi-l boroneşte prin îngheț şi ploaie, cultivă numai ce vrea ea îşi aşteaptă recoltele dorite. În astfel de locuri omul nu poate face nimic, oricât s-ar trudi. Îți spun eu, copacii ăia pitici înseamnă ceva!

M-am uitat în josul pantei şi am avut simțământul că şi noi putem fi împresurați şi cotropiți de acei copaci dacă zăboveam prea mult aici. Dârjii copaci pitici dovedeau, în strădania lor de a creşte, o vigoare, tenacitate şi crâncenie care sfidau pur şi simplu neputincioasa natură umană. Simțeai o nestăpânită compasiune pentru bărbații şi femeile care fuseseră înfrânți după o îndelungată luptă în acest loc singuratic.

Te cuprindea o nestăpânită teamă de ineluctabilele forțe invincibile ale Naturii, ca în momentul, fără putință de împotrivire, al unei furtuni cu tunete şi trăsnete.

— Îmi amintesc de vremea când oamenii se fereau de pădurile astea prin care am trecut adineauri, zise grav doamna Todd. Chiar bărbații nu se aventurau în ele singuri; dacă vitele li se rătăceau, se strângeau cât mai mulți şi porneau toți împreună. Se spunea că o persoană singură se zăpăcea acolo şi pe vremuri mulți oameni se rătăciseră. Cred că rămăsese o mare frică din timpul vechilor indieni şi din înapoiatele zile ale vrăjitoriei. Oricum, am văzut bărbați curajoşi care se cam temeau. Când eram fetiță, nişte femei din familia lui Asa Bowden s-au dus, într-o după-amiază, să culeagă fragi, s-au rătăcit şi au rămas acolo toată noaptea; le-au găsit a doua zi de dimineață, la mai puțin de o jumătate de milă de casă, speriate de moarte şi spunând că auziseră lupi şi alte sălbăticiuni câți să devoreze o caravană. Sărmanele! Până la urmă se rătăciseră într-o vâlcea printre anini şi una dintre ele a fost atât de zdruncinată, încât nu şi-a mai revenit şi a trecut într-o stare de prostire lentă. Unii oameni se nasc cu teamă de păduri şi de toate locurile sălbatice, dar trebuie să spun că eu m-am simțit acolo totdeauna ca la mine acasă.

Am aruncat o privire la fața dârză şi încrezătoare a prieteniei mele. Era atâta vitalitate în această vajnică femeie, de parcă întruchipa nu ştiu ce forță a Naturii şi-i ia chip şi asemănare cu zeitățile antice. Ai fi zis că în acest moment se plimba pe câmpiile virgine din Sicilia, cu poalele largi ale rochiei cadrilate îndoind firave lujere de narcise şi răspândind mireasmă de lămâiță zdrobita în mers, nu pe sadină{61} ruginie culcată de vânt şi vargă-de-aur{62} vestejită de îngheț din Noua Anglie. Doamna Todd şi cu mine, umila-i însoțitoare, am pornit iarăşi pline de însuflețire la drum să vizităm pe geamăna reginei, lăsând în urmă splendida privelişte a mării şi

coborând coasta dealului prin păşuni şi câmpuri aride.

Toate fermele aveau înfăţişarea din vremea strângerii laolaltă a coloniştilor, dar colonizarea era în definitiv destul de recentă. Îngrăditurile erau deja şubrede şi se părea că elanul iniţial pentru agricultură se stinsese curând, fără speranţă de revenire. Casele mai arătoase erau ale celor care se bizuiau şi pe resursele mării; unei familii care nu dispunea de o ambarcaţie pentru pescuit într-un golfuleţ vecin, îi era foarte greu să-şi asigure cele necesare unui trai îndestulător. Pământul singur, în această regiune stâncoasă, nu-i era de-ajuns să-şi procure hrana. Aparţinea firesc pădurii şi foarte repede a revenit pădurii. Din vârful dealului unde şezusem, zărisem semne de bunăstare mai departe, unde pământul era roditor; soarele strălucea peste hambare pline, şi locuinţe arătoase, cu trei sau patru hornuri fiecare, se înălţau pe crestele trainice care dominau rada.

Pe măsură ce ne apropiam de casa doamnei Martin era întristător să vezi câte ţarine sterpe acoperite cu tufişuri, câte case şubrede şi goale fuseseră părăsite de cei care îşi aleseseră ca vatră această înşelătoare parte a regiunii din nord. Am traversat ultimul câmp şi am ajuns într-un drum îngust spălat de ploaie. Doamna Todd arăta nerăbdătoare şi zise că eram aproape] a capătul călătoriei noastre.

— Sper că doamna Martiri te va pofti în camera ei cea mai bună, unde păstrează toate fotografiile reginei. Da, cred că probabil te va pofti; dar pot să-ţi spun că nu pe toţi îi socoteşte demni să le vadă, mă preveni doamna Todd. Le-a strâns tăindu-le din ziare şi reviste, de nu mai ştiu când, iar dacă auzea că cineva naviga spre un port englez se străduia în fel şi chip să capete de la el o mică monedă cu ultimele lor portrete. Acum a acoperit cu ele mai toţi pereţii celei mai bune camere a ei. Ţine această cameră închisă, ca pe un locaş de închinăciune! „Nu vreau să spun, mi-a mărturisit ea deunăzi, că nu

am preferații mei printre ei, dar pentru mine toți sunt frumoşi în felul lor”. Şi a lucrat mici rame drăguțe pentru toți... E, ştii, o modă a ramelor, care se schimbă mereu. Întâi a fost moda ramelor decorate cu scoici şi apoi a celor din conuri de pin şi din mărgele, iar acum o preocupă cele din mucava perforată brodată cu mătase. Merită, îți spun, să vezi cea mai bună cameră! Dar să nu te aştepți la ceva elegant, continuă doamna Todd, după un moment de reflecție. Doamna Martin a trăit toată viața în condiții trudnice, foarte nevoiaşe. Era plină de ambiție pentru copiii ei, deşi ei au semănat tatălui lor şi mare lucru n-au făcut; nu s-a măritat prea bine, orice-ar spune ea din amabilitate. A fost răbdătoare şi a muncit din greu toată viața, şi nu s-a plâns niciodată de nimic. Cred că toată treaba asta cu regina a ajutat-o să treacă peste multe necazuri în viață. Da, da, s-ar putea spune că Abby a fost o roabă, dar şi robii au fanteziile lor.

IV. Curând am văzut o casă cenuşie scundă aşezată pe o ridicătură acoperită cu iarbă, aproape de drum. Uşa era pe partea laterală, orientată spre noi; tufe de caprifoi şi cuişoară creşteau amestecate până la pervazurile ferestrelor. Pe treapta din pragul uşii şedea o bătrânică adusă de spate. Avea un aer bucuros de oaspeți şi o firească prestanță.

— Ne vede venind, exclamă doamna Todd, emoționată. Ei, i-am spus că s-ar putea să mai trec pe drumul ăsta dacă vremea se menține bună, şi dacă vin am să te aduc. Mi-a spus fără zăbavă că i-ar face mare plăcere să o vizitezi. Am fost surprinsă, de obicei e foarte retrasă.

Chiar această asigurare nu ne-a împiedicat să avem o uşoară temere. Era ceva neîndoios solemn în această împrejurare şi fără să vrei te gândeai dacă nu cumva te făceai vinovat de ceva nelalocul său, pe care nici cea mai puțin vanitoasă persoană nu o trece uşor cu vederea. Pe

drum, rochia mea fusese sfâşiată de un imprudent contact cu un mic tufiş de mărăcini şi acum mi-a venit în minte cum ar fi să mergi la Curte fără să ții seama de ținuta de rigoare sau de alaiul Curții.

Pe geamăna reginei nu o preocupa asemenea fleacuri. Ne-a aşteptat în picioare privindu-ne calm, până ne-am apropiat destul ca să-i strângem mâna amabil întinsă. Era o bătrână frumoasă, cu ochi limpezi şi un încântător aer sincer sobru; în atitudinea sa nu era nimic afectat sau „pompos”, cum ar spune doamna Todd cu un termen mai cuprinzător. Frumusețea la vârstă înaintată este destul de rară la femeile care şi-au petrecut viața în munca aspră dintr-o locuință de fermier; dar oricât de vârstnică şi fanată putea să arate această femeie, trăsăturile ei îşi păstraseră sau mai degrabă căpătaseră o mare finețe.

Ne-a condus în vechea ei bucătărie şi ne-a poftit să ne aşezăm, iar ea şi-a luat unul dintre micile jilțuri cu spătar drept şi s-a aşezat ceva mai departe, ca şi cum primea în audiență un ambasador. Ai fi zis că trebuia să stăm toți în picioare. Nu te puteai reține să simți că uzanțele ei erau mai ceremonioase, dar că acum catadicsea să urmeze formele mai simple ale circumstanței.

Doamna Todd era totdeauna o persoană prea remarcabilă şi stăpână pe sine ca să se piardă în vreo împrejurare. I-am admirat calmul cu care a impus conversației un curs domol ca între vecine. Am vorbit despre vreme şi micile întâmplări neobişnuite din timpul drumului, după care amfitrioana noastră s-a în tors. spre mine şi mi-a vorbit afabil, ca şi. cum apreciase că în definitiv nu eram o străină.

— La Londra începe acum să se însereze. Cred că ai fost la Londra, draga mea? zise ea.

— O, da, i-am răspuns. Chiar anul trecut.

— Sunt mulți ani de când am fost acolo, prin anii patruzeci, zise doamna Martin. A fost singurul voiaj

făcut de mine vreodată. Cei mai mulți dintre vecinii mei au fost mari călători. Fratele meu era căpitan de vas şi soția lui naviga de obicei împreună cu el; dar în acel an unul dintre copiii lor era cam bolnav şi s-a temut să-l ia pe mare. S-a întâmplat că fratele meu a obținut pentru soțul meu, care era un bun contabil, şansa de a merge ca supraveghetor al încărcării vasului şi a stăruit să accepte. Nu-i plăcea să călătorească pe mare, dar suferise nişte pagube şi eu am profitat de acest prilej şi i-am convins pe amândoi să mă lase să merg şi eu. În acea vreme nimeni nu se împotrivea să fie la bord o femeie care să spele şi să cârpească; călătoriile erau uneori foarte lungi. Şi aşa am ajuns s-o văd pe regină.

Doamna Martin mă privea drept în ochi ca să vadă dacă manifestam sincer interes pentru cea mai interesantă persoană din lume.

— O, mă bucur nespus că ați văzut-o pe regină, mă grăbii să spun. Doamna Todd mi-a spus că v-ați născut exact în aceeaşi zi.

— Aşa-i, dragă, într-adevăr! zise doamna Martin, lăsându-se comod pe spătar şi zâmbind cum nu zâmbise înainte.

Doamna Todd clătină din cap mulțumită şi-mi aruncă o privire ca pentru a-mi da să înțeleg că lucrurile se desfăşurau cât se putea de bine în acest moment critic.

— Da, zise iarăşi doamna Martin, trăgându-şi fotoliul mai aproape. A fost ceva nespus de interesant. Ne-am născut în aceeaşi zi şi exact la aceeaşi oră, socotind diferența de orar. Tatăl meu a calculat-o după metoda marinărească. Maiestatea Sa Regală şi cu mine ne-am deschis o dată ochii asupra acestei lumi. Orice-ai spune, există o legătură între noi.

Doamna Todd aprobă cu un aer radios, îşi dezlegă şnururile pălăriei şi le aruncă înapoi peste umeri cu un gest cochet.

— Şi m-am căsătorit cu un bărbat pe nume Albert, ca şi ea, şi tot întâmplător, pentru ca abia după două

săptămâni am aflat vestea că şi ea s-a căsătorit cu un Albert. Veştile soseau atunci mai încet ca acum. Primul meu copil a fost o fată şi i-am dat numele de Victoria ca al egalei mele de vârstă; dar următorul a fost un băiat şi soțul meu a cerut dreptul să-i dea el numele şi a ales numele lui şi al fratelui său Edward, şi nu după mult timp am văzut în ziar că micul Prinț al Galilor[63] fusese botezat cu acelaşi nume. După asta, am cerut să aşteptăm până aflam ce nume dădea ea copiilor ei. Nu voiam să întrerup lanțul, şi aşa am avut un Alfred şi pe scumpa mea Alice, pe care am pierdut-o cu mult înainte ca ea s-o piardă pe-a ei, şi acolo m-am oprit. Dacă măcar aş mai fi avut o fiică iubitoare care să rămână acasă cu mine, ca fiica ei cea mai mică, cât de fericită aş fi fost! Dar dacă numai uneia dintre noi i-a fost dat să aibă o micuță Beatrice, mă bucur că aceea a fost regina. Amândouă am avut necazuri, dar ea a avut cele mai multe griji.

Am întrebat-o pe doamna Martin dacă trăia singură tot anul.

— Da, zise ea, cu excepția vizitei din când în când a unei nepoțele, singura căreia îi place sincer să vină şi să stea cuminte „cu mamare”. Mereu spune că îndată ce termină şcoala vine să stea la mine tot timpul, dar e foarte drăguță şi mai e până atunci, zise doamna Martin privind mândru şi totodată dusă pe gânduri. Aşa că nu pot spune ce va fi! Da, am fost singură cea mai mare parte a timpului de când Albert al meu s-a prăpădit, adică foarte mulți ani; înainte de asta, a avut o lungă perioadă de slăbiciune şi de boală.

Piciorul doamnei Todd târşâi de nerăbdare pe podea.

— Şi tot timpul am trăit aici, continuă doamna Martin. Nu sunt ca Maiestatea Sa Regina, ăsta-i singurul palat ce mi-a fost dat să-l am, zise draga bătrânică, zâmbind din nou. Sunt bucuroasă că-l am şi nu doresc să-l schimb cu altul, iar pozițiile noastre sociale sunt foarte diferite. Nu pretind să am ce are

regina, dar uneori m-am gândit că mie mi-a fost dat să fac lucruri de rând pentru care ea n-are timp. Cred că o o neîntrecută gospodină, cum alta n-ar putea să fie mai bună în înaltul ei loc şi că a fost o mamă la fel de bună cum a fost ca regină.

— Cred că da, Abby, aprobă numaidecât doamna Todd. Deunăzi când am fost aici, m-am gândit să te întreb cum s-a întâmplat s-o vezi atât de bine?

— Corabia noastră staționa pe Tamisa ceva mai sus de Wapping{64}. Descărcăm încărcătura, cu ordinul de a pleca cât mai repede la Bordeaux ca să luăm o încărcătură excepțională de mărfuri franțuzeşti, explică repede doamna Martin. Am aflat că regina mergea la o mare paradă a armatei şi va porni din palatul Buckingham pe la orele zece dimineața. Am alergat la pupă, unde soțul meu Albert şi fratele meu Horace stăteau lângă bocaport{65} şi le-am spus că unul dintre ei trebuie să mă însoțească. Au râs, văzându-mă atât de grăbită, şi mi-au spus că nu puteau să meargă; şi mi-am dat seama că vorbeau serios, arătându-se chiar cam agasați când am început să le spun. Eram disperată; era singurul motiv pentru care făcusem acest greu voiaj. Albert îmi reproşase deseori că nu-i plăcea marea şi ştiusem asta înainte de a porni în călătorie; dar până atunci nu observasem nimic tot drumul, şi m-am întors în cabina mea şi am început să plâng. Au fost nemulțumiți de bucătarul corăbiei şi eu am gătit mâncarea pentru puntea de la prova{66} şi cabine în tot cursul drumului. Îngrozitor de grea muncă, îndeosebi pe vreme rea; avusesem vânturi potrivnice şi călătoria durase şase săptămâni. Când i-am rugat să mă ducă pe uscat, s-au purtat cu mine în aşa fel că m-am simțit stânjenită şi asta m-a durut cel mai tare. Dar n-a trecut mult şi Albert a coborât la mine. Niciodată în viața mea nu mă lăsasem atât de mult pradă disperării şi el s-a speriat şi s-a străduit să mă îmbuneze cu vorbe drăguțe, ca atunci când urma să ne căsătorim, iar când m-am

potolit din plâns, s-a dus pe punte şi a discutat cu Horace ce puteau face. Aveau într-adevăr multă treabă pe vas şi nu puteau să renunţe la acea zi de lucru. Când a aflat despre ce era vorba, Horace s-a arătat foarte înţelegător. A venit la mine şi mi-a spus că îmi plătisem cu prisosinţă călătoria muncind şi va face tot ce doream, acum când ne aflam în port. De asemenea, că angajase un bucătar, care venea la bord în acea dimineaţă, şi va trimite cu mine pe marangozul[67] vasului, un tânăr simpatic din Thomaston, care se dusese să-şi îmbrace în mare grabă hainele de oraş. Aşa că m-am gătit repede şi am plecat în mica barcă a vasului, vâslind în susul fluviului. Mi-era frică să nu întârziem, dar fluxul era foarte puternic. Am coborât pe ţărm şi am lăsat barca în seama unui paznic, iar eu am luat-o la fugă pe străzile alea mari şi printr-un parc. Era o zi splendidă, cu puzderie de oameni la tot pasul, dar care mie îmi păreau doar nişte simple umbre. Am continuat să alerg întrebând care era drumul, cu marangozul ţinându-se cu greu în urma mea, şi chiar în clipa când am reuşit să-mi fac loc în faţa mulţimii de lângă palat, porţile s-au deschis larg şi ea a ieşit. Caii cabrau şi străluceau de aur, iar ea sta într-o trăsură splendidă. Pentru mine a fost un moment sublim. Am văzut-o cât se poate de distinct şi ea s-a uitat la mine atât de prietenos şi încântată, de parcă ştia că de mine o lega altceva decât de ceilalţi oameni.

Un moment, geamăna reginei n-a mai putut continua şi niciuna dintre noi care o ascultam n-am găsit cu cale să-i punem vreo întrebare.

— Prinţul Albert şedea în trăsură chiar alături de ea, continuă în cele din urmă. O, era un bărbat superb! Da, dragă, i-am văzut pe amândoi, aşa cum te văd acum şi un minut după aceea n-am mai văzut-o, iar mulţimea de rând s-a răspândit în piaţă, înghesuindu-se şi ovaţionând-o. Era nu ştiu ce sărbătoare şi marangozul şi cu mine ne-am rătăcit unul de altul, dar l-am regăsit

apoi când nu mai speram să dau de el. Dorea mult să se considere învoit în acea zi şi să-mi arate tot ce merita de văzut. Fusese la Londra înainte, dar eu nu mai doream nimic şi ne-am întors pe străzile care duceau spre țărm şi am luat barca. Îmi amintesc că am cârpit o haină a lui Albert al meu cât am putut mai bine, stând pe dunetă la soare toată acea după-amiază. Aveam senzația că trăiam un vis minunat. Nu ştiu cum să vă explic, dar de atunci n-am mai simțit nicio prietenă atât de aproape.

N-aveam prea multe de spus, doar s-o ascult. Doamna Todd plasa când şi când o întrebare lămuritoare, iar ochii doamnei Martin luceau tot mai mult în timp ce vorbea. Ce minunată forță de imaginație şi de sincer ataşament sălăşluia în această bătrână inimă naivă! Mi-am rotit privirea în jurul modestei bucătării tipice din Noua Anglie, cu pereții ei de lemn afumați şi scoarțe de casă aşternute pe podeaua tocită şi cu mobilele ei simple. Ticăitul zgomotos al pendulei părea să ne îmbie la vorbă. În cealaltă parte a încăperii se afla un portret al Maiestății Sale Regina Marii Britanii şi Irlandei, tăiat dintr-un ziar foarte vechi. Dedesubt, pe o etajeră, se aflau câteva flori într-o mică vază de sticlă, aşezate ca înaintea unui altar.

— Dacă aveam posibilitatea să citesc mai mult, aş fi cunoscut aproape totul despre ea, zise doamna Martin cu o privire plină de regret. Am folosit la maximum tot ce-am avut şi am reflectat necontenit asupra celor citite până când m-am lămurit clar. Uneori îmi pare că-i tot timpul numai cu mine, ca şi cum am trăi laolaltă. Adesea m-am plimbat singură prin pădure, povestindu-i necazurile mele şi de fiecare dată parcă o auzeam spunându-mi că totul va fi bine şi trebuie să avem răbdare. Am căpătat încântătoarea ei carte despre Highlands[68]. Scumpa doamnă Todd de față a aflat de tipărirea ei şi mi-a procurat un exemplar; pentru mine a fost o adevărată comoară; parcă pentru mine anume o scrisese. Acum o citesc în fiecare duminică; e singura

mea desfătare în această zi. Înainte de asta, foarte multe aspecte din viața ei trebuia să mi le imaginez, dar când am ajuns să-i citesc cartea, am aflat că ceea ce doar presupuneam erau toate adevărate. Gândim de fapt la fel despre atât de multe lucruri, zise geamăna reginei cu multă căldură în glas. Înțelegi, fiind născute exact în aceeaşi clipă, între noi există ceva; e ce se numeşte o înrudire prin naştere. Ca regină, ursita i-a pus pe umeri sarcini mărețe, mie mi-a hărăzit o viață umilă; şi le-a îndeplinit cum nu se putea mai bine, nimeni nu poate tăgădui, dar între noi e ceva. Ea mi-a fost marea călăuză în viață; pentru mine ea a fost totul. Şi când s-a serbat jubileul ei, ah, cât de aproape mi-a fost inima de a ei!

Ei, în viața ei asta n-a putut să însemne ce-a însemnat în viața mea, zise cu modestie doamna Martin, ca răspuns la ce spusese una dintre noi care o ascultam. Uneori mă gândesc că acum când e mai bătrână i-ar plăcea poată să afle legătura dintre noi. Când mă gândesc cât de puțini prieteni vechi ne-au rămas la vârstă noastră, presupun că şi ea gândeşte la fel ca mine. Poate i-ar plăcea să afle cum am venit pe lume împreună. Eu însă am avut un mare avantaj văzând-o, pentru că pot oricând să-i aduc chipul în minte, pe când ea nu ştie încă nimic despre mine, doar poate uneori simte dragostea mea dogorindu-i inima, fără să ştie de unde vine. Visez că ne aflăm împreună pe pajişti încântătoare, copilite cum eram cândva, şi ne plimbăm ținându-ne de mină.. Mi-ar plăcea să ştiu dacă şi ea are vreodată un asemenea vis. Am avut zile când mă amăgeam că a aflat de mine şi are să vină să mă vadă, mărturisi ea cu sfială şi o uşoară îmbujorare în obraji. Şi mă gândeam ce-aş putea să-i servesc bun la cină şi că n-aveam să las pe nimeni să afle că-i aici pentru o scurtă odihnă plăcută, afară doar dacă tu, Almira Todd, sau draga doamnă Blackett s-ar întâmpla să fiți aici, pentru că voi ați şti cum să vorbiți cu ea. N-ați văzut? Ei îi place acolo departe, în Scoția, în partea

sălbatică a țării, mai mult decât oriunde.

— Mi-ar plăcea într-adevăr s-o duc la Green Island s-o vadă pe mama, zise pe neaşteptate doamna Todd.

— O, da! Mi-ar plăcea s-o duci, exclamă doamna Martin, după care începu să vorbească pe un ton mai scăzut. Aşa m-am gândit într-o zi la draga mea regină, zise ea. Trăiam atât de intens acest gând, încât m-am apucat să pregătesc totul pentru ea, ca şi cum într-adevăr ar veni. N-am spus asta niciodată cuiva până acum, cred că vă dați seama. Am pus pe pat cele mai frumoase cearşafuri ale mele şi pături toarse şi țesute de mine însămi, şi am cules câteva flori drăguțe şi le-am pus pretutindeni în casă, trudind din greu dar fericită toată ziua, şi am pregătit o cină cât puteam mai bună, tot timpul cu gândul că venea şi am s-o văd iarăşi. Şi am ținut-o aşa până la căderea nopții. Când am văzut că s-a întunecat şi m-am trezit că eram tot singură, visul mi s-a risipit şi m-am aşezat pe treapta din prag şi m-am simțit nespus de caraghioasă şi istovită. Şi, dacă mă credeți, numai ce aud paşi venind şi o vară a mea bătrâna trecea pe-acolo, o vară de care mă feream. Nu prea era în toate mințile, cum se spune, dar destul de inofensivă, o biată bătrână trăncănitoare. La prima ei chemare m-am dus s-o întâmpin, în loc să mă pitesc cum făceam uneori, iar ea a venit grozav de bucuroasă şi ne-am aşezat la cină împreună. Era o cină pe care n-aveam deloc poftă s-o mănânc singură.

— Nu cred să fi trăit în viața ei clipe atât de încântătoare ca atunci. Am auzit-o după aceea povestind tuturor despre această cină, exclamă doamna Todd compătimitor.

— Uite, acum când vorbesc despre toate astea, îmi zic că poate regina a aflat de pregătirile mele şi, neputând să vină, a trimis-o pe acea sărmană bătrână, care trăise toată viața în neagră mizerie!

Doamna Martin privi stânjenită la doamna Todd şi la mine.

— A fost o copilărie din partea mea să mă apuc să pregătesc cina, mărturisi ea.

— Cred că nu erai prima care făceai asta, zise doamna Todd. Nu, cred că nu erai prima care lua cina în acest fel, Abby, zise ea şi un moment nu mai putu spune nimic.

Doamna Todd şi doamna Martin îşi mutaseră puţin scaunele astfel că şedeau faţă-n faţă, iar eu, aşezată deoparte, le puteam vedea pe amândouă.

— Nu, nu mi-ai povestit asta niciodată până acum, Abby, zise liniştit doamna Todd. Nu înseamnă asta că pentru oamenii care au puţină imaginaţie, asemenea vise frumoase sunt partea reală a vieţii? Pentru cei mai mulţi oameni însă, lucrurile obişnuite, care se petrec în afara lor, sunt totul.

Lucru ciudat, doamna Martin păru că la început n-a înţeles, când taina inimii sale i-a fost explicată în cuvinte. Apoi, o sclipire de încântare şi înţelegere străluci pe faţa ei.

— Păi, cred că ai dreptate, Almira, zise ea şi se întoarse către mine. Nu ţi-ar plăcea să te uiţi la fotografiile reginei? mă întrebă ea.

Ne-am ridicat şi am mers în camera cea mai bună.

V. Vizita de la amiază ne-a părut foarte scurtă. În septembrie trebuie să fii mai zgârcit la vorbă, ca să ţii pasul cu scurtarea zilelor. După vizita noastră la fotografiile reginei, pentru o vreme nu s-a mai pomenit nimic despre ilustra persoană; companioanele mele au vorbit mult despre persoane mai puţin importante, cât am băut ceaşca de ceai pe care doamna Todd o prevăzuse. Eu însă am avut fericita idee de a aminti că şi reginei, se spune, îi place o ceaşcă bună de ceai, şi asta păru să aducă de îndată vorba despre Maiestatea sa în conversaţia de la o atât de îndepărtată şi reverenţioasă reuniune. Obrajii slabi ai doamnei Martin se îmbujorară viu, ca cei ai unei fetiţe.

— Dacă vreți, la ea m-am gândit când l-am pregătit atât de bun, zise că. Am o ceașcă chinezească veritabilă care a aparținut bunicii mele, şi cred că acum am s-o consider a reginei.

— De ce nu? răspunse cordial doamna Todd, cu un zâmbet încântător.

Mai târziu au vorbit despre o vizită pe care doamna Martin urma s-o facă în vara indiană la Dunnet şi Green Island, dar am observat că doamna Todd i-a dăruit pachețelul cu ierburi uscate, cu toate prescripțiile, pentru o cură la primăvară, ca şi cum se îndoia că se vor reîntâlni până atunci. Când ne-am uitat înapoi de la prima cotitură a drumului, geamăna reginei sta tot în picioare pe treapta din pragul uşii, urmărindu-ne de departe. Doamna Todd s-a oprit şi a rămas o clipă pe gânduri înainte de a-şi flutura iarăşi mâna.

— Un lucru e sigur, dragă, remarcă ea cu ascuțitu-i spirit de observație. S-ar părea că n-am lăsat-o chiar singură!

Am pornit apoi pe lungul nostru drum spre casă, peste deal, unde am zăbovit în soarele de după-amiază, şi prin păduri întunecoase, peste mlaştina stârcilor.

23. Cununia lui William

Zbuciumul vieții dintr-un mare oraş, necontenita sacrificare a preferințelor pentru a te lăsa absorbit în ocupații prea puțin plăcute, începeau să mă sâcâie, şi într-o zi am luat trenul şi am coborât doar cât să mă urc în vasul cu destinație spre răsărit. Carlyle spune undeva că singura fericire pe care un om ar trebui s-o dorească e satisfacția de a putea să pună capăt lucrului ce are de făcut; însă viața socială cu complicațiile şi ingenioasa ei

deşertăciune pare a fi o conspirație împotriva acestei fericiri. Dar primul vânt cu aromă sărată de la răsărit, prima vedere a unui far stând semeț pe stânca cea mai înaintată în mare, trecerea în zbor ca fulgerul a unui pescăruş şi alaiul brazilor în drum spre mare, de pe o insulă, m-au făcut să mă simt iarăşi eu însămi, în loc de biata ființă împrăştiată cu puțin înainte. Începeam o viață nouă şi zilele frământate rămâneau departe ca şi cum nicicând nu le trăisem. Nu puteam să respir destul de adânc sau destul de îndelung. Era întoarcerea la fericire.

Coasta avea încă aspect iernatic. Deşi era târziu în mai, întregul țărm arăta rece şi arid. Se ştie că în acest sezon cu cât mergi spre nord sau spre răsărit marea e tot mai rece, iar aerul mai cald şi acțiunea stimulatoare a vremii de toamnă şi căldura înmagazinată în cursul verii, îşi pierd cu desăvârşire puterea. Eram tare înfrigurată şi obosită când am ajuns spre seară în rada mohorâtă şi am zărit casele albe din Dunnet cățărate pe deal. Aveau un aer prietenos aceste căsuțe, părând că, cocoțate acolo pe deal, nu se îndepărtau de țărm ci coborau cu toatele să întâmpine o călătoare îndrăgită şi istovită. Ardeam de nerăbdare să cobor de pe vas. Pe ponton nu se afla entuziastul grup obişnuit. Sosirea vasului poştal era pentru mulți marele eveniment al unei zile de vară, şi am fost dezamăgită nevăzând pe niciunul dintre prietenii mei buni, în afară de Johnny Bowden care părea că toată iarna nu făcuse decât să crească, încât veşmintele lui scurte, ponosite de mare, îi dădeau o înfățişare de sărăntoc.

Expresia lui Johnny a rămas impasibilă când ne-am salutat, dar imediat mi-am dat seama că pricina era întârzierea întoarcerii mele, pe care o traducea drept nu prea multă dorință de a-i revedea. Înainte să-i pot da o explicație, mi-a luat mica valiză şi, mergând înaintea mea după vechiul obicei, apucă direct pe drumul povârnit spre locuința doamnei Todd. Da, crescuse

mult. Cu o vară înainte nu-mi trecuse o clipă prin gând că Johnny avea curând să devină, cu ajutorul timpului şi al altor forțe, un flăcăiandru; era un băietan atât de bine construit şi voinic, încât ai fi zis că natura l-a pus deoparte ca pe un produs finit, pe deplin satisfăcător şi fără cusur.

Minunata grădiniță dispăruse ca prin farmec în timpul iernii. Se mai vedeau câteva mlădițe degerate şi nişte firave tufişuri lângă gard, dar arăta ca o bucată de teren părăginit. Inima îmi bătea ca unui îndrăgostit, când m-am îndreptat spre uşa casei doamnei Todd, care parcă devenise mult mai mică sub înrâurirea vremii de iarnă.

— Nu-i cumva plecată de acasă? îl întrebai îngrijorată pe Johnny Bowden, îndată ce-am ajuns la treapta din pragul uşii.

— Plecată de-acasă! zise el, privindu-mă vădit surprins. Păi, am văzut-o stând lângă fereastra doamnei Caplin, cea dinspre drum, cam pe la ora patru!.

Şi, nerăbdător să ducă vestea sosirii mele, intră ca şi cum era locuința lui. În acelaşi moment, inima-mi dornică de revedere tresări la auzul glasului doamnei Todd. Se întrerupsese din ceea ce am aflat în urmă a fi o febrilă activitate, ca să-l dojenească pe Johnny că adusese prea mult glod în casă, timp în care am zăbovit afară. Apoi, ne-am reîntâlnit față-n față.

II. — Bănuiesc că-mi poți spune ce forme să le dau. N-am să mai fac anul ăsta chifle cu stafide pentru ocazii religioase. Nu! Sper că n-am să mai fac în veci, zise doamna Todd înainte de a-mi spune bun-venit. Poftim! Ia loc şi spune-mi ce-ai mai făcut! O să avem o cununie în familie, bănuiesc că ştii?

— O cununie! zisei, încă emoționată de revedere.

— Da. Dacă fluxul îl ajută şi nu-l prinde furtuna pe mare, sper să sosească şi să apară aici duminică.

— N-ar fi trebuit să-mi bat capul cu chiflele astea încă

de acum o lună, nimeni n-ar fi observat, dar într-o împrejurare ca asta trebuia să mă arăt la înălțime. Pentru William o să fie o corvoadă!

— Pentru *William!* exclamai. Ce vrei să spui, doamnă Todd?

Râse scurt, satisfăcută.

— Ei, Domnul a ascultat în sfârşit de glasul rațiunii şi a luat-o pe doamna Hight de la ferma de sus, dar nu ştiu dacă cununia o să aibă loc săptămâna asta. Esther a avut multă treabă cu rânduiala turmei sale, dar a făcut-o cum nu se putea mai bine. Cei care posedă locul vecin din partea de sus a păşunii sunt oameni înstăriți. Pe coasta din nord a crestei ăleia mohorâte pământul e excelent, şi unul dintre băieții ăstora a fost în ultima vreme mâna dreaptă a Estherei. L-a inițiat în toate problemele şi, după ce vinde la târg mieii timpurii, urmează să împartă jumătate-jumătate produsul fermei, oferindu-i dreptul să o cumpere în termen de doi ani. Şi-a rezervat locul de îngropăciune şi dreptul de acces acolo, şi…

N-am mai avut răbdare să aflu alte amănunte. Doream o nouă asigurare a principalului eveniment.

— William se va căsători? am repetat eu.

La care doamna Todd îmi aruncă o privire scrutătoare, nu lipsită de o nuanță de dispreț.

— Înmormântarea bătrânei doamne Hight a avut loc vineri, acum o săptămână, şi a asistat foarte multă lume, mă asigură ea după o scurtă pauză.

— Sărmana! zisei, şi în minte îmi apăru imediat imaginea disperatei şi chinuitoarei ei lupte cu necruțătoarea boală. A fost foarte greu pentru ea, continuai eu.

— Credeam că pentru Esther a fost greu! zise cu răceală doamna Todd.

III. Încercam un ciudat sentiment de înstrăinare. Îmi lipsea grădina verde, iar micile camere, la care

adăugasem câteva lucruri de-ale mele cu o vară înainte, îmi păreau ciudat de nefamiliare. Parcă eram un crab-ermit[69] într-o nouă cochilie goală, iar cu ferestrele închise, din cauza aerului rece de mai, şi strania tăcere şi culoare cenuşie a mării şi toate astea în prima noapte şi zi a vizitei mele, mă simţeam ca şi cum pierdusem legătura cu acea viaţă tihnită.

Doamna Todd a făcut reflecţia de circumstanţă că oamenii de la oraş mor îndeobşte fără nimeni în jurul lor şi mă sfătui să mă culc şi să mă odihnesc cum se cuvine după osteneala ce-mi dădusem să vin. Nu ştia cât de dor îmi fusese de condiţiile de viaţă din toamna trecută, la Dunnet. Era destul de firesc să mă simt dezorientată de ceea ce găsisem la întoarcerea mea.

Cineva a spus că niciodată nu-ţi dai seama că ai plecat de undeva sau ai sosit undeva, până a doua zi! A doua zi de dimineaţă, însă, m-am trezit cu obişnuitul simţământ de relaxare şi poftă de viaţă; soarele strălucitor de mai pătrundea în cameră şi auzeam paşii grei ai doamnei Todd duduind în cealaltă parte a casei, ca şi cum ceva urma să se întâmple. Nu departe de casă cânta prima prigorie aurie, şi era o zi încântătoare de primăvară. M-am uitat la grădină şi am văzut că, în cursul nopţii calde, câteva din comorile ei crescuseră cu un lat de palmă. Vârfurile crinilor galbeni se înălţau dârze lângă treptele din pragul uşii, şi sclipeţii[70] îşi desfăceau frunzele şi florile. Primăvara tardivă, pe care o lăsasem înapoia mea mai la sud, mă ajunsese din urmă pe această coastă nordică. Am văzut chiar o păpădie fudulă la liziera grădinii.

Nu-i uşor să relatezi marile evenimente din Noua Anglie. Mijloacele de exprimare sunt neîndestulătoare, şi acele puţine cuvinte care ne scapă în momente de adâncă emoţie par fade pe pagina tipărită. Când le citeşti trebuie să subînţelegi prea mult din încărcătura lor dramatică. Îndată ce am ieşit din cameră la vremea micului dejun, m-am întâlnit faţă-n faţă cu doamna

Todd şi când mi-a spus „vremea asta o să-l ducă pe William după ea, e ziua lor fericită!”, am simţit o emoţie pe care trebuie să mă străduiesc s-o transmit şi celui mai puţin receptiv cititor al acestei pagini reci. Am scris-o pentru cei care au un Dunnet al Ier, fie că pe acesta îl îndrăgesc ca scriitorul, fie un altul.

— Nu i-am văzut încă pânza venind. Probabil că se furişează printre insule ca să nu fie observat, continuă doamna Todd. Dacă te uiţi poţi zări o barcă pescărească, dacă ştii cum arată, chiar una curată nou-vopsită, care se îndreaptă spre ţinutul înalt din susul radei.

În timp ce vorbea, se duse la uşă şi privi departe pe mare. Ochii ei cercetară încoace şi-ncolo ţărmurile cenuşii, şi deodată faţa-i calmă î se lumină.

— Iată că vine, şi a luat-o drept peste largul radei ca un adevărat bărbat! zise ea cu mare admiraţie. Uite-l, Da, e William, şi-a invergat{71} vela nouă.

M-am uitat şi eu şi am zărit o pată albă nu mai mare acum ca o aripă de pescăruş, dar desluşit vizibilă pentru ochii ei ageri.

În acel an urma să plec pentru toată vara în Franţa, şi cu cât mă gândeam la o absenţă atât de lungă din aceste peisaje naturale, cu atât mai dragi şi încântătoare îmi deveneau. Sfânta Tereza spune că cea mai preţioasă însuşire a omului nu e de a gândi mult ci de a iubi mult, şi uneori am crezut că niciodată nu descoperisem o dragoste atât de pură ca aceea descoperită la Dunnet în inimile atât de diferite ale doamnei Blackett, doamnei Todd şi a lui William. Asta numai pentru că am izbutit să cunosc dragostea, înţelepciunea şi sinceritatea acestor trei fiinţe în mediul lor propriu de viaţă. Fiinţe ca ei se găsesc, slavă Domnului, în fiecare sat din lume, dar lotul e să cunoşti nemijlocit aceste însuşiri ale lor. Până să-mi dau seama de obişnuitele orbiri şi prefăcătorii ale oamenilor, fusesem numai în satul Dunnet, şi aici am cunoscut cu adevărat astfel de naturi umane nesofisticate. Fericirea în viaţă depinde de felul

cum o înțelegi. S-ar părea că nu ignorăm aceste adevăruri, şi că chiar credem în ele; dar suntem atât de puțin obişnuiți să ne gândim la ele, ne sunt atât de străine…

— Ei bine, draga mea! exclamă doamna Todd, întrerupându-mă din reflecțiile mele. Nu mai am astâmpăr… Am bănuit că o să aibă de furcă cu vântul. Nu poate naviga pe cursul ăsta şi n-o să sosească înainte de o oră… Sper că a aranjat totul, dar a spus că nu se ducea după Esther decât dacă vremea era bună, şi trebuie să-ți spun că azi-dimineață arăta nesigură.

Mi-am amintit fața bătută de vânt a Estherei. Semăna cu o țărancă franceză care-şi trecuse toată viața pe ogoare. Mi-am adus aminte de expresia ei plăcută, ochii candizi de copil, şi m-am gândit la bucuria uimită pe care o simte acum când, după toți aceşti ani, va fi scutită de griji şi cu dragoste ferită de vânt şi intemperii. Uitând de trudele şi grijile de primăvară, Esther şi William se vor simți acum iarăşi tineri. Nu mă lăsa inima să nu aştept sosirea bărcii, doream atât de mult să văd fața fericită a lui William.

— Mă duc să aşez pe masă prăjiturile şi vinul! zise doamna Todd. N-or să se oprească să stea la masă, or să dorească să plece direct acasă cât mai repede cu putință. Am să le dau desigur câteva prăjituri şi ceva vin… am făcut un chec grozav, după rețeta mea cea mai bună… şi o sticlă din cele două pe care mi le-a dăruit bătrânul căpitan Denton în ziua căsătoriei mele, una am băut-o şi una am păstrat-o şi nu m-am atins de ea până acum. Mi-a spus că nu există vin ca ăsta în statul Maine.

Era o zi de aşteptare acea zi de primăvară. Vremea de mai era nerăbdătoare ca şi inimile noastre dornice; iarba înverzea văzând cu ochii. Aerul cald era plin de păsări, iar pe mare se aşternuse o strălucire incandescentă în locul strălucirii reci a vremii friguroase mult zăbovite.

Fața doamnei Todd avea o expresie pe care am remarcat-o cândva, dar de atunci n-am mai văzut-o. Era în cea mai bună dispoziție a ei. Am plecat apoi la o mică plimbare matinală şi când m-am întors am stat fiecare mai tot timpul în camere diferite. În aer plutea o vie emoție, încât conversația noastră se limita la cuvinte rostite scurt şi repezit. Cred că ea croşeta, iar eu îmi treceam vremea cu o carte. Am auzit-o umblând încoace şi-ncolo, şi cum uşa casei era larg deschisă, ieşea şi se plimba cu paşi măsurați pe aleea din față până la poartă, ca un ofițer de cart.

Aşteptarea marilor evenimente din viață e totdeauna foarte solemnă; cei mai mulți am făcut-o de nenumărate ori. Aşteptarea naşterii sau aşteptarea morții dau o stare de spirit asemănătoare.

Până la urmă doamna Todd s-a întors repede de la poartă şi, stând la uşă în lumina soarelui, îmi făcu semn să mă apropii, ca o sibilă.

— Credeam că ai înțeles tot în ziua când ai fost acolo sus, zise ea pe un ton ceva mai calm.

Eu însă am avut impresia că altceva voia să spună; că, de când ne-am despărțit în toamna trecută, capacitatea mea de înțelegere scăzuse în loc să sporească.

— William, continuă ea, s-a folosit pentru ultima oară de pretextul plecării la pescuit. Asta îl ajuta să înlăture orice bănuială, ceea ce l-ar fi înspăimântat de moarte! Dar nimeni n-a aflat vreodată mai puțină mângâiere din a face curte unei fete vreme de patruzeci de ani. Nu, nu va mai avea nevoie de pretexte, zise doamna Todd cu un aer radios.

— Aşadar, ştiați unde se ducea în acea zi? întrebai cu o izbucnire de admirație pentru atâta perspicacitate.

— Ştiam! replică semeț doamna Todd.

— O! dar acea loțiune de hedeomă, protestai cu indignare, amintindu-mi că sub pretextul țânțarilor îl mânjise atât de îngrozitor pe sărmanul îndrăgostit.

Era revoltător! Medeea nu şi-ar fi putut urmări scopurile mai deliberat.

— Draga mea, zise doamna Todd sub emoția sosirii mele şi a marilor griji cu căsătoria. Are o față frumoasă şi țânțarii i-o băşică cum rar mai vezi. N-ai fi vrut să-l las să se prezinte la iubită pocit de o muşcătură de țânțar? Pe vremuri, când eram tineri, mă însoțea în plimbările mele, şi ca înțeleşi tăbărau asupra lui chiar în clipa când intram în pădure.

Sta în fața mea cu un aer dojenitor şi mi-am dat seama că meritam reproşul.

— Da, ai venit, zise ea după un moment de tăcere, tocmai la timp ca să-mi dai un sfat în legătură cu chiflele mele cu stafide. Se zice că se poartă ornamentații bogate deasupra.

IV. Prelungirea aşteptării venea în contradicție directă cu momentele de efuziune ale revederii. Încetineala cu care treceau orele dimineții temperau emoția cu care am început ziua. Doamna Todd a coborât din sferele unde fața îi strălucise atât de luminos, la îndeletnicirile obişnuite. Au sosit nişte cunoştințe din Black Island, pentru care nu nutrea prea multă simpatie, aducând o biată fetiță bolnăvicioasă pentru sfaturi medicale. Erau femei gălăgioase, cu glasuri stridente asurzitoare, şi au rămas multă vreme. Am auzit totuşi clinchetul ceştilor de ceai şi n-am surprins nicio notă de nerăbdare în tonul vocii doamnei Todd. Dar, când în sfârşit au plecat, n-a zăbovit prea mult la despărțire şi s-a întors la mine ca să-mi explice că erau oameni care nu-i plăcuseră niciodată şi, sub pretextul unei vizite prieteneşti, economisiseră onorariul doctorului; i-a fost însă milă de sărmana fetiță şi, afară de asta, ştia că doctorul era plecat.

— M-am văzut nevoită să le dau eu leacurile potrivite, îmi spuse ea. N-ar fi cumpărat de la prăvălie nici de un cent doctorii pentru micuța aceea pipernicită. Avea

nevoie de hrană mai multă, dar cred că nici lapte destul nu primeşte. Sunt mari producători de unt, acolo la Black Island, şi păşunea e excelentă, dar nu folosesc pic de lapte pentru ei, iar în unt pun multă sare ca să-i mărească greutatea, – de-ai crede că de la diavol le vin toate apucăturile astea ale lor.

Era extrem de indignată şi-i părea foarte rău de fetiţa aceea gălbejită.

— Aş fi dorit s-o lase în grija mea, zise ea. Le-am dat oarecum acest sfat şi ochii fetiţei exprimau atâta dorinţă pe faţa ei sfrijită, încât am putut să-mi dau seama ce se petrecea cu ea, dar ei mi-au spus că nu erau dispuşi. Dispuşi!

Doamna Todd fornăi ca un armăsar abraş şi plecă; dar am auzit-o bombănind şi vorbind singură, supărată foc, încă o oră după aceea.

La sfârşitul acestui interval, duşmanca ei de moarte, Mari Harris, a apărut la uşa din dos cu o basma cadrilată pe cap. Era totdeauna ahtiată de veşti şi dădu drept scuză a prezenţei sale că dorea să împrumute ziarul săptămânal. Căpitanul Littlepage, a cărui menajeră era, îl luase de la poştă în acea dimineaţă, dar din cauza ţinerii de minte slabe uitase unde-l pusese.

— Ce face bietul bătrân? întrebă amabil doamna Todd, ignorând pretextul Mariei şi adevăratul scop al vizitei sale.

Cu o seară înainte vorbisem despre intenţia de a-l vizita pe căpitanul Littlepage şi pe Elijah Tilley, şi acum o auzeam pe doamna Todd repetând întrebările şi intenţiile mele şi părând cu remarcabila ei volubilitate întrebările indiscrete ce era sigură că aveau să vină. Dar, până la urmă, Maria Harris prinse un prilej şi întrebă îndrăzneţ dacă nu-l văzuse pe William în acea dimineaţă pe ţărm.

— O fi fost, replică doamna Todd. Joi e ziua lui obişnuită când vine pe uscat.

— Era îmbrăcat elegant, stărui Maria. Ea însă nu

purta ținuta potrivită. Nu ştiam că aveau să se căsătorească.

Doamna Todd nu răspunse. După zgomotele ce ajungeau la urechile mele, mi-am dat scama că se retrăsese în firida din bucătărie şi zdrăngănea nişte tingiri.

— Oricum cred că se vor căsători curând, continuă vizitatoarea.

— Cred că da, de-o vor dori, răspunse doamna Todd. Nu ştiu absolut nimic. Aşa spune lumea.

Şi curând după aceea basmaua cadrilată se retrase, trecând pe lângă fereastra mea.

— I-am făcut repede vânt, zise mândru doamna Todd venind numaidecât la uşa mea. Cine o mai fi venind acum? zise ea când două siluete trecură spre bucătărie.

Erau doamna Begg şi mama lui Johnny Bowden, care se bucurau de simpatia ei, şi au fost primite, cu obişnuita politețe a doamnei Todd. Apoi, a venit una dintre doamnele Capdin cu o ceaşcă în mână ca să împrumute drojdie. Sub diferite pretexte aproape toate cunoştințele veniseră să se convingă ce se petrecea în realitate şi să afle ce le putea comunica doamna Todd despre cununie. Dar ea ocolise de fiecare dată subiectul în cursul tuturor vizitelor, sub diferite pretexte, răspunzând la principala întrebare finală a fiecărui oaspete curios cu evaziva frază „nu ştiu absolut nimic, aşa spune lumea”!

Tocmai repetase a patra sau a cincea oară această frază şi închisese uşa în urma ultimilor musafiri, când ne-am întâlnit în micul antreu. Doamna Todd nu era prost dispusă, ci foarte amuzată.

— Ai observat, poate, că m-am bucurat de tot felul de atenții sociale. Nu le-a trecut prin minte că, de-ar fi putut să rabde până după-amiază, ar fi aflat atât cât ştiam şi eu. Dintre toți cei şaisprezece musafiri doar unul a manifestat un real interes, restul au venit din simplă curiozitate. Doar unul s-a arătat cu adevărat

interesat.

— Vrei să spui domnişoara Maria Harris? zisei şi doamna Todd râse.

— Sigur, dragă, confirmă ea. Cât de bine ai înțeles-o pe-această sărmană creatură umană!

La o mică distanță mai jos pe ulița în pantă, se afla o casă proaspăt văruită în alb. Privită în lumina soarelui, strălucirea ei te orbea. Era casa pastorului şi chiar acum în fața ei se oprea o căruță. Un bărbat ajuta o femeie să coboare. Au rămas un moment unul lângă altul, timp în care Johnny Bowden a apărut ca din pământ şi s-a suit pe capra căruței. Au intrat apoi în acea casă şi au închis uşa. Doamna Todd şi cu mine am stat alături privind; obrajii îi erau scăldați în lacrimi. L-am urmărit pe Johnny Bowden, care se amuza într-un moment atât de măreț, fluturând şăgalnic biciul încât bătrânul cal bălan al lui Caplin se ridica din timp în timp în două picioare, ca şi cum voia s-o ia la goană, dar era nemilos frânat. În spatele căruței era ceva care din când în când solicita atenția băiatului; se apleca deasupra, părând că ceva foarte prețios fusese lăsat în grija sa; poate că era doar micul cufăr al Estherei, ce urma s-o însoțească la noul. cămin.

În sfârşit, uşa casei parohiale s-a deschis şi au ieşit două persoane. Pastorul i-a urmat şi au rămas în pragul uşii; i-a reținut desigur ca să le spună cuvinte de bună urare; n-a mai socotit probabil necesar să le dea povețe.

— E absolut singur. Soția lui e la Portland, la sora ei, zise tare doamna Toddd, cu glas sec. E o femeie drăguță, dar vorbeşte prea mult. Uite-i! Vin aici. N-am ştiut ce-aveau de gând. Da, vin să ne vadă înainte să plece acasă. Zău dacă William nu arată ca un rege!

Doamna Todd a făcut un pas înainte şi am rămas în picioare să-i aşteptăm. Fericita pereche urca la pas ulița, Johnny Bowden conducând căruța înaintea lor. Am auzit din când în când un scâncet slab, dar sub emoția momentului nu-i dădusem atenție; când însă

William şi Esther au venit să dea mâna cu doamna Todd şi apoi eu mine, fără să scoatem niciunul o vorbă, Esther s-a dus repede în spatele căruţei şi, după ce a desfăcut nişte sfori, s-a întors la noi purtând în braţe un mieluşel alb. În timp ce-l mângâia ţinându-l la piept, aruncă o privire sfioasă spre William, după care, tot tăcuţi, am intrat împreună în casă. Mielul încetase să mai behăie. Esther cu mielul în braţe era un tablou încântător.

Când am ajuns în casă, doamna Todd şi-a pierdut obişnuita stăpânire de sine şi dădu drumul puternicei emoţii ce o stăpânea. Îmbrăţişă silueta subţire a Estherei şi o strânse la piept, cu miel cu tot, sărutând-o ca pe un copil, apoi îi întinse mâna lui William şi-şi dădură sărutul frăţesc. Era o scenă atât de mişcătoare, atât de tandră şi atât de descătuşată de obişnuitele lor reţineri, încât Esther şi cu mine nu ne-am putut stăpâni să nu ne aruncăm o privire fericită de înţelegere. N-am văzut niciodată o mireasă tânără nici pe jumătate atât de radioasă în fericirea ei ca Esther în acea zi de cununie. Am luat cu toţii pişcotul şi paharul de vin obişnuite la nuntă, de asemenea în tăcere ca o adevărată împărtăşanie, şi apoi, spre surprinderea mea, aveam să constat simpatia şi curiozitatea publică manifestate într-o împrejurare atât de importantă. Mi-era groază la gândul calvarului prin care ar putea să treacă William, dar el i-a întâmpinat cu cordialitate atât pe vecinii veniţi din simpatie, cât şi pe cei aduşi de curiozitate; şi când au plecat în sfârşit, pentru că şi în Dunnet erau pierde-vară nechibzuiţi, m-am pregătit repede şi am plecat amândouă, cu William şi Esther, spre ţărm. Drumul era scurt. De la ferestre feţe prietenoase le făceau semne afectuoase, iar de la porţi voci cordiale le adresau urări de fericire. Esther ducea mielul sub un braţ; între timp îmi spuse că mama mielului murise şi nu a putu îndura gândul să-l părăsească acolo. Cealaltă mână a ţinut-o pe braţul lui

William până am ajuns la debarcader. Aici, William a dat mâna cu mine şi m-a privit drept în ochi, ca pentru a se convinge că înțelegeam cât era de fericit. Apoi, păşi în barcă şi-şi întinse brațele spre Esther. În sfârşit, era a lui.

L-am urmărit făcând un culcuş pentru miel la picioarele Estherei, dintr-o veche pelerină de mare, după care i-a înfăşurat şalul în jurul umerilor şi i l-a prins cu un ac pe care-l avea înfipt în reverul hainei. În tot acest timp ea s-a uitat tandru la el; apoi, şi-a ridicat privirea spre noi, o drăgălaşă îmbujorare feciorelnică înviorându-i obrajii.

Am stat amândouă acolo şi i-am urmărit îndepărtându-se în larg. Soarele de mai începea acum să coboare, dar briza era bună şi barca avansa repede.

— Mama trebuie că-i aşteaptă, zise doamna Todd. Da, mama pesemne că i-a aşteptat toată ziua. O să fie atât de fericită s-o aibă pe Esther lângă ea!

Am pornit împreună la deal, spre casă. Doamna Todd n-a mai zis nimic, dar ne-am ținut strâns de mână tot drumul.

24. Privind înapoi

Până la urmă a venit şi sfârşitul verii, când casa era rece şi umedă dimineața şi lumina părea să vină în cameră filtrată prin frunzişul verde; dar la primul pas în aer liber, razele soarelui se aşezau ca o mână caldă pe umerii mei şi cerul senin părea că se urca repede tot mai sus, cu cât îl priveam mai mult. Pe coastă nu era obişnuita pâclă de toamnă şi nici ceața de august; în schimb, marea, cerul, întreaga linie lungă a litoralului şi dealurile din interior, tufişurile de dafin şi vârfurile

brazilor luau o culoare mai închisă şi un contur mai pronunţat. O sclipire feerică zăbovea în aer şi un fel de luciu pe suprafaţa apei şi iarba păşunilor; un aspect boreal, pe care, cu excepţia acestui moment al anului, numai departe la nord puteai să-l găseşti. Lumina soarelui unei veri nordice îşi încheia glorios strălucirea.

Îmi mai rămâneau puţine zile de stat la Dunnet, şi pe fiecare o lăsam cu regret să treacă, aşa cum un avar îşi cheltuieşte banii. Doream să pot retrăi una dintre primele mele săptămâni aici, cu acele lungi ore când nimic nu se întâmpla în afară de creşterea plantelor şi goana soarelui. Pe atunci nu ştiam nici măcar unde să mă duc în plimbare. Acum îmi rămâneau multe lucruri încântătoare de făcut şi refăcut, de parcă eram la Londra. Trăiam din plin febra momentului şi a numeroase obligaţii plăcute de împlinit, iar zilele zburau ca o mână de flori aruncate în vântul dinspre mare.

În sfârşit, aveam de luat rămas-bun de la toţi prietenii mei din Dunnet şi de la locşorul meu intim din micuţa casă, şi să mă întorc într-o lume în care teamă mi-era că aveam să mă simt o străină. O asemenea vară fericită nu era poate lipsită de unele îngrădiri, dar huzurul vieţii simple e îndeajuns de desfătător ca să-i compenseze neajunsurile; harurile păcii nu sunt pentru cei care trăiesc în toiul bătăliei.

Urmând să iau vaporaşul cu aburi, fără orar precis, care circula după-amiază în josul radei, m-am aşezat lângă fereastra mea privind afară, la grădina cu ierburi verzi şi regretând lipsa unei companii. Doamna Todd nu vorbise aproape deloc toată ziua, afară de câteva scurte ieşiri de nemulţumire; s-ar fi zis că eram gata-gata să ne certăm şi că plecarea mea în condiţii oarecum normale nu era cu putinţă. Până la urmă am auzit zgomot de paşi şi, ridicând ochii, am observat că doamna Todd sta în picioare în pragul uşii mele.

— M-am îngrijit de toate, zise doamna Todd cu glas

neobişnuit de tare şi oarecum negustoresc. Geamantanele dumitale sunt acum la debarcader. A venit şi le-a dus jos însuşi căpitanul Bowden şi tot el o să supravegheze îmbarcarea lor. Da, m-am îngrijit de toate, repetă ea pe un ton mai amabil. Lucrurile pe care le-am lăsat pe masa din bucătărie, o să le iei în mână; coşul nu-i nevoie să mi-l înapoiezi. Acum trebuie să plec pe jos la Port să aflu cum o duce cu sănătatea bătrâna doamnă Edward Caplin.

M-am uitat la faţa prietenei mele şi am întâlnit o privire care m-a îndurerat nespus. Fusesem destul de tristă înainte de plecare.

— Cred că ai să mă scuzi dacă n-am să fiu la debarcader să te văd plecând, zise ea tot îmbufnată. Trebuie într-adevăr să mă duc să văd ce-i cu doamna Edward Caplin. E la al treilea şoc şi dacă mama vine duminică, o să vrea să afle cum o duce bătrâna doamnă.

Cu aceste ultime cuvinte, doamna Todd s-a întors şi m-a părăsit ca şi cum îşi amintise brusc că a uitat ceva, aşa că am fost sigură că se întoarce, dar curând am auzit-o ieşind pe uşa de la bucătărie şi trecând pe cărare spre poartă. Nu mă puteam despărţi aşa. Am alergat după ea să-mi iau rămas-bun, dar când a auzit paşii mei grăbiţi a scuturat din cap şi a fluturat mâna, fără să privească înapoi, continuându-şi drumul în josul uliţei.

Când am revenit, micuţa casă devenise dintr-odată pustie, iar camera mea părea goală ca în ziua când venisem. Eu şi toate lucrurile mele nu mai eram acolo şi mă gândeam ce va simţi doamna Todd când se va întoarce şi îşi va găsi chiriaşa plecată. Aşa murim încetul cu-ncetul pe zi ce trece; tot astfel unele capitole ale vieţii noastre ajung la sfârşitul firesc.

Am găsit pacheţelele de pe masa din bucătărie. Era acolo şi un nostim coş indian, cu care ştiam că posesoarea lui se mândrea şi pe care îl admirasem cândva. Alături lăsase o impresionantă cantitate de provizii pentru cina de pe vapor, împreună cu un

mănunchi de pelin frumos legat, o rămurea de dafin şi o cutiuţă veche de piele, care conţinea acul de păr din mărgean, pe care Nathan îl adusese acasă pentru Joanna.

Mai aveam o oră de aşteptat şi m-am dus pe dealul situat imediat deasupra şcolii şi am stat acolo, reflectând şi privind departe pe mare, şi urmărind să apară vasul la orizont. Puteam să văd Green Island, mică şi întunecată de păduri la acea distanţă; mai jos se vedeau casele satului, cu merii şi micile lor grădini. Când m-am uitat spre păşunile de dincolo de sat, am zărit-o pentru ultima oară pe doamna Todd, mergând încet pe drumul de picior care ducea de-a lungul ţărmului spre Port. La o astfel de distanţă puteai să distingi mai clar trăsăturile generale ale personalităţii cuiva. De aproape, doamna Todd părea abilă şi generoasă şi eu totul absorbită în agitatele ei îndeletniciri, dar din depărtare silueta ei arăta înduioşător de însingurată, învăluită într-o aură de mister extrem de bine stăpânit. Când şi când se oprea să culeagă ceva, poate preferata ei hedeomă, şi până la urmă am pierdut-o din ochi, dispărând dinapoia unui pâlc compact de ienuperi şi brazi albi, în timp ce traversa încet o porţiune a drumului de pe unul dintre locurile mai înalte ale ţărmului.

Când am ajuns pe vaporaşul cu aburi, am constatat că era un vechi cabotier de mare, acţionat prin roţi cu zbaturi, care provocau valuri înalte pe ţărmurile stâncoase. Am stat în picioare pe punte privind înapoi şi urmărind neosteniţii pescăruşi adunându-se şi rotindu-se, şi coborând lin laolaltă pe lungi pante de aer, apoi separându-se repede şi plonjând în valuri. Fluxul începea şi mulţime de peştişori îl însoţeau, neştiutori de sclipirea argintie a uriaşelor zburătoare şi de repeziciunea fioroaselor lor ciocuri. Marea era în plină vervă, crestele valurilor se repezeau înapoi de parcă erau înaripate ca pescăruşii şi, ca şi lor, nu le păsau de vânt.

La ieşirea din canalul principal am trecut pe lângă un bătrân pescar îndoit de spate, în drum pentru rondul de seară printre capcanele de homari. Înainta anevoie cu vâsle scurte, şi barca sălta şi se cufunda odată eu valurile vaporaşului. Am observat că era Elijah Tilley şi, cu toate că fusesem multă vreme străini, ajunsesem să fim buni prieteni. Aş fi dorit ca el să fi aşteptat pe unul dintre amicii lui şi să nu-şi controleze singur capcanele. Era o muncă grea să vâslească de-a lungul țărmului pe mare rea. Când am trecut prin dreptul lui, i-am făcut semn cu mâna şi am încercat să-l strig; el şi-a ridicat privirea şi mi-a răspuns la semnele mele de rămas-bun cu o clătinare din cap reverențioasă. Micul sat, cu înaltele catarge ale pescadoarelor avariate, din apropierea țărmului, s-a mai zărit câteva minute deasupra nivelului mării, apoi s-a contopit în uniformitatea coastei şi nu l-am mai putut distinge de celelalte sate, care păreau nişte pietricele presărate pe grozama{72} verde a țărmului.

Iarba dintre terasele micilor insule din largul radei arăta proaspătă ca prima iarbă; în săptămâna dinainte plouase câteva zile, şi pe toate înălțimile cu păşuni apărea ici şi colo verdele mai închis al ferigilor. Semăna cu aspectul țărmului la început de vară, deşi oile ce se vedeau păscând de-a lungul pripoarelor, în strălucirea redusă a soarelui de după-amiază, dolofane în abundenta lor lână pentru iarnă, trădau adevărata perioadă a anului. Curând a început să sufle vântul şi vasul şi-a schimbat cursul spre largul mării, pentru a ocoli extremitatea promontoriului care adăpostea rada şi, când m-am uitat iarăşi înapoi, insulele şi promontoriul se depărtau tot mai mult, iar Dunnet şi întreaga-i coastă nu se mai zăreau.

Fuga lui Betsey Lane

1. Într-o dimineață vântoasă de mai, trei bătrâne şedeau împreună aproape de fereastra deschisă din magazia de la pod a azilului pentru săraci din Byfleet. Vântul sufla din nord-vest, dar fereastra era orientată spre sud-est şi doar când şi când le venea câte o adiere plăcută de aer răcoros. Erau aşezate una lângă alta, genunchi la genunchi, dezghiocând păstăi de fasole deasupra unei banițe şi privind spre curtea de jos, acoperită cu iarbă verde presărată cu păpădii, şi la drumul nisipos şerpuit care ducea în sat, două mile mai departe. Câteva albine zumzăiau prinse în pânzele de păianjen de pe căpriorii de deasupra capului sau bufneau în ochiurile de geam din acoperiş; doi viței mugeau în curtea grajdului şi câțiva bărbați lucrau la încărcarea unei cotige cu gunoi, răcnind de parcă erau surzi. În ambianța azilului pentru săraci din Byfleet domnea o activitate voioasă şi chiar un aer de mulțumire. Aproape fiecare avea un trecut interesant, deşi despre viitor mai puțin puteau spune. Pensionarii nu se simțeau câtuşi de puțin năpăstuiți sau nefericiți. Mulți dintre ei se retrăgeau aici numai pentru a se adăposti pe durata iernii, după care plecau, unii ca să înceapă o muncă de care se mai simțeau în stare, alții ca să trăiască în modestele lor locuințe proprii. Celor mai mulți, bătrânețea le zdruncinase sănătatea şi le redusese rezistența la oboseală. Dar, departe de a se

plânge de starea lor de întreţinuţi ai oraşului, le plăcea schimbarea şi agitaţia ce le oferea şederea pe timpul iernii în ferma săracilor. De la această stare generală de spirit făcea excepţie o tânără văduvă vlăguită, cu faţă aspră, mamă a şapte copii, care se văita tot timpul de această schimbare a vieţii sale. Femeile mai în vârstă o priveau cu neîncredere şi puteau vorbi despre ea numai în momente ca acesta, când se întâmpla să stea împreună la lucru.

Cele trei dezghiocătoare de păstăi erau îmbrăcate la fel, în rochii de pânză rezistentă de în, cadrilată cu o dungă albă, şi toate purtau şorţuri mari decolorate din doc albastru, cu buzunare mari, potrivite pentru mâna dreaptă. Domnişoara Peggy Bond era o persoană măruntică, cu o expresie marţială, care purta o pereche de ochelari enormi cu rame de oţel şi îşi ţinea bărbia ascuţită mult ridicată în aer, ca pentru a-i compensa nasul prea mic. Era mai mult de jumătate oarbă, dar ochelarii păreau orientaţi în sus în loc de drept înainte, ca şi cum purtătorul lor se uita tot timpul atent la păsări. Domnişoara Bond suferise când şi când serioase vătămări fizice, pentru că niciodată nu lua seama unde îşi punea piciorul şi, tot împiedicându-se şi poticnindu-se, drumul ei prin lume fusese marcat de vânătăi. Căzuse în guri de beci şi goluri de scări şi păşise nepăsătoare în şanţuri adânci şi în pâraie de pe păşuni. Se mândrea însă cu uitătura ei în sus, spunând că aşa privea şi tatăl ei. La azilul săracilor, unde o boală neobişnuită era socotită o distincţie, uitătura ei în sus era privită ca o foarte onorabilă infirmitate. Simplul reumatism, ca acela care o chinuia pe Tanti Lavina Dow, pentru ale cărei degete răsucite chiar şi această muncă uşoară era anevoioasă şi obositoare, simplul reumatism era ceva obişnuit şi la o asemenea meteahnă nimeni nu catadicsea să dea atenţie. Sărmana Peggy era o fire modestă şi prietenoasă, care niciodată nu-şi dădea aere; nu era cu nimic deosebită de ceilalţi oameni, cum îi

plăcea mereu să spună, dar doamna Lavina Dow era un gen cu totul diferit de persoană, cu o ținută impunătoare şi, uneori, un comportament agresiv. Fusese o vreme când putea să presteze în bune condiții o muncă zilnică, la fel ca oricare; dar de mulți ani nu mai părăsise ferma oraşului, fiind prea infirmă pentru a mai depune o muncă. Nu avea rude sau prieteni să-i viziteze, dar dintr-o pasiune înnăscută pentru autoritate nu se putea resemna să fie o ființă neluată în seamă de lume. Doamna Dow era aici amfitrioană şi arbitrul regulilor de comportare; ținea minte pe toți pensionarii şi orice eveniment de seamă din ultimii aproape patruzeci de ani şi cunoştea o mare parte a istoriei oraşului şi biografia a trei sau patru generații în urmă de pensionari.

Era prietena intimă a celei de a treia femei, Betsey Lane; împreună dădeau tonul reflecțiilor şi al opiniilor – îndeosebi al opiniilor – şi aveau ultimul cuvânt nu numai în treburile fermei săracilor din Byfleet, dar şi în hotărârile înalților funcționari municipali şi ale tuturor celorlalți factori cu putere de decizie. Betsy Lane îşi petrecuse cea mai mare parte a vieții ca mai-mare peste slugi, în respectata familie a bătrânului general Thornton. Se bucurase de multă încredere şi prețuire, şi la împrăştierea acestei familii, cândva mare şi prosperă, fusese lăsată în condiții materiale bune, ba cu legate testamentare, ba cu sume bunişoare de bani economisite de ea în acest timp; dar, din cauza unor nefericite întâmplări şi, după o lungă boală care s-a încheiat cu un braț înțepenit şi agravarea nesiguranței materiale, buna Betsy ajunsese la înțeleapta concluzie că era mai uşor să fie ajutată de întregul oraş decât doar de câțiva binevoitori. Sperase tot timpul să vadă câte ceva din lumea largă înainte de a muri. Se trăgea dintr-un neam de navigatori cutezători, dar nu călătorise niciodată mai departe de oraşele Damby şi Northville, la treizeci de mile mai departe.

Toate erau bătrâne, dar Betsey Lane, care avea şaizeci şi nouă de ani şi arăta mult mai bătrână, era cea mai tânără. Peggy Bond avea mult peste şaptezeci, iar doamna Dow era cu cel puțin zece ani mai în vârstă. Făcea o mare taină din anii ei, dar cum uneori vorbea de evenimente dinaintea Revoluției[73] precizând că fusese martor ocular, lăsa desigur impresia că apucase vremuri foarte vechi. Povestirile ei erau încântătoare pentru Betsey Lane, care se simțea cu douăzeci de ani mai tânără, din moment ce ținerea de minte a prietenei şi colegei sale întrecea atât de mult limitele cronologice obişnuite ale unor amintiri personale.

Coşul cu fasole-păstăi era la îndemână şi fiecare dezghiocătoare îşi umpluse de mai multe ori poala cu păstăi din coş. Magazia nu era un loc neplăcut unde să stai pe scaun să lucrezi – cu ghirlandele ei din ştiuleți de porumb pentru sământă atârnând de căpriorii cafenii, putinici goale, gherghefuri, vârtelnițe stricate şi câteva resturi de mobilă veche. Într-un colț îndepărtat se afla o scândură lată, de tristă folosință şi evocare, şi aproape alături de scândură o roabă veche. Mai era un scrin uzat, unde administratorul azilului păstra semințele pentru grădină, împreună cu rămăşițele veştejite a trei castraveți de sământă care îi ornamentau partea de sus. Nimic frumos sau interesant nu puteai să vezi, dar locul oferea avantajul folosirii lui în condiții de intimitate. Era locul liniştit preferat al dezghiocătoarelor de păstăi, unde se puteau retrage nestingherite din încăperile comune prea frecventate ale acestui rustic aşezământ.

Betsey Lane suflă peste boabele din palmă ca să împrăştie pleava. Briza de primăvară suflă înapoi pleava şi i-o presără pe față şi pe umeri. Îşi frecă nervos ochii ca s-o înlăture, când observă întâmplător pe bătrâna Peggy ținându-şi sus palma cu boabe, ca pe o ofrandă, întorcându-şi capul în ciudata poziție ridicată şi înclinată într-o parte şi privind fix la boabe, ca o găină.

— E o muncă destul de neplăcută pentru dumneata,

doamnă Bond, nu-i aşa? o întrebă Betsey compătimitor.

— Îmi place tot ce pot să fac în felul meu, ripostă înțepată Peggy. Doresc să-mi aduc şi eu contribuția mea. Nu-i bătrâna doamnă Fales cea care urcă ulița? După mers pare să fie ea.

Celelalte se uitară, dar nefiind prezbite vederea lui Peggy se dovedi deocamdată mai bună. Doamna Fales nu era simpatizată.

— Sper că nu vine să-şi treacă primăvara aici. Cred că nu acum, e prea târziu, zise Betsey Lane. De cum se bătătoresc drumurile, îi place să hoinărească.

— E doamna Fales! zise în continuare Peggy Bond cu un aer serios îngrijorat. Uite-o că trece mai departe, lăsați-o plata domnului, vă rog!

— Cred că se îndreaptă spre familia verişoarei sale de la Beech Hill, zise Betsey după un moment. Deşi, dacă pleca de la fiica ei în dimineața asta, ajungea până acum.

Câtă vreme nu avea de gând să rămână aici, mai că aş fi dorit să intre să-şi treacă ziua la noi.

În conversația din magazia de la pod se făcu tăcere; chiar şi vițeii din curtea grajdului stăteau liniştiți. Toți argații plecaseră la câmp unde semănatul porumbului era în toi. Boabele de fasole clăncăiau neîntrerupt în banița de lemn de la picioarele dezghiocătoarelor. Betsey Lane începu să cânte un imn religios şi celelalte i se alăturară pe cât puteau, ca nişte greieri tomnatici; vocile lor erau pițigăiate şi discordante, când şi când cu note joase, tânguitoare. Betsey cânta destul de bine, dar celelalte nu erau în stare să facă decât un fel de acompaniament. La notele mai înalte, vocile lor nu se mai auzeau deloc.

— Ah, Doamne! mult aş dori să mă pot duce la Centenar[74] se tângui Betsey, oprindu-se din cântat atât de brusc, încât celelalte au fost nevoite să-şi continue orăcăitul şi pițigăiatul lor încă un moment înainte să se poată opri.

— Simt că n-aş putea muri împăcată, dacă nu mă duc, adăugă ea. N-am văzut nimic din lume şi acum iată-mă aici.

— Şi de-ai avea vârsta mea? remarcă cu mândrie doamna Dow. Mai ai destul timp, Betsey. Nu-ți pierde nădejdea. Am cunoscut o femeie care a făcut de patru ori ocolul lumii când avea peste optzeci de ani şi a petrecut de minune. Copiii ei erau marinari. A avut o fiică măritată şi trei fii, toți căpitani de vase comerciale, iar ea călătorise pe mare cu soțul ei în tinerețe. A rămas devreme văduvă şi şi-a crescut singură copiii, o femeie foarte harnică şi întreprinzătoare. După ce copiii s-au căsătorit, s-au aşezat la casele lor şi o duceau bine, a început să sufere de urât, şi mai întâi a încercat să se obişnuiască singură dar nu-i sta în fire. Şi atunci i-a venit o idee la care nu se gândise înainte de ultima boală; că nu era o persoană căreia să-i placă să aibă alții grijă de ea. Într-o bună zi, unul dintre fiii ei, cred că cel mai vârstnic, i-a spus că are s-o ia cu el pe mare. Avea o ocazie minunată, pleca într-o perioadă bună a anului spre Capul Bunei Speranțe şi de acolo, hăt, departe, până la porturile negoțului cu ceai din marea Chinei. Ea s-a arătat încântată să meargă, dar s-au auzit vorbe de îngrijorare cu privire la vârstă ei; şi în ultima duminică pastorul a făcut o rugăciune pentru ea, şi toți şi-au luat un ultim rămas-bun. Ea, însă, le-a spus unora că are să le aducă ceva drăguț la întoarcere, şi s-a ținut de cuvânt. Apoi, s-au întors acasă pe celălalt drum, în jurul capului Horn şi s-a simțit atât de bine, şi au primit-o mulțime de prieteni, şi ceilalți copii erau geloşi şi-atunci le-a făgăduit să facă o călătorie lungă cu fiecare din ei. Era o femeie plină de viață cum n-am mai întâlnit; şi ştia să vorbească minunat despre ce văzuse.

— A murit pe mare? întrebă Peggy curioasă.

— Nu. A murit acasă între călătorii, adică în momentul când urma să plece iarăşi pe mare. Am fost la înmormântarea ei. Cel mai mult îi plăcea corabia lui

George. Era cea pe care călătorise la Callao[75]. Se spunea că toți marinarii de pe vas o numeau „mam'mare”; le cârpea veşmintele şi dacă vreunul era bolnav, cobora sub punte să-l îngrijească. Ar fi putut trăi şi să-şi petreacă plăcut încă mulți ani, dacă n-ar fi lovit-o o vacă; era o vacă nou-venită în cireadă, o vită groaznic de îndărătnică.

Doamna Dow s-a oprit ca să mai răsufle şi se aplecă să mai ia o cantitate de păstăi de fasole; şorțul ei gol era acoperit de pleavă cenuşie. Betsey Lane, cu gândul tot la Centenar, a început să cânte alt verset din imnul ei şi iarăşi bătrânele i se alăturară. În acest moment, nişte vehicule cu persoane străine au intrat în curtea din fața casei. Iarba era moale şi prietenele noastre nu auziră zgomotele copitelor. Vocile lor stridente şi nesigure nu încetară. Era un mic concert hazliu, şi o doamnă, dintr-o calească ce se oprise chiar sub fereastra lor, îl asculta amuzată dar şi compătimitor.

2. — Betsey! Betsey! Doamnă Lane! strigă stăruitor o voce de la piciorul scării care ducea la magazia de la pod. Betsey! e aici o doamnă care doreşte să te vadă degrabă.

Betsey se zăpăci de emoție, ca un copil de la țară care trăieşte rara plăcere de a fi chemat afară din şcoală.

— Dumnezeule, nu sunt îmbrăcată să merg jos, nu-i aşa? îngăimă ea uitându-se îngrijorată la prietenele ei.

În strădania ei agitată de a privi jos în curte, Peggy se uita şi mai aproape de zenit ca de obicei, iar doamna Dow doar clătină din cap, oarecum din gelozie, şi spuse că, după părerea ei, nu putea fi cineva care să-i facă vreun rău. În timp ce Betsey şovăia, cum s-ar spune, tremurând de emoție, doamna Dow se ridică greoi de pe scaun să se uite.

— E sigur o doamnă de lume, o linişti ea. Nu deseori vine aici o doamnă de lume.

— Cât timp mai trăia cineva din familia doamnei

General Thornton, n-am dus lipsă de vizite din lumea bună, zise Betsey Lane întorcându-se semeț din capul scării, cu un aer mândru de a fi trăit în lumea bună de altădată şi de a se fi bucurat de o condiție socială aleasă; apoi dispăru şi închise înapoia ei uşa de jos, cu un zgomot destul de neplăcut pentru prietenele ei de deasupra.

— Nu trebuia să se teamă atât de mult că cineva o să tragă cu urechea. Am avut, cred, şi noi lume care venea călare să ne vadă, adică am avut cândva dacă acum nu mai avem, sie lamentă Peggy Bond.

— Sper că vântul a trântit-o, zise Tanti Lavina. Betsey se înfierbântă mai uşor ca alții. Doresc să fi venit cineva s-o ducă undeva să se distreze. E mult mai tânără ca să-şi petreacă tot timpul cu nişte bătrâne ca noi. Betsey are o pasiune să colinde, cum nu-i în firea mea, dar mi-ar plăcea s-o văd mulțumită. Ar fi o persoană foarte înțelegătoare, dacă ar avea mijloacele de care dispun unii.

— Aşa-i, încuviință Peggy Bond înălțându-şi bărbia. Bănuiesc că nu auziți nimic din ce spun ei? Simt că auzul meu nu mai e ce era. De aproape pot să aud la fel de bine ca totdeauna, dar de acolo cu greu aud; nu-i totuna dacă ne-am afla acolo, unde aş putea să aud tot. Mi se pare că s-au întrerupt o clipă.

— Da, sigur s-au întrerupt, aprobă Lavina Dow.

— Cred că-i ceva deosebit. Din familia Thornton n-a mai rămas nimeni, în afară de nepoată, şi am auzit-o adesea pe Betsey spunând că n-are s-o mai vadă niciodată pentru că trăieşte la Londra. Curios cum pot unii oameni să se simtă mulțumiți trăind în locuri îndepărtate, la capătul pământului…

Muştele şi albinele zumzăiau pe geamurile calde ale ferestrelor. Boabele de fasole clăncăiau în banița de lemn cafenie. O pasăre veni şi se cocoță pe pervazul ferestrei, apoi zbură repede spre albastrul cerului. Jos, în curte, Betsey Lane sta de vorbă cu doamna de lume.

Îşi pusese pe cap şorţul albastru de doc şi faţa îi strălucea de bucurie.

— Doamne Dumnezeule! zise ea cel puţin a treia oară. Îmi amintesc de tine, dragă, când te-am văzut întâia oară. Erai un bebeluş tare drăgălaş şi toţi spuneau că erai leită bătrânul general. Te întorci imediat în străinătate?

— Da, mă întorc. Ştii că toţi copiii mei sunt acolo Doresc să te pot lua cu mine pentru o vizită, zise fermecătoarea tânără vizitatoare. Intenţionez să duc dincolo câteva tablouri şi mobile din casa bătrânească. Când eram mai tânără nu mă interesau nici pe jumătate ca acum. Poate că vara viitoare o sa venim toţi pentru o vreme. Mi-ar plăcea să-mi vezi fetiţele şi băieţii jucându-se sub pini.

— De fapt, aş fi dorit să locuiţi tot în casa bătrânească, zise Betsey Lane.

Mintea nu-i mergea prea iute; avea nevoie de timp ca să înţeleagă bine ce i se spunea şi nu putea să-şi închipuie cele două ciudate locuinţe despărţite de mare. Casa bătrânului Thornton era în mintea ei cea mai încântătoare şi elegantă din lume.

— Pot să fac ceva pentru dumneata? întrebă amabil doamna Strafford. Ceva ce pot face eu însumi, înainte de a pleca? Am să-ţi scriu şi am să-ţi trimit câteva fotografii ale copiilor şi dumneata să-mi comunici cum o duci.

— Da, draga mea, un singur lucru. Dacă ai putea să te opreşti în sat şi să-mi iei o mică oglindă drăguţă, pe care s-o pot folosi numai eu şi să-mi amintească de dumneata. Asta nu că doresc să fiu mai presus de ceilalţi de aici, ci pentru că totdeauna am avut una numai a mea când eram în casa bunicii dumitale. Aici sunt oameni foarte drăguţi, unii dintre ei, şi o duc mai bine decât dacă aş fi singură la casa mea; dar, pentru că m-ai întrebat, ăsta-i singurul lucru de care simt lipsă. De ce pleci înapoi aşa repede? Nu te duci să vezi marele iarmaroc de la Philadelphia, de care toată lumea

vorbeşte?

— Nu, răspunse doamna Strafford râzând la această entuziastă şi aproape înduplecătoare întrebare. Nu. Plec înapoi săptămâna viitoare. Dacă m-aş duce, cred că te-aş lua cu mine. Rămâi cu bine, draga mea Betsey. Mă faci să mă simt iarăşi fetiță. Dumneata nu te-ai schimbat deloc.

Timp de cinci minute bune bătrâna rămase nemişcată în lumina soarelui, copleşită de încântare şi într-o atitudine falnică, plină de importanță. Ținea strâns în mână ceva fără să ştie ce putea fi; dar când prietenoasa gospodină a fermei săracilor ieşi să afle ce veşti avea, îşi vârî sulul de bancnote în sân, în rochia cafenie din pânză cadrilată.

— A fost scumpa mea doamnă Strafford, se întoarse ea să-i spună cu mândrie. Vine tocmai de la Londra. A fost bolnavă. Au socotit că această călătorie i-ar face bine. A spus că primul lucru ce-l avusese în minte a fost să mă găsească şi să vadă cum o duc şi dacă sunt mulțumită. Şi acum pleacă înapoi. Are două case splendide şi mi-a spus cât de mult ar fi dorit să fiu eu acolo să am grijă de lucruri. Şi-a adus aminte că eram mâna dreaptă a bunicii ei. Ah, văzând-o, mi-a adus aminte de atâtea! Parcă-i văd pe toți laolaltă în casa bătrânească. Acum trebuie să mă duc repede sus să le povestesc doamnei Dow şi lui Peggy.

— Prânzu-i gata. Tocmai mă duceam să suflu goarna pentru bărbați, zise nevasta administratorului. Vor fi îndată jos. Sper că voi trei v-ați descurcat bine cu boabele de fasole.

Gândurile lui Betsey rătăceau însă atât de sus şi de departe, încât numai de boabele de fasole nu-i era aminte.

3. Nu trecu mult şi în jurul mesei lungi din bucătăria mare se strânse grupul de oameni fără cămin, creaturi ale risipei şi nenorocirilor şi victime irecuperabile ale

vârstei. Prânzul era mulțumitor, dar nu aveau prea mult răgaz pentru conversație. Peggy Bond, doamna Dow şi Betsey Lane se aşezau împreună la un capăt, cu aerul că ceilalți nu erau de seama lor. Betsey era încă îmbujorată de emoție; de fapt, n-a putut să mănânce tot, ca de obicei, şi din timp în tâmp privea în sus ca şi cum aştepta să i se ceară să vorbească despre musafirul ei. Tuturora le era însă foame şi chiar doamna Dow s-a întrerupt din obişnuitele ei confidențe ca să ceară peste rând un al doilea cartof. La masă erau aproape douăzeci, socotind şi pe administrator şi pe soția şi cei doi copii mici zgomotoşi ai lor, care veniseră de la şcoală împreună cu micul cârd de copii ai văduvei sărace; aceasta sta de regulă la masă vizavi de prietenele noastre. Văduva îşi sfârşi masa înaintea tuturor şi-şi împinse scaunul la loc. Totdeauna ajuta la treburile gospodăreşti, o biată ființă firavă, amărâtă, cu o înfățişare arțăgoasă, pe care necazurile o îndârjiseră în loc s-o înmoaie.

— Bănuiesc că vă credeți prea distinsă să vă aşezați laolaltă cu oameni de rând, îi zise ea cu răutate lui Betsey.

— Aici mi-e locul, răspunse calm Betsey. Nu ştiu să mă fi purtat mai nepotrivit ca de obicei.

Betsey se mândrea cu bunele ei maniere; dar restul grupului, cărora le-ar fi plăcut să audă micile veşti de dimineață, era acum frustrat de această plăcere. Intervenise o notă discordantă şi când larma tacâmurilor a luat sfârşit, se făcu tăcere şi ocrotiții oraşului dispărură unul după altul. Dezghiocatul păstăilor de fasole se terminase şi se făcu apel la femeile care erau dispuse să semene porumb; aşa că Peggy Bond, care putea destul de bine să țină rândul muşuroaielor, Betsey însăşi, care putea ca oricare să facă această muncă, şi doamna Dow plecară toate împreună la câmp. Tanti Lavina urcă cu greutate, încet, panta grădinii, cărând un uşor scaun pliant scund de

bucătărie şi lucrul ei de împletit, şi se aşeză pe o mică ridicătură lângă îngrădirea de piatră, de unde putea să vadă mlaştina şi pajiştea verde şi să schimbe câte o vorbă cu prietenele ei în timp ce urcau şi coborau de-a lungul rândurilor de muşuroaie. Betsey catadicsea când şi când să spună câte o vorbă despre vizitatoarea ei, dar ai fi zis că acum trăia grijile şi înaltele răspunderi ce o aşteptau la doamna Strafford şi că avea prea puţin în comun cu vechile ei prietene. Doamna Dow şi Peggy ştiau bine că aceste momente de îngâmfare ale ei nu au durat niciodată mult, aşa că aşteptau cu răbdare să-i treacă. Nu erau nicidecum lipsite de acel tact onest, care se mai numeşte şi înţelegere generoasă.

Fâşia de pământ cultivată cu porumb se întindea de-a lungul coastei unui câmp întins. La capătul de sus al acestuia era un tufiş de arţari tineri şi puieţi de nuc, mlădiţe ale unui nuc uriaş care marca hotarul. La un moment dat, când ceilalţi însămânţători rămăseseră în urma ei dincolo de coama coastei şi se găsi singură lângă acest loc ferit de la capătul rândului ei, Betsey se uită pe furiş în jur, apoi îşi băgă mâna în rochie şi scoase pentru prima oară banii ce-i dăruise doamna Strafford. Îi întoarse pe toate feţele uimită. Erau bancnote noi în valoare de o sută de dolari. Betsey dădu amuzată din umeri, ieşi din tufiş şi făcu câţiva paşi pe marginea îngustă de iarbă, ca şi cum ar fi vrut să danseze. Apoi, îşi vârî la loc comoara, coborî în ţarina grăpată şi scobită cu sapa, şi începu iarăşi să arunce boabe de porumb, câte cinci la un muşuroi. Zărise creştetul capului lui Peggy Bond dincolo de coama coastei şi acum Peggy însăşi apăru în întregime, privind în felul ei către cer, din când în când poticnindu-se, numărând boabele prin pipăit şi răsucindu-şi capul în jur agitată, ca să-şi suplinească vederea nesigură. Când trecu pe lângă ea, Betsey, scoase un mic sunet nearticulat prietenos. Cineva spusese cândva că vederea lui Peggy ar putea fi remediată dacă ar putea să se ducă

la spitalul din Boston; dar asta era o treabă atât de complicată şi greu de realizat, încât nimeni nu făcuse vreodată primul pas. Bătrâna faţă arsă de soare a lui Betsey Lane avu o mică tresărire, dar după un moment îşi recăpătă obişnuita expresie rece şi când se întoarse şi trecu pe lângă Peggy, îi vorbi într-o doară.

Vântul primăvăratic puternic de dimineaţă se potolise cu desăvârşire. Era o minunată după-amiază de mai. Pădurile de la nord, din preajma câmpului, erau pline de păsări şi frunzele tinere de-abia ajungeau să ascundă siluetele sumbre ale grupului de ciori care-i însoţeau pe însămânţători. Doi dintre bărbaţi îşi terminaseră săpatul şi se ocupau cu construirea unei sperietori. Şedeau îngenuncheaţi în brazdă, chicotind şi uitându-se la nişte veşminte desperecheate abandonate. Era un obicei consfinţit de trecerea timpului de a se face o sperietoare care să semene cuiva din azilul săracilor, şi în acest an. intenţionau ca ogorul să fie ocrotit de efigia doamnei Lavina Dow. Anul trecut, a stat de pază o pastişă a lui Betsey Lane, cu un capişon vătuit uşor de recunoscut şi cu rămăşiţele unei broboade valoroase, pe care unul dintre viţei le găsise pe un gard la aerisire şi le rumegase până le prefăcuse în zdrenţe. Înapoia bărbaţilor se afla suportul acestei rudimentare încercări sculpturale, un ţăruş şi o stinghie în formă de cruce, situat în partea cea mai înaltă a câmpului; şi împreună cu bărbaţii îngenuncheaţi alături şi siluetele însămânţătoarelor de porumb care se duceau şi veneau, scena evoca un curios aspect străin de viaţă. Nu semăna cu Noua Anglie. Prezenţa rudimentarei cruci te ducea ciudat cu gândul la alte vremi şi locuri.

4. Viaţa se scurgea în general liniştită la ferma săracilor din Byfleet, aşa că nimeni n-a ştiut ce să creadă despre ciudata dispariţie petrecută mai târziu în vară. Toţi pensionarii mai vârstnici erau obişnuiţi cu boala şi moartea şi cu alaiul calic al înmormântării

pauperilor oraşului. Sosirile şi plecările şi diferitele nenorociri ale celor care compuneau această ciudată familie, legați doar prin condiția lor mizeră, abia dacă erau prilej de vorbă şi frământare pentru o singură zi. Acum, când zilele de iunie se apropiau de apogeul duratei lor, era firesc ca bătrânii să se trezească mai devreme ca oricând. Patul lui Betsey Lane era gol; cearşafurile şi păturile, care erau ale ei, şi le păzea cu mare grijă, se aflau frumos împăturite şi aşezate pe un scaun nu prea aproape de fereastră, şi Betsey plecase. Nimeni nu auzise scârțâind scara când coborâse. Uşa de la bucătărie era descuiată şi bătrânul câine de pază şedea culcat pe treapta de afară, dând din coadă şi privind cuminte, ca şi cum stătuse de pază dar înțelegea să păstreze taina fugarei.

— Niciodată n-am ştiut-o făcând ceva fără să vorbească de asta două săptămâni înainte şi atunci cu trufie, în văzul nostru al tuturora, aruncă răutăcios o voce. Să aşteptăm până diseară şi ne vom lămuri.

Doamna Dow privi trist şi scutură din cap.

— Betsey a avut o mătuşă din partea mamei, care şi-a pus capăt zilelor înecându-se, zise ea. Era o femeie încântătoare cum rar mai vezi.

— Poate că s-a dus să-şi treacă ziua cu familia Decker, sugeră Peggy Bond. Totdeauna pleca devreme. În ultima vreme spunea că o să se ducă până la ei.

Doamna Dow scutură însă şi mai trist din cap.

— Am impresia că i s-a întâmplat ceva, stărui ea. Am auzit-o oftând în somn. În prima parte a nopții am fost, cu totul neobişnuit, trează.

— Nu se putea ca Betsey să nu ne lase o vorbă, zise cealaltă bătrână, mai degrabă cu reproş decât cu tristețe.

În dimineața aceea au stat împreună în magazie, mai tot timpul tăcute. Doamna Dow sorta şi tăia zdrențe şi Peggy le împletea în lungi funii, cu care aveau să facă în altă zi preşuri. Dacă ar fi ştiut măcar unde plecase

Betsey Lane, ar fi avut despre ce vorbi până la vremea prânzului de la amiază; dar, în lipsa acestui subiect nou, nu le mai interesa. niciunul dintre subiectele lor vechi. Afară, pe câmp, porumbul era destul de înalt şi bărbaţii îl prăşeau. Era o dimineaţă foarte caldă în magazie şi zdrenţele de lână erau pline de praf şi neplăcute la pipăit.

5. Oamenii din Byfleet se cunoşteau bine între ei, şi când această persoană misterios dispărută nu s-a mai întors la ferma oraşului până la sfârşitul săptămânii, curiozitatea tuturor a sporit peste măsură; curând s-a aflat că Betsey Lane nu-i vizitase nici pe prietenii ei Decker de pe dealul Birch, nici alte cunoştinţe mai apropiate. De fapt, nu fusese văzută în niciunul dintre locurile vizitate de ea în mod obişnuit. Nimeni nu-şi amintea s-o fi zărit trecând, întrucât plecarea ei avusese loc la o oră foarte matinală; şi când cineva s-a gândit că ar fi plecat cu trenul, a fost luat în râs, deoarece uita că cel mai devreme tren de dimineaţă din South Byfleet, cea mai apropiată staţie, nu pleca până mult după ora opt şi, dacă Betsey Lane intenţionase să-i fie unul dintre pasageri, pornea, la drum la ora şapte şi ar fi fost văzută şi recunoscută de toate femeile. Nu era bucătărie în acea parte din Byfleet care să nu aibă ferestre spre drum. Conversaţia gospodinelor rareori depăşea nivelul trăncănelii între vecini; apariţia lui Betsey Lane, în cele mai bune veşminte ale ei, la acea oră a dimineţii, ar fi fost prilejul unui aprins joc de imaginaţie. Pe măsură însă ce zi după zi trecea fără veşti, curiozitatea celor mai bune cunoştinţe ale ei s-a transformat, încet, în teamă. Peggy Bond şi-a exprimat iarăşi credinţa că Betsey ieşise la acea oră matinală fie ca să-şi pună capăt vieţii, fie ca să se ducă la Centenar. Era la vremea cinei, într-o seară de duminică, şi unii dintre cei de la masă au râs la aceste presupuneri, dar alţii le-au ascultat cu mult interes.

— Nu şi-ar fi îmbrăcat cele mai bune veşminte ca să se înece, zise văduva. Cu toate că ar fi putut tot atât de bine să prefere să le ia cu ea. Şi înainte au fost bătrâni care au colindat încoace şi-ncolo departe şi s-au rătăcit prin păduri.

Doamna Dow şi Peggy s-au simțit ofensat de această remarcă impertinentă, dar nu binevoiră să-i acorde vreo atenție vorbitoarei.

— Nu şi-ar fi terfelit cele mai bune veşminte ale ei la Centenar, nu-i aşa? întrebă amabil Peggy, săltându-şi capul spre tavan. Ar fi păcat să-ți strici cele mai bune lucruri într-un astfel de loc. Şi ştiu că nu avea niciun ban. Asta-i tot ce pot spune.

— Greşiți ca şi bătrâna doamnă Blând, care locuia lângă noi, zise unul dintre bărbați. Era grozav de tipicară; aşa se ferea să poarte o rochie bună de alpaca ce-i mai rămăsese, că a păstrat-o într-un cufăr patruzeci de ani pân-au mâncat-o moliile.

— Am văzut-o deseori pe doamna Blând mergând la reuniuni religioase, când eram o copilă, confirmă Peggy Bond. Era o femeie bine şi a lăsat avere.

— Să mi-o fi lăsat mie, zise sărmana femeie de vizavi, privind duios la şirul de copii ai ei.

La fermă nu era însă cuviincios să deplângi situația cuiva şi doamna Dow şi Peggy doar încruntară din sprâncene.

— Unde crezi că poate fi Betsey? întrebă doamna Dow pentru a douăzecea oară. Nu avea niciun ban. Nu s-a putut duce departe şi, dacă-i aşa, înseamnă că-i încă în viață. Toată primăvara a frământat-o ceva.

— Poate i-a dat ceva bani doamna care a venit deunăzi, zise liniştit nevasta administratorului.

— Atunci Betsey mi-ar fi spus, zise doamna Dow cu un aer ofensat.

6. În dimineața dispariției sale, Betsey s-a trezit înaintea nagâțului şi a cintezoiului, s-a îmbrăcat calm,

deşi cu mâini tremurânde, şi s-a furişat afară prin uşa de la bucătărie ca un hoț fără pradă. Bătrânul câine i-a lins mâna şi a privit-o neliniştit; pisica tărcată galben-cafenie s-a frecat de rochia ei cea mai bună şi a pornit repede în curte, apoi s-a întors repede şi a venit la bătrână urmând-o credincioasă, până ce a trebuit să fie gonită înapoi. Betsey era obişnuită cu lungi excursii la țară pe jos. li plăcea mult să pornească dis-de-dimineață şi, acum, constatând că nu era rouă s-o deranjeze, a luat-o pe potecile păşunii şi pe scurtături peste ogoare, ici şi colo surprinzând o turmă de oi adormite sau un vițel speriat ieşind cu foşnet din tufişuri. Păsările îşi ciuguleau prânzul de dimineața din tufe şi iarbă; şi abia dacă vreuna dintre aceste sălbătăciuni obişnuite ale lumii rurale s-a arătat neliniştită de prezența ei mai mult decât să facă o fluturare din aripi în lături dacă se întâmpla să se afle în calea ei. Păşea sprintenă şi nerăbdătoare ca o fetiță, gătită eu eleganta ei bonetă de pai veche şi rochia neagră, şi ducând câteva lucruri personale în basmaua ei cea mai bună, pe care i-o adusese din Indiile răsăritene singurul ei frate, cu cincizeci de ani înainte. Un cioroi bătrân sta de santinelă cocoțat pe un mic pin uscat, de unde putea să-şi avertizeze prietenii care ciuguleau porumbul încolțit de pe o țarină din apropiere; dar când apăru aventuriera, se mulțumi să scoată un croncănit dispreţuitor, iar ea, ca să se răzbune, îşi scutură legătura spre el şi râse văzându-l cât de neîndemânatic încerca să-şi țină echilibrul pe cracă.

— Da, eu sunt, îl asigură ea. Mă duc la Philadelphia, la Centenar, ca alți oameni. Mai bine nu ți-aş fi spus şi m-aş fi mulțumit să râd de tine, cioroi bătrân.

Betsey râse cu hohot, mulțumită în sine de bravura ei, şi-şi continuă drumul. Avea numai două mile de mers până la stația South Byfleet. Din când în când îşi pipăia banii pentru a verifica dacă erau în destulă siguranță. Era mândră de succesul fugii ei şi mai ales

că-şi tăinuise atât de mult timp avuţia. Nu trecuse noapte, de la vizita doamnei Strafford, să nu fi dormit cu sulul de bancnote sub pernă, şi în timpul zilei înăuntrul rochiei bine încheiate la nasturi.

Ştia că fiecare avea să-i dea sfaturi sau chiar să-i impună cum să-i cheltuiască sau să-i economisească, şi ea nu admitea niciun amestec.

Ultima milă a potecii de picior până la South Byfleet era de-a lungul căii ferate, şi Betsey începu să se grăbească, deşi mai erau aproape două ore până la sosirea trenului. Se uita înainte şi înapoi, în lungul liniilor, la fiecare câteva minute, de teamă să nu fie călcată. Până la urmă zări o locomotivă care părea să vină spre ea şi fugi în pădure înainte de a prinde curaj să urmeze iarăşi poteca. Trenul era de marfă şi se dovedi că stătea pe loc pe o linie laterală în aşteptarea trecerii altui tren. Câţiva bărbaţi şedeau în preajmă, mâncându-şi între timp tihnit prânzul de dimineaţă. Când bătrâna ajunse la ei, se opri şi ea pentru un moment de odihnă şi conversaţie.

— Unde mergeţi? întrebă ea afabil; şi ei îi spuseră.

Trenul mergea până la oraşul unde putea să ia trenul direct; o localitate pe care o aflase din convorbirile de seară ale bărbaţilor de la fermă.

— Cât îmi cereţi să mă duceţi până acolo?

— Nu avem vagoane de călători, zise râzând unul dintre tineri. Ce vă face să vă grăbiţi atât de mult?

— Mă duc la Pheladelphia şi am un drum lung de mers.

— Aşa-i, dar e foarte devreme dacă iei trenul de opt patruzeci. Ascultă! N-ai cumva cu dumneata în legătura aia un ac cu aţă? Dacă vrei să-mi coşi vreo doi nasturi, te duc gratis. Sunt disperat şi niciunul dintre tovarăşii mei nu are nici măcar un ac cu gămălie.

— Bietul băiat! în mai puţin de un minut ţi-i cos. Mă supără un braţ cam ţeapăn, dar am să fac tot ce-mi stă în putinţă.

Îndatoritoarea Betsey se aşeză anevoie pe marginea taluzului şi găsi degrabă aţă şi ac. Doi dintre feroviari stătură în picioare lângă ea, urmărindu-i migala cu care cosea; ba chiar îi oferiră locul ajutorului de frânar, ca să o poată ţine lângă ei. Betsey se declară foarte mulţumită de oferta lor, dar le spuse că era poate prea bătrână ca să stea în aer liber pe orice vreme. Un accelerat trecu atunci pe lângă ei, ca un cutremur de pământ, şi îndată doi dintre noile ei cunoştinţe binevoitoare o ridicară într-un vagon de marfă gol; şi înainte de amiază se găsi la capătul primei etape a călătoriei sale fără să cheltuiască un cent şi în posesia unui sfat folositor. Unul dintre tineri, făcându-i-se milă de starea ei neajutorată de călător, o sfătui să caute pe văduva unui unchi al său din Philadelphia, mărturisindu-i însă dezolat că nu putea să-i spună precis cum să-i găsească locuinţa; dar doamna Betsey Lane îi spuse că ştia să se descurce şi să n-aibă grijă că o va găsi. Acest neprevăzut episod al trenului de marfă a fost explicaţia faptului că toţi cei din preajma staţiei South Byfleet au afirmat stăruitor că nicio astfel de persoană nu-şi luase bilet la trenul obişnuit din acea dimineaţă, şi de ce unii erau convinşi că doamna Betsey Lane zăcea probabil pe fundul bălţii fermei săracilor.

7. — Ptiu, drace! zise Betsey Lane în timp ce urmărea atent un turc plimbându-se ţanţoş cu fesul lui roşu. Centenarul ăsta parcă-i ziua Judecăţii de apoi! Doream să stau o lună, dar cred că pentru sărmanele mele oase bătrâne ar însemna moartea.

Sta sprijinită de balustrada unui pavilion, unde se preparau floricele de porumb după o metodă nouă brevetată, care i-au amintit nopţile de iarnă de acasă, când ştiuleţii mici de porumb cu boabe ascuţite, roşii şi galbene[76], erau dezghiocaţi şi unchiaşul Eph Flanders şedea lângă soba din bucătărie şi umplea solemn o tavă mare de lemn cu gustări de carne friptă pentru

înviorarea oaspeților. Colindase încoace şi-ncolo, zăbovise şi privise ici-colo până ce ochii i se împăienjeniseră şi mintea i se buimăcise.

Numai persoanele lipsite de imaginație pot fi cu adevărat uimite. Imaginația poate totdeauna să găsească ceva neobişnuit în aspectele banale ale lumii; dar această bătrână simplă din Byfleet rar găsi ceva destul de fastuos şi grandios ca s-o uimească. A privit minunățiile vestului şi splendorile estului cu o desfătare calmă; dintotdeauna ştiuse că dincolo de hotarele Byfleetului era o lume uimitoare, aşa că n-a, surprins-o.

În buzunar avea un petic de hârtie, pe care stătea scris cu scrisul ei de mână stângaci: „Dacă Betsey Lane ar suferi un accident, anunțați pe conducătorii primăriei Byfleet”; şi, după ce luase această mică măsură de prevedere, se avântase cu îndrăzneală în mulțimea de străini, după care făcuse îmbucurătoarea constatare că la fiecare pas puteai să găseşti oameni prietenoşi.

În comportamentul lui Betsey era o notă de agreabilă expansivitate. Avea un fel de a te privi pe neaşteptate, pe deasupra ochelarilor ei mari, cu un plăcut zâmbet atrăgător, ca şi cum aştepta să-i vorbeşti şi de cele mai multe ori erai tentat să-i vorbeşti. Aşa aflase probabil de unde veneau sute de oameni, pe cine lăsaseră acasă şi ce gândeau despre mărețul spectacol, în timp ce se odihnea pe o bancă sau sta rezemată de balustrada unde producătorii de gofrete calde, bomboane glasate şi cartofi prăjiți ofereau gustări gratuite; şi nu era seară să nu se întoarcă la reşedința ei cu buzunarul plin cu mostre de bumbac în sculuri şi cine mai ştie ce. Strânsese deja mici daruri pentru aproape toți cunoscuții de acasă,. pentru că niciunul nu se îndura s-o lase să treacă mai departe cu mâna goală, pe această simpatică bătrână veselă de la țară, atât de sincer dornică să le cunoască şi să le aprecieze produsele. Aproape toți negustorii din Expoziție o strigau fie „mătuşica” fie „bunicuțo”, de îndată ce-o vedeau, şi

căutau să-i facă mici bucurii cum se pricepeau mai bine. Era un contrast încântător între ea şi gloata stupidă care trecea nepăsătoare, toți cu ochii privind la acelaşi nivel şi oprindu-se doar la cincizeci de paşi o dată, şi atunci fără să vadă la acel nivel ceva ce le-ar atrage atenția.

— Ce faci aici, dragă? întreba ea voioasă, şi chiar cel mai apatic custode al produselor expuse se grăbea să-i dea cuvenitele explicații.

A cheltuit bani cum niciodată nu avusese plăcerea s-o facă şi asta grăbea ziua când trebuia să se întoarcă la Byfleet. S-a interesat tot timpul dacă existau prin apropiere vânzători de ochelari şi din când în când primise indicațiile respective, dar nu s-a priceput cum să afle drumul într-acolo, şi abia în ultima zi a şederii ei a descoperit un expozant de specialitatea dorită, un oculist şi fabricant de diferite instrumente.

— V-am vizitat ca să cumpăr nişte ochelari pentru o prietenă care nu poate privi decât în sus, îl informă ea grav pe vânzător, care se amuză nespus. E foarte necăjită şi smuceşte capul în sus, ca o găină când bea apă. Are o pată pe ochi care tot creşte şi se întinde, şi uneori nu poate să vadă decât într-o parte şi de multe ori nici atât.

— Cataractă, zise distinsul domn de vârstă mijlocie de lângă ea, şi Betsey se întoarse şi-l privi cu atenție şi curiozitate.

— Cea de care vorbesc e doamna Peggy Bond, de la ferma săracilor din Byfleet, explică ea. Sper să găsesc nişte ochelari care să-i vindece beteşugul, dacă e cu putință.

— Ochelarii n-au să-i folosească la nimic, zise străinul. Vino şi aşază-te pe banca asta şi povesteşte-mi tot pe-ndelete. Mai întâi unde se află Byfleet?

Betsey îi explică amănunțit unde se afla.

— Am înțeles, zise chirurgul. Ce vârstă are prietena dumitale?

Betsey îşi drese bine glasul şi îşi netezi rochia pe genunchi ca pe un şorţ. Apoi, cum şedeau alături pe banca rustică, se întoarse spre noul cunoscut ca să-l privească mai atent.

— Aş dori să ştiu cine sunteţi, domnule? întrebă ea pe un ton amabil.

— Numele meu e Dunster.

— Presupun că sunteţi doctor, continuă Betsey, ca şi cum se întâlniseră întâmplător pe drumul de la Byfleet la South Byfleet.

— Sunt doctor, cel puţin un fel de doctor, zise el. Mă pricep mai mult sau mai puţin la ochi. Şi îmi petrec verile ceva mai jos, pe ţărm, la gura râului vostru. Am să vin într-o zi s-o examinez pe această persoană. Ce vârstă are?

— Peggy Bond e o persoană care nu-şi spune niciodată vârstă. N-a ajuns chiar la vârstă la care să înceapă să se laude cu asta, înţelegeţi, explică Betsey pe ocolite. Ştiu doar că oricum are şaptezeci şi şase. Ea şi doamna Mary Ann Chick au copilărit în aceeaşi vreme şi Peggy ştie că eu cunosc asta, şi de două sau trei ori când am fost împreună la cimitirul unde zăcea Mary Ann, care avea pe piatra de mormânt scrise clar data naşterii şi a morţii, nu se putea ca Peggy să nu observe că le-am văzut. Uneori îşi face o laudă din privirea ei în sus. Dar, vezi, mie mi-e milă de ea, e firesc; pentru că, fiind nevoită să se uite aşa tot timpul, mereu se poticneşte şi se împiedică de orice-i stă în cale.

— Da, da, zise doctorul clipind din ochi. Am să vin în vara asta s-o văd împreună cu doctorul satului, cam pe la sfârşit de iulie sau început de august.

— O să aveţi mult de lucru, zise Betsey, nu fără un aer condescendent. Cele mai multe dintre noi, cele de la ferma Byfleet, avem metehnele noastre, vă spun de pe acum. Nu vă daţi seama câte amaruri are de îndurat ani de zile o bătrână?

Oculistul îi zâmbi afabil şi la plecare clătină din cap.

— Dunster, îşi repetă în gând Betsey, fixându-şi bine noul nume în memorie. Da, trebuie să nu uit să-i vorbesc doctorului nostru despre el, aşa cum mi-a spus şi el. Nu ştiu cât de mult va aprecia Peggy să aibă privirea la fel cu a celorlalți oameni. Eu cred totuşi că n-ar fi femeie mai distinsă ca ea în sat, dacă ar avea această şansă. Cu asta cred că am făcut ce-am hotărât să fac pentru ea, pentru că nu de ochelari avea nevoie. Cu banii puşi deoparte am să-i cumpăr un mic şal frumos. Peggy Bond nu are un şal frumos. Eu am dorit mereu să petrec câteva zile cu adevărat plăcute şi acum îmi împlinesc dorința.

8. Câteva zile mai târziu, două înduioşătoare siluete puteau fi văzute traversând povârnişurile țarinii fermei săracilor, spre malurile joase ale mlaştinii Byfield. Era dis-de-dimineață şi miriştea ierbii; de curând cosite era umedă din cauza ploii şi anevoioasă la mers pentru picioare bătrâne. Peggy Bond orbecăia şi dădea s-o apuce în direcție greşită mai mult ea de obicei; se afla în una dintre zilele când abia dacă mai zărea cât de cât. Tanti Lavina Dow se mişca neobişnuit de greoi din cauza articulațiilor ei țepene. De trei ani nu mai mersese atât de departe de locuință. Briza de dimineață umfla faldurile largii ei fuste cadrilate şi-i mărea dimensiunile dizgrațioasei sale siluete. Se ajuta la mers cu un băț şi cu cealaltă mână se sprijinea pe brațul nesigur al lui Peggy. Vorbeau în şoaptă.

— Ah, Doamne sfinte! exclamă Peggy, mişcându-şi capul ei mic dintr-o parte în alta. Ascultă ce greu răsufli, doamnă Dow! Poți să mori din asta. Mergi mai domol! Aşază-te ici, pe tăpşan, şi las' că mă duc eu să încerc s-o pot vedea.

— E nevoie de ochi mai buni ca ai dumitale, zise doamna Dow, gâfâind între cuvinte. Ah, când mă gândesc ce sprintenă eram în tinerețe şi uite-mă acum, cât o butie, şi boala mă face să arăt şi mai diformă. E

greu! E greu! Dar toate astea le fac de dragul sărmanei Betsey. Ştiu că toți au râs, dar eu mă aştept s-o văd azi ridicându-se la suprafața mlaştinii. Sunt exact nouă zile. de când a plecat, şi zică ei ce-or zice, eu ştiu că s-a aruncat în mlaştină. Era în familia ei. Betsey a avut o mătuşă oare a făcut exact aşa, dar n-a fost ca ea, să cadă pe gânduri şi să colinde singură, fără să spună nimic dumitale sau mie, care ne-am simțit totdeauna bine împreună. Îți spun, doamnă Bond, ceva i-a smintit mintea.

— Eu una, mărturisesc, sper că n-o s-o găsim, îngăimă Peggy.

Era clar că doamna Dow era inițiatoarea acestei lugubre expediții.

— Cred, continuă Peggy, că niciodată nu i-a trecut prin minte să se înece, doamnă Dow. A plecat să facă o vizită dincolo de South Byfleet. Chiar şi acum unii cred că s-a dus la Centenar!

— Îți spun că nu avea banii necesari, zise doamna Dow indignată, cu un şuierat astmatic. Şi dacă preferi ca alții s-o găsească azi plutind la suprafață, şi nu noi, cele mai bune prietene ale ei, n-ai decât să te întorci acasă.

Au pornit mai departe tăcute şi triste. Peggy Bond tremura de emoție, dar mâna însoțitoarei de pe brațul ei nu-şi slăbea o clipă strânsoarea fermă. Au ajuns astfel la marginea îngustă de pietriş a mlaştinii şi s-au oprit Peggy încercă în zadar să privească apa sclipitoare şi nuferii care o înstelau; ştia că aceştia trebuiau să se afle acolo; cândva, cu ani în urmă, îi zărise în treacăt şi nu uitase ce-a văzut atunci. Cerul albastru senin deasupra capului, pădurea de pini întunecați dincolo de mlaştină, toate i se fixaseră clar în minte.

— Poți să vezi ceva? îngăimă ea. Cred că azi privirea mi-e de tot pornită-n sus. Am să orbesc.

— Nu zise grav Lavina Dow. Nu, nu se vede absolut nimic, Peggy. Slavă Domnului că nu se vede…

— Pe cine naiba v-ați așteptat să găsiți aici așa de departe? exclamă voios o voce cunoscută.

În spatele lor stătea Betsey Lane în persoană, care tocmai atunci ieșea din desișul de anini de la doi pași mai departe. Era în drum spre casă pe scurtătura de la calea ferată.

— Ce-i, ce s-a întâmplat, doamnă Dow? continuă Betsey. Nu vă obosiți prea mult? Și Peggy e atât de agitată. Ce naiba v-a apucat?

— Nu s-a întâmplat nimic, după câte știu, răspunse conducătoarea acestei nereușite expediții. Ne-am gândit doar să facem o mică plimbare în dimineața asta plăcută, adăugă ea cu o sublimă stăpânire de sine. Unde ai fost, Betsey Lane?

— La Pheladelphia, doamnă; zise Betsey pe un ton vesel tineresc și un aer orășenesc neobișnuit, care-i confirma vorbele. Toți care pot ar trebui să se ducă; păi, e ca și cum ai face ocolul lumii. Am strâns amintiri cât să mă gândesc la ele și să vi le povestesc tot restul zilelor mele. Am râvnit mereu să mă duc undeva. Grozav aș fi dorit să fiți și voi acolo. Am vorbit cu oameni din China și de dincolo de Pennsylvania; și am văzut oameni tocmai din Australia, care arătau la fel ca oricare; și am văzut cum se fac sculuri de bumbac, și mulțime de alte lucruri; și am vorbit cu un doctor, care locuiește vara acolo jos pe coastă, și s-a oferit să vină aici la întâi august ca să vadă ce poate face pentru vederea lui Peggy. Erau diamante mari cât ouăle de porumbel. Și m-am întâlnit cu doamna Abby Fletcher de la gara South Byfleet. Și erau porci care cântăreau până la o mie trei! sute…

— Tare aș vrea să văd așa ceva, ziseră în același timp doamna Lavina Dow și Peggy.

— A fost pentru oricine un prilej de a dobândi noi cunoștințe folositoare, adăugă Lavina, întorcându-se greoi, ca să arunce fără să vrea o ultimă privire înciudată la apele zâmbitoare ale mlaștinii.

— Nu ştiu cât de curând am să-mi reiau cursul normal al vieții, declară rustica seamănă a lui Sindbad. Ce-am văzut eu o să vi le împărtăşesc şi vouă. Aşteptați numai până ne aşezăm laolaltă în vechea magazie! Aflați că draga mea doamnă Katy Strafford mi-a dăruit o sumă frumuşică de bani în ziua aceea când a venit să mă viziteze. Şi eu am visat zi şi noapte să văd acest Centenar. Cu cât mă gândeam la asta simțeam tot mai mult că cineva de aici trebuia să se ducă, dacă n-ar fi decât pentru folosul celorlalți. Şi m-am gândit că mai bine să fiu eu aceea. Nu m-am dus să le spun conducătorilor oraşului. M-am întors cu treizeci şi cinci de dolari şi am văzut acolo tot, şi v-am adus şi vouă tuturor câte ceva. Acum, însă, sunt plină de praf şi destul de istovită. N-am văzut niciodată loc mai primitor ca Pheladelphia; dar nu se cuvine unei persoane din Byfleet să fie mereu în al nouălea cer. Acum, Peggy, poftim, ia legăturica mea şi coşul şi las-o pe doamna Dow să se atârne de mine. Am s-o duc mai departe de două ori nai uşor.

Cu aceasta, micul grup de bătrâne porni voios spre azilul săracilor, peste întinsul ogor verde.

Domnişoarele din Dulham

Faptul de a fi cele mai de vază persoane din orăşelul Dulham era pentru domnişoara Dobin şi domnişoara Lucinda Dobin o situaţie socială la fel de distinsă ca şi cum Dulham ar fi fost Londra. În ultima vreme, tinerii prost-crescuţi din sat făceau haz de ele în ascuns, pe socoteala mersului lor fandosit cu paşi mărunţi, a „mantilelor”[77] de vară demodate şi a formei ciudate a umbrelelor de soare, deşi celor două domnişoare nici prin gând nu le trecea să-i bănuiască de o asemenea necuviinţă.

Se simţeau mândre că erau fiicele unui cândva foarte respectat pastor din Dulham; dar, în afară de această pe deplin justificată pretenţie la stima enoriaşilor, nu uitau o clipă că poziţia socială a mamei lor era mai înaltă. Bunica doamnei Dobin era o Greenaple din Boston. În tinereţe îşi vizitase adesea rudele, familiile Greenaple şi Hightree, şi cu ocazia sărbătorilor îi plăcea să descrie unei selecte audienţe, sincer nerăbdătoare s-o asculte, încântătoarele momente trăite în lumea aleasă de la oraş. Cea mai savurată era descrierea ceaiului luat în casa guvernatorului Clovenfoot, pe strada Beacon, în compania unui lord englez, care se afla acolo într-o scurtă întrerupere a laborioaselor lui îndatoriri la Curtea de la St. James[78].

— Lordul a exclamat că rar văzuse în Anglia societate de doamne atât de frumoase şi inteligente, spunea de

fiecare dată doamna Dobin drept încheiere. Era decorat cu panglica albastră a cavalerilor ordinului Jartierei{79}.

Domnişoara Dobin şi domnişoara Lucinda au crezut mulți ani că faimoasa panglică era purtată în jurul piciorului nobilului gentleman. Într-o zi, chiar au discutat deschis această chestiune. Domnişoara Dobin plasa decorația pe genunchi, iar domnişoara Lucinda o aşeza mult mai jos, ținând seama de lungimea ciorapilor gri scurți, cu care era obişnuită.

— N-ai deloc imaginație, Lucinda, i-a răspuns iritată sora mai vârstnică. În acea vreme era, fireşte, moda veşmintelor scurte şi a ciorapilor lungi de mătase!

După care domnişoara Lucinda a fost dojenită de mamă, dar nu convinsă.

— Doresc ca fetele mele că cunoască cum arăta societatea în care mi-a fost dat să trăiesc, le-a spus cu un oftat doamna Dobin, după ce făcuse ordine în aceste minți ignorante şi le lămurise comunicându-le versiunea adevărată a panglicii albastre.

— N-ar trebui să vă mustru pentru lipsa ocaziilor, dar dacă ar mai fi în viață verişoara noastră Harriet Greenaple nu v-ar lipsi educația şi distracțiile mondene.

Doamna Dobin era acum moartă de foarte mulți ani. Câtva timp înainte să le părăsească, părea o femeie bătrâioară pe lângă fiicele sale. Mai târziu şi-au dat seama că de fapt murise relativ tânără, deoarece anii lor ajunseseră la vârstă ei. Când au vizitat înalta piatră albă de la mormântul ei din liniştitul cimitir din Dulham, ambele fiice au constatat cu mirare că erau mai în vârstă decât fusese mama lor când a murit. Bineînțeles, pe vremea ei era moda de a părea mai în vârstă. Îşi aminteau înfățişarea matură a femeilor căsătorite, de fapt foarte tinere, din cauza bonetelor şi bretoanelor cu cârlionți; dar nu socoteau că erau mai în vârstă decât fuseseră cândva, fie că asta o datorau modei schimbate, fie propriilor lor însuşiri personale. În afară de cultivarea

prestigiului sacerdotal al tatălui, aveau, de dragul mamei, îndatorirea să impună cu blândețe respectarea manierelor mondene. Şi au combinat ambele îndatoriri cu sinceră şi nepărtinitoare smerenie.

Doamna Dobin a fost, în floarea vârstei, o pildă vie de rafinament şi politețe. Dacă greşea cumva, era că veghea şi cârmuia prea strict micul ei regat. Dicta cu multă prestanță în toate chestiunile de reuniuni mondene şi etichetă; dar, deşi trebuie recunoscut că enoriaşii au simțit o uşurare câtva timp după moartea ei, în anii din urmă o lăudau şi o prețuiau tot mai mult şi deseori o regretau profund şi sincer.

Câteva din distinsele ei rude au asistat la înmormântarea doamnei Dobin, care a fost multă vreme considerată cel mai impunător şi distins spectacol de acest fel care avusese vreodată loc în Dulham. S-ar fi. zis că marca încheierea unei epoci strălucite din istoria Dulhamului, şi după aceea a fost tot mai greu ca uzanțele mondene să se mențină la înălțimea din trecut. Oricum, distinsele rude încetaseră una după alta să mai apară, deşi toate au avut motive întemeiate să-şi întrerupă vizitele. Câțiva părăsiseră definitiv această lume, şi cercul de cunoştințe al familiilor Greenaple şi Hightree se restrânsese foarte mult. Uneori, vara, câte o rudă răzleață se abătea pe la Dulham şi era prezentată (ca să nu spun etalată) populației locale de către radioasele gazde. Erau dezamăgite dacă oaspetele nu putea fi convins să rămână şi duminică pentru a apărea la biserică. Când mobilele vechi ale casei au ajuns la modă, stăpânele au observat un surprinzător interes pentru bufetul de colț şi fotoliile lor de zile mari, şi câteva rude îndepărtate şi-au reluat obiceiul uitat de a face vara o vizită la Dulham. La scurt timp descopereau cu câtă disperată afecțiune domnişoara Dobin şi domnişoara Lucinda țineau la porțelanurile de cununie ale mamei şi alte lucruri moştenite, şi erau lăsate să plece fără măcar o ceaşcă pentru ceai. Un descendent

îndrăzneţ al familiei Hightree a scotocit din pod până în pivniţă şi a admirat insistent lucrurile din casă, dar n-a fost rugat să accepte măcar scăunelul pentru picioare descleiat pe care îl descoperise într-un ungher îndepărtat al prezbiteriului.

Unii prieteni din Dulham bănuiseră dintotdeauna că doamna Dobin făcuse o mezalianţă când şi-a ales ca soţ pe reverendul Edward Dobin. Nu mai era tânără când s-a căsătorit şi, deşi a tot ales până a cules, cel cules era totuşi o faţă bisericească. Afară de asta, reverendul Edward era un distins absolvent al colegiului Harvard şi, pentru o femeie de rangul ei, un cleric nu era nicidecum o persoană lipsită de însemnătate. În orice caz, era cu neputinţă să nu-l fi respectat pentru misiunea sa sacerdotală, şi măcar pentru asta trebuie să-l fi tratat cu veneraţia cuvenită, deşi pastorul nu avusese la început prea mari satisfacţii. A fost totdeauna insensibil la ifosele pedigriului familiei Greenaple şi prefera o bundincă indiană unei budinci cu crustă[80] înaltă, fără exagerare, cam de o jumătate sfert de iard[81]. Rafinamentul doamnei Dobin în preferinţele de orice fel, de la imnuri la preparate culinare, nu era deloc gustat de acest respectat predicator, care nu era lipsit de mândrie, adică de totală încredere în propriile sale opinii şi hotărâri.

Reverendul n-a fost niciodată prea luminat în predicile sale şi, pe la mijlocul carierei clericale, cerul a găsit de cuviinţă să-i zdruncine brusc vigoarea printr-un atac de paralizie. A continuat să trăiască mulţi ani jalnici, dar copiii săi n-au socotit niciodată că era un tiran şi l-au servit cu umilinţă şi răbdare. Până la urmă a căzut într-o stare de grea neputinţă şi de tremurat cronic, totuşi a putut încă aproape un sfert de secol să fie transportat din timp în timp la casa de rugăciune ca să pronunţe cuvântări de rămas-bun. În zilele de sărbătoare ale bisericii era totdeauna aşezat în amvon, şi când se da binecuvântarea, îşi ridica mâinile

tremurânde, ca şi cum harul divin numai el îl avea, Iar celălalt pastor doar rostea cuvintele. După un astfel de efort, era de obicei vlăguit şi urâcios şi greu să ai de-a face cu el, dar de fiecare dată oamenii priveau cu îngăduință aceste prea des repetate manifestări. În amintirea vechilor timpuri, din compătimire şi din firească generozitate, enoriaşii mai în vârstă continuau să-l înconjoare cu respect pe reverendul Dobin; şi indiferent cine era succesorul sau colegul său, familia Dobin era numită tot familia pastorului, chiar dacă în această parohie păstorea de fapt numai domnul Smith sau domnul Jones, după cum se întâmpla. Până la urmă, sărmanul a murit, spre uşurarea şi surprinderea tuturora, şi după ce a fost slăvit şi jelit, fiicele lui, domnişoara Dobin şi domnişoara Lucinda, şi-au examinat atent viața dintr-un nou punct de vedere şi au luat hotărârea ca acum când nu mai erau ținute de îndatoririle domestice, ar trebui să se facă de mai mult folos enoriaşilor.

Există uneori o familie ca aceasta (care a fost poate prea amănunțit descrisă), în care părinții zăbovesc în preajma copiilor până ce aceştia trec mult peste vârstă mijlocie, ținându-i într-o stare de supunere prea copilărească şi umilitoare. Personalitatea domnişoarelor Dobin a fost mult influențată de nefireasca prelungire a dependenței filiale şi, cu o întârziere uimitoare, nu ajunseseră să-şi dea seama că nu mai erau prea tinere. Nu aveau alt termen de comparație în afară de oamenii şi lucrurile din Dulham. Ulmii erau acum mai mari şi multe din domnişoarele Primei Parohii erau acum mai vârstnice, cu toate că acestea le numeau, din plăcută obişnuință, tot fetele Dobin. Aceste persoane mai învârstă arătau într-adevăr că îmbătrâneau, şi domnişoara Lucinda deplângea deseori aceste schimbări din societatea lor; le considera un capriciu al naturii, iar faptul că câteva dintre încântătoarele vechi prietene ale mamei sale nu mai trăiau, îl socoteau o prea timpurie

spulberare a speranțelor pământeşti. Erau înaintate în vârstă când Lucinda era o fetiță, deşi timpul şi spațiul nu sunt, în definitiv, decât relative.

Influența lor asupra societății ar putea s-o schimbe complet în multe privințe. Desigur, noii enoriaşi care fuseseră destul de des corectați să pronunțe numele pastorului lor, ca şi cum ar fi scris cu un singur „b”, nu vor mai avea îndrăzneala să revină la odiosul obicei de a-l rosti Dobbin. Față de vecinii nou-veniți însă, în zadar putea vorbi domnişoara Lucinda despre „sora mea, domnişoara *Do-bin,* pronunțându-i cu multă grijă numele*;* numai grupul select al prietenilor intimi respectau precizarea ei, deşi tot repetând-o căpăta un mic efect jignitor, chiar dacă multe persoane vorbeau despre ele doar ca „domnişoarele”.

— Numele inițial a fost, credem, *D'Aubigne,* le spunea domnişoara Lucinda, calm şi apăsat, ca şi cum de mii de ori le explicase această grosolană greşeală.

Asemenea greşeli supărătoare se petrecuseră cu numele multor castele feudale sub „Domnia Teroarei”. Domnişoarele priveau cu crescândă consternare acest regres al societății. Se simțeau ca şi cum erau o mică garnizoană căreia îi căzuseră sorții să respingă o gloată zgomotoasă ireverențioasă, o ceată tot mai mare de ticăloşi, care voiau să răstoarne toate diferențierile din trecut, orice etichetă şi rang social. Noul pastor însuşi era un om tânăr cu față rubicondă şi înfățişare prea puțin duhovnicească, pe care instinctiv l-ar fi ignorat dacă nu era pastor. Noii oameni care veneau la Dulham nu semănau cu locuitorii mai vârstnici şi nu aveau câtuşi de puțin dorința să primească lecții. Puțin le păsau de familia Greenaple sau Hightree; şi o dată, când domnişoara Dobin a încercat să povestească unele amănunte despre splendoarea momentelor trăite de mama sa în înalta societate din Boston, nou-venita care sta lângă ea la şezătoarea parohială de cusătorie, a întrerupt-o începând să vorbească despre altceva. Nu

putem crede că aşa ceva s-ar fi putut întâmpla la ceaiul din casa guvernatorului Clovenfoot, faţă de care mojica creatură se manifestase atât de necuviincios indiferentă; dar sunt persoane care nu se sfiesc să-şi trădeze lipsa de bun gust.

În acea seară, în timp ce se întorceau acasă, domnişoarele au avut un neobişnuit şi foarte penibil simţământ de eşec.

— Dintotdeauna m-am străduit să-i educ pe oamenii aceştia şi să le trezesc interesul pentru acele timpuri. Părea atât de posibil să le înnobilez gândurile şi să le îndrept spre preocupări mai înalte, zise mâhnită domnişoara Dobin. Cât despre femeia aceea Woolden, n-are rost să strici orzul pe gâşte!

Domnişoara Lucinda murmură indignată că era de acord. Avea însă o mică bănuială că femeia Woolden auzise istorisirea în chestiune prea des ca s-o mai asculte cu plăcere. Era o simplă creatură ignorantă; deşi trăise doisprezece sau treisprezece ani în Dulham, nu era mai luminată decât venise. Greşeala era că o trata pe sora[82] Harriet la acelaşi nivel cu ceilalţi din grup. Domnişoara Lucinda observase nu o dată în ultima vreme că sora ei se repeta, fără să-şi dea seama, ceva mai des decât era agreabil. Poate că deveniseră puţin anoste. Ar fi bine ca spre primăvară să petreacă vreo câteva zile cu unele din prietenele lor, ca să mai schimbe mediul.

— Dacă m-am silit să fac ceva, zise domnişoara Dobin pe un ton glacial, a fost să rezist neclintită pe locul meu în societate hărăzit de soartă şi să menţin la un nivel cât mai înalt posibil spiritul rafinat şi manierele alese. Ai crede că a trecut o sută de ani de la moartea mamei, atât de complet a dispărut influenţa bunei creşteri şi a distinsei sale ospitalităţi, aici în Dulham. Aş fi dorit ca tatăl nostru să fi ales să se stabilească într-o localitate mai mare şi mal aptă să aprecieze asemenea calităţi. Şi aşa le-ar fi plăcut să ne ţină cât mai deoparte, îmi dau

clar seama.

— Nu mă îndoiesc că avem şi noi prietenele noastre, zise domnişoara Lucinda cu teamă, dar cu glas sugrumat. Nu trebuie să le lăsăm să creadă că noi nu înțelegem să fim în pas cu vremea, ca totdeauna. Cred că poate… părul nostru…

Şi trista taină ieşi în sfârşit la iveală. Fiecare din surori respiră uşurată la acest început de confesiune.

Era sigur că trebuia să facă ceva ca să-şi recâştige influența pierdută. În acea seară, atenția asistenței fusese atrasă asupra buclelor în curs de rapidă dispariție ale sărmanelor domnişoare; şi cea mai neliniştită era domnişoara Lucinda, pentru că ea moştenise părul lung şi cârlionțat de culoare castanie, al familiei Hightree. De obicei avea o ondulație naturală şi uneori drăgălaşe bucle îi atârnau libere, dar acestea de multă vreme dispăruseră. Domnişoara Dobin semăna tatălui ei şi părul nu-i fusese îmbelşugat, aşa că împuținarea lui nu o schimbase pe cât era de aşteptat. Dispariția ondulațiilor şi rărirea părului se produseseră treptat, aşa că niciuna dintre surori nu acceptase gândul că celelalte persoane ar fi observat înfățişarea lor schimbată.

Din discreția înnăscută, specifică familiei, se abținuseră să vorbească despre cauză chiar între ele, în timp ce-şi lucrau bonete din dantelă şi muselină cu bobite. Bonete pentru „breakfast”{83} le numeau ele, şi explicau că acestea se purtau pretutindeni la oraş. Prințesa de Wales le lansase sau, în orice caz, le adoptase. Domnişoarele n-au explicat însă în niciun fel de ce purtau tot timpul bonetele pentru „breakfast” până la ora culcării şi, ca să le necăjească, o fetiță obraznică pusese, cu glas tare strident, o întrebare nelalocul ei, în auzul grupului de cusătorese, de astă dată tăcute:

— Domnişoarele Dobin poartă bonete mari pentru că le e frig la cap? zisese mica fiară şi toți au tresărit

consternați.

Domnişoara Dobin niciodată nu-şi dovedise mai bine buna creştere şi curajul, a reflectat în sine sora mai tânără.

— Nu, fetițo, i-a replicat țanțoşa Harriet cu un zâmbet rece. Cred că bonetele noastre sunt la modă pentru doamnele de toate vârstele. Şi ține minte că nu-i cuviincios să faci asemenea remarci personale.

Abia după acest incident domnişoara Dobin şi-a amintit de neobişnuita bonetă a doamnei Cutare de la serata din Boston. Nimeni, în afară de femeia Woolden, n-ar fi îndrăznit să intervină într-o împrejurare atât de penibilă.

Domnişoara Lucinda era însă convinsă că venise timpul să facă ceva ca să-şi înlocuiască podoaba pierdută. Copila spusese un adevăr supărător, dar netezise calea pentru un demers următor, şi acum era momentul să, sugereze o idee care încetul cu-ncetul se conturase în mintea domnişoarei Lucinda. Cu două sau trei veri înainte, un tânăr strănepot de soră al mamei şi soția lui petrecuseră câteva zile cu ele, şi surorile fuseseră foarte şocate constatând că drăgălaşa tânără femeie purta pe frunte un şir de zulufi care nu erau ai ei, naturali. Atunci, domnişoara Dobin şi domnişoara Lucinda criticaseră între ele cu asprime un asemenea prost gust, dar acum gândeau cu totul diferit, că purtătoarea zulufilor era nu numai o rudă prin căsătorie şi deci obişnuită cu societatea bună, dar şi că venea din oraş şi se putea presupune că era la curent cu ce se purta.

— Mă gândesc, surioară, că n-ar strica să ne căutăm nişte… găteli, data viitoare când ne mai ducem undeva, zise pe neaşteptate domnişoara Dobin, cu un uşor tremur în glas, când au ajuns la uşa casei lor. Se pare că acum sunt foarte la modă. E spre folosul parohiei, trebuie să recunoaştem.

Domnişoara Lucinda se arătă imediat încântată. Nu-i

plăcea să se plângă, dar o neliniştiseră durerile nevralgice pe care le simţise în frunte la contactul brusc cu aerul rece. Surorile se simţiră şi mai apropiate sufleteşte păstrând acest secret numai pentru ele. Nu-l dezvăluiră nimănui; spuseseră doar câtorva cunoştinţe că intenţionau să se ducă în cel mai apropiat oraş mare, să facă nişte cumpărături de Crăciun.

Soarele strălucitor al dimineţii părea că le ura succes domnişoarelor. Bătrâna Hetty Downs, credincioasa lor slujnică şi paznic, privi după, ele cu afecţiune şi temere.

— Doamne sfinte, cine ştie ce feste le-o mai juca diavolul blagoslovitelor prostuţe pân-or fi iarăşi acasă? murmură ea, când au dispărut după colţul străzii care ducea la gară.

Domnişoara Dobin şi domnişoara Lucinda porniră agale în josul străzii principale din Westbury. Nu semăna, fireşte, cu Boston, dar zgomotul era destuii, de buimăcitor şi din când în când trecătorii zoriţi le împingeau brutal. Westbury era un Oraş industrial secundar, totuşi foarte potrivit în momente ca acestea. Micile daruri de Crăciun pentru vechii lor vecini şi elevii şcolii duminicale[84] au fost cumpărate şi aranjate în elegantul lor coş Fayal[85], înainte de a se ocupa de cumpărătura serioasă din acea zi. Ici şi colo, în prăvălii, erau expuşi, cu sfruntată neruşinare, zulufi de proastă reputaţie, dar astfel de negustori vulgari nu meritau încurajarea domnişoarelor Dobin. Nu le-au acordat nicio atenţie şi au trecut mai departe îndreptându-se către o clădire scundă cu un singur cat de pe o stradă laterală, unde locuia un negustor bătrân. Îi fusese de mare folos pastorului, cât timp a mai rămas pe pământ şi a avut nevoie de o perucă de culoare roşcată presărată eu tot mai multe fire cărunte, ca să poată ţine pasul cu celelalte schimbări fizionomice. Obloanele bătrânului Paley erau însă trase, şi o bară rudimentară de lemn era bătută în cuie peste unul dintre ele, care îşi pierduse fixitatea şi se bălăngănea în vânt din cauza slăbirii

balamalelor. Bătrânul Paley fusese totdeauna politicos şi curtenitor. Domnişoarele doriseră, de fapt, să aibă o mică convorbire prietenoasă cu el; aflaseră, cu un an, doi înainte, că-i murise soția şi intenționau să-i prezinte condoleanțe. Negoțul lui de coafură fusese practicat împreună cu un atelier de reparare a umbrelelor de soare şi de ploaie, iar umbrela care era emblema prăvăliei atârna şi pendula în bătaia vântului, ca o carcasă zdrențuită, în fața uşii închise. Domnişoarele. oftară şi se îndepărtară. Începeau să se simtă obosite, întârziaseră şi încă nu găsiseră ceva să le placă.

— Am putea să mergem puțin mai departe, propuse Lucinda. Bineînțeles, dacă nu eşti obosită.

Sfârşiseră o scurtă conversație despre dispariția domnului Paley şi şedeau nehotărâte în colțul străzii. Din fericire, după numai câteva minute au ajuns în fața unei prăvălii noi strălucitoare, unde un şir de capete de ceară, cu un aer surâzător afectat, erau acoperite cu ultimele modele de peruci şi bretoane. Ochii negri ai unuia din zâmbitoarele capete de bărbați priveau atât de fix la domnişoara Lucinda, încât aceasta se simți ruşinată şi fâstâcită, şi fu nevoită să simuleze că nu-i observase privirea admirativă. Dar domnişoara Dobin, după o scurtă ezitare, deschise cu curaj uşa şi intră. Era preferabil să stea” în prăvălie, ferite de remarcile trecătorilor, în timp ce priveau la vitrine. Domnişoara Lucinda simți că-i bătea inima şi că-i pierea curajul; lăsă pe seama surorii expunerea scopului pentru care veniseră şi se eschivă întorcându-se să examineze atent din spate chipeşul manechin. A fost puțin şocată constatând că, privit astfel „nu mai era atât de atrăgător. Peruca pe care o purta era în general bine făcută, dar umerii erau grosolan finisați într-o substanță care arăta ca ipsosul de Paris.{86}

— Ce pot avea *plaisir* să vă arăt, tinere doamne? întrebă o persoană care înaintă spre ele.

Domnişoara Lucinda se întoarse şi descoperi un

francez zâmbitor, de vârstă mijlocie, care-şi freca mâinile şi se uita la clientele lui, mai întâi la una şi apoi la cealaltă, cu încântătoare deferență. Pare o persoană simpatică foarte manierată, gândeau „tinerele doamne”.

— Sora mea şi cu mine ne gândeam să cumpărăm nişte mici găteli de purtat pe frunte, explică domnişoara Dobin cu un aer demn, afectat; dar francezul o scuti să mai spună ceva. Se uită cu mult interes la bonetele lor, ca şi cum înainte nu-i atrăseseră atenția.

— Ah, da. *Je comprends*[87]. Frunțile înalte nu mai sunt acum la modă. *Je les préfère, moi*[88], da, da, dar doamnele trebuie să urmeze moda. Acum trebuie să-şi acopere fruntea cu breton, cu zulufi, le ziceți dumneavoastră. Cum doriți, cum doriți!

Şi abilul negustor, dând din umeri şi cu o mimică amuzată de aceste capricii de fetişcane, trase din raft cutie după cutie.

Constatară cu mare uşurare că nu era o prăvălie mai rea ca alta, ca să nu spună mai mult, deşi importanța şi discreția circumstanței erau stânjenite de vastitatea stocului de „găteli” şi de discuția zgomotoasă despre culoarea unor bucle pe care o fată vorbăreață o purta cu o tânără vânzătoare din cealaltă parte a prăvăliei.

Domnişoara Dobin făcu semn cu mâna că nu-i plăceau articolele ce-i fuseseră oferite să aleagă.

— Ceva… mai simple, vă rog.

Nu-i plăcu să spună „mai serioase”.

— Dar acestea sunt *très simple*[89], protestă francezul. Nu avem altele mai tinereşti.

Şi domnişoara Dobin şi domnişoara Lucinda se roşiră şi nu mai spuseră nimic.

Francezul făcu cum socoti el mai bine; le convinse că nimic nu era mai potrivit decât câțiva cârlionți vizibili, asortați la culoarea părului lor. Ar fi preferat să nu-şi fi lăsat acasă bonetele pentru „breakfast”, dacă ştiau că trebuia să-şi scoată bonetele de iarnă propriu-zise. Cu greu puteau urmări glasul volubil al negustorului de

peruci, în timp ce domnişoara Dobin sta descoperită în fața nemiloasei oglinzi din fundul prăvăliei.

Amabilul om procedă cât mai delicat cu putință şi domnişoarele îi mulțumiră. Afară de asta, acum când şi-a pus iarăşi boneta, înfățişarea domnişoarei Dobin arăta mult mai bine. Se întoarse către domnişoara Lucinda şi văzu o licărire de încântare în privirea ei concentrată.

— Îți vine într-adevăr foarte bine. Îmi place cum sunt aranjați pe frunte, zise sora mai tânără. Dar dacă ar fi destul de lungi ca să treacă dincolo de urechi…

— *Non, non,* stărui francezul. Ca s-o îmbătrânească dintr-odată, ar fi păcat!

Şi Lucinda, care se întreba cât de bine i-ar veni şi ei, cedă imediat la asemenea argumente. Da, n-avea rost să arate bătrână înainte de vreme. Dulham nu ținea în prezent prea mult pasul cu restul lumii, dar ele nu trebuiau să rămână în urma celorlalți numai pentru că trăiau acolo.

Prețul micilor „găteli” a fost mult mai mic decât se aşteptau surorile, iar exagerata cheltuială cu perucile venerabilului lor tată, cum se dovedise acum, era de domeniul trecutului. Domnişoara Dobin îl tratǎ cu multă curtoazie pe politicosul francez; ba chiar, domnişoara Lucinda îi şoptise, nu o dată, să-i vorbească franțuzeşte şi, când au fost conduse cu plecăciuni la uşă, grațiosul *Bong-şur*{90} al domnişoarei mai în vârstă a acționat ca un cordon de duş, revărsând asupra celor două inocente capete un înspăimântător torent de fraze străine. Le-a fost imposibil să-i răspundă. Se mulțumiră să-l salute iarăşi cu o înclinare din cap, iar domnişoara Lucinda profită de prilej ca să prindă un ultim zâmbet al chipeşului cap de ceară din vitrină. Părea că o privea cu un aer nou de admirație, şi pomi în josul străzii alături de sora ei, cu paşi mărunți, fandosiți.

— Simt că acum oricine se poate uita la mine, zise liniştit domnişoara Lucinda. Mărturisesc că uneori am suferit mult, de când mi-am dat seama că arătam atât

de deplorabil.
— A ta e de o nuanță mai deschisă decât mi s-a părut în prăvălie, remarcă domnişoara Dobin cu un aer de îndoială, dar adăugă repede că, cu timpul, s-ar putea să se schimbe puțin.
Era atât de mulțumită cu propria sa înfățişare, încât nu se putea îndura să umbrească plăcerea surorii sale. Adevărul era că n-ar fi lăsat-o pe Lucinda să-şi aleagă acea „găteală” dacă ar fi văzut-o mai întâi la lumină bună. Şi Lucinda gândea exact la fel despre sora ei.
— Sunt sigură că nu o să mai avem nevralgie, zise domnişoara Dobin. Îmi pare rău, dragă, că am aşteptat atât de mult timp.
Îşi continuară drumul cu paşi mărunți în josul străzii principale din Westburv, convinse că nimeni nu ar bănui că aveau mai mult de treizeci de ani. Într-adevăr, se simțeau ca nişte fetişcane şi, în timp ce mergeau, se uitau, fără să-şi dea seama, într-o parte ca să se vadă cu satisfacție reflectate în vitrine. Marile geamuri erau excelente oglinzi, cu imagini fugitive, nu prea clare, ale acestor însuflețite trecătoare.
În prăvălie, francezul şi ajutoarele sale. făceau haz pe socoteala lor. Cele două bretoane mari nu mai fuseseră de mult la modă; le pusese deoparte în aşteptarea, a două doamne credule de la țară, care puteau fi ademenite să le cumpere.
— Ştii, surioară, zise domnişoara Lucinda, că mai e o oră până la plecarea trenului nostru. Ce-ai zice dacă ne-am mai plimba puțin pe cealaltă parte a străzii.
Şi îşi continuară încet plimbarea înapoi. De fapt, neastâmpăratele fete au fost cât p-aci să piardă trenul! Hetty ar fi, fost atât de neliniştită, ziseră ele, dar au ajuns la gară în ultimul moment.
— Lutie, zise domnişoara Dobin, ridică mâna şi dă-l de o parte şi de alta a frunții. Se pare că s-au deplasat puțin.
Şi domnişoara Lucinda, care abia acum îşi recăpătase

respirația cât să poată vorbi, o informă la rându-i pe domnişoara Dobin că al ei aproape îi acopereau sprâncenele. Ar trebui, poate, puțin scurtat; asta, bineînțeles, se poate face uşor, adăugă ea.

Începea să se însereze. Înainte de plecare luaseră prânzul mai devreme şi acum, după eforturile din cursul după-amiezii, erau obosite şi înfometate; dar inimile lor fremătau de o tinerească voioşie şi se simțeau nespus de fericite. Dacă inima ți-a rămas tânără e foarte neplăcut să ai o înfățişare exterioară necorespunzătoare. Era în firea domnişoarelor să se simtă fetişcane şi constatară că nu puteau fi decât recunoscătoare micii travestiri, care părea să le câştige simpatia lumii. Bătrânul conductor, care le cunoştea de mulți ani, se uită stăruitor la ele când le luă biletele şi, cum era un om plin de haz dar şi milos, se făcu că nu observă nimic deosebit în înfățişarea lor.

— Dumneavoastră, domnişoarelor, nu vreți deloc sa îmbătrâniți, ca noi ceilalți, zise el curtenitor; şi surorile grozav se bucurară.

Inimile lor tinere le vor ține veşnic neştiutoare de odiosul jaf al timpului.

— Cerule! exclamă nesuferita doamnă Woolden la celălalt capăt al vagonului. Uite-le pe fetele bătrâne Dobbin. Şi-au cumpărat bretoane. Cred că au vrut să-şi mai pună puține paie pe acoperiş înainte ca vremea să se răcească de tot dar parcă-s o pereche de pudeli.

Domnişoarele coborâră din tren cu un aer obosit. Oricum, ziua de cumpărături nu o petrecuseră ca ide obicei. S-au simțit, desigur, recunoscătoare lui Hetty că l-a trimis pe băiatul nepoatei sale să le întâmpine cu un felinar; de asemenea, pentru că le-a servit o bună cină caldă îndată ce-au sosit. Hetty aruncă repede o privire atentă la stăpânele ei şi se întoarse în bucătărie.

— Ştiu pe cineva care o să-şi bată joc de ele, îşi zise ea posomorâtă.

Nu se putu abține să nu râdă. Fețişoarele lor dragi

erau zbârcite şi gălbejite, iar zulufii mari ai bretoanelor îşi pierduseră plăcuta ondulație şi cădeau aproape drept şi dizgrațios în ochii domnişoarelor. De ce nu şi le-o îi îndesat sub bonete, cum sigur ar fi putut.

A venit o serie neîntreruptă de zile ploioase şi nimeni n-a vizitat pe reîntineritele stăpâne. Zulufii arătau castaniu foarte deschis la lumina zilei, şi trebuie să nu ascundem că domnişoara Dobin a luat foarfecele şi i-a scurtat pe-ai domnişoarei Lucinda cu o jumătate de uncie[91], iar domnişoara Lucinda i-a făcut acelaşi serviciu în mare taină, pentru că fiecare socotea că fruntea surorii sale era mai scundă ca a ei. Dragele lor sprâncene cărunte au fost astfel scoase la iveală, ca şi cum moda era să nu fie asortate la culoare cu perucile. Până la urmă, Hetty şi-a luat inima-n dinți şi, când s-au aşezat la masă să ia micul. dejun, le-a rugat pe stăpânele ei s-o lase să le ducă înapoi bretoanele şi să le schimbe. Fiica surorii ei lucra chiar în acea prăvălie şi, deşi numai în atelierul prăvăliei, Hetty era sigură că putea să le servească.

Dar domnişoarele se uitară una la alta încântate şi se întoarseră să se uite la Hetty, care sta în picioare, întrucâtva temătoare, lângă masă, pe care tocmai pusese a farfurie plină cu gogoşi fierbinți. Sărmana de ea începea să arate într-adevăr bătrână, reflectară ele.

— Se poartă foarte mult la oraş, zise domnişoara Dobin. Avem mare noroc că a venit moda lor tocmai când ni se cam împuținase părul. Poate că o să alegem din cele de o nuanță mai închisă, când astea se vor învechi puțin. Ah, n-o să servim ceai în seara asta, îți aminteşti, Hetty. Mă bucur pentru că, pare-se, va fi o seară foarte plăcută la cercul de cusătorie.

Şi domnişoara Dobin şi domnişoara Lucinda clătinați din cap şi zâmbiră.

— Ah, Doamne sfinte! bombăni slujnica îngrijorată. Se duc la cerc, ce-o să se mai râdă de ele! Ei, n-ai ce le face, fetele Dobin s-au născut, fetele Dobin or să

rămână pân-or muri. Numai că pentru cei ce le cunosc bine nu mai sunt nişte nevinovați ai Domnului, doar nu mi-s nătângă! Ele cred că fruntarele alea au dat timpul înapoi cu patruzeci de ani, sau mai mult, dar dacă aşa le place să creadă, dă-le pace!

Spre sfârşitul după-amiezii, domnişoarele din Dulham au pornit cu paşi mărunți să cinstească reuniunea parohială şi să înfrunte privirile scrutătoare amuzate ale vecinilor.

— Cred că datorăm societății să urmăm moda zilei, zise domnişoara Lucinda. O doamnă de lume nu-şi poate îngădui să fie neatrăgătoare. Acum simt că suntem pregătite pentru orice!

În drum spre Shrewsburv

Trenul s-a oprit la o haltă, aparent facultativă, şi o călătoare în vârstă abia a avut timp să fie trasă repede în vagon înainte ca o smucitură bruscă cât p-aci să-i arunce jos de pe scară bătrânele-i picioare nesigure, când trenul s-a pus în mişcare. La început, am văzut o bătrână ţărancă agitată, încărcată cu un coş mare şi o boccea grea, legată în felul vechilor legături din basma; apoi, am descoperit că era o prietenă a mea, doamna Peet, care trăia la o mică fermă, la câteva mile de sat. Era vestită pentru untul bun, ouăle proaspete şi cele mai timpurii verdeţuri; de fapt, se străduia să fructifice cât mai bine modestele resurse ale fermei sale; dar trecu, se cătăva vreme de când o văzusem venind de la târg, învechea ei căruţă perfect întreţinută.

Frânarul o urmă în vagonul ticsit, cărându-i o parte din bagaje. M-am aplecat şi am rugat-o pe doamna Peet să se aşeze lângă mine; îmi făcea mare plăcere să o revăd. Frânarul părea mulţumit că-şi găsise loc şi zâmbea în timp ce se străduia să pună partea lui de bagaje în plasa de deasupra capului; bocceaua din covor înflorat era însă prea mare şi îi spuse că va avea grijă de toate la capătul vagonului. Doamna Peet nu era voluminoasă, dar cu coşul ei mare şi bocceaua din basma şi câteva lucruri ale mele aveam foarte puţin spaţiu disponibil.

— Vasăzică asta-i ce numiţi voi să călătoreşti în tren!

Frumos, n-am ce zice! zise prietena mea îndată ce se învioră puțin. Arăta palidă şi părea că plânsese, dar în bătrânii ochi obosiți avea obişnuitul ei licăr de bună dispoziție.

— Unde ai plecat în lume, doamnă Peet? o întrebai.

— Poate n-ai auzit ce s-a-ntâmplat cu mine, dragă? Ei bine, lumea-i mai mare decât am crezut. Am terminat… era *tot* ce mai puteam face… şi mă mut la Shrewsbury.

— La Shrewsbury? Ai vândut ferma? exclamai mâhnită şi surprinsă.

Doamna Peet era prea bătrână şi prea aparte ca să se strămute brusc de pe pământul ei natal.

— Nu era a mea, locul nu era al meu.

Plăcuta-i față se înăspri puțin.

— L-a linguşit şi l-a înduplecat să dea semnătură înainte de a închide ochii. Is'iah, fiul surorii lui care s-a căsătorit cu bătrânul Josh Peet, a venit la el când nu mai Putea să muncească şi i-a spus cum o să se îngrijească de el ca propriu-i fiu şi că o să-i dăm mai nimic. I-aş fi dat orice numai asta nu, şi a fost destul de neghiob să lase asta până-n ultima clipă, socotind că Is'iah ne e rudă şi n-o să fie nevoie să-i plătim mai mult decât altora. M-a durut să-mi văd locul căzut în alte mâini. Unii au spus să mă adresez îndată judecății, dar n-ar fi folosit la nimic. Is-iah era mai priceput ca mine în chestii d-astea. Vezi, a obținut şi semnătura mea pe hârtie; a spus că era ceva în legătură cu răspunderea lui pentru impozite. Duceam lipsă de bani şi eram topită de nesomn, veghindu-l şi că nu mai aveam lăscaie din ce pusesem eu deoparte. După ce m-am străduit din greu vreme de Patruzeci şi cinci de ani ca să fim la adăpost pentru când n-om mai putea munci, uite, dragă, uite unde am ajuns! Am condus treburile cu pricepere, îți aminteşti. Dar, în '72[92], am făcut neghiobia să băgăm aproape toate economiile noastre din bancă într-o fabrică de mosoare, care s-a dus de râpă. Totuşi, îți spun, m-aş fi putut întreține singură cât mai trăiam,

dacă aş fi putut să păstrez locul. Aş fi renunțat la cea mai mare parte a pădurii, dacă Is'iah ar fi râvnit la ea. N-aş fi avut nimic împotrivă, cu condiția să-mi pot lua lemnele necesare pentru foc. Am dorit mereu să călătoresc şi să văd ceva din lume, dar mi s-a oferit şansa asta acum, când n-o mai prețuiesc prea mult.

— Shrewsbury e un oraş comercial mare, îndrăznii să-i spun ca s-o liniştesc, deşi în suflet eram furioasă gândindu-mă la viclenia lui Isaiah Peet, care totdeauna mi-a făcut impresia unei vulpi şi s-a purtat ca atare.

— Sunt de acord că Shrewsbury e un oraş grozav, zise sărmana bătrână. Dar, îți spun, dragă, e greu să te duci să trăieşti la douăzeci şi două de mile depărtare de locul unde ai avut dintotdeauna casa ta şi prietenii tăi. S-ar putea să-mi placă, dar n-o să fie ca acasă. Scoate un măr bătrân de-al meu şi plantează-l pe malul mării ca să se poată bucura de frumusețea valurilor... n-o să-i placă.

— Unde ai să locuieşti la Shrewsbury? o întrebai imediat.

— Nu cred să stau mult timp, drăguță. Am aproape şaptezeci şi şase de ani, zise ea şi se întoarse să se uite la mine cu un aer amuzat înduioşător pe fața-i zbârcită, fără ascunzişuri. I-am spus clar lui Is'iah în fața unei odăi pline cu vecini, că aştept de la el să mă aducă acasă şi să mă îngroape când îmi va veni vremea, şi să facă asta cuviincios; dar că până atunci eram nevoită, dacă aşa mi-a fost dat, să trăiesc în alte locuri. El a vorbit eu viclenie, vezi bine, că de bunăvoie părăseam ferma, ca să mă duc la nişte rude ale mele, dar... îmi şopti ea în taină, nu mi-a oferit putința să rămân acolo fără să mă simt umilită depinzând de el. N-am spus asta la mulți oameni, dar toți trebuie să fi bănuit. Foarte mulți dintre ei aveau însă bani împrumutați de la Is'iah şi nu puteau decât să-i țină partea şi să vorbească frumos despre el, de teamă că vreo vorbă rea să nu ajungă la urechile lui. Ei, ei, dragă, ce-a fost a fost şi să

nu ne mai gândim la asta, încheie ea.

Am văzut însă lacrimi grele rostogolindu-i-se încet pe obraji, şi-a tras nervos boneta în faţă şi s-a uitat în altă parte..

— Se pare că e mult pământ bun de cultivat în această parte a ţinutului, zise ea un minut mai târziu. Unde ne aflăm acum? Văd o fermă cu acareturi frumoase, trebuie să fie a unui om înstărit.

Dar a trebuit să-i spun prietenei mele că ne aflam tot în hotarele vechii aşezări unde ne născusem amândouă.

Doamna Peet râse scurt, bucuroasă ca o fetiţă.

— Aştept din clipă-n clipă să apară Shrewsbury. Mi-e frică să mă pomenesc dintr-odată acolo. N-am mai mers cu trenul până acum, dar m-am gândit atât de des la asta, că, nu ştiu, mi se pare firesc. Nu-i ca şi cum ai zbura prin aer? Nu pot să văd bine nimic. La naiba!

Şi asta mai trebuia, să meargă şi bătrâna mea pisică, dar nicio clipă n-am stat la îndoială. Nu ţi-am spus că am luat-o cu mine?

— E în coşul acela? o întrebai curioasă.

— Da, dragă. Adevăru-i că m-am gândit s-o scutesc de chinul mutatului şi am vorbit cu unul dintre băieţii Barnes, care mi-a făgăduit fără ocol s-o ia el; dar nu era atunci acolo şi, vrând-nevrând, am luat-o cu mine. E bătrână, ca şi mine, şi mă silesc într-un fel sau altul s-o ţin cu mine. Sunt probabil şoareci acolo unde ne ducem şi e o bună prinzătoare, şi se poate hrăni singură dacă are ce să prindă. Văzând-o plecând şi venind, aş avea impresia că-s acasă, dar cred că amândouă o să ducem dorul vechilor noastre locuri. Aş vrea să ştiu ce fel de „şoareci” or să fie pentru mine acolo.

— Nu trebuie să-ţi faci griji, o încurajai eu cât putui mai convingător. Nepoata dumitale o să fie mulţumită să te aibă la ea. Nu-i una dintre fiicele doamnei Winn?

— O, nu, nu. Ea nu poate. E zvârluga de Isabella, a surorii Wayland, care s-a căsătorit cu contramaistrul de la marele atelier de reparat vagoane. N-am mai văzut-o

de când s-a măritat. Dar m-am gândit la ea deoarece ştiam că putea cel mai mult să mă ţină apoi am căutat să aflu ce situaţie au celelalte fete şi mi-am făcut un fel de plan. I-am scris Isabellei, deşi ea e pretenţioasă, şi i-am spus că-i cer voie să vin să-i fac o vizită, şi ea mi-a răspuns că mă primeşte bucuroasă; dar nu mi-a scris îndată şi scrisoarea ei mirosea groaznic de tare a un fel de esenţă, şi n-am simţit c-o să fiu prea bine primită. Dar am să văd cu ochii mei *cum* stau lucrurile când oi ajunge *acolo.* Fetele surorii Winn nu sunt măritate şi totdeauna au stat într-o pensiune şi au lucrat într-un atelier de garnituri pentru îmbrăcăminte. Isabella e înstărită; a primit ceva bani de la sora tatălui ei. M-am tot gândit zi şi noapte, şi mi-am amintit că familia noastră a ţinut o iarnă-ntreagă familia lui Wayland, când el a dat faliment şi era la ananghie. Mi-am zis că am să trimit în seara asta vorbă fetelor Winn să vină să mă vadă şi să-mi dea un sfat. Poate că vreuna dintre ele cunoaşte pe cineva care m-ar lua pentru ajutorul ce i-aş putea da în preajma casei, sau măcar nişte oameni cumsecade care doreau o pisică vrednică; nu, nu ştiu dacă aş putea s-o las la străini.

La plecare, au fost vreo doi, trei vecini, care s-au arătat sincer amabil cu mine, stăruind să vin să iernez la ei, continuă exilata. Şi azi dimineaţă mai că doream aşa să fac, mi-era atât de greu să mă despart de ei. Dar acum, când totul s-a sfârşit, simt mai mult ca oricând că-i mai bine aşa. N-aş fi putut îndura să locuiesc în faţa fostei mele ferme, să vină primăvara şi eu să n-am dreptul să-mi dau încuviinţarea la ce are de gând Is'iah să facă cu pământul. Oh, Doamne! Cât de mult regret acum că n-am avut copii! Când eram tânără şi munceam din greu şi făceam de toate, mă simţeam într-un fel liberă şi mai bine decât cei blagosloviţi cu copii şi casele lor dupăind de dimineaţa până-n noapte, dar, îţi spun, abia acum mi-am dat seama. Aş fi fost foarte dispusă să stăpânească chiar Is'iah, aşa ticălos cum e;

dar, îți spun, aş fi făcut-o înainte să ajungă om în toată firea, dacă s-ar fi priceput măcar la minatul vitelor. Nu degeaba seamănă oamenii cu creaturile sălbatice. Is'iah are sânge de vulpe, şi poate asta-i nenorocirea lui. Mama lui a arătat toată viața aidoma unei vulpi bătrâne; era o ticăloasă… o ticăloasă! Nu ştiu dacă pe el ar trebui să-l învinovățim.

— Dacă am crescut printre păşuni, am fost totdeauna o stăpână mândră, adăugă după o clipă doamna Peet mai mult pentru sine.

Nu era de niciun folos să-i mai spun ceva. O interesa prea puțin altceva în afară de gândurile ei şi frământarea mocnită cauzată de această hotărâtoare cotitură în modesta ei existență. Totuşi, singurătatea, nesiguranța şi mâhnirea ei erau atât de înduioşătoare, încât, după ce a mai bombănit ceva despre perfidia nepotului, am simțit că în ochi îmi năpădeau lacrimi şi am privit un timp dincolo de fereastra vagonului încercând să mă gândesc ce s-ar putea face pentru sărmana de ea. Făcea parte din lumea de altădată şi detestam s-o văd nevoită să-şi părăsească locurile natale; dar chiar dacă putea să-şi păstreze casa, curând avea să fie prea neajutorată ca să trăiască acolo singură. Trebuia făcut ceva pentru tihna ei. Fermele din acea localitate nu valorau mare lucru. Poate că, prin mijlocirea judecății şi cu totul în taină, Isaiah Peet putea fi silit să-şi retragă necinstita pretenție asupra fermei. Poate, de asemenea, fetele Winn, care nu mai erau de fapt tinere, au făcut ceva economii şi ar fi dispuse să se întoarcă acasă. Era însă uşor să fac astfel de planuri în minte, dar plecam de acasă pentru multă vreme şi tot ce puteam trebuia să fac prin alte persoane. Mă întrebam cu mâhnire la viitorul doamnei Peet şi la pretențioasa Isabella şi la preferatele fiice ale surorii Winn cărora, cu toată bunătatea inimii lor, li s-ar fi părut cu neputință să-şi asume grija unei mătuşi atât de bătrâne şi atât de nevoiaşe. Curând va cunoaşte adevăratele ei condiții de

trai în Shrewsbury; trecuse mai mult de jumătate din scurta călătorie.

Spre marea mea mulțumire, tovarăşa mea de drum începea să-şi uite de necazuri şi să privească în jur. Era o bătrână ageră, numai ochi şi urechi, şi acum străbăteam o mică porțiune necunoscută a regiunii dintre fermă şi Shrewsbury, de care nu o lega nimic şi nu o interesa. Trecuse prin ultimele momente tragice ale bătrâneții ei şi simțea o oarecare uşurare; cât despre Shrewsbury, cu toate că nu se îndoia de existența lui reală, pentru puținele ei cunoştințe putea fi tot atât de departe ca partea cealaltă a Munților Stâncoşi. Deocamdată era o simplă călătoare şi a început să facă comentarii, cu delicioase expresii dialectale şi subtilă înțelegere a naturii umane, despre două sau trei persoane de lângă noi, care i-au atras atenția.

— Unde crezi că merg toți? întrebă ea cu dispreț. Niciunul dintre ei nu arată de condiție prea onorabilă. Mă pun chezaşe că şi-au părăsit munca pe care trebuia s-o facă acasă. Am ştiut dintotdeauna că vagoanele de tren sunt pline cu oameni care nu merg degeaba încoa' şi-ncolo, dar ăştia nu pot fi chiar din cei obişnuiți? Unii din ei sunt adevărați oameni fără căpătâi. Cred că au fost alungați din ultimul lor loc… *ca mine*, bănuiesc că ai vrea să spui! Ia uită-te la bătrânul ăla fudul, care priveşte ca un ornic oprit. Ei! Nu toată lumea poate arăta la fel de bine, chiar pastorii.

Eram bucuroasă că doamna Peet se amuza şi câteva minute am fost oarecum bine dispuse. Spuse, de astă dată pe un ton serios, să-i fie iertate asemenea vorbe, dar în vagoanele de tren erau unele soiuri de oameni pe care nu-i mai văzuse înainte. Dar când conductorul. a venit să-i ia biletul, recăzu în starea de spirit de la început şi părea fâstâcită.

— Trebuie să ai grijă de mine, dragă; când ajungeam la Shrewsbury, zise ea după ce trecuse prin câteva momente de buimăceală în căutarea biletului, pisica era

cât p-aci să scape din coş şi bocceaua se dezlegase şi feluritele obiecte conținute se împrăştiaseră în jurul poalelor noastre şi pe podea. Era o emoționantă adunătură a ultimelor rămăşițe ale gospodăriei doamnei Peet: cărți terfelite, suporturi pentru fier de călcat şi micul şal decolorat pe care o văzusem purtându-l deseori în jurul umerilor ei povârniți. Mai era vechea ei cutie de cositor pentru chibrituri, cu toate bețele împrăştiate, o aripă de gâscă pentru curățat cenuşa şi Almanahul Leavitt cu urme de mânjeală ale degetului ei mare. Priveliştea acestor biete nimicuri în neorânduială era înduioşătoare. Până la urmă, biletul a fost găsit în mănuşa de lână de la mâna stângă, unde mâna ei aspră, bătătorită de muncă, se obişnuise cu pipăitul lui şi nu-l mai simțea.

— N-ar trebui să mă întreb de pe acum dacă o să-mi placă să trăiesc în lumea bună din Shrewsbury, ținu ea să spună, întorcându-se spre mine cu un aer plin de încredere, nerăbdătoare să vadă dacă eram de altă părere. Înțelegi, n-o să-mi vină mai greu decât dacă m-ar fi ros tot timpul gândul să plec cândva să văd cum o duc alți oameni. Ştiu doar că fetele Winn au pus deoparte bani cât să luăm o casă, împreună cu puținul strâns de mine. Aş putea gospodări eu casa pentru noi toți, în loc să stea în pensiune în casele altora. Niciodată nu m-am înjosit la aşa ceva, dar cred că într-un fel sau altul o să îmi placă. Oamenii de la oraş sunt mai acătării decât oamenii de la țară, dar cu toate iscusințele şi mândria lor nu se pricep să facă nici măcar o salată de lăptuci. Îmi amintesc când într-o luni dimineața am pornit să spăl rufe şi am legat o frânghie între bătrânul păr cocârjat şi colțul şopronului, şi mă gândeam: „Aici am să fiu săptămână de săptămână făcând tot aceeaşi treabă”. Îmi spuneam cu un fel de groază că n-am să pot scăpa niciodată de asta. Şi acum am scăpat. Ei, dar o plantă scoasă din rădăcini nu poate trăi doar cu aer. Întocmai aşa am simțit când mi-a căzut pe cap treaba

aia cu fabrica de mosoare. Ştii, niciodată n-a fost un om prevăzător. Sănătatea lui era şubredă şi s-a lăsat pradă deznădejdii înainte chiar să înceapă. Sper că acolo sus nu ştie că am plecat din vechiul loc. „Is'iah e om avut, o să se poarte cinstit cu tine”, mi-a zis el. Dar vai! m-a cuprins furia când am aflat pe ce mi-am pus semnătura... eu care totdeauna am trecut drept o femeie isteață! Am început să citesc şi iar să citesc hârtia, dar n-am putu înțelege nimic. Aşa le-am spus tuturor, când unii au dat vina pe mine; dar scrisul de mână e tare anevoios de citit şi, în acea zi, capul meu îmi spunea că totul se sfârşise şi nu mai puteam face nimic.

Dar n-am să trăiesc pe spinarea nimănui, mă asigură ea înflăcărată, în timp ce trenul îşi urma grăbit drumul. Am acum mai multă putere de muncă decât alți oameni la vârsta mea. Pot să-i fiu de mare folos Isabelei. Are familie şi am să mă îngrijesc de bucătărie sau de fetițe. Are patru, am auzit ultima oară. Isabelei nu i-a plăcut niciodată gospodăria. Fetițe! Nu-mi dau seama cât de mari pot fi acum, dar trebuie să fi crescut, timpul trece atât de repede! Cred că o să se uite la mine ca la o străină. Ei, şi ce! Acasă mă cunosc toți, dar la Shrewsbury nu mă cunoaşte nimeni; n-are importanță dacă o fac bucuros.

În timp ce mă uitam la doamna Peet, mă gândeam că n-are să fie niciodată convinsă să lepede boneta de mătase cafenie încrețită şi modesta broboadă pe care le purtase atât de mulți ani; dar Isabella s-ar putea să țină neapărat la o îmbrăcăminte mai modernă. Doamna Peet a spus în treacăt, ca o chestiune de mică importanță, că avusese în minte să cumpere ceva în acea dimineață, dar că erau alte lucruri la oare să se gândească mai întâi, aşa că amânase asta până la iarnă sau până s-ar stabili definitiv în Shrewsbury.

— Nepoatele se aşteaptă să sosiți cu acest tren? nu mă putui abține s-o întreb, deşi în ciuda încrederii şi căldurii cu care vorbise sărmana, nu-mi venea să cred

că avea să facă mai mult de o simplă vizită la Shrewsbury.

Aveam impresia că va trebui să se întoarcă la vechea caşă a fermei, rămasă de izbelişte, dincolo de păşunile oilor..

Mi-a răspuns că unul dintre băieții Barnes le scrisese pentru ea o scrisoare cu o zi înainte şi că nu avea desigur niciun motiv să o neliniştească primirea ei.

Ne apropiam de nodul de cale ferată unde trebuia să coboare, la o milă de oraş. Pisica zgâria furioasă în coş şi stăpâna ei devenea la fel de nerăbdătoare în vagon. Începea să arate foarte bătrână şi palidă, sărmana mea tovarăşă de drum, şi spunea că se simțea amețită din cauza vitezei mari a trenului. Amabilul frânar, un tânăr cu obrajii roşii, veni aducând bocceaua din covor şi celelalte bagaje, stăruind să ia şi pisica furioasă, în ciuda ghearei agresive scoase prin împletitura cuştii. Doamna Peet îşi urmări bagajele cu ochi bănuitori şi apucă bocceluța din basma, ca şi cum era tot ce mai putea salva. Apoi, se ridică grăbită în picioare, mult prea devreme, şi când i-am spus la revedere, la uşa vagonului, era pe punctul să plângă. I-am arătat vagonul de pe linia secundară vecină, pe care urma să-l ia, şi am asigurat-o că mai avea de călătorit doar câteva minute până la Shrewtebury şi că eram sigură că o va aştepta cineva. Când trenul a pornit cu mine mai departe, zărindu-i firava siluetă istovită aventurându-se pe peron am simțit o puternică strângere de inimă.

După plecarea ei, unii din pasagerii care au stat lângă noi s-au interesat cu multă simpatie de bătrâna mea prietenă. Înfățişarea ei sugera o nelinişte tragică şi, de fapt, a fost cu neputință să nu fi auzit o bună parte din povestirea ei în timpul cât ne opream într-o stație şi ea continua să vorbească cu aceeaşi intonație ca. şi cum trenul mergea în plină viteză, şi unele din remarcile ei stârniseră când compasiune când ilaritate.

— Păi, nu te-am întrebat nimic despre rudele

dumitale, zisese ea cu sincer regret în ultimul minut. Iartă-i însă unei găini bătrâne rătăcite de ciopor, ce sunt.

În primăvară, mergeam cu caleaşca pe drumul numit „calea păşunilor pentru oi" de bătrânii din satul meu natal, şi văzând fosta locuință a doamnei Peet mi-am adus aminte de precedenta noastră călătorie. Primisem veşti despre ea, imediat după ce a ajuns la Shrewsburv, când îmi trimisese o scrisoare.

— Ai aflat cumva cum o mai duce? m-am grăbit să-l întreb pe însoțitorul meu.

— Nu ți-am spus că am întâlnit-o într-o zi pe strada principală din Shrewsbury? mi-a răspuns. Părea foarte încântată. Nepoatele ei au pus deoparte ceva bani şi curând vor părăsi atelierul şi erau foarte bucuroase s-o aibă la ele pe bătrâna doamnă Peet. Cineva mi-a spus că doreau să cumpere ferma şi să se întoarcă să trăiască aici, dar ea n-a vrut nici măcar să audă de asta, socotind că vor duce dorul multor avantaje de la oraş. Iarna trecută s-a dus la concert şi conferințe şi spune mereu că Isaiah i-a făcut astfel un mare serviciu.

Am râs amândoi. M-am bucurat nespus, pentru că fața descumpănită a acestei bătrâne singure, fără cămin, îmi revenise deseori în minte. Micuța casă înnegrită de ploaie arăta desigur părăsită, şi o întreagă viață de trudă fără răgaz lăsase puține urme. Bătrânul păr cocârjat era însă în plină floare şi dădea un aer de voios bun-venit curții pustii din fața casei..

Puțin mai departe l-am întâlnit pe Isaiah Peet, prosperul cămătar, care îi luase bătrânei, prin înşelăciune, ceea ce era al ei. Mi-am închipuit că o să arate oarecum ruşinat când ne-a recunoscut. Spre surprinderea mea, şi-a oprit calul în modul cel mai degajat.

— Bătrâna mătuşă Peet a murit, mă informă el degrabă. A avut un şoc şi ieri, înainte de amiază, şi-a dat ultima suflare. Acum mă îngrijesc de înmormântarea

ei. Mi s-a spus că a fost foarte vioaie toată iama… duminica trecută s-a dus la slujba religioasă; niciodată nu s-a distrat atât de bine ca în ultima lună. A fost o femeie foarte harnică. Rudele ei au fost bucuroase s-o aibă acolo şi foarte atente cu ea. Pământul de aici n-a fost niciodată bun de nimic. Bătrânul gentleman… unchiul meu, ştiţi… s-a istovit peste măsură, străduindu-se să-şi câştige traiul din acest loc.

În vorbele lui se simţea o compătimire de paradă şi prea puţină emoţie la aflarea tristei veşti, care pentru noi sunau fals, şi n-am mai zăbovit să auzim şi altele. Aveam convingerea că o cunoscusem pe doamna Peet mai bine ca oricine. Sperasem să o revăd şi s-o aud povestindu-mi ea însăşi viaţa pe care o dusese la Shrewsbury, cu bucuriile şi insatisfacţiile ei. M-am întrebat ce se petrecuse cu pisica şi cu conţinutul ponositei bocceluţe din basma.

Singurul trandafir

1. Acolo unde satul sfârşea brusc şi începea fâneaţa verde, se înălţa casa doamnei Bickford, cu toate ferestrele orientate în josul drumului şi în vârf cu două hornuri semeţe, care stăteau drepte ca nişte urechi ciulite. Era aşezată cu un capăt la drum şi faţada spre sud; dacă urmai cărarea dreaptă care pornea de la poartă. pe lângă intrarea principală, o puteai găsi pe doamna Bickford stând aşezată lângă ultima fereastră din bucătărie, afară doar dacă n-o vedeai păşind cu un aer grav, trebăluind pe lângă casă în continuarea îndatoririlor stricte ale gospodăriei sale solitare.

Într-o zi, la începutul verii, când mai toată lumea din Fairfield îşi scosese afară plantele din casă, pe pervazul ferestrei din bucătărie mai erau trei ghivece cu flori. Doamna Bickford se ocupa prea puţin de trandafirul geraniul şi vişinul ei din Ierusalim, deşi căpătaseră un fel de personalitate aparte din îndelunga lor asociere. Rareori înfloreau, dar se menţinuseră cu mult curaj în viaţă, în ciuda îngrijirii fără râvnă a stăpânei lor. Mai târziu, în vară, le ducea în curte şi le lăsa, până la vremea îngheţului, la umbra unui măr, unde se mulţumeau cu ce le putea oferi vara.

Soarele după-amiezii pătrundea înăuntru, şi frunzele vişinului din Ierusalim se pleoştiseră de căldură şi arătau pălite, când o vecină din casa de alături, domnişoara Pendexter, veni să-i facă doar o scurtă vizită

prietenească. În timp ce trecea prin salonul cu jaluzelele trase şi prin camera de zi, de asemenea cu grijă ferită de lumină, se gândea, ca de multe ori înainte, că într-o casă atât de bună şi frumoasă mai putea cineva să aibă plăcerea să trăiască şi s-o folosească alături de stăpână. Doamna Bickford se plângea tot timpul că-i dădea atât de multă bătăii de cap, chiar dacă în sine era încântată că avea dreptul să trăiască după voia ei în una dintre cele mai arătoase case din Fairfield. Domnişoara Pendexter era o persoană măruntă, jovială, chiar glumeață, care totdeauna avea de spus câte o mică noutate veridică, sau un aspect nou al unei informații mai vechi.

Doamna Bickford zâmbi când îşi ridică ochii şi o văzu venind pe această vecină plină de viață. Nu avea darul de a întreține o conversație şi era totdeauna bucuroasă, s-ar putea spune, ca altcineva s-o facă în locul ei.

Domnişoara Pendexter zâmbi la rându-i, dându-şi seama că era binevenită.

— Cum te simți azi? întrebă amabil vizitatoarea, când intră în bucătărie. Ei, ce de flori, doamnă Bickford! Ce-ai de gând să faci cu toate?

Doamna Bickford luă o expresie gravă, privind pe deasupra ochelarilor.

— Băiatul surorii mele mi le-a adus, răspunse ea. Ştii că sora mea, a lui Parsons, e foarte iscusită în cultivarea florilor şi băiatul ăsta îi seamănă. Mi-a spus că mama sa crede că niciodată grădina n-a arătat mai frumoasă şi le-a cules pe-astea ca să mi le trimită. Au trimis nişte oameni la Westbury pentru nu ştiu ce îngrăşământ, ca să-l aştearnă pe pământul lor, şi cu ei a venit şi el, şi s-a oprit să ia cina eu mine. A crescut repede şi arată tras la față. Cred că sora mea Liza s-a gândit că plimbarea, în această zi frumoasă, i-ar face bine. Liza mi-a trimis vorbă să vin la ea pentru câteva zile săptămâna viitoare, dar nu cred că am să pot.

— De ce, e un moment plăcut al anului să ieşi să faci

o” scurtă vizită, o încurajă vecina.

— Nu mi-am scos încă covorul din camera de zi, zise doamna Bickford cu un oftat. Mă simt ruşinată. Aş fi putut s-o fac azi, dar am lăsat totul deoparte când l-am văzut pe Tommy venind. E un băiat drăguț şi cu atâta poftă a mâncat cina. Întâmplător am fost bine pregătită. Nu ştiu de ce, dar e preferatul meu din această familie. De când a plecat, am stat tot timpul aici, gândindu-mă că niciodată n-am întârziat atât de mult cu scuturatul de primăvară.

— A fost din cauza vremii, explică domnişoara Pendexter. Niciunul dintre noi nu s-a grăbit în acest an ca de obicei, nici chiar cei leneşi care-şi scutură o singură cameră la întâi martie şi se fălesc cu asta ca să-i facă pe alții de ruşine, dar fără a spune când le vor scutura pe celelalte.

Cele două femei râseră cu poftă. Doamna Bickford trăsese masa ei mare cu tăblie lată între ferestre şi întinsese florile. Le sorta încet, în trei grămezi.

— Păi cum, nu ştiam că ai un trandafir înflorit! exclamă deodată domnişoara Pendexter, ca şi cum apariția mugurelui nu-i fusese anunțată cu săptămâni înainte şi dezvoltarea lui comentată împreună regulat. Ce trandafir splendid! Cum aşa, doamnă Bickford?

— Da, s-a deschis abia astăzi, zise doamna Bickford cu un aer oarecum trist. Mă bucur, că ai venit la timp să-l vezi.

Minunata floare părea o sfidare. Frumusețea şi prospețimea ei contrastau cu simplitatea încăperii, ca apariția neaşteptată a unui copilaş zburdalnic în pragul uşii. Domnişoara Pendexter îşi uită de sine şi de amfitrioană şi de grămada încâlcită a celorlalte flori de grădină, de pe masă, admirând trandafirul roşu. Uită chiar că ei îi revenea îndatorirea să continue conversația. Doamna Bickford avea adesea crize de intempestivă tăcere, când prietenele ei îşi scotoceau îngrijorate ungherele minții ca să găsească ceva de spus,

dar oricine s-ar fi uitat la ea acum putea uşor să vadă că nu lipsa darului de a conversa o amuțise, ci că ceva inexprimabil o apăsa.

— Ai de gând să faci din toate florile buchete? Cred că cele cu tulpină scurtă arată adesea frumos într-o farfurie, se îndură să sugereze domnişoara Pendexter.

— M-am gândit să fac din ele trei buchete. N-am crezut că erau atât de multe. Sora mea Eliza e foarte darnică cu florile ei, şi întotdeauna a fost o soră bună, zise vag doamna Bickford.

Ceva lăuntric o împiedica să vorbească, şi când vecina se uită la ea mai atent, observă că era neobişnuit de emoționată. Îşi dădu imediat seama că în mintea prietenei sale cele trei buchete îi evocau durerea ireparabilei pierderi a trei soți, şi nestăpânita curiozitate a domnişoarei Pendexter se potoli, dându-şi seama că vecina ei avea intenția să facă o vizită la cimitir. Era timpul când obişnuia să-şi petreacă o după-amiază acolo, şi uneori se duseseră împreună. Domnişoara Pendexter se aştepta să primească obişnuita invitație şi se uită iarăşi la frumosul trandafir.

Doamna Bickford lua în mână la întâmplare crenguțe de iasomie şi de prun decorativ, alegându-le din înmiresmata grămadă, numai ca să le lase iarăşi jos. Privi afară pe fereastră; apoi, aruncă o privire lungă, cu înțeles, domnişoarei Pendexter.

— Ai de gând să le duci la cimitir, nu-i aşa? întrebă vizitatoarea pe un ton de compasiune.

— Da, aşa-i, zise amfitrioana, reluând abia acum conversația în felul ei obişnuit. Vezi tu, mă gândeam să-mi petrec mâine ziua la familia fratelui meu din South Fairfield. Mi-au spus că intenționau să trimită o căruță la fierar şi s-o lase acolo, şi o vor duce legată de faetonul lor cel mai bun, aşa că aş putea să mă întorc în condiții foarte confortabile. Ştii că trebuie să mă feresc să stau afară în soarele de dimineață?

Domnişoara Pendexter zâmbi în sine în acest

moment; se văzu obligată să se mute de pe scaunul ei de la fereastră; soarele de mai o dogorea în spate, pentru că doamna Bickford ținea totdeauna jaluzelele rulate până sus de tot, în mod cu totul neobişnuit, de teamă să nu se decoloreze şi să se prăfuiască. În bucătărie era o lumină orbitoare. Cât priveşte faetonul cel mai bun, se ştia că frații căsătoriți şi surorile doamnei Bickford nu erau străini de faptul că ea poseda o proprietate şi că nu avea moştenitori direcți.

— Aşa că m-am gândit că era un bun prilej să mă opresc să văd dacă locul de veci e în ordine... primăvara trecută, piatra funerară a domnului Wallis s-a deplasat din cauza înghețului; şi aş putea astfel să duc cu mine aceste flori.

Oftă.

— Nu pot suporta flori într-o cameră închisă... îmi provoacă durere de cap. Dar îmi place să le privesc, la fel de mult ca oricine, numai că niciodată nu ştii ce să faci cu ele. Dacă aş putea sta afară în soarele de dimineață, cum pot unii, şi să țin flori în casă, aş avea şi eu o grădină, zise ea şi iarăşi oftă.

— O grădină înseamnă multă bătaie de cap, dar pe mine nu mă supără truda ce-mi dă a mea. Pun însă puține flori, ca să fac loc pentru fasole agățătoare, zise vesel domnişoara Pendexter.

Avea doar o fâşie îngustă de pământ în spatele casei, dar avea întotdeauna ceva de vândut şi câştiga destul de bine din mica ei proprietate.

— Câteva flori îmi fac tot atâta plăcere ca mai multe, adăugă ea. Când ai doar una sau două tufe e ca şi când ai avea nişte prieteni. Garofițele mele parcă-s oameni.

— Domnul Bickford avea o slăbiciune pentru garofițe, zise doamna Bickford. Niciodată nu l-am văzut dând atenție la alt fel de flori. Când am fost cu el la Eliza, s-a plimbat prin grădina ei şi n-a făcut nicio remarcă până a ajuns la garofițe şi atunci a spus: „Astea sunt garofițe”. De câte ori l-am auzit!

— Ar trebui să ai o crenguță de garofițe pentru buchetul său, sugeră domnişoara Pendexter.

— Da, am pus o crenguță, zise prietena sa.

În acest moment, domnişoara Pendexter se uită atent la buchete şi observă că erau aproape la fel, cum numai cu multă migală cineva le putea face. Era evident că doamna Bickford se străduise să fie cât mai nepărtinitoare.

— Crezi cumva că fac rău legându-le chiar din după-amiaza asta, zise ea după ce răsuci o sfoară rezistentă în jurul primului buchet. M-am gândit că le pot pune într-o găleată cu apă în magazie, unde-i mult curent, ca să nu mai am treabă cu ele mâine dimineață. O să am multe de făcut înainte de plecare. Totdeauna şterg praful în camera de zi şi vestibul în fiecare miercuri. Plecând pentru o zi întreagă, doresc să las casa curată. De aceea, am vrut să scap de grija florilor în după-amiaza asta. Vai, e trecut de patru jumătate, nu-i aşa? Trandafirul am să-l tai însă mâine dimineață. Atunci o să fie şi mai înflorit.

— Trandafirul? întrebă domnişoara Pendexter. Păi, ai de gând să iei şi trandafirul?

— Da. Nu-mi place deloc să-l las să se veştejească pe tufă. Uite însă ce mă nelinişteşte, zise ea.

Se întoarse privind lung şi întrebător la prietena sa, care şedea lângă ea. Domnişoara Pendexter îşi mutase scaunul în fața mesei ca să n-o dogorească soarele.

— Nu ştiu care dintre ei s-ar cuveni să-l aibă, zise doamna Bickford cu un aer deznădăjduit. Detest să fac o deosebire între ei. Toți au avut părțile lor bune, îndeosebi domnul Bickford, dar pe toți i-am respectat. Ştiu doar că la fiecare mă gândesc cu acelaşi regret ca la ceilalți.

— Atunci e greu pentru dumneata să alegi, nu-i aşa? răspunse domnişoara Pendexter. Nu ştiu ce sfat îți pot da.

— Nu, înțeleg că nu ştii, răspunse alene prietena ei, o

umbră de dezamăgire întunecându-i fața liniştită. Sunt sigură că de-ai putea mi-ai spune, Abby.

Amândouă femei stăteau nedumerite, ca în fața unei importante împrejurări critice neaşteptate.

— Numai că... ei, toți, se află acum într-o lume mai bună, zise domnişoara Pendexter cu glas timid şi reținut. Nu mai pot prețui lucruri mărunte ca astea sau să ia seama la nişte ființe slabe ca noi.

— Nu. Eu sunt cea care doresc să fiu dreaptă, răspunse doamna Bickford. Mă simt îndatorată față de ultimul meu soț, când mă uit în jur şi văd în ce situație bună m-a lăsat. Sărmanul domn Wallis avea mari proiecte, şi, poate, dacă trăia mai mult, ajungea un om de mare vază; dar când a murit nu-şi mai făcea nicio iluzie, din cauza acelui brevet de maşină pentru curățat porumb, în care îşi pusese toată nădejdea; şi, cum ştii a trebuit s-o duc destul de greu în următorii câțiva ani. Viața a fost foarte dezamăgitoare cu domnul Wallis, dar avea intenții bune şi era o persoană fermecătoare să stai de vorbă cu el, până când şi-a ruinat sănătatea făcându-şi atâtea speranțe şi văzând că toate se spulberau. Avea o înfățişare impunătoare şi era îmbrăcat foarte elegant când l-am cunoscut prima oară, aşa era domnul Wallis. Nu ştiu dacă l-ai cunoscut pe domnul Wallis în toată splendoarea lui?

— A murit în anul când m-am mutat aici de la North Denfield, zise domnişoara Pendexter pe un ton de regret. L-am cunoscut numai din vedere. Am fost la înmormântarea lui. Locuiați atunci, ştiți, în casa Wells, cum o numeam, şi, fiind vecini atât de apropiați, m-am gândit că vizitându-vă prea des v-aş deranja. Prima oară când am intrat în casa voastră a fost cu puțin înainte de asta, când era bolnav, şi Mary Becca Wade şi cu mine v-am vizitat ca să vedem dacă putem să vă ajutăm cu ceva.

— În sat se spunea că domnul Wallis se preumbla încoace şi-ncolo ca o diligentă şi nimic nu reuşea, zise

doamna Bickford fără amărăciune. Ar fi trebuit să aibă mai mult noroc în această mică localitate. Avea idei excelente, dar, vezi, niciodată nu s-a priceput la mecanică, şi cu fiecare model inventat se întâmpla câte ceva. Cu mintea mea îngustă nu-l înțelegeam când vorbea despre mutarea noastră la Lowell sau în alte locuri. Nu-mi plăcea să-mi părăsesc familia; şi abia acum îmi dau seama că niciodată nu m-am purtat cum se cuvenea cu el. Ideile lui erau bune. Ştiu că odată, când făcea parte dintr-un juriu de judecată şi se afla într-un restaurant de lângă curtea de jurați, s-a oprit la acelaşi restaurant un om care călătorea ca reprezentant al unei firme din Lowell. Au stat de vorbă şi domnul Wallis i-a dezvăluit unele din ideile şi invențiile lui şi mi-a spus că acel om n-a mâncat mai nimic, atât de mult îl interesase ce-i spunea el, şi i-a zis că va căuta să-i aranjeze ceva la Lowell. Părea atât de promițător, încât am început să mă gândesc să merg şi eu. Domnul Wallis spunea că am putea închide casa de aici şi să stăm într-o pensiune pe timpul iernii. Dar n-am mai primit nicio veste de la acel om şi a fost mai dezamăgit ca niciodată. Acum gândesc altfel ca atunci. Deseori nu eram de acord cu domnul Wallis; dar el mereu vorbea de marile lui proiecte. Cineva mi-a spus odată că un om, cu acelaşi nume ca al celui pe care l-a întâlnit când se afla la curtea de jurați, obținuse brevete pentru aceleaşi invenții la care lucra domnul Wallis; dar, nu ştiu, avea darul de a-şi prezenta invențiile în aşa fel, că alți oameni ar fi putut să-şi dea seama de valoarea lor şi să-i fi furat ideile. Maşinile lui uneori se cam poticneau, dar veneau oameni de pretutindeni să le vadă; erau cel puțin interesante, dacă nu altceva, şi asta i-a făcut faimă.

Doamna Bickford rămase un moment tăcută, cu câteva frunze de geraniu în mână, părând că se stăpânea cu greu să spună mai mult.

— Era un om cu imaginație bogată, zise ea până la urmă cu reținere, ca şi cum asta era ceva mai puțin

decât avusese în minte. Mi-aduc aminte că odată a lucrat o iarnă-ntreagă la putineiul meu şi l-a făcut să meargă trei sferturi de oră singur, dacă-l răsuceai. Şi, dacă mă crezi, a pierdut tot acest timp când vaca noastră era stearpă şi cu greu ne împrumutam de o pintă[93] de lapte pe zi prin vecini ca s-o scoatem la capăt.

Doamna Bickford se înroşi indignată şi se întoarse să se uite la vizitatoarea ei.

— Acum ce crezi despre un astfel de om, domnişoară Pendexter? întrebă ea.

— Păi, nu ştiu, dar ca invenție era ceva bun, răspunse timid domnişoara Pendexter.

Prietena ei se uită însă cu un aer de îndoială şi nu păru să fie de acord.

— Apoi, într-o zi în acea primăvară când obosisem de moarte bătând într-un putinei pe care a trebuit să-l iau cu împrumut şi untul nu se alegea, l-am întrebat unde era al nostru, şi el îl desfăcuse în bucăți ca să facă cine ştie ce altă invenție fără folos. Nu avea câtuşi de puțin spirit de afaceri, dar era bine intenționat domnul Wallis şi conversația lui era bogată în subiecte interesante; toți spuneau că era un om foarte agreabil în societate. Îmi dau seama acum că niciodată n-a avut şansa pe care o merita. Totdeauna l-am regretat pe domnul Wallis, zise ea, care acum era văduva domnului Bickford.

— Sunt sigură că totdeauna ai vorbit bine despre el, zise domnişoara Pendexter. Ce păcat că n-a ajuns printre oamenii de afaceri de treabă care puteau să-i valorifice invențiile şi să-l facă părtaş la toate.

— Am rămas foarte săracă şi lipsită de mijloace în următorii câțiva ani, se tângui doamna Bickford. Nu s-a dat însă nicio clipă bătut, ca să moară când îşi tocase toți cei cincizeci de mii de dolari ai săi. Nu ştiu cum am putut s-o duc în următorii câțiva ani fără el; dar, uite, am reuşit să cresc, tot timpul un porc şi sora mea Eliza mi-a dat cartofii necesari, şi într-un fel sau altul m-am

descurcat. Am putut, ştii, să-mi cultiv câteva legume şi apoi venea timpul fragilor şi al căpşunilor şi murelor. Tot, timpul, în următoarele şase luni, n-am încetat să mă duc regulat la reuniunile religioase, şi am mers chiar pe vreme rea, când oamenii nu se mai duceau, dar a fost o vară ploioasă şi astfel am ascultat foarte multe predici. Mă îmbrăcam cuviincios chiar când era o duminică ploioasă. Adesea mă gândesc la acele zile de grea strâmtoare, acum când domnul Bickford m-a lăsat într-o situaţie atât de bună.

— Da, ai toate motivele să-i fii recunoscătoare, zise domnişoara Pendexter, care era ea însăşi în acest moment săracă cum fusese cândva prietena ei şi care n-a putut niciodată să cuteze să crească un porc. Domnul Bickford, se grăbi ea să spună, era o persoană foarte atrăgătoare.

Confidenţele lor erau foarte intime şi interesante.

— Oh, foarte, replică doamna Bickford. Avea o înfăţişare foarte distinsă. Când venea la reuniunile religioase, persoanele străine totdeauna întrebau cine era. Cuvintele lui erau luate în seamă. Niciodată nu vorbea decât când trebuia să spună ceva. La început a fost o uşurare, după vorbăria domnului Wallis; dar domnul Wallis era o companie minunată în serile de iarnă… nu-ţi dădeai seama când se făcea ora opt. Nu ascultam tot ce spunea, dar cunoştea foarte multe lucruri. Domnul Bickford avea multă prestanţă. La început eram timidă cu el, de teamă să nu-l supăr; dar am constatat că nu era nevoie; aşa era tot timpul şi făcea totul metodic şi cu măsură. Nu avea firea celorlalţi bărbaţi ai mei, dar avea o înfăţişare foarte impunătoare; şi domnul Bickford obişnuia aproape totdeauna să se culce devreme.

— Buchetele sunt cu siguranţă splendide! exclamă domnişoara Pendexter. N-aş putea să fac vreo deosebire între ele. Florile sunt deopotrivă de frumoase, nu-i aşa?

Doamna Bickford încuviinţă din cap şi apoi, tresărind

ca la o bruscă aducere-aminte, aruncă repede o privire la trandafirul din fereastră.

— Am impresia că nu te-am întrebat niciodată de primul dumitale bărbat, domnul Fraley, insinuă cu curaj domnişoara Pendexter. Te-am auzit adesea vorbind şi de el, dar murise cu mult înainte să te fi cunoscut.

— Era un copilandru, zise doamna Bickford. Am crezut că lumea s-a, sfârşit pentru mine când a murit, dar de atunci mi-am zis deseori că pentru el a fost o binecuvântare. Venea dintr-o familie cu ereditate bolnăvicioasa şi toți frații şi surorile lui aveau o sănătate şubredă. Aşa i-a fost soarta. Oamenii spuneau că eram cea mai frumoasă pereche care intrase vreodată în biserică. Eram amândoi bruneți, cu ochi negri şi obraji rumeni… cum n-ai crede văzându-mă acum. Albert îşi ținea mândru capul sus şi privea ca şi cum se credea stăpânul satului, dar avea o vorbă bună pentru fiecare. Nu ştiu ce-ar fi putut să-i aducă anii.

Urmă o lungă tăcere. Doamna Bickford se plecă să ridice un ciorchine mare de călin[94] care căzuse pe podea.

— Cred că a fost ce se cheamă dragoste la prima vedere, adăugă ea pe un ton diferit. Era doar un copilandru şi eu doar o codană, dar eram nespus de fericiți. Nu semăna cu familia lui… toți aveau păr de culoarea fânului şi fețele palide, cu excepția mamei; erau aidoma şi arătau aidoma şi la treabă se lăsau unul pe altul. El era genul de tânăr energic şi inimos, care se punea imediat în mişcare dacă vreunul dintre ei avea un necaz. Ne-am stabilit la o mică fermă şi şi-ar fi făcut o situație bună dacă mai avea timp; dar aşa, a lăsat numai datorii. Avea o fire iute, ăsta era marele lui defect, dar o voce fermecătoare când cânta; lumea spunea că n-a fost voce de tenor ca a lui în această parte a Statului. Îl auzeam cântând de unul singur în timp ce ara sau săpa, fără să-şi dea seama adesea,

întocmai ca o pasăre cântătoare. Nu ştiu dacă i-am preţuit acest dar cum se cuvenea, n-am auzit însă vreodată o voce atât de plăcută. Nu m-am priceput niciodată la muzică, dar îmi dădeam seama că Albert avea o voce minunată.

Glasul doamnei Bickford tremura puţin, totuşi ridică ultimul buchet şi-l examină cu multă atenţie.

— Trebuie să mă grăbesc să le pun în apă, zise ea pe un ton obişnuit.

Mica domnişoară Pendexter era atât de liniştită şi plină de înţelegere, încât amfitrioana ei nu se simţea mâi stânjenită decât dacă ar fi vorbit singură.

— Da, par să se fi ofilit puţin. E cam cald pentru ele aici la soare, zise domnişoara Pendexter. Dar dacă le uzi bine cu apă, îşi vor reveni toate. Vor arăta foarte frumoase mâine; oamenii le vor remarca din drum. Le-ai aranjat cu mult gust, doamna Bickford.

— Arată frumoase, nu-i aşa? zise doamna Bickford, privindu-le pe toate trei pe rând. Doresc să fie toate frumoase. Ţi se pare, poate, ciudat, Abby.

— Nu, doamnă, zise sincer vizitatoarea, deşi puţin nedumerită din pricina caracterului solemn al împrejurării. Ştiu cum e cu prietenii… când ai unul singur doreşti să mai ai unul; tot astfel, mănânci ceva, dar doreşti să şi bei ceva. Cred că prietenii îşi au fiecare locurile lor.

Dar pe doamna Bickford nu o interesa această figură de stil şi continuă să privească cu un aer vag neliniştit când începu să curețe tulpinile frânte şi frunzele ofilite în şorţul ei lat de stambă imprimată.

— M-am purtat cât am putut mai bine, când erau în viaţă, zise ea, şi i-am jelit când i-am pierdut, şi le sunt recunoscătoare că am rămas într-o situaţie atât de bună, acum când toţi s-au dus. Pare ridicol, dar încă nu ştiu ce să fac cu trandafirul acela.

— Poate ai să ştii când te vei trezi mâine dimineaţă răspunse amabil domnişoara Pendexter. E o situaţie în

care nu mă pricep să-ți dau un sfat. Dar, pentru că mi-ai vorbit cu atâta prietenie şi încredere, am să-ți spun un lucru. N-am fost niciodată măritată, doamnă Bickford, fiindcă n-am putut să-l am pe cel care-mi plăcea.

— Atunci bănuiesc că nu mai trăieşte? N-am ştiut niciodată că ai avut o dezamăgire, Abby, zise imediat doamna Bickford.

Niciunul dintre vecini n-o bănuise vreodată pe mica domnişoară Pendexter să fi avut o aventură romantică.

— Ba da, trăieşte, răspunse smerit domnişoara Pendexter. Nu, n-am auzit niciodată să fi murit.

— Atunci, să-ți spun eu! exclamă femeia cu experiență. Ei bine, Abby, am să-ți spun eu. Poate ai regretat că n-ai avut noroc şi te-ai simțit singură şi nenorocită, dar toți au defectele lor, şi o femeie singură, dacă nu are alte satisfacții, e în schimb liberă.

— N-aş fi dorit să trăiesc singură, zise Abby mai smerit ca înainte. Sunt totuşi foarte mulțumită cu situația mea de acum. Ai fost totdeauna o vecină bună, doamnă Bickford.

— De ce nu rămâi la ceai? întrebă femeia mai vârstnică, cu o neobişnuită cordialitate.

Domnişoara Pendexter îşi aminti însă că amfitrioana ei se exprimase adesea că-i displăcea un musafir neaşteptat, şi numaidecât se ridică şi plecă, uitându-se încă o dată la splendida floare când trecu prin fața ferestrei. Se părea că lui Albert i se cuvenea cel mai mult, dar nu-i plăcuse să-i spună. Soarele era la asfințit. Câmpul verde se întindea până departe, spre miazăzi, pierzându-se în zarea încețoşată.

2. A doua zi de dimineață, casa doamnei Bickford părea o strajă vie, veghind până unde nu se mai vedea în josul drumului. Stăpâna ei pierduse orice dispoziție pentru ziua ei de plimbare. Poate neobişnuita frământare provocată de reminiscențele din după-

amiaza precedentă, sau doar strălucitorul clar de lună, o ținuse trează până în zori, gândindu-se la timpul de altădată şi tot mai preocupată de trandafir. Acesta încetase între timp să fie doar o floare şi devenise simbolul evident şi mărturia unei preferințe personale. Constată că-i venea foarte greu să ia o hotărâre. Lipsa de griji şi buna ei stare de acum se datorau domnului Bickford; mai era însă domnul Wallis care fusese atât de lipsit de noroc şi căruia îi arătase atât de puțină înțelegere. Dacă domnului Bickford îi datora recunoştință, domnului Wallis îi datora sigur o compensație. Dacă-i oferea lui trandafirul, ar fi avut semnificația unei afectuoase scuze. Şi apoi era Albert, față de care nu se simțea nici vinovată, nici îndatorată. Nu putea însă scăpa de apăsarea chinuitorului simțământ de nehotărâre.

Era o dimineață splendidă pentru o plimbare cu faetonul, dar doamna Bickford a trebuit să aştepte o bucată de vreme. Nepotul ei, care urma s-o însoțească, se complăcuse prea mult în societatea din atelierul fierarului, aşa că abia după ora zece a putut să plece, cu cele trei jerbe mari, acoperite cu un ziar, ca să le ferească de soare. Petalele florilor de migdal începeau să se împrăştie, şi din când în când mici firişoare de apă se prelingeau din ziar pe poala dreaptă a celei mai bune rochii a ei şi picurau jos pe fundul faetonului. Nici acum nu luase o hotărâre; încetase să mai încerce să se gândească la o problemă atât de complicată ca luarea unei hotărâri, şi se lăsase pe spate ca să stea cât mai comod.

— Ce bătrână stupidă sunt! se dojenea ea din când în când cu glas şoptit, totuşi destul de tare, încât însoțitorul, ei îndrăzni s-o întrebe respectuos „Ce-ați spus, doamnă?” şi să se mire că ea nu-i dădu niciun răspuns. John era un flăcău în toată firea, dar doamna Bickford îl socotea tot un copil. Fusese totdeauna preferatul ei dintre membrii mai tineri ai familiei, şi

acum răspunse la sentimentul ei de afecțiune arătându-se înțelegător cu toana rea a posomorâtei sale mătuşi.

În timp ce-şi continuau drumul, frumusețea zilei de vară, cu strălucirea ei țipătoare, părea să nu-i placă. După umbra şi refugiul casei, doamna Bickford suferea în aer liber de un copleşitor sentiment de apăsare. Chiar copacii de pe marginea drumului aveau asupra ei un efect supărător prin felul lor de a rămâne în urmă, părând că-i urmăreau gândurile în timp ce trecea prin chinuitoarea şovăială de a lua o hotărâre, iar când o pasăre zbură prea aproape de faeton, tresări speriată. Avea senzația clară a unei ciudate zăbave în deplasarea faetonului, ca şi cum o transporta împotriva voinței sale; dar compania nepotului John îi apărea cu fiecare clipă tot mai mult un sprijin de nădejde. Se simțea foarte bine alături de el, chiar dacă acesta nu scotea o vorbă; avea însă un aer bărbătesc şi voios, care o făcea să se simtă proteguită.

— Mătuşă Bickford, zise el deodată. Pot să nu mai țin ascuns! Am o mică veste să-ți dau, dacă n-ai s-o spui nimănui. Cred c-ai să râzi, dar să ştii că eu m-am înțeles cu Mary Lizzie Gifford încă de când eram copil. Gata!

— Gata! exclamă mătuşa Bickford la rândul ei, uitându-şi imediat de frământările ei. Mă bucur sincer. O să-ți fie o soție bună şi harnică, John. Ambele familii sunt bucuroase?

— Da, sunt, răspunse scurt John, cu un aer fericit, plin de importanță, care îi venea bine.

— Cred că pot face ceva pentru tine, ca să te ajut, când va veni momentul, zise cu entuziasm mătuşa Bickford, după un moment de reflecție. Ştiu ce înseamnă să porneşti în viață plin de speranțe. V-ați gândit să vă căsătoriți înainte de toamnă… sau nu?

— Târziu în toamnă, zise John cu un aer de regret. Aş fi dorit să ne putem aşeza la casa noastră chiar în vara asta.. Dar, deşi pot munci ca oricine, n-am încă o

situație prea bună, aşa că acum nu-i cel mai potrivit moment pentru mine.

— E o fată frumoasă, simpatică şi la locul ei. Am bănuit că te plăcea, zise bătrâna mătuşă. Am văzut-o la mama ta, când am fost ultima oară. Ei bine, sper că o să_fiți fericiți.

— Sigur, zise John, întorcându-se s-o privească afectuos, surprins de atâta franchețe şi lipsă de stânjeneală între ei. Mulțumesc, mătuşă, zise el simplu. Îmi arăți într-adevăr o sinceră prietenie.

Îşi întoarse repede privirea de la ea şi fața lui arsă de soare se îmbujoră aprins.

— Venea la noi să-şi treacă ziua cu fetele, adăugă el. Aşa se gândea mama. Nu veniți prea des să ne vedeți.

Doamna Bickford zâmbi mulțumită. Mama lui John dorea, desigur, să ştie părerea ei, dar a fost foarte bine că John i-a vorbit el însuşi despre proiectele lui, şi atât de drăguț. În atitudinea băiatului nu era niciun pic de stinghereală.

— Vai de mine! zise deodată John. Aş fi vrut să vă duc chiar la poarta cimitirului. Am uitat că doreați să vă opriți.

Oricât de ciudat părea, nici doamna Bickord nu observase cimitirul, în emoția şi bucuria ei. Acum se simțea iarăşi deprimată, socotindu-se vinovată de această inadvertență, şi pe fața ei se putu vedea asta imediat. Tânărul sări repede jos şi se întinse să ia florile.

— Lăsați-mă să le duc eu repede sus, zise el prevenitor. E foarte cald la soare azi, şi n-o să vă simțiți bine urcând dealul. O să ne oprim diseară când vă aduc înapoi, şi o să vă puteți sui comod şi să vă plimbați prin cimitir după apusul soarelui când e răcoare şi să stați cât de mult doriți. Pari cam obosită, mătuşă.

— Nu ştiu ce să spun, dar du-le, zise doamna Bickford. 1

Să lase problema trandafirului în voia sorții părea o slăbiciune şi o laşitate, dar nu era un moment de

cumpănire. John era o soartă promițătoare şi propunerea lui o mare uşurare. Îl urmări totuşi îndepărtându-se, cu un penibil zbucium interior şi un sentiment de umilință. Ținuse florile atât de strâns, încât acum îşi simțea mâinile amorțite şi fără putere şi când se lăsă pe spate îşi închise ochii; îi fuse frică să-i deschidă, îndeosebi de teamă să-şi vadă buchetele separate chiar de la acea distanță şi să dea indicații pe care ar fi putut să le regrete. Sub un brusc impuls, se grăbi să-l strige pe John, o dală sau de două ori; dar vocea ei era slabă şi pițigăiată, şi țârâitul melancolic al greierilor timpurii, din iarba proaspătă de vară, suna probabil mai puternic în urechile lui John. Lumina strălucitoare reflectată de pietrele albe de mormânt orbeau ochii doamnei Bickford. Şi apoi deodată îşi simți inima uşoară, cerul îi păru că se înălța de la pământ tot mai sus şi mai nemărginit şi dădu un oftat de. uşurare când îl văzu pe trimisul ei înapoindu-se pe cărare.

— Ştiu cine sper că a primit pe cel cuvenit, îşi zise ca către sine. Cât zbucium fără rost! În orice caz, nu văd de ce a trebuit să culeg bătrânul trandafir.

— Îți mărturisesc, mătuşă, că arătau foarte frumoase, se auzi vocea puternică a lui John, în timp ce se apropia de faeton. Le-am aşezat întocmai cum mi-ai spus. Asta a căzut şi l-am păstrat. Nu ştiu dacă o să te superi. Pot să i-l dau lui Lizzie?

O privi acum în față cu un aer luminos, copilăros. În butoniera lui era ceva viu colorat… era trandafirul roş».

Mătuşa Bickford se îmbujoră ca o fetiță.

— Uşor ți-a fost să alegi, îngăimă ea, cu tâlc numai pentru sine.

Apoi izbucni în hohot de râs, acolo în fața cimitirului.

— Hai, urcă repede, dragule, zise ea. Bine, foarte bine! Cred că trandafirul ți-era ție sortit. Arată tare frumos la haina ta, John.

Gândul i se duse la Albert şi în clipa următoare o podidiră lacrimile. John era şi el un îndrăgostit.

— Primul meu soț era un tânăr înalt şi sincer ca tine, zise ea în timp ce-şi continuau drumul. Prima floare pe care mi-a oferit-o era un trandafir.

Veghetoarele domnişoarei Tempy

Era în luna lui april. Localitatea era un sat cu mici ferme, în New Hampshire, departe de orice cale ferată în casele răzleţe din apropierea locuinţei domnişoarei Tempy Dent luminile se stinseseră una câte una; dar când vecinii ei îşi aruncau o ultimă privire afară, ochii lor se întorceau dintr-o nestăpânită curiozitate spre bătrâna casă unde o lampă continua să ardă. Toţi scoteau un mic oftat.

— Sărmana domnişoară Tempy! îşi ziceau mai toţi îndureraţi; căci buna femeie zăcea moartă în camera de la nord şi lumina era o lampă de priveghi. Înmormântarea era. stabilită pentru a doua zi, la ora unu,

Veghetoarele erau două din cele mai vechi prietene ale moartei, doamna Crowe şi Sarah Ann Binson. Şedeau în bucătărie, pentru că această încăpere era mai puţin spăimântătoare decât cea mai bună cameră nefolosită, şi, ca să le treacă mai uşor lungile ore de priveghi, conversau fără întrerupere. Ai fi zis că la acest ritm nici subiectele nici deosebirile de păreri, toate câte s-ar putea găsi, n-ar fi de-ajuns pentru trecerea lungii nopţi de primăvară; dar, din cauza tensiunii din astfel de momente, cele două femei ajunseseră la un neobişnuit grad de limbuţie şi de confidenţă. Fiecare îi vorbise până acum celeilalte de o seamă de fapte pe care fusese hotărâtă să le ţină tăinuite; erau tot mai mult ispitite să

relateze lucruri despre care ar fi socotit cu neputință să vorbească la lumina zilei. Doamna Crowe împletea un ciorap din fir de lână albastru pentru soțul ei; laba ciorapului era deja aşa de lungă, încât se părea că probabil uitase s-o îngusteze la timp. Doamna Crowe îşi dădu totuşi repede seama; avea un temperament mai calm decât sora Binson, care făcea zadarnice încercări să coasă ceva, lăsând să-i cadă lucrul de mână în poală de câte ori conversația devenea mai înfierbântată.

Fețele lor erau caracteristice, de tipul aspru, ager şi inteligent din Noua Anglie, cu păr subțire, răsucit simplu la spate în mod neobişnuit. Doamna Crowe avea un aer vag milostiv; iar domnişoara Binson, ca să cităm pe vecinii ei, era cam prea jinduitoare, dar lumea ştia că era nevoită să fie aşa, cu povara ce trebuia s-o ducă de a-şi ajuta o soră văduvă nevolnică şi şase nepoate şi nepoți fără perspective şi dorință de muncă. Cel mai în vârstă băiat fusese până la urmă plasat cu ucenic la un om cumsecade, ca să învețe meseria de zidar. Sarah Ann Binson, cu toată înfățişarea sa aspră şi agitată, niciodată nu se plângea, în timp ce sora ei se tânguia şi se frământa, povestindu-i în fiecare săptămână despre viața ei, că sărmanii ei copiii n-ar fi avut nevoie să ridice un deget dacă ar fi trăit tatăl lor; şi totuşi dusese mai departe mica lor fermă şi, cu răbdare, îi învățase pe copii multe lucruri folositoare, pentru care, cum spunea toată lumea, ar trebui să-i fie recunoscători. Oricât de lipsită de bucurii părea viața ei văzută din afară, Sarah Ann Binson era în sine foarte mulțumită.

Doamna Crowe, dimpotrivă, era cu dare de mână, soțul ei fiind un fermier bogat şi simpatic. Era zgârcită, totuşi arăta amabilă; şi când dăruia ceva sau ridica un deget să ajute pe cineva, fapta ei se considera o mare operă de binefacere, demnă de toată lauda, pe care primitorul o accepta cu de două ori mai multă gratitudine decât dacă un dar dublu venea de la o cunoştință mai săracă, dar mai generoasă. Fiecare dorea

să fie în relaţii bune cu doamna Crowe. Din punct de vedere social se bucura de o condiţie mai înaltă decât Sarah Ann Binson. Amândouă fuseseră colege de şcoală şi vechi prietene ale Temperancei Dent, care le întrebase într-o zi, nu cu mult înainte de a muri, dacă n-ar vrea să vină să aibă grijă de casă şi să ia toate măsurile necesare când se va sfârşi. Sperase poate că în această perioadă de strânsă conlucrare ar putea deveni prietene mai apropiate, şi că femeia mai bogată ar înţelege mai bine greutăţile aceleia mai sărace. În noaptea precedentă nu rămăseseră în casa moartei, deoarece se obosiseră prea mult cu pregătirea creştinească a vechii lor prietene şi nu plecaseră până nu terminaseră toată treaba.

Din coasta dealului curgea un pârâiaş foarte aproape de casă, şi susurul lui se auzea acum mult mai puternic ca de obicei. Când se făcea tăcere în bucătărie, în glasul sălbatic al tumultuosului şuvoi era o ciudată râvnă de a le face pe veghetoare să înţeleagă ceva legat de trecut.

— Îţi mărturisesc că nu pot încă s-o plâng pe Tempy. Sunt atât de mulţumită că am pregătit-o pentru odihna de veci, zise în şoaptă doamna Crowe. E ciudat că stăm aici fără ea, dar nu pot realiza că a murit. Am senzaţia că parcă s-a făcut comodă şi s-a dus să se culce, şi mai mult ca orice alt sentiment simt teama de a nu o trezi.

— Da, zise Sarah Ann, chiar aşa, bine zici. Dar, îţi spun, că o să-i ducem dorul mai mult decât credem. Temperance m-a ajutat să trec prin multe greutăţi. Şi nu sunt deloc singura care spun asta.

Rostise aceste cuvinte ca şi cum mai asculta o a treia persoană; altcineva, nu doamna Crowe. Veghetoarele nu-şi puteau alunga din minte senzaţia că şi pe ele le veghea cineva. Când şi când, vântul de primăvară şuiera prin crăpătura ferestrei şi bufnea puternic în micuţa casă, ca parcă să le spună că nu erau singure. În general însă, era o noapte foarte liniştită şi veghetoarele vorbeau mai mult în şoaptă.

— N-am cunoscut femeie mai generoasă ca ea, zise sentențios doamna Crowe. Ținând seama de mijloacele ei, ajuta mai mult ca oricare. Îi spuneam adesea că nu făcea bine. Mi-era într-adevăr teamă că o s-ajungă să nu mai aibă nimic, pentru că trebuie să avem grijă şi de noi înşine.

Sora Binson privi în sus oarecum amuzată şi absentă, apoi rămase tăcută.

— Pentru mine nu-i la fel de uşor să dau, ca pentru unii, se mulțumi ea să spună, dar cu un efort pe care-l făcu posibil numai împrejurarea de acum. Trebuie să spun, câtă vreme Tempy se mai află aici în casa ei, că pentru mine ea a fost o dojană permanentă. Oamenii sunt prea amabili, şi cu mulțumirile lor pentru ce le dau eu mă fac să roşesc de ruşine. Nu sunt o femeie atât de generoasă cum a fost sărmana Tempy, deşi cu puținul ei nu putea, ca să zic aşa, mare lucru să facă.

Pe Sarah Binson a mişcat-o mult această mărturisire, şi chiar a îndurerat-o şi înduioşat-o neaşteptata ei smerenie.

— Ai avut totuşi foarte multe cereri de ajutor… începu ea, dar lăsă neterminat micul ei compliment.

— Da, da, dar eu am mai multe mijloace. Mă necăjeşte că pe măsură ce îmbătrânesc sunt tot mai puțin dispusă să ajut, dar azi dimineață am luat hotărârea ca de acum înainte să urmez exemplul lui Tempy.

Începu să împletească mai repede ca niciodată.

— N-are rost să-ți faci inimă rea. Aşa obişnuia să spună şi Tempy, zise Sarah Ann după un moment de tăcere. Nu-i curios să zic „obişnuia să spună”? adăugă ea cu glas puțin sugrumat. Niciodată nu-i plăcea să audă pe oameni văitându-se de propriile lor necazuri.

— Asta numai pentru că puteau să ajute, iar lumea să spună că nu era aşa şi să-i laude şi mai mult, zise smerit doamna Crowe. Dar nu asta vreau să spun. Nu era copil pentru care Tempy să nu caute ceva să-i poată

face plăcere. Într-o vară, familia fratelui meu din Massachusetts se oprise aici la noi. Copiii erau toți mici şi au sfărâmat o mulțime de jucării, pe care le-au lăsat aici când au plecat. Îndată după plecarea lor, Tempy a venit să vadă cu ce m-ar putea ajuta să pun casa în ordine şi m-a prins chiar în momentul când. voiam să azvârl câteva jucării sfărâmate în sobă. Eram cam obosită, ca să mai fac ceva cu ele. „Oh, dă-mi-le mie!” zice ea, aproape implorându-mă. Le-a împachetat şi le-a luat cu ea acasă când a plecat, le-a reparat şi le-a lipit la loc, şi a făcut fericiți alți copii cu fiecare din aceste jucării. Ai fi crezut că i-am făcut cea mai mare favoare. „Nu-mi mulțumi. Le-aş fi pus pe foc, Tempy”, i-am zis eu.

— Ştiu că unele din ele au ajuns în casa noastră, zise domnişoara Binson. Şi-a dat osteneala ca să facă plăcere unui copil, în loc să le azvârle cum am fi făcut noi toate.

— Pot să-ți spun cel mai grozav lucru pe care l-a făcut ea vreodată şi nu ştiu dacă mai e altcineva, în afară de, mine, care să ți-l spună. Nu pot să-l uit, continuă Sarah Binson privind în sus, la orologiu, ca să vadă cât trecuse din noapte. E vorba de acea fată drăguță, Trevor, care dădea lecții la şcoala Corners şi după aceea s-a căsătorit atât de bine în Statul New York. Cred că ți-o aminteşti?

— Desigur, zise doamna Crowe, cu un aer atent.

— Lumea spunea că era foarte studioasă şi că a ridicat mult nivelul şcolii; dar, ca să-şi facă studiile, se Extenuase, fiind nevoită în acelaşi timp să muncească pentru a şi le plăti, şi într-o primăvară starea sănătății ti se înrăutățise; şi Tempy a chemat-o şi a găzduit-o câtva timp la ea… îți aminteşti? Ei bine, fata avea un unchi, fratele mamei sale, la Chicago, care era un om cu dare ție mână şi cumsecade, şi-i scria deseori lui Lizzie Trevor şi cred că-i făcea unele daruri; dar, fiind un om foarte activ, ocupat, nu avea timp să vină să-şi vadă rudele. Nu o văzuse de când era fetiță. Sărmana Lizzie era atât

de palidă şi slăbită, încât cu greu a putut să-şi predea lecțiile până la încheierea anului şcolar. Nu mai avea mult să cadă bolnavă. Tempy a hrănit-o bine câtva timp şi apoi, următorul lucru pe care oamenii l-au aflat, le-a spus cum că domnişoara Trevor a plecat să-l viziteze pe unchiul său şi în drum intenționa să viziteze cascada Niagara şi să se oprească acolo peste noapte. Eu însă am aflat întâmplător, n-am să-ți explic cum, că atunci când a venit aici sărmana fată rămăsese datoare cu plata studiilor ei, şi cu leafa pe ultimul trimestru îşi achitase în sfârşit datoria şi rămăsese fără un sfanț; dar gândul la datorie o frământase atât de mult, încât a plătit-o în întregime; probabil că cei față de care era datoare o bătuseră prea mult la cap. Şi am certat-o pe Tempy că a lăsat-o pe fată să plece într-o astfel de călătorie, până când a trebuit să-mi spună să n-o învinovățesc pe Lizzie, pentru că ea îi dăduse şaizeci de dolari, de parcă înota în bani, ca s-o trimită să petreacă o vacanță frumoasă şi să se odihnească.

— Şaizeci de dolari! exclamă doamna Crowe. Tempy avea un venit anual de numai nouăzeci de dolari; şi pentru restul întreținerii ei se ajuta cu ce cultiva pe această mică bucată de pământ, jumătate nisip, jumătate humă. Şi cât de des am auzit-o spunând că ar dori să vadă Niagara mâi mult decât oricare alt loc din lume!

Femeile se uitară una la alta tăcute. Generosul sacrificiu era prea mare pentru puterea lor de înțelegere.

— Era destul de săracă pentru ca să facă asta! declara până la urmă doamna Crowe, ca o simplă constatare. Orice-ai spune, mă simt umilită la culme.

Tovarăşa ei de priveghi nu spuse însă nimic. Nu dăduse niciodată şaizeci de dolari deodată, dar asta pentru că niciodată n-avusese o sumă atât de mare. li sta pe buze să-i spună ca explicație, „aşa era Tempy”, dar se opri la timp, pentru că nu voia să dea în vileag devotamentul cu care şi ea ajuta o gospodărie nevoiaşă.

— Oamenii spun multe despre generozitate, unul că înseamnă să te consacri binelui general, altul să fii darnic cu cei nevoiaşi, zise doamna Crowe, care între timp tăcuse puţin nervoasă. Se cunoaşte, bănuiesc, regretul unor oameni de a nu putea da, la fel ca pentru mine de a nu pune deoparte. Am impresia că oarecum aşa-s făcută, că aşa am datoria să fac. Aş înţelege asta mai bine, dacă aş şti pentru ce să pun deoparte. Dacă aş avea acum un copil, Sarah Ann, zise ea cu glas puţin răguşit, dacă aş avea un copil, m-aş gândi să strâng bani pentru că Dumnezeu îl va îndruma să-i cheltuiască pentru fapte bune. Dar, uite, domnul Crowe şi cu mine nu ştim ce putem face cu banii şi amândoi preferăm să lăsăm lucrurile din casă aşa cum au fost dintotdeauna. Dar, nu mai departe acum două săptămâni, Priscilla Dance nu mai contenea, vorbind ca o meliţă, cum că, după părerea ei, aş face bine să mă duc degrabă să cumpăr pentru salon un tapet auriu şi alb, acum la modă, mobilă nouă şi o masă cu tăblie de marmoră. M-am uitat la ea uimită. „Păi, Priscilla, zic eu, tapetul ăsta vechi de velur drăguţ e în perfectă stare. Fără ăsta n-aş mai avea impresia că-i camera mea cea mai bună. Daniel zice că e primul lucru de care îşi poate aminti că şi-a frecat micuţele degete de prunc şi cât de splendizi erau pentru el trandafirii roşii ai tapetului.” Susţin, continuă cu tărie doamna Crowe, că oamenii risipesc o mulţime de bani buni pentru tot felul de lucruri nesăbuite. Aşa-i şi cu casele de rugăciune, le jupoi pereţii interiori şi schimbi aranjamentul băncilor, şi zici că ajunge să spui c-ai făcut o renovare; apoi, după un timp, aceiaşi vor să se schimbe totul cum era înainte.

Aceasta se referea la un subiect pasionant pentru enoriaşii acelei parohii. Domnişoara Binson şi doamna Crowe făceau parte din tabere opuse şi la un moment dat ajunseseră aproape de duşmănie şi totuşi se împăcaseră. Fiecare se grăbi să vorbească de alte lucruri şi să-şi arate prietenie neştirbită.

— Sunt de acord cu tine, zise sora Binson, că puțini dintre noi ştiu ce să facă cu banii lor, în afară de nevoile zilnice. Ai văzut mai mult lumea decât mine şi ştii ce-i bine. Cât despre gust şi aprecierea unor astfel de lucruri, prefer să le las pe seama altora.

Cu această modestă recunoaştere, momentul critic a trecut tocmai când putea să degenereze într-o discuție nelalocul ei.

În tăcerea care urmă, faptul prezenței lor într-o casă a morții se simțea mai pronunțat ca înainte. Singura notă discordantă era zgomotul unui şoarece care rodea peretele uscat al unui dulap din apropiere. Ambele veghetoare se uitară cu îngrijorare la orologiu; era aproape de miezul nopții şi toată lumea părea să le fi lăsat singure cu solemna lor îndatorire. Doar pârâiaşul era treaz.

— Am putea eventual să aruncăm acum o privire pe sus, zise doamna Crowe în şoaptă, ca şi cum spera să audă un argument contra ducerii lor chiar atunci în camera mortuară.

Sora Binson însă se ridică cu un aer sobru, totuşi hotărât, şi luă lampa de pe masă. Era mai obişnuită cu privegherea decât doamna Crowe şi mai puțin impresionată de un asemenea act. Deschiseră uşa spre micul antreu cu o scară abruptă; urcară pe treptele scârțâitoare şi intrară în vârful picioarelor în camera rece de sus. Când lampa a fost aşezată pe un scrin înalt, aşternând lungi umbre neclintite pe pereții din jur, inima doamnei Crowe începu să bată foarte repede. Se îndreptă şovăitor spre chipul încremenit de sub baldachinul alb, şi avu un simțământ de reținere când Sarah Ann întoarse încet, dar oarecum profesional giulgiul subțire.

— Îmi pare că arată tot mai mulțumită, nu se stăpâni să spună în şoaptă Sarah Ann Binson, în timp ce privea fața albă cu zâmbetu-i minunat. Mâine această înfățişare va dispărea treptat complet. Cred că oamenii,

o zi, două după ce mor, oarecum se trezesc şi atunci se duc.

Puse la loc învelişul subţire, se întoarseră şi plecară repede amândouă. În camera de sus era rece.

— E mare lucru pentru cineva să fi trecut prin clipe ca astea, nu-i aşa? zise cu voce slabă doamna Crowe, când începu să coboare scările în vârful picioarelor. Aerul cald din bucătăria de jos le întâmpină cu o plăcută senzaţie de bun venit şi adăpost.

— Nu ştiu de ce, dar şi aici jos o simt. pe Tempy aproape de mine, ca acolo sus, răspunse sora Binson. Simt ca şi cum aerul e într-un fel plin de ea. Simt «a parcă vrea să spună ceva. N-am fost niciodată una dintre cele care cred în prostii de felul spiritelor, dar îţi mărturisesc că chiar acum am simţit că parcă a spus să mai pun lemne în sobă.

Doamna Crowe păstră o tăcere sumbră. Înainte de asta o bănuise pe tovarăşa ei de priveghi că era o fire mai slabă şi mai credulă decât ea.

— E mare lucru să fi trecut prin clipe ca astea, repetă ea, fără să-şi dea seama că mai spusese aceste vorbe cu un moment înainte. Cred că ştii, ca şi mine, că lui Tempy i-a fost totdeauna groază de moarte. Ei bine, acum pentru ea totul a trecut. Ştie ce-i asta.

Doamna Crowe dădu un mic oftat şi sora Binson îşi îndreptă acum compasiunea spre această altă veche prietenă, pe care o îngrozea marea trecere dincolo.

— N-am să uit niciodată acele aproape ultime cuvinte pe care mi le-a spus clar, zise ea cu blândeţe, din dorinţa sinceră de a o îmbărbăta. S-a uitat în sus la mân? o dată sau de două ori, în acea ultimă după-amiază, după ce m-am aşezat lângă ea şi i-am spus domnişoarei Owen să se ducă acasă. Şi îi zic: „Pot face ceva să te uşureze, Tempy?” Şi m-au podidit lacrimile, aşa că n-am putut să văd ce semn mi-a făcut. „Nu, Sarah Ann, dragă, nu poţi”, zice ea şi apoi i-a revenit răsuflarea şi zice ea uitându-se la mine cu o privire

plină de înțeles: „Simt doar că încet-încet adorm, asta-i tot”, zice ea şi îmi zâmbi cu un aer oarecum dornic să mai spună ceva, şi a închis ochii. Am înțeles destul de bine ce voia. Încercase să-mi spună, dar nu ştiu dacă a mai zis ceva după aceea.

Doamna Crowe nu mai croşeta. Se oprise să asculte cu atenție încordată.

— Da, e o consolare să te gândeşti uneori la asta, zise ea ca o recunoaştere.

— Ştiu că bătrânul doctor Prince spunea odată, la o reuniune parohială de seară, că el veghease la patul multor muribunzi, cum de altfel ştiam, şi că destul de mulți din bolnavii săi se gândiseră toată viața cu groază la moarte, dar când au ajuns la ultima clipă, niciodată nu-l văzuse pe vreunul să nu vrea să moară, şi cei mai mulți erau bucuroşi că se duc. E la fel de firesc ca a te naşte, adică a continua să trăieşti, zicea el. Nu ştiu ce l-a făcut să vorbească aşa în seara_ aia. Ştii că nu avea acest obicei şi, oricum, era concertul lunar de rugăciuni pentru misiunile străine, zise Sarah Ann. Dar a fost o mare mângâiere sufletească ascultând un om cu experiența sa.

— N-a existat om mai bun, răspunse doamna Crowe reînviorată.

Îşi revenise din starea de groază, bucătăria era atât de plăcută, luminată de lampă şi cu focul din sobă; şi chiar atunci bătrânul orologiu anunță ora douăsprezece cu bătăi leneşe, huruitoare.

Sora Binson lăsă deoparte lucrul de mână, se ridică repede şi se îndreptă spre bufet.

— Am face bine să ne servim cu ceva de-ale gurii, explică ea. După asta, noaptea o să treacă repede. Doresc să ştiu dacă ai făcut câteva brioşe din alea gustoase ale tale, cât ai stat azi acasă? întrebă ea pe un ton plăcut.

Doamna Crowe confirmă că se gândise la această mică atenție pentru umila ei prietenă, care nu-şi

permitea niciun fel de delicatese. Sarah Ann prepară o ceaşcă mare de ceai şi veghetoarele îşi traseră acum scaunele la masă şi îşi potoliră foamea cu multă poftă rustică. Sora Binson puse o lingură într-un mic borcan de sticlă de tip vechi cu dulceață de gutui şi-l trecu prietenei sale. Cunoştea foarte bine casa şi acum juca rolul de amfitrioană.

— Întinde puțin din asta pe pâinea cu unt, zise ea doamnei Crowe. Tempy m-a poftit în trei sau patru rânduri să mă servesc, dar niciodată n-am fost în stare s-o fac. Ştiu că sărmanei mele dragi i-ar plăcea să ne simțim bine acum şi ar stărui să avem o cină bună.

— Ce excelente dulcețuri făcea! o deplânse doamna Crowe. Niciuna dintre noi nu avem talentul ei de a face lucruri gustoase. Şi scotea maximum din orice. Avea numai un gutui bătrân în colțul îndepărtat al peticului de pământ, dar în fiecare primăvară se ducea să-l îngrijească şi îl privea cu atâta plăcere, parcă aştepta ca crenguțele ascuțite ale bătrânului pom să înflorească.

— Se purta cu el de parcă era o ființă umană, zise Sarah Ann. Niciodată n-a obținut mai mult decât o poală de gutui, dar scotea ultima picătură de bunătate din ele, şi aşeza borcanele pe raftul firidei din camera ei cea mai bună, *atât* de mulțumită. Doar acum o săptămână mâine dimineață, i-am oferit o fărâmă de peltea în linguriță, şi ea zice: „Îți mulțumesc, dar ia-o", şi în minutul când a gustat-o s-a uitat în sus la mine foarte neliniştită. „Oh, nu vreau să mănânc din asta", zice ea. „P-asta am păstrat-o în caz de boală." „Păi te servesc din cea bună dintr-un pocal", zic eu. „Dar aş vrea să ştiu cine-i bolnav acum, dacă nu tu!" Şi ea nu s-a putut stăpâni să nu râdă de felul tăios cum i-am, vorbit. Oh, Doamne, cât de mult am să-i duc dorul vorbind despre lucruri în legătură cu ea! Totdeauna înțelegea uşor şi prindea repede ce voiai să spui.

— N-a început să îmbătrânească decât cu doi, trei ani în urmă, nu-i aşa? întrebă doamna Crowe. N-am văzut

niciodată pe cineva care să-şi păstreze înfăţişarea, ca Tempy. A arătat tânără mult timp după ce eu am început să mă simt o femeie bătrână. Doctorul spunea că asta se datora inimii ei tinere şi cred că avea dreptate. Cum se îngrijea ea de gospodăriile altora! Abia dacă sta o zi acasă într-o jumătate de lună. Aşa îşi câştiga ea cea mai mare parte a traiului, şi doar printre picături îşi lucra cartofii şi-şi făcea alte treburi ale ei. Tinerii nu se puteau căsători fără ea, iar bătrânii erau dezamăgiţi dacă nu era ea lângă ei, când cădeau bolnavi la pat şi simţeau că se duc. Curăţirea sau croirea de hăinuţe pentru copii sau împletirea de covoraşe… nimic nu exista pe care să nu-l poată face cu cea mai mare îndemânare. „îmi place să muncesc”, n-ai auzit-o spunând de atâtea ori?

Sarah Ann Binson clătină din cap şi începu să cureţe farfuriile goale.

— Poate o să vrem să mai gustăm ceva spre dimineaţă, zise ea. Dulapul de-aici e plin. În caz că o să vină unii de departe la înmormântare, o să le întindem o mică masă după ce se întorc aici.

— Da, n-am stat o clipă toată dimineaţa. Am pregătit o mulţime de-ale mâncării, ca să le aduc aici, zise doamna Crowe. Am socotit că era ultimul lucru ce-l mai puteam face pentru ea.

Îşi apropiară iarăşi scaunele de sobă şi-şi reluară lucrul de mână. Fotoliul-balansoar al surorii Binson scârţâia când se legăna. Pârâiaşul se auzea mai tumultuos ca oricând. Când nimeni nu vorbea, senzaţia de singurătate era mai puternică; şi doamna Crowe reveni la gândurile ei despre îmbătrânire.

— Da, Tempy a îmbătrânit dintr-odată. Mi-amintesc că într-o zi am întrebat-o dacă se simţea la fel de bine ca de obicei, şi ea a făcut haz de întrebarea mea. Uite, când domnul Crowe a început să arate bătrân, nu-mi ieşea din minte că poate suferea de vreo boală şi dacă nu cumva exista ceva să-l facă bine, şi l-am doftoricit o

jumătate de vară.

— Câte lucruri nu vom dori s-o întrebăm pe Tempy! exclamă Sarah Ann Binson după o lungă tăcere. Nu ştiu ce-am să mă fac fără ea. Aş dori ca măcar o dată să poată veni cineva înapoi şi să ne spună cum e acolo unde s-a dus. Poate că atunci am putea îndura mai uşor lipsa lor.

Pârâiaşul continua să curgă tumultuos, vântul se umfla din când în când; casa era însă un loc liniştit, iar cina, căldura focului şi lipsa unor subiecte noi de conversație le îmbiau pe veghetoare la somn. Sora Binson închise cea dintâi ochii şi ațipi o clipă, şi doamna Crowe se uită la ea compătimitor, cu un sentiment de nouă simpatie pentru mica femeie istovită. Se hotărî s-o lase pe Sarah Ann să se odihnească bine şi să stea numai ea de veghe; dar, după câteva minute, lucrul de mână îi pică în poală şi la rându-i adormi. Deasupra lor, chipul palid al lui Tempy Dent, trupul secătuit de viață al acelui suflet generos şi modest, de asemenea dormea în straiul său alb. Poate Tempy însuşi se afla prin apropiere şi îşi privea cu altă înțelegere propria-i viață şi pe cei din jur. Poate că era singura care veghea..

Câteva ore mai târziu, Sarah Ann Binson se trezi tresărind. Dincolo de ferestrele mici mijea lumina palidă a zorilor. În bucătărie, lampa ardea întunecat. Se trezi şi doamna Crowe.

— Tempy, cred, ar fi prima să spună că bine am făcut că ne-am odihnit puțin, zise ea, nu fără un simțământ de vinovăție.

Tovarăşa ei se duse la uşa exterioară şi o deschise larg. Aerul proaspăt nu era prea rece şi susurul pârâiaşului nu mai suna chiar atât de tumultuos cum se auzise în întunecimea miezului de noapte. Putea să vadă formele dealurilor şi umbrele uriaşe pe care le aşterneau peste ținutul din vale. Răsăritul se lumina

repede.

— Are să fie o zi frumoasă pentru înmormântare, zise ea şi se întoarse, cu un oftat, ca s-o urmeze pe doamna Crowe sus pe scară.

Stăpâna Marthei

1. Într-o zi, cu mulți ani în urmă, casa bătrânului judecător Pyne avea un neobişnuit aer de veselie şi tinerețe. Grădina verde cu gard înalt atrăgea atenția prin fastul florilor de iunie. În vasta curte din față, se puteau vedea, la umbra ulmilor, câteva fotolii aşezate aproape unul de altul, cum deseori se obişnuia când întreaga familie era acasă şi viața se desfăşura vesel, cu conversații însuflețite şi tot felul de distracții; şi când judecătorul mai vârstnic, bunicul, îl cita adesea pe marele autor, doctorul Johnson, spunând fetelor sale: „Fiți agere, fermecătoare şi sociabile.

Pe spătarul drept al unuia din fotolii se afla, aruncat neglijent, un şal stacojiu de mătase, pe care, dacă un trecător l-ar fi zărit printre zăbrelele porții dintre stâlpii înalți cu urne albe, putea crede că această bucată de țesătură de culoare țipătoare, din Indiile Răsăritene, era un uriaş crin roşu care înflorise nelalocul lui în fața tufişului de iasomie. Câteva ferestre, de obicei închise, erau larg deschise şi perdelele lor fluturau liber în vântul uşor al după-amiezii de vară; arăta ca şi cum o numeroasă familie se întorsese la casa bătrânească şi camerele de zile mari fuseseră cu grijă aranjate ca s-o primească cu o înfățişare cât mai veselă.

Era evident pentru fiecare om al locului, că domnişoara Harriet Pyne avea, ca să folosim expresia satului, „companie”. Era ultima din familia ei şi nu era

deloc în vârstă; dar fiind ultima şi obişnuită să trăiască cu oameni mult mai în vârstă decât ea, căpătase toate deprinderile unei venerabile persoane serioase. Doamnele de vârstă ei, ceva peste treizeci, adesea purtau în acea vreme bonete cochete, îndeosebi dacă erau măritate, dar fiind necăsătorită, domnişoara Harriet ţinea în această privinţă la înfăţişarea tânără, cu singura concesie de a-şi purta părul şaten ondulat cât mai neted şi strâns aranjat. Fusese tovarăşa conştiincioasă de viaţă a tatălui şi a mamei ei în ultimii lor ani, deoarece fraţii şi surorile mai în vârstă se căsătoriseră şi plecaseră, sau muriseră departe de casa bătrânească. Acum când rămăsese singură. cel mai bun lucru ce i-a părut potrivit să facă a fost să accepte deschis realitatea vârstei şi să prefere, mai hotărâtă ca niciodată, compania cărţilor serioase şi îndatoririle casnice. Era mai serioasă şi înclinată spre rutină decât bătrânii ei înşişi, cum se întâmpla uneori când fiicele din lumea bună a Noii Anglii erau crescute numai în societatea bătrânilor. La treizeci şi cinci de ani şovăia să înfrunte o împrejurare neprevăzută, mai mult decât mama sa, sigur mai mult decât bunica sa, care mai păstrase ceva din moştenirea eleganţei şi mondenităţii din perioada colonială.

În aspectul şalului stacojiu de mătase din curtea de la faţadă era ceva care dădea de bănuit că obiceiurile sobre ale celei mai bune Case dintr-un sat liniştit al Noii Anglii erau complet nesocotite, şi o dată, când stăpâna casei a venit să stea în cadrul uşii, avea aerul bucuros, dar oarecum sfios, al unui oaspete. În aceste zile, viaţa din Noua Anglie respecta exigenţele unui comportament demn şi retras. La toate festivităţile domnea cea mai sinceră ospitalitate şi bună dispoziţie, dar uneori ospitalitatea era reţinută, urmată de o implacabilă întoarcere la ascetism atât al dietei cât şi al comportamentului. Domnişoara Harriet Pyne aparţinea celei mai posomorâte perioade a Noii Anglii, aceea în

care se practica poate cel mai mare dispreț pentru profesiunile învățate, cea mai riguroasă interpretare a cuvântului „evanghelic”[95] şi cea mai obtuză indiferență față de ideile mari. Izbucnirea dorinței pentru o mai mare libertate religioasă a dus la început la cea mai dârză reacție față de formalism, mai ales în satele mici şi liniştite ca Ashford, preocupate îndeosebi de propriile lor griji. Se simțea de mult nevoia Unui mic factor stimulator în acest moment, când marile avânturi ale războiului pentru libertate se stinseseră şi cele ale următorului război, din patriotism şi pentru o nouă libertate, abia începuse.

Interiorul posomorât, viața schimbată din casa bătrânească, a cărei însuflețire de altădată părea să fi căzut într-un somn adânc, erau în realitate aspecte ale acestor condiții generale, şi micul factor stimulator îşi făcuse uşor recunoscută apariția sub forma unei fete pline de viață. Era tânără verişoară din Boston a domnişoarei Harriet, Helena Vernon, care, pe jumătate amuzată şi pe jumătate neliniştită de sobrietatea fără rost a amfitrioanei sale şi a satului Ashford îndeobşte, îşi luase greaua sarcină a aducerii voioşiei pe aceste meleaguri. Verişoara Harriet îi urmărea cu atenție încercările ingenioase şi cu totul inocente de distracție, ca şi cum ar fi urmărit ghiduşiile unui pisicuț care lua uşor un ghem de ață sau o frunză purtată de vânt, drept o păsărică imprudentă, dar care putea în orice moment să destrame franjul unui sacrosanct ciucure de perdea în lipsă de altceva.

Helena, în ciuda ochilor ei ştrengari atrăgători şi a fermecătoarelor cântece vechi executate la ghitară, părea cu atât mai încântătoare şi chiar modestă cu cât era foarte amabilă cu toată lumea şi mai ales nespus de frumoasă. Poseda darul celor mai atrăgătoare maniere. Avea acea minunată grație degajată, însuşită odată cu buna creştere din căminul ei de la oraş, unde veneau şi

plecau mulți oameni veseli; nu arăta câtuşi de puțină sfială, ba se putea spune nici respect, în fața vreunei persoane de seamă, şi nu avea nevoie să-i pese de ce credeau alții despre ea.

Verişoara Harriet încremeni când îl zări pe pastor sosind prin poarta din față şi se întrebă cu nelinişte dacă Martha era corect îmbrăcată ca să se ducă să-l primească şi dacă a auzit cumva ciocănaşul de la uşă. Helena a fost cea care, încântată că avea să se întâmple ceva, a alergat la uşă să-l întâmpine pe onorabilul domn Crofton, ca şi cum ar fi fost un prieten bun; de vârstă ei. S-a purtat destul de cuviincios în cursul primei vizite oficiale, şi chiar a reuşit s-o înviorreze cu reținută veselie, smulgându-i musafirului mărturisirea că avea o voce de tenor, deşi din păcate puțin exersată. Gând însă pastorul a plecat oarecum măgulit şi sperând că nu se exprimase, ca pastor, prea sever despre poemele lui Emerson[96], şi cu o senzație de neobişnuită emoție frivolă în inimă, Helena a înşfăcat onorata pălărie a decedatului judecător Pyne de la ultimul ei loc de odihnă din hol şi, ținând-o strâns cu ambele mâini, imită intrarea timidă a pastorului. Luă expresia lui gravă şi încordată din salonul slab luminat, cu atâta haz, încât domnişoara Harriet, care nu totdeauna putea să-şi stăpânească imboldul brusc al păcatului de umor, izbucni în râs.

— Dumnezeule! exclamă ea sever în momentul următor. Mi-e ruşine de lipsa asta de respect a ta!

Apoi râse iarăşi, luă îndrăgita pălărie veche şi o duse la locul ei.

— Pentru nimic în lume n-aş mai lăsa pe altcineva să te vadă, zise ea supărată, când se întoarse şi apăru în uşa salonului, de astă dată complet stăpână pe sine.

Helen şedea însă tot în fotoliul pastorului, cu picioarele ei mici aşezate cum fuseseră bocancii lui şi cu o expresie solemnă, ca a pastorului înainte să ajungă să vorbească despre Emerson şi despre ghitară.

— Am dorit să-l întreb dacă ar fi atât de amabil să se cațăre în cireș, zise Helena, luând o atitudine ceva mai rezervată când observă că verișoara ei nu mai era dispusă să râdă. Pe crăcile de sus toate cireșele sunt coapte. Pot să mă cațăr la fel de sus ca el, dar nu pot să ajung destul de sus de pe ultima care m-ar putea susține. Pastorul e atât de lung și suplu...

— Nu știu ce părere și-o fi făcut de tine domnul Crofton. E un tânăr foarte serios, zise verișoara Harriet, încă rușinată de râsul ei. Martha îți va culege cireși, sau unul dintre servitori. Nu mi-ar plăcea ca domnul Crofton să creadă că ai fi ușuratică, tu o tânără din lumea bună cu educația ta.

La pomenirea numelui Marthei, Helena fugise însă prin hol și afară prin ușa dinspre grădină. Domnișoara Harriet Pyne oftă îngrijorată și apoi, în pofida convingerilor sale profunde, zâmbi când închise jaluzelele ca să redea locuinței aspectul sobru obișnuit.

Ușa din față putea fi închisă, dar ușa dinspre grădină de la celălalt capăt al vastului hol era larg deschisă spre întinsa grădină însorită, unde ultimii bujori roșii și albi, crinii galbeni și primii nemțișori{97} albaștri înalți își etalau belșugul de culori. Bordurile drepte de merișor erau toate verzi, cu frunzele lor noi lucitoare, și în ungherele cele mai tainice ale bătrânei grădini se simțea mireasma de caprifoi de pe, un lung spalier. Era spre sfârșitul după-amiezii, și soarele era jos, dincolo de falnicii meri de la capătul grădinii, care-și aruncau umbrele peste gazonul tuns scurt al peluzei. Cireșii se aflau mai deoparte, în plină lumină de soare, și domnișoara Harriet, care la scurt timp veni în pragul grădinii, privind ca o găină la marginea apei, zări încântătoarea siluetă a verișoarei sale, în rochia albă de muselin indian, traversând grăbită peluza. Era însoțită de statura înaltă și greoaie a Marthei, noua fată-n casă, care, deși posomorâtă și indiferentă față de oricine altcineva, manifesta o surprinzătoare bunăvoință și

supunere față de tânărul musafir.

— Martha trebuia să fie acum în sufragerie, molâie cum e; doar o jumătate de oră mai e până la vremea ceaiului, zise domnişoara Harriet când se întoarse şi intră în locuința învăluită în umbră.

Martha era cea care servea la masă şi instruirea ei cu acest serviciu dăduse loc la multe scene penibile şi strădanii zadarnice. Martha era desigur foarte neîndemânatică şi stângăciile ei erau cu atât mai izbitoare, cu cât o înlocuise pe mătuşa ei, o femeie foarte iscusită, care se măritase de curând cu proprietarul înstărit al unei ferme prospere. Trebuie spus însă că domnişoara Harriet era un instructor foarte derutant şi eleva ei se zăpăcea repede şi greşea. Sosirea Helenei o cam îngrijorase din cauza acestui serviciu inadecvat, dar la prima masă de ceai oaspetele nu luă seama la încrețirile frunții şi gesturile inutile ale Marthei şi căută doar să lege relații prieteneşti cu ea, zâmbindu-i încurajator. Erau cam de aceeaşi vârstă şi, în dimineața turnătoare, înainte ca Harriet să coboare, Helena îi arătă în cuvinte puține şi clare cum să facă corect ce greşise şi nu fusese în stare să priceapă în seara precedentă. Un moment mai târziu, când îngrijorata stăpână intră fără să bănuiască nimic, ochii Marthei erau galeşi ca ai unui câine, iar pe față avea un aer nou, de încredere; acest oaspete temut era în definitiv un prieten şi nu un vrăjmaş sosit din orgoliosul Boston ca să-i facă de ruşine nepriceperea şi căznitele ei strădanii.

Cele două tinere făpturi, instructoarea şi slujnica, traversau zorite iarba îngrijită a peluzei.

— Nu pot să ajung la cireşele cele mai coapte, îi explică liniştit Helena, şi s-ar cuveni, cred, ca domnişoara Pyne să-i trimită câteva pastorului. Adineauri ne-a făcut o vizită. Ei, Martha, nu cumva ai plâns iar!

— Da, domnişoară, zise trist Martha. Domnişoarei Pyne îi place totdeauna să trimită câte ceva pastorului,

recunoscu ea imediat, ca şi cum nu dorea să-i explice aceste din urmă lacrimi.

— Vom aranja. câteva cireşi din cele mai frumoase pe o farfurie drăguță, am să-ți arăt eu cum, şi ai să le duci după ceai la casa parohială, zise voios Helena, şi Martha primi cu plăcere solia.

În ultimele zile, viața începea să-i ofere momente ceva mai plăcute.

— O să vă stricați frumoasa dumneavoastră rochie, domnişoară Helena, o avertiză timid Martha.

Domnişoara Helena rămase puțin în urmă şi îşi suflecă cu mare grijă pulpanele rochiei, în timp ce țărăncuța, în rochia ei de pânză albastră cadrilată groasă, începu să se cațăre în cireş ca un băiat.

Fructele stacojii cădeau ca nişte stropi strălucitori de ploaie în iarba verde.

— Rupe câteva crenguțe frumoase cu cireşi şi eu frunze cu tot. O, eşti o zvârlugă, Martha! zise Helena, şi Martha se îmbujoră încântată, arătând mai degrabă ca un stârc albastru zvelt şi solemn; coborî repede pe pământ şi strânse trofeele în şorțul ei curat.

Seara, la ceai, în cursul absenței; de moment a slujnicei, domnişoara Harriet declară, oarecum ca o scuză.

că Martha pare să înceapă a se descurca ceva mai bine în munca ei.

— Mătuşa ei era o comoară, n-a avut niciodată nevoie să-i spui ceva de două ori; dar Martha a fost stângace ca un pui de elefant, zise scrupuloasa stăpână a casei!. Mi-a fost uneori teamă că n-am să pot niciodată s-o învăț ceva. Mi-a fost ruşine văzându-te sosind chiar acum şi să mă găseşti atât de nepregătită să primesc cum se cuvine un musafir.

— Oh, Martha va învăța destul de repede, pentru că îşi dă multă silință, se grăbi să spună vizitatoarea. Cred că e o fată tare bună. Sper că n-are să plece niciodată. Cred că pe zi ce trece îşi face tot mai bine serviciul,

verişoară Harriet, adăugă Helena din toată Inima ei tânără şi bună.

Uşa de la firida cu porțelanuri era întredeschisă şi Martha a auzit fiecare cuvânt. Din acest moment, înțelese nu numai ce însemna să te simți legat de cineva ce ți-e drag, dar şi râvna de a-i fi pe plac. Sosind dintr-o fermă de pe un deal stâncos şi o casă mică de lemn sărăcăcioasă, era ca şi cum un troglodit ar fi venit să-şi facă sălaş permanent într-un muzeu de artă, aşa îi păruse meticulozitatea şi eleganța modului de viață al domnişoarei Pyne; iar mintea simplă a Marthei era destul de înceată ca să înțeleagă şi să se acomodeze la noua situație; dar cu acest înțelegător aliat şi apărător, această încântătoare domnişoară Helena care credea în ea, toate obstacolele păreau să dispară.

Mai târziu în acea seară, se întorcea din misiunea curtenitoare la pastor, lecuită de dorul de casă şi de deznădejde, şi se opri radioasă în fața celor două stăpâne, care şedeau în portalul uşii principale, ca şi cum aşteptau musafiri; Helena tot în rochia albă de muselin şi panglici roşii, iar domnişoara Harriet într-o rochie de mătase neagră subțire. Manierele fireşti ale Marthei din acest moment important se dovediră desăvârşite şi de data aceasta arăta aproape frumoasă şi tânără precum era.

— Pastorul a venit el însuşi la uşă şi v-a trimis mulțumirile sale. A spus că cireşele au fost totdeauna fructul său preferat şi vă era mult îndatorat, atât domnişoarei Pyne cât şi domnişoarei Vernon. M-a lăsat să aştept câteva minute, până a adus o carte gata pregătită să v-o trimită dumneavoastră, domnişoară Vernon.

— Ce tot spui, Martha! Nu i-am trimis nimic! exclamă domnişoara Pyne mirată. Ce înseamnă asta, Helena?

— Doar câteva cireşe, explică Helena. M-am gândit că-i vor plăcea domnului Crofton după vizitele de după-amiază ale enoriaşilor. Martha şi cu mine le-am aranjat

înainte de ceai şi i le-am trimis cu salutările noastre.

— Oh, sunt foarte bucuroasă că i le-ai trimis, zise domnişoara Harriet mirată, dar mult domolită. Mi-a fost teamă că…

— Nu, n-am făcut nicio boroboață, răspunse îndrăzneț Helena. N-am crezut că Martha are să fie atât de repede gata să se ducă. Ți le-aş fi arătat ce frumoase erau printre frunzele lor verzi. Le-am pus în una dintre cele mai bune farfurii albe cu margine ajurată ale tale. Are să ți-o arate Martha mâine. Mamei îi place să le servească totdeauna aşa.

Degetele Helenei erau ocupate să desfacă nodul foarte strâns al unui pachet.

— Ca să vezi, verişoară Harriet! exclamă ea cu mândrie, când Martha dispăru după colțul casei, radiind de încântare că şi-a îndeplinit cu succes misiunea. Uite! pastorul mi-a trimis o carte: Predici, despre ce? Predici… e aşa de neagră că nu pot deloc să văd.

— Trebuie să fie „Predici despre cumpătarea în viață”, singurele pe care le-a tipărit, cred, zise domnişoara Harriet, cu multă satisfacție. Sunt considerate cuvântări foarte frumoase. Îți face un mare compliment, draga mea. M-am temut că a observat frivolitatea purtării tale.

— M-am purtat frumos cât a stat, stărui Helena. Pastorii sunt şi ei oameni, zise ea, dar se îmbujoră încântată.

Era desigur ceva să primească o carte de la autorul ei, şi un astfel de omagiu o făcea să apară într-o lumină mai! bună în fața întregii ei venerabile familii. Pastorul nu era numai un om, dar şi posesorul unei diplome universitare, îşi Helena avea vârstă la care lucrul cel mai plăcut era să fie cuceritoare. În orice caz era plăcut să intre iarăşi în bunele grații ale verişoarei Harriet.

— Invită-l la ceai pe amabilul gentleman! Are nevoie de puțină înviorare, o rugă sirena în muselin indian când puse volumul negru lucios al predicilor pe treapta de piatră, cu un aer de satisfacție, dar totodată ca şi

cum misiunea conținutului lor se terminase definitiv.

— Poate am să-l invit, dacă Martha va progresa ca în ultimele câteva zile, făgădui domnişoara Harriet ca o consolare. Ceva mă face să-mi fie puțin teamă când sunt absolut singură, dar cred că domnului Crofton îi face plăcere să vină. Conversează atât de distins!

2. Era vremea vizitelor lungi, înainte ca prietenii dragi să considere că merită osteneala unei călătorii de o sută de mile ca doar să ia cina şi să petreacă o noapte în casele altor prieteni. Helena şi-a prelungit vizita în tot cursul primelor săptămâni plăcute ale verii şi a plecat până la urmă, fără voia ei, ca să se alăture familiei sale la White Hills, unde ceasta se dusese, ca şi alte familii de înaltă condiție socială, să petreacă luna august afară din oraş. Tânără vizitatoare cu fire veselă a lăsat mulți prieteni oftând în urma ei, făgăduindu-i fiecăruia că va reveni în anul următor. Pe pastor l-a lăsat un îndrăgostit respins, la fel ca şi pe profesorul de la liceu, dar cu demnitatea lor nerănită şi poate cu vederi mai largi despre lume şi o înțelegere mai puțin îngustă atât a propriului lor rost în viață, cât şi a strădaniilor şi greutăților semenilor. Chiar şi domnişoara Pyne renunțase întrucâtva la inutilele îngrădiri şi prejudecăți provinciale care începuseră să-i înăsprească firea bună şi generoasă şi inima caldă de la natură. Avea senzația că era mai tânără şi mai degajată şi nu atât de singură. Helena se dovedise o ființă cum nu se putea mai veselă, mai fermecătoare, mai amabilă, mai ingenioasă. În divertismente de societate şi mai modestă şi nepretențioasă în purtarea ei prietenoasă! Lumina tinereții ei n-a aruncat nicio umbră asupra companionilor ei, fie tineri fie bătrâni, frumoasele ei rochii n-au eclipsat pe celelalte fete, nici nu le-au făcut să arate demodate. Când a plecat în trăsura domnişoarei Harriet ca să ia trenul personal spre Boston şi distracțiile noii Profile House[98], unde mama o aştepta

cu nerăbdare, împreună cu un grup de prieteni din sud, se părea că niciodată nu avea să mai fie picnicuri şi sindrofii în Ashford şi că societăţii de aici nu-i mai rămânea decât să îmbătrânească şi să se pregătească de iarnă.

În acea ultimă dimineaţă, când Martha a intrat în camera de dormit a domnişoarei Helena, se putea uşor vedea că plânsese; arăta tristă ca în acea primă săptămână de dor de-acasă şi disperare. Numai de dragul ei învăţase atât de multe lucruri şi să le facă întocmai cum se cuvenea. Ochii ei nu scăpau cel mai mic prilej să-i facă un serviciu personal. Nu era fiinţă mai umilă şi mai devotată. Arăta cu câţiva ani mai în vârstă decât Helena şi avea deja un înduioşător aer de dădacă.

— Tu mă răsfeţi, dragă Martha! zise Helena din pat. Nu ştiu ce-or să spună cei de-acasă, sunt atât de râzgâiată.

Martha îşi făcu de lucru deschizând jaluzelele ca să lase să intre strălucirea dimineţii de vară, dar nu scoase o vorbă.

— Te descurci splendid, nu-i aşa? continuă mica stăpână. Te-ai străduit cu atâta stăruinţă, încât mă faci să mă simt jenată. La început îngrămădeai toate florile laolaltă şi acum le aranjezi atât de frumos. Aseară, verişoarei Harriet i-a plăcut atât de mult cât de încântătoare era masa, şi i-am spus să tu ai făcut singură absolut tot. Ai să păstrezi florile din casă proaspete şi frumoase, până mă întorc? Pentru domnişoara Pyne e mult mai plăcut, şi ai să hrăneşti vrăbiuţele, nu-i aşa? Sunt atât de blânde!

— O, da, domnişoară Helena! zise Martha şi un moment păru aproape mâniată, apoi izbucni în lacrimi şi-şi acoperi faţa cu şorţul. Când am venit aici întâi, nu puteam să pricep nimic. Nu mai fusesem nicăieri să văd ceva, şi domnişoara Pyne mă speria când vorbea.

Dumneavoastră m-ați făcut să cred că aş putea cândva să-nvăț. Doream să rămân, din cauza mamei şi a fraților mai mici; o ducem foarte greu. Hepsy a fost bună în bucătărie; i-a spus că ar trebui să aibă răbdare cu mine, că şi ea a fost neîndemânatică când a venit întâi.

Helena râse. Era atât de frumoasă sub perdelele albe cu ciucuri ale baldachinului!

— Cred că Hepsy a avut dreptate, zise ea. Trebuia să-mi fi vorbit despre mama ta. Când am să revin, o să mergem sus la țară, cum spui tu, să o vizităm, Martha T Doresc să te gândeşti uneori la mine, după ce plec. Vrei să-mi făgăduieşti? şi tânără ei fată senină se întunecă brusc. Am trecut şi eu prin momente grele. Nu totdeauna învățam lucrurile pe care trebuia să le învăț. Nu totdeauna aranjam lucrurile cum se cuvenea. Doresc să nu mă uiți niciodată şi să ai încredere în mine. Cred că asta te va ajuta mai mult ca orice.

— N-am să vă uit, zise încet Martha. Am să mă gândesc în fiecare zi la dumneavoastră.

Spuse aceste vorbe aproape cu indiferență, ca şi cum i s-ar fi cerut să curețe de praf o cameră, dar se întoarse iute într-o parte şi trase micul suport de sub ibricul cu apă fierbinte; apoi, coborî repede scara spre camera ei, plângând.

3. Să nu mai vezi prietenul pe care l-ai iubit şi ai trăit ca să-i placi, înseamnă să-ți pierzi fericirea de a trăi. Dar dacă dragostea e sinceră, apare imediat o fericire mai mare, aceea de a-i face pe plac prietenului ideal, adică desăvârşit. Vechea fericire se ridică la un nivel mai înalt. Cât priveşte pe Martha, fata care a rămas în urmă la Ashford, viața nimănui nu putea să pară mai posomorâtă pentru cei care nu o înțelegeau. Paşii îi erau lenți, şi ochii aproape tot timpul plecați, ca şi cum erau concentrați asupra unei continue strădanii; dar, când priveau în sus, te surprindeau prin lumina lor strălucitoare. Putea trăi fericirea de a rămâne neclintit

credincioasă unui măreț sentiment, inefabila mulțumire de a căuta să placă unei ființe pe care o iubea cu adevărat. Niciodată nu s-a gândit să caute să se facă plăcută altor oameni. Trăia doar ca să mulțumească cât putea mai bine pe ceilalți şi să rămână credincioasă unui ideal, care cu timpul luă forma nălucii unui sfânt, a unui chip divin zugrăvit pe bolta cerească.

Într-o duminică după-amiază de vară, Martha sta aşezată lângă fereastra camerei sale, o încăpere mică la catul de jos, care dădea spre curtea laterală şi uriaşele ramuri ale unui ulm. Nu se aşeza în vechiul fotoliu-balansoar de lemn decât în duminicile ca aceasta, când avea ziua de odihnă şi de fericită meditație. Purta modesta ei rochie neagră şi un şorț alb curat, şi ținea în poală o mică cutie de lemn, cu un inel de alamă pe capac, ca mâner. Trecuse de vârstă de şaizeci de ani şi arăta chiar mai bătrână, dar pe față i se citea aceeaşi expresie pe care o avusese cândva, în tinerețe. Era aceeaşi Martha; mâinile arătau bătrâne şi trudite, dar fața ei tot luminoasă era. Ca ieri parcă plecase Helena Vernon, deşi trecuseră mai mult de patruzeci de ani.

Războiul şi pacea aduseseră schimbările lor şi mari frământări, fața pământului fusese brăzdată de puhoaie şi de foc, fețele stăpânei şi slujnicei fuseseră cutate de lacrimi şi zâmbete, dar pe cer stelele străluciseră ca şi cum nimic nu se întâmplase. Satul Ashford a adăugat câteva pagini la anodina lui istorie; pastorul a predicat şi oamenii l-au ascultat; când şi când, un cortegiu funerar se târa încet de-a lungul străzii; şi, când şi când, fața luminoasă a unui copilaş se ridica deasupra orizontului unei strane familiale. Domnişoara Harriet Pyne a continuat să locuiască în marea casă albă, care a câştigat tot mai multă distincție pentru că n-a suferit nicio schimbare, afară de rezugrăviri succesive şi o nouă îngrădire în jurul maiestuosului acoperiş. Domnişoara Harriet trecuse mult dincolo de incertitudinile unei tinereți anxioase; schema vieții ei a fost ireproşabilă, ca

peisajul miniatural al unei grădini japoneze şi la fel de lesne de ținut în ordine. Singura schimbare importantă pe care mai putea s-o facă era ultima schimbare, trecerea într-o altă lume, mai bună; şi de asta natura însăşi şi viața sa inocentă se vor îngriji să-i fie uşoară.

Niciun mare eveniment nu-i tulburase scurgerea liniştită a vieții de la măritişul Helenei Vernon. La acesta, domnişoara Pyne se dusese cu mare fast şi ducând daruri, câteva obiecte vechi de argint cu emblema Vemonilor, dar nu fără oarecare reținere în inimă gândindu-se la fluctuațiile vieții de căsătorită. Helena se potrivea atât de mult cu o viață independentă fericită şi chiar cu asistența morală a vieții altora, devenite ciudat dependente de subitele ei simpatii şi hotărâri instinctive, încât era greu să înțelegi subjugarea personalității ei preocupărilor altuia. Totuşi o partidă engleză strălucită nu era lipsită de atracții pentru o femeie din lumea bună de altădată, ca domnişoara Pyne, iar Helena, surprinzător, era fericită. Într-o bună zi, sosise la Ashford o scrisoare de la ea, în care îi simțeai inima însăşi palpitând de fiorii dragostei şi de reverie, ca să-i povestească verişoarei Harriet de o atât de nouă fericire şi mari aşteptări.

— Povesteşte-i Marthei tot ce-ți spun despre dragul meu Jack, îi scria înfierbântata fată, şi spune-i că am să mă întorc acasă vara viitoare şi am să aduc cu mine la Ashford pe cel mai distins şi bun om din lume. I-am povestit tot despre draga casă şi draga grădină; nu există tânăr ca el să ajungă la cireşe, cu cele şase picioare şi două incii[99] ale lui.

Domnişoara Pyne, puțin mirată, dădu Marthei scrisoarea, care o luă încet, ca şi cum se mira şi ea, şi plecă s-o citească pe-ndelete singură. Martha plânse şi simți o neobişnuită senzație de pierdere scumpă şi suferință; a îndurerat-o citind despre culegerea cireşelor. Idolul ei părea să fie mai puțin al ei din moment ce devenise idolul unui străin. Nu mai ținuse în

mână până atunci o asemenea scrisoare, dar până la urmă dragostea a precumpănit din moment ce domnişoara Helena era fericită, şi sărută ultima pagină unde era scris numele ei, cu un simţământ de prea mare îndrăzneală, şi puse plicul pe masa de scris a domnişoarei Pyne, fără o vorbă.

Cea mai generoasă dragoste nu poate să nu dorească a nouă confirmare, şi Martha a avut bucuria de a fi amintită. N-a fost uitată nici când s-a apropiat ziua nunţii, dar n-a ştiut niciodată că domnişoara Helena o întrebase pe verişoara Harriet dacă n-ar vrea s-o aducă pe Martha la oraş; i-ar plăcea să vină acolo Martha ca s-o vadă mireasă.

— M-ar ajuta la flori, scria fericita fată. Ştiu că i-ar plăcea să vină şi am s-o rog pe mama să aranjeze ca cineva s-o ducă peste tot în Boston şi s-o distreze, după ce va trece zorul marii zile.

Verişoara Harriet s-a gândit că dorinţa Helenei era foarte amabilă şi i se potrivea de minune, dar Martha n-ar fi în mediul ei; era foarte imprudent şi copilăros că s-a gândit la aşa ceva. Mama Helenei n-ar dori; câtuşi de puţin un oaspete de prisos tocmai atunci, în cea mai aglomerată parte a gospodăriei, şi bine a făcut, a socotit ea, că nu i-a vorbit Marthei de invitaţie. Martha se va duce cândva la Boston, dacă îşi făcea bine serviciul, dar nu acum. Helena n-a uitat s-o întrebe pe vara ei dacă Martha venise cu ea, şi a mirat-o indiferenţa răspunsului. Primul lucru ce i-a amintit Harriet a fost că nu era o crăiasă a zânelor ca să se facă totul după voia ei, în această ultimă zi dinaintea nunţii. Helena ştia însă că Martha ar fi dorit mult să fie aproape de ea, pentru că în acest moment fericit al ei nu putea să nu înţeleagă dragostea tăinuită în altă inimă. A doua zi, această tânără crăiasă fericită, mireasa, a tăiat o bucată dintr-o prăjitură mare şi a pus-o într-o cutie frumoasă care conţinuse unul dintre darurile ei de nuntă. În timp ce voci nerăbdătoare o chemau şi faţa mamei devenea

tot mai melancolică la gândul despărţirii, ea încă zăbovea, alergând să ia câteva bagatele din trusa ei de toaleta, o mică oglindă şi nişte foarfeci subţiri, de care Martha îşi va aminti, şi una dintre batistele frumoase, marcate cu numele ei de fată. Pe acestea de asemenea le-a pus în cutie; a fost un fel de capriciu, de toană copilărească, dar nu putea să nu încerce a-i împărtăşi fericirea ei, când viaţa Marthei era atât de simplă şi mohorâtă. Când îşi luă rămas-bun de la verişoara Harriet, îi puse în mână micul pachet pentru Martha şi-i şopti un mesaj pentru ea. O iubea mult pe verişoara Harriet. Îi zâmbi cu vechiul ei licăr jucăuş în ochi. Părea că în faţa ei o vedea pe Martha stând în picioare, cu privirea pierdută şi silueta ei înaltă, stângace, când i-a făgăduit să revină la Ashford. Voci nerăbdătoare o strigau pe Helena, iubitul ei era la uşă, şi ea se grăbi să plece, părăsind fericită căminul părintesc şi copilăria ei. De-ar fi ştiut, când a sărutat-o de rămas-bun pe verişoara Harriet, că n-aveau să se mai revadă până ce vor fi devenit femei bătrâne. Primul pas pe care-l făcea la plecarea din casa părintească în acea zi, căsătorită şi plină de speranţă şi fericire, o ducea departe de ulmii verzi din Boston Common{100} şi departe de ţara sa şi de cei pe care îi iubea cel mai mult, spre o viaţă strălucită, mult diferită, şi spre aproape toate necazurile şi aproape toate bucuriile pe care o inimă de femeie le putea cuprinde sau cunoaşte.

În după-amiezele de duminică, Martha obişnuia să se aşeze lângă fereastra camerei sale din Ashford, cu cutia de lemn pe care un frate al ei favorit, după aceea mort pe mare, i-o făcuse pentru ea, şi pe care o folosea ca să scoată din ea frumoasa cutiuţă cu capac aurit, care conţinuse bucata din prăjitura de nuntă, şi micile foarfeci şi oglinjoara ştearsă de timp, în teaca ei de argint; cât priveşte batista cu margine îngustă de dantelă, o dată la doi sau trei ani o stropea ca pe o floare şi o întindea la soare pe bătrânul gazon şi se

aşeza aproape, în tufăriş, să vegheze ca nu cumva un prigor sau o gaiță s-o înhațe şi s-o ducă aiurea.

4. Domnişoara Harriet Pyne a fost deseori felicitată pentru norocul de a avea o astfel de ajutoare şi prietenă ca Martha. Cu cât timpul trecea peste această femeie înaltă şi deşirată, veşnic uscățivă, veşnic domoală la mers, ținuta ei căpăta un aer demn şi privirea o căldură naturală, care se potriveau cu înfățişarea încântătoare şi impunătoare a străvechii case. Era, fără să-şi dea seama, frumoasă ca o sfântă, ca pitorescul unui copac singuratic, care durează ca să adăpostească la nesfârşit ființe, stând netulburat, împăcat cu locul său. Avea atâta simplitate şi statornicie rustică, atâta capacitate de înțelegere, atâta discreție, atâta compasiune pentru cei necăjiți sau bolnavi! Toate aceste haruri şi alese însuşiri Martha le tăinuia în inima sa. Niciodată nu s-a alăturat comunității parohiale pentru că nu se socotea destul de cucernică, dar în sufletul ei era atâta pasiune şi fericire de a-şi ajuta aproapele, încât era cu neputință să nu fie evlavioasă, şi totdeauna se afla în fiecare duminică la locul ei umil de pe banca din fund, de lângă uşă. Fusese convertită de o amintire. Ochii tineri ai Helenei au privit tot timpul spre ea asigurător, de pe fața-i veselă de fată. Răbdarea blândă cu care îi îndreptase stângăcia nu putea s-o uite.

— Datorez totul domnişoarei Helena, îşi spunea Martha aproape cu voce tare, în timp ce şedea singură lângă fereastră.

Îşi spusese asta de mii de ori. Când se uita în oglinjoara primită ca suvenir, de fiecare dată spera să vadă imaginea reflectată a Helenei Vernon, dar nu întâlnea decât chipul ei ars de soare, specific țăranilor din Noua Anglie, care se uita la ea mirată.

Domnişoara Pyne se ducea tot mai rar să-şi viziteze prietenii din Boston. Rămăseseră puțini prietenii care veneau la Ashford să facă vizite lungi în timpul verii, şi

viața se scurgea tot mai monotonă. Când şi când soseau veşti de peste ocean şi mesaje de aduceri-aminte, scrisori cu rânduri scrise mărunt şi îndesat, pe foi de hârtie subțire, în care se vorbea de lorzi şi de doamne din înalta societate, de mari călătorii, de moartea unor copii mici şi de strălucite succese obținute de fiii ei la şcoală, de căsătoria singurei fiice a Helenei Dysart; dar şi acestea se petrecuseră cu mulți ani în urmă. Păreau îndepărtate şi vagi, ca într-o povestire şi nu în viața reală; adevăratele legături cu trecutul erau cu totul altele. Era statornicul stol de vrăbii, pe care Helena începuse să le îmblânzească. În fiecare dimineață, Martha le arunca firimituri de pe treptele uşii laterale, în timp ce domnişoara Pyne le urmărea de la fereastra sufrageriei, numărându-le şi alintându-le an de an.

Domnişoara Pyne avea multe deprinderi fixe, dar puțină imaginație, aşa că până la urmă Martha îşi luă sarcina de a gândi pentru stăpâna sa şi dădu drum liber propriului ei bun gust. După un timp, fără să se observe schimbarea, aranjamentul lucrurilor din casă ajunse să fie numai cel distins de altădată când se primeau oaspeți. Din fericire, atât stăpâna cât şi slujnica nu scăpau nicio ocazie ca să primească oaspeți, totuşi domnişoara Harriet şedea mai tot timpul singură la masa servită ireproşabil, cu flori proaspete şi cu splendidele ceşti vechi de porțelan, pe care Martha le mânuia cu atâta drag şi grijă, încât nu mai avea rost să fie ținute ascunse pe rafturile bufetului. În fiecare an, când bătrânii cireşi erau pe rod, Martha ducea pastorului farfuria englezească veche, rotundă, cu margine dantelată, plină cu frunze verzi ascuțite şi cireşe stacojii, şi soția lui niciodată n-a înțeles prea bine de ce în fiecare an el se roşea şi arăta atât de vădit încântat când îi mulțumea Marthei, ca şi cum avusese cinstea unei atenții cu totul deosebite. Nu exista idee nouă privind arta de a aranja frumos casa, în puținele ziare pe care le răsfoia Martha, ca ea să n-o pună în

practică; nu era obicei distins vechi al casei Pyne pe care ea să nu-l urmeze. Şi în fiecare zi, aşa cum făgăduise, se gândea la domnişoara Helena... oh, de câte ori pe zi, fie că inovațiile ei i-ar plăcea, fie că probabil s-ar potrivi cu fantezia Helenei, adică cu ideile ei privind aranjamentul casei. Rarele veşti care ajungeau la Ashford, prin sporadice scrisori sau din conversația oaspeților, căpătau o deosebită însemnătate în viața intimă a Marthei, în istoria inimii ei. O veche geografie zdrențuită sta deseori deschisă pe piedestalul din camera ei, la harta Europei, şi un mic nasture aurit de modă veche, montat cu *o* bucățică mică de sticlă ca un rubin, care se rupsese şi căzuse din garnitura vreuneia din rochiile Helenei, îl folosea ca să marcheze oraşul ei de reşedință. Martha urmărea pe hartă modificările din viața diplomatică a fostei sale stăpâne. Uneori nasturele se afla la Paris şi uneori la Madrid; o dată, spre marea ei îngrijorare, a stat multă vreme la St. Petersburg. Deşi la început se dovedise un şcolar greoi, Martha n-a rămas până la urmă incultă, din moment ce orice se referea la viața din aceste oraşe străine prezenta interes pentru credincioasa ei inimă. Îşi hrănea propria-i minte aşa cum arunca firimituri vrăbiilor îmblânzite. Toate porneau din acelaşi îndemn şi pentru aceleaşi tandre motivații.

5. Într-o duminică după-amiază, la începutul verii, domnişoara Harriet veni grăbită la intrarea care ducea la camera Marthei şi strigă de două, trei ori înainte ca locatarul să poată ajunge la uşă. Domnişoara Harriet arăta neobişnuit de veselă şi agitată, şi ținea ceva în mână.

— Unde eşti, Martha? strigă ea iarăşi. Vino repede, am să-ți spun ceva!

— Aici sunt, domnişoară Pyne, zise Martha, care întârziase ca să pună prețioasa cutie în sertar şi să închidă geografia.

— Cine crezi că vine chiar în seara asta, la şase şi jumătate. Trebuie s-o văd imediat pe Hannah. Îţi aminteşti de verişoara mea Helena care a trăit atâta vreme în străinătate? Domnişoara Helena Vernon… acum onorabila doamnă Dysart.

— Da, mi-o amintesc, răspunse Martha întorcând spre ea faţa-i palidă.

— Am auzit că se află în ţara noastră şi i-am scris rugând-o să vină să-mi facă o vizită lungă, continuă domnişoara Harriet.

Nu dădea deseori explicaţii, chiar Marthei, deşi totdeauna îi împărtăşea amabilele mesaje trimise de oaspeţi după întoarcerea acasă, în semn de gratitudine.

— Telegrafiază, explică ea, că intenţionează să-şi devanseze vizita cu câteva zile şi să vină la mine imediat, în oraş începe căldura, presupun. Cred că, fiind o străină vreme atât de îndelungată, nu se sinchiseşte să călătorească duminică. Crezi că Hannah va fi pregătită? O să luăm ceaiul puţin mai târziu.

— Da, domnişoară Harriet, zise Martha.

Se miră că putea vorbi ca de obicei, urechile îi vâjâiau atât de puternic.

— O să am timp să culeg câteva căpşuni proaspete, continuă ea. Domnişoarei Helena îi plac atât de mult căpşunile noastre.

— Ei, uitasem, zise domnişoara Pyne, puţin intrigată de ceva cu totul neobişnuit pe faţa Marthei. Trebuie să ne aşteptăm, Martha, s-o găsim mult schimbată pe doamna Dysart. Au trecut mulţi ani de când a fost aici. N-am mai văzut-o de la nunta ei şi a avut multe necazuri, biata fată., înainte de a te duce în grădină, ar trebui mai bine să deschizi şi să pregăteşti salonul.

— E gata pregătit, zise Martha. Pot să duc în camera de sus şi câţiva trandafiri din cei mici sălbatici, înainte să sosească.

— Da, totdeauna te gândeşti la toate, zise domnişoara Pyne, cu o neobişnuită tandreţe.

Martha nu răspunse. Se uită melancolic la telegramă. Niciodată nu bănuise că domnişoara Pyne ştia ceva despre dragostea ce nutrise în inimă toţi aceşti ani; păstrarea acestei taine fusese pentru ea suferinţă, dar şi o mare mângâiere; cu greu făcea faţă emoţiei ce-i provoca această neaşteptată clipă.

Vestea dădu imediat aripi picioarelor ei trezite din amorţeala lor obişnuită. Când Hannah, bucătăreasa, care n-o cunoscuse pe domnişoara Helena, se duse o oră mai târziu, sub un motiv oarecare, în salonaş la bătrâna ei stăpână, descoperi că oaspetele străin trebuie să fie o persoană foarte importantă. Niciodată nu văzuse masa pentru ceai arătând ca în acea seară, şi chiar în salonaş erau flori proaspăt înflorite, în vaze vechi din Indiile răsăritene, şi crini în holul lambrisat şi flori pretutindeni, ca pentru o mare festivitate.

Domnişoara Pyne şedea lângă fereastră privind, în cea mai bună rochie, cu o expresie demnă şi calmă. Acum ieşea rar din casă, şi era aproape timpul de sosire a trăsurii. Martha tocmai intra din grădină cu căpşunele şi cu alte flori în şorţ. Era o seară senină, răcoroasă de iunie, prigorii aurii cântau în ulmi şi soarele cobora înapoia merilor de la capătul grădinii. Măreaţa casă veche stătea larg deschisă oaspetelui de atât de multă vreme aşteptat.

— Cred că am să cobor spre poartă, zise domnişoara Pyne, uitându-se la Martha pentru aprobare.

Martha clătină din cap şi coborâră încet, împreună, pe larga alee dinspre drum.

Se auzi zgomot de cai şi de roţi pe gazonul de pe marginea şoselei. În primul moment, Martha n-a putut s-o vadă; şedea în spatele porţii, dinapoia tufelor de liliac alb când a sosit trăsura. Domnişoara Pyne se afla de faţă. Şi-a întins ambele braţe şi a strâns la piept o persoană măruntă, gârbovită şi obosită, îmbrăcată în negru.

— Oh, domnişoara Helena a mea e o femeie bătrână

ca mine! îşi zise Martha şi dădu un vaiet de compătimire.

Niciodată nu-i trecuse prin minte că s-ar putea întâmpla aşa ceva. Era singurul lucru pe care nu-l putea îndura.

— Unde eşti, Martha? strigă domnişoara Pyne. Martha va duce astea înăuntru. N-ai uitat-o pe buna mea Martha, Helena?

Apoi, doamna Dysart îşi ridică privirea şi îi zâmbi aşa cum obişnuia să-i zâmbească în zilele de altădată. Pe fața-i schimbată erau aceiaşi ochi tineri, şi domnişoara Helena venise.

În aceeaşi noapte, Martha s-a dus în camera fostei stăpâne, aşa cum obişnuia, umilă şi tăcută,. şi îndeplini vechile dragi servicii pe care nu le_ uitase. Parcă ieri se afla tot acolo. La urmă, zăbovi un moment, gândindu-se dacă mai avea ceva de făcut; apoi plecă fără să spună nimic, dar Helena o chemă înapoi. Într-o clipă îşi dăduse seama de tot ce se petrecuse între timp şi abia mai putu rosti:

— Ah, draga mea Martha, zise ea plângând, nu vrei să mă săruți înainte de culcare? Ah, Martha, chiar atât de mult te-ai gândit la mine, toți aceşti lungi ani!

Oaspeții doamnei Timms

1. Doamna Persis Flagg sta în picioare în pragul uşii din față a casei sale, luându-şi la revedere de la domnişoara Cyntia Pickett, care-i făcuse o lungă vizită. Nu erau prietene intime. Totdeauna, când o vizita, domnişoara Pickett venea protocolar la uşă şi suna, dar în săptămână dinainte se întâlniseră la o conferință districtuală a enoriaşilor şi întâmplător fuseseră trimise pentru găzduire în aceeaşi casă, şi de atunci aveau relații mai strânse şi le plăcea să se revadă.

Era într-o după-amiază, la început de iunie. Tufele de iasomie erau înalte şi verzi, de o parte şi de cealaltă a treptelor de piatră din pragul uşii, şi pline de minunatele lor flori albe şi gălbui. Domnişoara Pickett rupse cel mai. apropiat fir şi, în timp ce vorbea, îl ținea în fața ei cu o expresie afectată. Schiță un zâmbet drăguț, nevinovat, care dispăru repede precum apăruse, dar fața ei nu purta urme de prea multe bucurii. Doamna Flagg, în schimb, era o persoană înaltă, impunătoare, cu un aer mulțumit de sine şi autoritar.

— Oh, da, ia câte Vrei, zise ea rece când domnişoara Pickett a rupt firul de iasomie fără a-i cere voie înainte; expresia era totuşi amabilă şi acum fața ei plină se lumină gândindu-se la comunicarea plăcută ce avea să-i facă.

— O să ştim încă de dimineață ce fel de vreme va fi, zise ea îndată. Nu-i niciun nor pe cer acum. Am să mă

opresc să te iau când plec, şi dacă ceva neprevăzut mă împiedică, am să-ţi trimit vorbă. Cred că nu doreşti să te duci dacă s-ar întâmpla să nu pot.

— Vai, nu! răspunse curtenitor domnişoara Pickett cu o îmbujorare timidă. Sunteţi sigură că nu o s-o deranjăm pe doamna Timms? Nu mi-aş permite să mă duc dacă n-aş merge cu dumneata.

— De ce? A vorbit cum nu se putea mai clar, zise doamna Flagg pe un ton de reproş. Ai văzut cât a insistat să vin şi spunea întruna cum obişnuiam să ne vedem deseori când locuiam amândouă la Longport, şi că se gândise să-mi scrie să mă întrebe dacă nu puteam să vin la ea şi să stau trei sau patru zile, îndată ce se făcea vreme bună, pentru că nu aprindea focul în salon din cauza şemineului care scotea fum când vântul sufla cu putere. Ai văzut cât îi sunt de dragă, sărutându-mă şi la venire şi la plecare! Ba chiar m-a întrebat, domnişoară Pickett, cine mi-a lucrat boneta, curioasă de parcă-i eram soră. Şi a declarat că, după ce vom ajunge toate acasă şi ne vom fi pus totul în ordine, după conferinţă, ne va aştepta în fiecare zi cu vreme frumoasă.

Domnişoara Pickett zâmbi, dar nu spuse nimic, ca şi cum aştepta şi alte argumente.

— Şi părea la fel de bucuroasă să se întâlnească iarăşi şi cu dumneata, continuă doamna Flagg. Într-adevăr a insistat să venim împreună şi să vorbim despre vremurile de altădată… dar să n-o mai luăm iar de la capăt! Am aflat că a înfrumuseţat mult vechea casă a mătuşii ei Bascom, unde locuieşte. Am auzit pe cineva descriind covorul ei din salon ca fiind foarte frumos, cum nu era altul prin părţile locului. Păi, a fost cum nu se putea mai cordială, domnişoară Pickett. N-ai să renunţi tocmai acum, la urmă?

— Oh, nu! se grăbi vizitatoarea să răspundă. Nu, doamnă! Doresc la fel de mult ca dumneata, doamnă Flagg, dar, vedeţi, niciodată nu am cunoscut-o atât de

bine pe doamna Timms şi totdeauna mi-a fost groază să mă vâr în sufletul cuiva. A fost desigur foarte insistentă şi ne-a spus destul de clar să venim săptămâna următoare, în orice zi, şi acum e miercuri, deşi, fireşte, nu ne aşteaptă să venim nici luni nici marți. O să fie o ocazie foarte plăcută şi acum, că ne-am întors de la conferință, n-ar fi un efort prea mare să pornim la drum.

— Ei, asta nu contează, zise doamna Flagg cu mândrie. Mergând împreună şi ce-o mai fi, sunt sigură că o să petrecem bine.

Domnişoara Pickett continua să se joace cu floarea de iasomie, bătând-o uşor de obrazul ei slab, învârtindu-i repede codița între degete. Privea ca şi cum mai avea ceva de spus, dar după un moment de ezitare se întoarse să plece.

— Bună ziua, doamnă Flagg, zise ea ceremonios, cu un mic zâmbet. Mi-a făcut plăcere vizita. Sper că nu v-am reținut prea mult. Nu-mi dau bine seama, dar cred că-i aproape vremea ceaiului. Atunci, am să vă aştept mâine dimineață.

— Bună ziua, domnişoară Pickett. Mă bucur că am fost acasă când ai venit. Ai să mă mai vizitezi, nu-i aşa? zise doamna Flagg. Da, poți să mă aştepți la ora potrivită.

Se despărțiră. Domnişoara Pickett ieşi prin poarta frumoasă, cu clanță bine unsă, a gardului alb, şi un moment mai târziu doamna Flagg se uită afară prin fereastra camerei de zi ca să vadă dacă închisese poarta şi constată cu multă plăcere că era bine închisă. Uneori, după plecarea unui musafir, se ducea s-o închidă ea însăşi, trântind-o dojenitor cu zgomot. Aceste două femei din Woodville trăiau singure şi erau foarte meticuloase în tot ce făceau.

2. În dimineața următoare, zorii se iviră senini şi strălucitori, şi domnişoara Pickett se trezi mai devreme

ca de obicei. Îi fuse foarte greu să se hotărască pe care din rochiile cele mai bune s-o îmbrace. Vara era încă timpurie şi ziua era răcoroasă ca primăvara, dar când cele două prietene plecară împreună pe strada umbroasă, însoțite de corul prigoriilor care nu pridideau cântând sus în ulmi, domnişoara Pickett îşi zise că alesese bine a doua rochie bună de mătase neagră, pe care o întorsese pe dos şi o făcuse ca nouă. Pentru sezon, nu era nici prea călduroasă nici prea subțire, şi nici nu arăta prea înzorzonată. Purta acul ei mare cu camee, şi acesta, împreună eu lanțul lung de ceas, semăna aidoma unui ornament mural. Era o persoană măruntă, țeapănă şi plată, de parcă rochia, când nu o folosea, şi ea însăşi, stăteau presate între filele unei cărți. Purta o frumoasă umbrelă de soare cu franjuri şi un mic şal împăturit peste brațul stâng. Doamna Flagg se îmbrăca totdeauna în caşmir negru şi, pentru observatorii grăbiți, arăta aproape la fel în fiecare zi; dar însoțitoarea ei recunoscu că rochia era din cel mai bun caşmir şi pentru un moment se nelinişti la gândul că doamna Flagg acorda atât de mare respect față de viitoarea amfitrioană. Vizita lua deocamdată aspectul unui eveniment neaşteptat de protocolar, şi buna dispoziție cu care Cynthia Pickett pornise s-o facă părea să descrească; totuşi îşi luă inima-n dinți şi nu încetini o clipă pasul. Doamna Flagg ducea o sacoşă neagră de piele, întrucâtva uzată, care nu-i plăcu domnişoarei Pickett. Nu dădea vizitei acel aer întâmplător şi nepremeditat, care, după părerea ei, ar fi fost mai elegant.

— Să vă duc eu sacoşa? întrebă ea timid.

Doamna Flagg era o persoană mai în vârstă şi mai de vază.

— Oh, nu, dragă, răspunse doamna Flagg. Buzunarul meu e la prea mare distanță şi în caz că mi-ar veni să strănut sau altceva, am socotit-o mai potrivită pentru căratul batistei şi al portvizitului. Şi apoi am îndesat

înăuntru două borcane cu jeleu de mere sălbatice pentru doamna Timms. Era foarte pricepută în dulcețuri de orice fel şi m-am gândit că ar fi un fel de atenție şi un început de conversație. Ştiu că obişnuia să facă biscuiți excelenți, când locuiam amândouă la Longport; lumea spunea că niciodată nu dădea adevărata rețetă, dar dacă am un prilej bun intenționez să i-o cer. Sau, de ce n-ai putea dumneata, dacă eu încep să vorbesc despre rețete… de ce n-ai putea să-i spui, cu un aer nevinovat, că ai auzit deseori vorbindu-se despre biscuiții ei şi i-ai cere modul de preparare? Ar fi foarte sensibilă la compliment şi s-ar putea să-i scape fără voie. Hai, fă asta pentru mine!

— Da, doamnă, zise domnişoara Pickett, nu fără un aer de îndoială. Am să caut să profit de prilej. Îmi plac foarte mult biscuiții. Erau din făină de grâu sau de secară, doamnă Flagg?

— Din făină de grâu, dragă, îi răspunse doamna Flagg. Crocanți şi uşori cum n-am mai văzut.

— Aş fi dorit să-i duc ceva care să-i facă plăcere, zise domnişoara Pickett după câțiva paşi. Dar, uite, nu ştiu dacă ar fi chiar potrivit, la această primă vizită, să-i ofer ceva unei persoane ca doamna Timms. În caz că mă mai duc la Baxter, n-am să uit să-i fac un mic dar, cât mai frumos cu putință. A fost desigur foarte politicos din partea ei că a stăruit să vin împreună cu dumneata. La început, m-am cam îndoit. Nu ştiam dacă n-a considerat că aşa se cădea pentru că eram în compania dumitale la conferință, ca să nu mă simt prost şi se aştepta să refuz invocând o scuză. Niciodată nu ne-am cunoscut bine. Familia mea nu era înstărită când am cunoscut-o prima oară. Era înainte ca unchiul meu, căpitanul Dyer, s-o treacă pe mama şi pe mine în testamentul său. Nu puteam în acea vreme să facem sindrofii pretențioase, aşa că nu ne duceam la nimeni şi ne țineam deoparte. Dar mama spunea mereu că, în timpul când trăia bunica, familiile erau în raporturi foarte prietenoase. N-

aş înțelege să mă duc să petrec ziua cu doamna Timms, dacă n-aş intenționa s-o rog să-mi întoarcă vizita. Unii nu se gândesc la astfel de lucruri, dar mama respecta foarte strict regula să nu viziteze pe cineva dacă nu putea s-o primească la rându-i.

— Când plouă cu păsat ridici farfuria[101], zise doamna Flagg, dar domnişoara Pickett nu răspunse decât cu un slab „Da, doamnă”, care oarecum se opri în panglicile bonetei sale verde-deschis.

— Uite ce, n-are rost să facem prea mult caz de lucruri din astea, declară ritos doamna Flagg, grăbind pasul, cu o uşoară fluturare a pulpanelor rochiei şi cu un aer semeț. Lumea te ocoleşte şi nu te mai ia în seamă. Oamenii nu pot totdeauna să respecte atât de strict regulile astea. Mama dumitale şi dumneata v-ați fi petrecut timpul mult mai plăcut, dacă ați fi fost mai puțin riguroase în manierele voastre. Nu crezi că-i aşa? Nu contează atât de mult ce oferi de mâncare oamenilor, cât să-i faci să se simtă bine primiți. Acum, uite-o pe doamna Timms. Când ne aflam la Longport era groaznic de pretențioasă. N-am permis căpitanului Timms să aducă pe cineva la masă fără s-o anunțe; tot astfel trebuia să facă şi soțiile celorlalți căpitani. Mă gândeam cât de cordială era acolo, la Damby, şi cum s-a domolit cu timpul. Anii îi învață ceva pe oameni! Părea foarte amabilă şi dornică s-o vizităm. Sunt atât de bucuroasă că am pornit. Dacă azi a pregătit un prânz cu adevărat bun şi apoi nu ne lasă să plecăm până mâine, ar fi fost cu adevărat rău să nu ne ducem. Pentru cine trăieşte singur, viața e foarte plictisitoare.

— Oh, aşa-i! zise domnişoara Pickett. Aş vrea să-ți spun prin ce-am trecut cu doi ani în urmă. Au Venit la mine într-o sâmbătă seara să mă roage să găzduiesc un pastor. Era perioada candidaturilor pentru oficiul de pastor…

— Cred că am face mai bine să ne grăbim, o întrerupse doamna Flagg. Uite, domnişoară Pickett, vine

diligența! E grozav de punctuală, mi se pare. Repede! Aşteaptă multă lume, şi n-aş vrea să ajung la Baxter s-o vizitez pe doamna căpitan Timms într-un hal făr-de hal, dacă va trebui să călătoresc de-a-ndărătelea!

3. Diligența nu s-a umplut. Grupul din fața prăvăliei se dovedi a fi compus din spectatori, cu excepția unui bărbat care urcă imediat pe locul liber de lângă vizitiu. După ce au coborât doi călători, înăuntru a mai rămas doar o persoană, care a preferat să se aşeze cu spatele spre cai, aşa că doamna Flagg şi domnişoara Pickett se instalară confortabil în colțurile râvnite de pe banca din spate. La început nu dădură atenție tovarăşei de drum şi vorbiră între ele cu glas scăzut, dar peste puțin ceva le-a atras atenția tustrelelor şi le-a angajat în conversație.

— N-am mai fost niciodată pe drumul ăsta, zise străina. Bănuiesc că dumneavoastră, doamnelor, îl cunoaşteți bine.

— Am călătorit deseori pe acest drum în ultimii ani. Am fost în direcția asta săptămână trecută, când ne-am dus şi ne-am întors de la conferința districtuală, zise cu îngâmfare doamna Flagg.

— Ce credință? întrebă curioasă tovarăşii de drum.

— Ortodoxă, zise repede domnişoara Pickett, înainte ca doamna Flagg să apuce a-i răspunde. A fost o ocazie foarte interesantă. Această doamnă şi cu mine am. stat tot timpul cât a durat reuniunea.

— Eu nu sunt ortodoxă, declară străină, abținându-se să comenteze diferența. Am fost crescută printre baptişti ai „liberei voințe”{102}.

— Cunoaştem bine câțiva de această credință în localitatea noastră, zise doamna Flagg, nu fără un aer condescendent. Nu. şi-au construit niciodată o biserică. Sunt doar câțiva răzleți.

— De unde vin eu sunt cei mai numeroşi, zise călătoarea. Acum mă duc să vizitez o doamnă de această

credință. Am fost odată împreună cu ea la o conferință, la fel ca dumneata şi prietena dumitale, dar era o conferință pe întregul stat. M-a rugat să vin cândva să-i fac o vizită mai lungă, şi acum mă duc la ea. Nu aveam nimic de făcut acasă.

— Toate mergem azi în vizită, nu-i aşa? zise prietenos doamna Flagg.

Niciuna nu continuă însă conversația.

Ziua începea să se încălzească. Din şoseaua nisipoasă se înălța praf, dar câmpul era acoperit de iarbă şi de culturi timpurii în curs de dezvoltare şi arăta înviorat, şi îngrijit. Pe dealuri plutea o ceață uşoară şi în aer zburau mulțime de păsări. Când caii diligenței se opreau din mers, se putea auzi croncănitul ciorilor, şi cântecele bobolincilor{103} de pe pajişti. Toți fermierii erau ocupați pe ogoarele lor.

— S-ar părea că mai avem doar puțin de mers până la Baxter, nu-i – aşa? zise domnişoara Pickett după un timp. Îmi pare că a trecut multă vreme de când călătorim, dar trebuie să fi făcut deja aproape jumătate din drum.

— Cum? Mai mult de jumătate! exclamă doamna Flagg. Da. Uite, drept înainte, Becket's Corner şi bătrâna casă Beckett. N-am mai fost de multă vreme în această parte a drumului, încât mi se pare oarecum necunoscută. Obişnuiam să vizitez locurile astea când eram fetiță. Văduva unui nepot o stăpâneşte acum. Bătrâna domnişoară Susan Beckett i l-a lăsat moştenire şi el a murit. Dar văduva locuieşte acolo şi conduce ferma, o femeie foarte harnică, toată lumea spune. Cât e de plăcut aici, în aer liber printre ferme!

— Locuința doamnei Beckett, ați spus? zise străina, aplecându-se înainte ca să asculte ce spuneau tovarăşele de drum. Cred că-i unde merg eu... doamna Ezra Beckett?

— Asta-i, ziseră în acelaşi timp domnişoara Pickett şi doamna Flagg şi amândouă se uitară curioase afară

când diligența se opri la ușa din față a unei vechi case galbene mari, așezată foarte aproape de gazonul verde de pe marginea șoselei.

Pasagera avea un aer bucuros și nerăbdător, și se grăbi să coboare din diligență cu multele ei traiste și legături. În timp ce sta în picioare bătând în ușă cu ciocănașul de alamă, vizitiul diligenței coborî un cufăr de voiaj mare și-l trase peste iarbă spre ușă. Chiar atunci își făcu apariția o femeie de vârstă mijlocie cu aer zorit, mâinile pline de făină și privind ca și cum era pregătită să se scuze în vreun fel.

— Ei, ce mai faceți, doamnă Beckett? exclamă vizitatoarea. Iată-mă, în sfârșit. Nu știu dacă v-ați gândit că am să vin vreodată. Păi, cred că nu mă recunoașteți, doamnă Beckett.

— Cred că nu, zise calm gazda. Nu cumva faceți o confuzie, doamnă?

— Păi, nu vă amintiți că am fost împreună atunci! a conferința pe întregul stat și mi-ați spus că ați fi bucuroasă să vin să vă fac cândva o vizită, și eu am spus că sigur am să vin. Sper că acum mă recunoașteți.

Doamna Beckett părea că se silea din răsputeri să-și amintească, aruncând o privire nedumerită, întâi la neașteptata vizitatoare și apoi la cufăr. Vizitiul diligenței, care asista foarte amuzat la această întâlnire, se întoarse și se îndepărtă neștiind ce să creadă.

— Nu pot să aștept toată ziua să văd cum se lămurește treaba asta, zise el și se urcă repede pe capră și diligența porni.

— Putea să mai aștepte un minut să vadă, zise indignată domnișoara Pickett.

Doamna Flagg își scoase acum mult în afară capul și umerii pe fereastra diligenței; casa era pe partea sa.

— N-a intrat încă, îi zise radioasă domnișoarei Pickett. Le-am putut vedea doar o clipă. Și cu cufărul ăla! Zău, ce nesocotiți sunt unii oameni!

— Asta înseamnă să împingi mult prea departe o

simplă cunoştinţă, nu-i aşa? adăugă domnişoara Pickett. Ce-o să râdă doamna Timms când o să-i povestim. N-am văzut niciodată ceva mai amuzant. O să-mi fie oarecum milă de femeia aceea, dacă va trebui să ne oprim s-o luăm după-amiază, la întoarcere.

— Oh, nu uita să fim atente atunci, exclamă doamna Flagg, începând să-şi scuture praful aşezat pe rochie în timpul călătoriei. Am o poftă de mâncare grozavă, dumneata nu? Nu mai avem decât trei sau patru mile de mers, poate nici atât. Mă întreb ce-ar putea să ne ofere la prânz. Spunea că face excelente plăcinte cu carne de pui şi eu am remarcat în treacăt cât de mult îmi plac. Se uita oarecum cu dispreţ la ce ne adusesem de mâncare acolo, la conferinţă. Ştiu că toată lumea o socotea cea mai pricepută în prepararea mâncărilor, când o cunoşteam bine la Longport. Ascultă, nu uita, dacă găseşti un prilej potrivit, s-o întrebi despre biscuiţi.

Şi domnişoara Pickett, ceva mai puţin nesigură ca înainte, îşi reînnoi făgăduiala.

4. — Doamne, cât de bucuroasă o să fie doamna Timms văzându-ne! Este exact ziua când trebuia să venim. Şi nu e Baxter o localitate tare drăguţă? zise doamna Flagg, în timp ce urcau pe strada principală. Cynthy Pickett, nu te bucuri acum că ai venit? Ieri, m-am exprimat oarecum cu reţinere când am vorbit despre asta, dar de multă vreme nu m-am simţit bucuroasă ca o fetiţă. Cred că o să petrecem minunat.

Domnişoara Pickett radia aceeaşi încântare, în timp ce zorea cu paşi mărunţi. Era mai puţin expansivă şi entuziastă decât prietena sa, dar acum că se aflau în Baxter, se lăsă din plin la voia întâmplării. Distincţia socială de a merge să petreacă, ziua în compania doamnei Flagg nu era deloc lipsită de însemnătate. Îşi potrivi cu mai multă grijă cutele şalului de pe braţ, ca să i se vadă frumoasa bordură de forma frunzei de palmier, şi apoi, privi în sus cu mare mulţumire la şirul arţarilor

uriaşi care mărgineau trotuarul.

— Mă întreb daca vom putea să ne facem timp s-o vedem pe domnişoara Nancy Fell? îndrăzni ea s-o întrebe pe doamna Flagg. Nu mai e mult până la ora patru când trece diligența. Timpul o să treacă repede, dar mi-ar părea rău să se simtă ofensată. Dacă ar fi una pe care am vizitat-o deseori acasă, nu mi-ar păsa prea mult, dar astfel de oameni se simt oarecum dispreţuiți. A fost enoriaşa bisericii noastre. Asta contează mult pentru mine.

— Nu ştiu ce să spun, îngăimă cu răceală doamna Flagg. Am putea trece pe la ea un moment. N-aş vrea să se simtă ofensată.

— De asemenea, era una care nu-şi precupețea contribuția ei, zise domnişoara Pickett cu mai mult curaj. Domnul Cronin spunea adesea că ea, cu puținul ei, era mai generoasă ca mulți cu multul lor. Dacă n-ar fi locuit într-o parte săracă a oraşului, ocupându-se astfel cu o categorie de oameni diferită de a noastră, ar fi fost altceva. Se spune că şi-a găsit aici o modestă casă confortabilă şi că se ocupa de gospodăria unui nepot. A fost, ştii, la reuniunea noastră într-o. duminică, astă iarnă, şi părea bucuroasă să vină înapoi. Şi oamenii păreau de asemeni bucuroşi văzând-o. Nu ştiu dacă erai acolo.

— Era totdeauna amabilă, zise doamna Flagg cu indulgență. Iată acum reşedința doamnei Timms. E frumoasă, cu molizii ăia mari, nu-i aşa? Cred că e la fereastră acum şi ne vede venind. Boneta mea şi toate cele sunt în ordine? Jaluzelele par deschise în camera dinspre drum. Bănuiesc că s-a întors acasă destul de repede, de la conferința.

Prietenele iuțiră pasul şi cu priviri radioase şi inimile palpitânde zoriră înainte. Cele mai uşoare umbre de îndoială dispăruseră acum. Se uitau atent la casă, cu nespusă satisfacție. Vizita era pe punctul să înceapă.

Deschiseră poarta din față şi înaintară pe mica alee,

admirând aşezarea cărămizilor în formă de coloană vertebrală de hering[104] şi în timp ce şedeau pe treptele înalte de la intrare, Cynthia Pickett se întrebă dacă nu trebuia să fi îmbrăcat cea mai bună rochie a ei, chiar dacă avea dantelă, la gât şi la mâneci, şi de obicei o păstra pentru cele mai protocolare ceaiuri şi festivitățile parohiale excepționale. În inima ei o admira pe doamna Flagg pentru familiaritatea ei eu manierele societății de condiție mai înaltă, care o determinase să-şi pună cea mai bună rochie neagră de caşmir.

— A întârziat cam mult să vină la uşă, şopti curând doamna Flagg. Fie că nu ne-a văzut, fie că s-a dus repede sus să mai aranjeze ceva, şi ne lasă să mai sunăm o dată. Am făcut şi eu aşa uneori. Mă bucur că ani venit imediat după ce a stăruit atâta. Pare mai cordial decât s-o lăsăm să ne-aştepte. Cred că o să insiste grozav sa rămânem la ea peste noapte.

— Oh, nu sunt pregătită, începu domnişoara Pickett, dar părea încântată.

În acel moment se auzi o uşoară tragere înapoi a zăvorului dinăuntru şi răsucirea unei chei, uşa din față se deschise şi doamna Timms apăru în fața lor zâmbind. Nimeni n-ar fi putut. spune în acel moment ce fel de zâmbet avea.

— Ei, nu cumva e doamna Flagg, exclamă ea politicos. Şi domnişoara Pickett! Ce surpriză!

Vestibulul din spatele ei era frumos mobilat, dar nu prea ospitalier. Scara cu vergele de alamă arăta atât de curată şi lustruită, de parcă nimeni nu o urcase sau coborâse vreodată. O pisică ieşi torcând, dar doamna Timms o împinse energic înapoi cu piciorul şi închise repede uşa de la camera de zi. Apoi, cum se cuvenea, intrară într-un salonaş întunecat şi orbecăiră spre nişte fotolii, pe care luară loc solemne.

— E o zi splendidă, nu-i aşa? zise doamna Flagg vorbind cea dintâi. Nu ştiu să-mi fi plăcut vreodată mai mult călătoria cu diligența ca azi. De când v-am văzut la

conferință am avut destul de multă ploaie şi câmpul arată splendid.

— Ați plecat azi-dimineață din Woodville? N-am aflat că erați în oraş, răspunse convențional doamna Timms. Stătea aşezată puțin prea departe ca ambianța să pară nu tocmai plăcută. Întunecimea din cea mai bună cameră o făcea să semene întrucâtva cu o vizuină, şi domnişoara Pickett îşi întoarse privirea spre uşă, unde era puțină lumină reflectată de la ferestrele din hol, ca să încerce să vadă modelul covorului; dar nu reuşi.

— Da, doamnă, răspunse doamna Flagg la întrebare. Am plecat din Woodville pe la opt şi jumătate, dar e ceva drum de unde locuim până unde luăm diligența. Diligența vine rar, dar asta nu contează într-o zi atât de splendidă.

— Păi, înseamnă că ați venit direct la mine să mă vizitați! zise doamna Timms, înviorându-se puțin pe măsură ce vizita continua. Sper că vă mai opriți pe undeva în oraş. A fost desigur foarte amabil din partea dumneavoastră că ați venit direct la mine să mă vizitați. Îmi face mare plăcere, mărturisesc. Aş fi vrut să fiți în Baxter duminica trecută. Pastorul nostru ne-a ținut o predică aleasă despre credință şi îndatoriri. Ne-a vorbit despre conferință şi ne-a împărtăşit opiniile sale asupra unor întrebări puse la reuniunea de vineri; dar după întoarcerea acasă m-am simțit obosită şi n-am ieşit din casă. Ne bucurăm mult că avem un asemenea om în mijlocul nostru. A ridicat foarte mult prestigiul parohiei, înțeleg de ce chiriile pentru locurile din biserică au totalizat în trimestrul ăsta cu treizeci şi şase de dolari mai mult ca în ultimul.

— Şi noi suntem, la Woodville, mulțumiți de strădaniile pastorului nostru, zise domnişoara Pickett.

Doamna Timms îşi întoarse însă brusc capul în altă parte, ca şi cum îi fusese tăiată vorba, şi domnişoara Pickett, de jenă, nu mai continuă.

— Lumea se gândeşte aici să-i mărească salariul

domnului Barlow anul viitor, adăugă amfitrioana. Foarte mulți dintre enoriaşii bătrâni au murit, dar toți dorim să facem tot ce putem Tinerii din Woodville manifestă mult interes față de biserică, doamnă Flagg?

— Destul de mult acum, doamnă, răspunse doamna Flagg fără entuziasm; şi ascultă într-o neobişnuită tăcere următoarele remarci ale doamnei Timms.

Întunecimea din salon părea să treacă prin fazele lente ale zorilor de iarnă. După un răstimp de acomodare cu întunericul, – cele trei femei începeau să-şi poată vedea fețele, ceea ce oarecum le ajuta să ducă o conversație serioasă şi impersonală. Erau destul de multe subiecte de discutat şi doamna Timms vorbi despre orice, afară de invitarea vizitatoarelor sale de a merge sus să-şi scoată bonetele. Doamna Flagg stătea în fotoliul din salon bățoasă ca pe un tron şi încerca să-şi păstreze, pe cât putea, stăpânirea de sine, dar spre sfârşitul vizitei chiar şi ea începu să dea semne de nerăbdare.

— Nu doresc doamnele să servească un pahar de vin şi o prăjitură după această călătorie? întrebă doamna Timms cu un fals aer de ospitalitate, trădat de faptul că nici prăjitura nici vinul nu se vedeau nicăieri.

Doamnele însă se înclinară şi refuzară cu deosebită politețe. În general, a fost o vizită extrem de cuviincioasă din ambele părți, inclusiv invitația foarte stăruitoare a doamnei Timms ca musafirii să mai stea.

— Vă mulțumesc, dar trebuie să plecăm, răspunse doamna Flagg, cu oarecare ostentație şi uitându-se peste umăr dacă şi domnişoara Pickett se ridicase. Mai avem câteva drumuri de făcut, adăugă ea cu un aer grav. Ne-ar bucura să ne vizitați şi să ne vedem, când aveți ocazia să veniți la Woodville.

Domnişoara Pickett repetă şi ea invitația cu jumătate gură. Îi sta pe buze să adauge: „Veniți în orice zi săptămâna viitoare”, dar curajul ei nu merse până la a rosti cuvintele. Arăta de parcă era gata să plângă. Îi

pierise complet zâmbetul obişnuit. Gura i se crispase într-o expresie patetică. Când au ieşit din salonul întunecat şi s-au oprit în pragul uşii deschise din faţă, lumina strălucitoare a zilei de iunie aproape le orbea ochii. Doamna Timms era mai zâmbitoare şi cordială ca oricând.

— Ei, trebuia să mă fi gândit să vă ofer evantaie. Mă tem că v-a fost cald după plimbarea pe jos, exclamă ea, ca şi cum nu-şi cruţa cel mai mic semn de curtoazie. Mi-a făcut deosebită plăcere reîntâlnindu-vă. Aş fi dorit să staţi mai mult. Păi, doamnă Flagg, n-am vorbit nimic despre timpurile de altădată, când locuiam la Longport. Am primit veşti de acolo, de când v-am văzut ultima oară. După ce m-am întors, nora fratelui meu a venit aici să petreacă duminica.

În timp ce păşea băţos pe aleea de cărămizi, doamna Flagg, nu se mai întoarse s-o întrebe ceva. Domnişoara Pickett o urmă, cu umbrela de soare cu franjuri ridicată. Când au închis poarta albă înaltă în urma lor, amândouă înclinară uşor din cap ceremonios.

— La revedere, zise la sfârşit doamna Timms, din prag, cu zâmbetul ei neclintit; iar când ele se depărtară, ieşi şi începu să aranjeze o tufă de trandafir care urca pe un spalier alb, lângă trepte.

— Oh, Doamne Dumnezeule! exclamă doamna Flagg, după ce se îndepărtaseră la oarecare distanţă într-o tăcere posomorâtă. Am plecat şi am uitat sacoşa! Nu mă întorc orice s-ar întâmpla. Are să se poticnească de ea în camera aia întunecoasă şi are să-şi frângă gâtul!

— Am luat-o eu. Am observat că ai uitat-o, zise timid domnişoara Pickett, ca şi cum regreta că o lipsea pe prietena ei chiar şi de această mică satisfacţie.

— Acum, am să-ţi spun ce avem. mai bun de făcut, zise brav doamna Flagg. O să ne ducem direct s-o vizităm pe biata bătrână domnişoară Nancy Fell. Îi va face nespusă plăcere. Putem să-i spunem că azi ne-a venit chef să mergem undeva, şi cum de mulţi ani

niciuna dintre noi nu mai văzusem Baxter-ul, am venit pentru o mică plimbare şi să facem câteva vizite. Îi plăcea să afle cum a fost la conferinţă. Pe domnişoara Fell au interesat-o totdeauna chestiunile religioase.

Domnişoara Pickett se învioră şi grăbiră pasul. Era aproape ora douăsprezece. Îşi luaseră devreme gustarea de dimineaţă şi acum se simţeau ca şi cum nu mâncaseră nimic de când se treziseră. O senzaţie penibilă de plictis şi vexaţiune se lăsase peste voioşia lor de altădată.

— Pot să-i trec cu vederea anumite purtări unei persoane, zise doamna Flagg, ca şi cum vorbea cu sine. Pot s-o iert, dar când am terminat cu ea, am terminat definitiv..

5. — Îţi mărturisesc, parcă era o scenă din Scripturi această generoasă Nancy Fell când a venit în fugă să ne deschidă poarta! zise doamna Persis Flagg mai târziu, în acea după-amiază, când ea şi domnişoara Pickett se întorceau acasă în diligenţă.

Domnişoara Pickett clătină din cap aprobativ.

— Am petrecut cu ea timpul mult mai bine ca în celălalt loc, zise, ea fără să-i mai fie teamă acum să-şi spună sincer părerea. În locul doamnei Timms, aş fi invocat o scuză oarecare sau m-aş fi prefăcut că nu sunt acasă. Dacă nu-i plăcea, de ce ne-a invitat şi încă stăruind şi spunând cum ne va aştepta?

— Credeam că şi-a schimbat felul de a fi, zise doamna Flagg. Departe de casă părea sinceră şi generoasă. Dacă nu era pregătită azi, nu era greu să ne-o spună. Suntem oameni rezonabili şi am fi plecat cu sentimente prieteneşti. Cu Nancy am petrecut de minune. Era fericită să ne vadă, de parcă eram nişte regine.

— A fost un mic prânz cu adevărat plăcut, zise domnişoara Pickett cu satisfacţie. Am crezut că aveam să leşin de foame înainte chiar să ajung şi nu ştiu cum aş fi rezistat dacă se apuca să ne pregătească ceva

special şi eram nevoite să mai aşteptăm. Dar uite, ne-a făcut să ne simţim binevenite, fără fandoseli, la ce avea. Niciodată n-am savurat atât de mult salata de păpădie; şi acea gustoasă bucăţică de carne de porc şi biscuiţii proaspeţi, toate au fost excelente. Trebuie să aibă o pivniţă foarte bună, la o casă atât de mică. Cartofii ei erau într-adevăr minunaţi pentru această perioadă a anului. Eu una mă lipsesc de cartofi copţi, când pot să am o salată de păpădie. Şi asta nu ţi-a amintit de versetul din bibliei: „Un prânz cu ierburi e mai bun unde-i dragoste”? Şi cât de dornică era să vadă pe cineva care să-i poată spune câte ceva de la conferinţă!

— O să fie încântată să spună oamenilor că am venit s-o vedem. Da. Mă bucur că ne-am dus. La Woodville se va aprecia vizita noastră la o enoriaşă de aceeaşi credinţă. Dacă doamna Timms află că am fost acolo, are să înţeleagă de ce, şi se va duce şi ea. N-aveam nevoie să aduc sacoşa asta veche!

Domnişoara Pickett aruncă prietenei sale o privire jenată, urmată de una radioasă spre praful strâns pe umerii celei mai bune rochii de caşmir a ei; apoi, privi la sacoşa de pe locul din faţă, şi deodată prin minte îi trecu bănuiala că doamna Flagg se pregătise în taină să petreacă noaptea în Baxter. Sacoşa era prea umflată ca să conţină numai portvizitul şi jeleul.

Doamna Flagg privi în sus cu neobişnuită smerenie.

— M-am gândit la jeleul ăsta, zise ea, ca şi cum domnişoara Pickett i-ar fi făcut un reproş direct. M-am temut să nu creadă Nancy că am vrut să-i plătesc amabilitatea.

— Ei, nu ştiu, zise Cyntia, bănuiesc că i-ar fi făcut plăcere. S-ar fi gândit doar că i-ai adus un mic dar. Cred însă că i-ar fi prins bine. L-ar fi apreciat atât de mult, venind de la dumneata, încât l-ar fi păstrat până s-ar fi zaharisit.

Dar doamna Flagg nu părea prea încântată de acest neaşteptat compliment şi tovarăşa ei de călătorie se

înroşi tâstâcită, gândindu-se că se făcuse vinovată de o necuvenită îndrăzneală.

Spre marea lor uşurare, îşi amintiră de casa Beckett şi, când s-au apropiat, doamna Flagg se întinse şi mută sacoşa de pe locul din faţă ca să facă loc altui pasager. Dar nimeni nu a ieşit să oprească diligenţa, iar pe oaspetele neaşteptat l-au văzut stând la una dintre ferestrele de la faţă, legănându-se confortabil într-un fotoliu-balansoar şi făcându-şi liniştit vânt cu un evantai din frunze de palmier. S-au retras imediat în colţurile lor, ca să nu fie văzute. Faţa doamnei Flagg se făcu roşie ca racul.

— A reuşit să fie primită, nu-i aşa? zise domnişoara Pickett revoltată, rostindu-şi vorbele repezit, de parcă buzele îi erau foarfece.

Apoi, se auzi o chemare, se aplecă înainte şi o văzu pe doamna Beckett apărând în pragul uşii din faţă, foarte zâmbitoare şi zorită să oprească diligenţa.

Vizitiul tocmai se pregătea să-şi frâneze caii.

— Am un pasager să-l duc înapoi, nu-i aşa? zise el glumeţ. Aştia-mi plac. Îi duc într-o direcţie şi-napoi, adică o călătorie dublă.

Vizitiul făcu cu ochiul doamnei Flagg şi domnişoarei Pickett şi se dădu jos sărind peste roată. Apoi, se grăbi spre casă, cu intenţia vădită de a încărca bagajul. Dar pasagerul aşteptat continua să stea la fereastră legănându-se în scaunul-balansoar şi făcându-şi vânt cu evantaiul.

— Nu, domnule. Nu-i niciun pasager, exclamă doamna Beckett, făcând câţiva paşi ca să-l întâmpine şi vorbind foarte tare şi veselă. Doamna aceasta care a venit azi-dimineaţă doreşte cufărul ei mare, au lucruri de vară, pe care l-a lăsat la depozitul de bagaje din Woodville. Doreşte foarte mult să le aibă aici, aşa că nu pleca şi nu te supăra. N-ai un carnet sau aşa ceva, domnule Marsh? Nu uita să-ţi însemnezi. Ai aici bonul ei şi am păstrat numărul în caz că l-ai rătăci sau mai

ştiu eu ce. În cufăr sunt lucruri de care are nevoie. Ştii cum ai uitat să opreşti săptămână trecută la croitoreasă pentru gulerul meu de iepure.

— Mai uită şi alţi oameni, nu numai eu, bombăni domnul Marsh.

Se întoarse spre pasagere şi le făcu iarăşi cu ochiul, mai familiar ea întâia oară, dar acestea luară un aer ofensat şi se uitară în altă parte. Sau se dăduseră câţiva paşi înapoi şi oaspetele de la fereastra din faţă încetase să-şi facă vânt cu evantaiul ca să le salute graţios; îl nedumeri însă salutul rece cu care acestea îi răspunseră.

— Du-te-ncolo cu glumele tale nesărate, John Marsh? zise amuzată doamna Beckett, când se întoarse să intre în casă. Era o persoană de inimă, afabilă, a cărei înfăţişare se potrivea eu harul ospitalităţii. Vizitiul se sui pe capră râzând pe-nfundate şi porni urmat de un nor de colb.

— E o femeie prietenoasă, această doamnă Beckett, zise pe neaşteptate doamna Flagg după câteva momente de tăcere, când ea şi prietena sa nu se mai puteau privi în faţă. Ar trebuii s-o vizitez şi să stau de vorbă cu ea în una dintre zilele astea. Cunoşteam bine familia soţului ei şi-i vizitam când eram o fetişcană.

Dar domnişoara Pickett nu răspunse.

— Cred că, în ciuda aparenţei, sosirea acelei femei s-a terminat foarte bine, reluă pe aceeaşi notă optimistă, doamna Flagg. Părea să fie o persoană voluntară, hotărâtă să nu dea înapoi. Bănuiesc că doamna Beckett şi-a dat seama de asta şi trebuie să fi avut motivele ei s-o primească. Probabil s-a gândit că putea risca s-o ţină câteva săptămâni, după ce a venit cu atâtea bagaje şi văzând că-i de credinţa ei. Ca mâine o să vină vremea cositului şi o să plece. Cred, totuşi, că în general e bine să anunţi pe cineva că vii.

— Asta părea să fie şi opinia doamnei căpitan Timms, zise domnişoara Pickett cu voce joasă.

Diligența însă huruia zgomotos şi doamna Flagg privi în sus întrebător, ca şi cum nu auzise.

{1} Mare cu valuri care se rostogolesc. (N.T.).

{2} Punte scurtă la prova navei; în context, cu sensul de „pragul casei”. (N.T.).

{3} *Parry, William Edward,* 1790—1855, explorator arctic englez. (N.T.).

{4} Dulgher pe o navă. (N.T.).

{5} Sectă protestantă fundată de adepții lui Ion Huss (1369—1415). (N.T.).

{6} Canal între insulele arctice din nordul îndepărtat al Canadei. (N.T.).

{7} Marcaj nautic care indică locul unde apa e mică şi deci nenavigabilă; sintagmă folosită în text cu sensul: „localitate de coastă lipsită de orice interes pentru navigație”. (N.T.).

{8} Spre care suflă vântul şi împinge o corabie; sintagmă folosită în text cu sensul „ieşit din serviciul marinei din cauza vârstei”. (N.T.).

{9} Întăritura longitudinală de pe marginea superioară a unei ambarcațiuni mici. (N.T.).

{10} Mânerul cu care se manevrează cârma unei ambarcații mici fără timonă. (N.T.).

{11} Peşte înrudit cu codul, care trăieşte în largul coastelor Americii de Nord. (N.T.).

{12} Bară de lemn aşezată perpendicular pe catargul unei ambarcațiuni şi folosită la susținerea velei. (N.T.).

{13} Marginea liberă a unei vele care se poate strânge cu ajutorul unei frânghii. (N.T.).

{14} Plantă perenă care creşte în zonele nordice temperate şi reci. (N.T.)

{15} Expresie marinărească folosită în context cu sensul de „e acasă”. (N.T.).

{16} Palanchin japonez purtat cu ajutorul unei prăjini pe umerii a doi cărători, folosită pentru transportarea încărcăturilor de peşte. (N.T.).

{17} Thomaston, localitate situată în sud-estul Statelor Unite. (N.T.)

{18} În chineză, dragon negru. O varietate de ceai de culoare neagră, parțial fermentat şi uscat. (N.T.).

{19} Poet bucolic grec (sec. IV î.e.n.). (N.T.).

{20} Insula Grămada-de-scoici. (N.T.).

{21} Sobă de fier deschisă asemănătoare unui şemineu, inventată de Benjamin Franklin. (N.T.).

[22] O specie de izmă numită astfel după aspectul de lance al florilor pe tulpină. (N.T.).

[23] Unitate de măsură a suprafețelor, egală cu cca. 4000 m^2. (N.T.).

[24] Moluscă de dimensiuni mari, comestibilă, care trăieşte în apele cu mică adâncime. *(Fecten jacobaeus).* (N.T.).

[25] Plantă medicinală, cu frunze mari alterne şi flori de diferite culori, dispuse în spic. (N.T.).

[26] Plantă medicinală din familia mentei, cu flori albăstrui şi proprietăți tonice. (N.T.)

[27] Frânghia de care este prins colțul de jos al velei pe o ambarcație cu pânze, cu ajutorul căreia se manevrează vela în funcție de direcția vântului. (N.T.).

[28] Porțiunea dintr-o velă care poate fi înfăşurată pentru a reduce suprafața velei expusă vântului şi, implicit, viteza ambarcației; în context, terțarola era înfăşurată şi a fost desfăcută pentru a mări viteza ambarcațiunii. (N.T.).

[29] Prăjina care se extinde de la prora unei ambarcații cu pânze. (N.T.).

[30] Curea de ham, care se fixează în partea posterioară a calului, sub coadă. (N.T.).

[31] Plantă erbacee cu tulpină păroasă şi ramificată, cu frunze mari şi flori galbene. (N.T.)

[32] Farul Izvorul Rece. (N.T.).

[33] Țărmul Rău. (N.T.).

[34] Epilepsie, boala copiilor. (N.T.).

[35] Plantă meliferă cu miros aromatic, flori albe sau roşietice şi proprietăți tonice. (N.T.).

[36] Plantă medicinală cu frunze penate păroase şi flori albe sau trandafirii, folosită sub formă de infuzie contra tusei. (N .T.).

[37] *The Filgrim's Progress* („Calea pelerinului") – alegorie religioasă de John Bunyan (1628—1688), scriitor mistic englez. (N.T.).

[38] Formă agramată pentru „simulează". (N.T.).

[39] Localitate unde trupele coloniştilor americani au fost înfrânte de englezi; de fapt, bătălia s-a dat la Breed Hill. (N.T.).

[40] La sectele protestante, adunarea pastorilor şi a enoriaşilor dintr-un întreg comitat (N.T.).

[41] *Thanksgiving Day*, sărbătoare oficială americană, care celebrează amintirea primilor colonişti puritani (a 4-a joie din noiembrie). (N.T.).

[42] Peşti cu corp lat şi turtit, care trăiesc în apele de pe coasta Noii

Anglii folosiți ca momeală în undițele traulelor. (N.T.).

[43] Specie de rechini mici *(Scalus acanthias),* care trăieşte în apele marine din Noua Anglie. (N.T.).

[44] Plantă erbacee cu tulpină păroasă şi ramificată, cu frunze mari şi flori galbene. (N.T.).

[45] Serviciul la bordul unui vas, între orele 12—14; în context, folosit cu sensul că „a stat lângă el două ore”. (N.T.).

[46] Abreviere folosită pentru oraşul Portland, de pe coasta sudică a statului Maine. (N.T.).

[47] Arbust spinos cu flori albe şi fructe comestibile, folosit ca plantă medicinală. (N.T.).

[48] În mitologia greacă fiica regelui din Colchida, Aetes, personaj legendar în ciclul Argonauților. Prin farmece, îl ajută pe Iason, conducătorul expediției Argonauților, să răpească faimoasa „lână de aur” din Colchida şi s-o aducă în Grecia, în ciuda unor extraordinare înfăptuiri, printre care înfrângerea taurilor năzdrăvani care păzeau lâna de aur. Legenda e subiectul mai multor tragedii clasice. (N.T.).

[49] Peşte mic care trăieşte în apele reci de munte. *(Phoxinus phoxinus),* folosit de pescari ca momeală. (N.T.).

[50] Personaj negativ din piesa cu acelaşi nume de W. Shakespeare. (N.T.).

[51] Arbust cu frunze lanceolate, flori galben-verzui, grupate în panicule terminale şi fructe roşii, folosit ca plantă ornamentală *(Rixus Typhina).* (N.T.).

[52] Plantă cu flori roşii-dechis din America de Nord, care creşte în locuri umbrite umede sau în apă puțin adâncă. (N.T.).

[53] Milet, Jean François, 1814—1875 pictor peisagist francez recunoscut pentru pânzele lui cu scene câmpeneşti *(Culegătoarele de spice, Recolta de cartofi* ş.a.). (N.T.).

[54] Pantaloni confecționați din pânză de bumbac de culoarea căprioarei, fabricată prima oară în China. (N.T.).

[55] Eroină din mitologia greacă, celebră prin frumusețea ei, şi neîntrecută la alergare, care nu vroia să se mărite decât cu bărbatul care o va învinge într-o întrecere la fugă. A fost învinsă de Hipomene, aruncându-i în cale trei mere de aur dăruite de Venus, şi ea, plecându-se să le culeagă, a rămas în urmă. (N.T.).

[56] Vale fertilă lângă Hebron (Palestina), în biblica țară a Canaanului (Pământul Făgăduinței); în text folosit cu sensul de pământuri noi bogate. (N.T.).

[57] Thomaston (Thomastown), port fluvial în sud-estul Irlandei.

(N.T.).

[58] Port în insula Man din Marea Irlandei. (N.T.).

[59] Animal uriaş, asemănător şarpelui, despre care se credea că trăieşte în mare. (N.T.).

[60] Evreii care au fugit din Egipt şi au rătăcit prin pustiul Sinai, sub conducerea lui Moise, menționați în Vechiul Testament. (N.T.).

[61] Plantă erbacee cu frunze păroase, spiculețe violete sau gălbui având la baza lor un smoc de peri ruginii, care creşte pe dealuri aride *(Andropogongryllus).* (N.T.).

[62] Plantă erbacee din America de Nord, cu tulpini lungi ramificate şi flori mici galbene reunite în ciorchini, care înfloresc spre sfârşitul verii şi toamna (Virga aurea). (N.T.).

[63] Edward VII (Albert Edward), 1841—1910, fiul reginei Victoria. (N.T.).

[64] Loc în Londra folosit pentru trecerea în revistă a trupelor (N.T.).

[65] Deschizătură în puntea unei corăbii pe unde se pot încărca sau descărca mărfurile transportate. (N.T.).

[66] Partea din față a unei corăbii comerciale, unde sunt cazați marinarii. (N.T.).

[67] Dulgherul. (N.T.).

[68] Cartea reginei Victoria (1819—1901) *„File din jurnalul nostru în Highlands”,* care acoperă anii 1848—1861, urmată de o a doua parte, „Alte file”, care acoperă anii 1862—1863, publicată în 1883. *Highlands,* denumirea regiunii muntoase din vestul Scoției. (N.T.).

[69] Specie de crabi cu corp moale, care trăiesc în cochiliile goale ale unor moluşte. (N.T).

[70] Plantă care creşte în America de Nord, din familia macului, cu floare albă, frunza mare lobată, rădăcină roşie şi sevă roşie. (N.T.).

[71] Termen nautic, legarea velei de vergă, bara fixată transversal pe catarg. (N.T.).

[72] Mic arbust peren cu flori galbene din care se fac mături. (N.T.).

[73] Revolta coloniştilor americani împotriva dominației britanice (1775—1783). (N.T.).

[74] Aniversarea a 100 de ani de la revoluția americană (N.T.).

[75] Port maritim in Peru, aproape de Lima. (N.T.).

[76] Varietate de porumb indian din ale cărei boabe se făceau de preferință floricele de porumb. (N.T.).

[77] Şal de dantelă purtat îndeosebi de femeile spaniole. (N.T.).

[78] Curtea regală engleză, care de la Henric al VIII-lea până la regina Victoria (1837) a locuit în palatul St. James. (N.T.).

[79] Cea mai înaltă decorație britanică, introdusă de regele Eduard al III-lea în 1348, la originea căruia s-a aflat următoarea împrejurare hazlie: cu ocazia unui bal la curte, contesei de Salisbury, favorita regelui, i-a căzut, în timpul dansului, jartiera de la piciorul stâng; regele s-a aplecat, a ridicat-o şi a pus-o la genunchiul său stâng, exclamând în franțuzeşte „Honni soit qui mal y pense” (Ruşine acelui ce de rău gândeşte); şi cum invitații zâmbeau, i-a făgăduit contesei foarte ruşinate „să ridice jartiera atât de sus, încât cei mai înalți demnitari vor râvni s-o poarte”, înființând Ordinul Cavalerilor Jartierei, care are ca deviză cuvintele rostite de rege în momentul când a ridicat jartiera. Decorația e o jartieră de catifea albastră, pe care e brodată deviza şi se poartă de bărbați la genunchiul stâng şi de femei la brațul stâng. (N.T.).

[80] Budincă preparată prin fierbere din mălai, lapte şi melasă, mai puțin pretențioasă decât budinca cu crustă preparată din făină de grâu, lapte, ouă, fructe sau carne şi alte ingrediente, învelite într-un blat, cate prin coacere în cuptor formează o coajă groasă. (N.T.).

[81] Cca 12 cm. (N.T.).

[82] Soră de credință. (N.T.).

[83] Gustarea de dimineață. (N.T.).

[84] Şcoală, în general afiliată la o biserică, unde preda educație religioasă în zilele de duminică. (N.T.).

[85] Una din insulele arhipelagului Azore, unde artizanii locali confecționau astfel de coşuri din diferite plante textile. (N.T.).

[86] Ipsos de o duritate superioară gipsului obişnuit. (N.T.).

[87] Înțeleg (fr.) (N.T.).

[88] Eu unul le prefer (fr.). (N.T.).

[89] Foarte simple. (fr.) (N.T.).

[90] *Bong-şur* – *Bonjour* în franceză, cu pronunție stâlcită, englezească (N.T.).

[91] Cca. 12 mm. (N.T.).

[92] 1872. (N.T.).

[93] Unitate de capacitate = 0.568 l. în S.U.A (N.T.).

[94] Arbust cu flori albe şi fructe roşii în formă de ciorchini.

[95] Termen care se referi la acele secte protestante (baptiste şi metodiste) care interpretează mai limitat dogmele creştine (refuză cuminecătura, autoritatea episcopilor ş.a.). (N.T.).

[96] Emerson, Ralph Waldo, 1803—1882, poet, filozof, teolog şi pastor la Boston, funcție din care s-a retras din cauza opiniilor lui neconforme cu unele dogme creştine. (N.T.).

[97] Plantă erbacee cu frunze în formă de palmă şi flori albastre-azurii. (N.T.).

[98] Cazinou. (N.T.).

[99] Înălțimea tânărului în unități de lungime vechi englezeşti: 1 picior = 30.479 cm, o incie = 2.54; în total, sase picioare şi două incii = cca. 1.90 m (N.T.).

[100] Cartierul rezidențial din Boston (N.T.).

[101] Zicală cu sensul, în context: nu lăsa întinsă mâna ce ți se oferă. (N.T.).

[102] Doctrină religioasă care neagă predestinația divină ca factor hotărâtor al voinței umane, spre deosebire de baptiştii ortodocşi, care cred că omul nu e liber să-şi aleagă calea mântuirii, aceasta fiind stabilită dinainte de divinitate. (N.T.).

[103] Pasăre cântătoare migratoare din America de Nord *(Dolchonyx aryzvorus),* numită astfel după cuvintele *Bob Loncoin* cu care seamănă chemarea lor. (N.T.).

[104] Coastele coloanei vertebrale a heringului se extind în şiruri de linii paralele, înclinate în unghiuri oblice față de cele de pe partea opusă. (N.T.).